

Dunaharaszti Város Önkormányzata
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ,
INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA,
TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERV, HELYI ÉPÍTÉSI SZABÁLYZAT

Megalapozó vizsgálat –
helyzetfeltárás és helyzetelemzés,
helyzetértékelés

2016. február 1.

Urban-Lis Stúdió Kft.
 Cím: 1031 Budapest, Kadosa utca 19-21.
 Tel: +36 1 242-2257
 Fax: +36 1 242-2257
 E-mail: urbanlis@urbanlis.hu
 Honlap: www.urbanlis.hu

Budapest Főváros Városépítési Tervező Kft.
 Cím: 1061 Budapest, Andrásy út 10.
 Tel: +36 1 317-5318
 Fax: +36 1 317-3296
 E-mail: www.bfvt.hu
 Honlap: www.bfvt.hu

PRO REGIO Nonprofit Közhasznú Kft.
 Cím: 1146 BUDAPEST, Hermina út 17.
 Tel: +36 1 471-8959
 Fax: +36 1 471 8975
 E-mail: proregi@proregio.hu
 Honlap: www.proregio.hu

Liszky Krisztina	Urban-Lis Stúdió Kft – településtervező TT/1 01-1455
Szczuka Levente	Urban-Lis Stúdió Kft. – településtervező TT 01-6111
Sipos Zsuzsa	Urban-Lis Stúdió Kft. – településtervező
Román Péter	településtervezési vízközmű szakági tervező TV-T-01-13717
Albrecht Ute	BFVT Kft. – ügyvezető, vezető településtervező TT/1É 01-0517
Zikkert Zoltán	BFVT Kft. – településtervező TT 01-6182
Balla Mariann	BFVT Kft. – építész É 01-4620
Pető Zoltán	BFVT Kft. – településtervezési közlekedési szakági tervező Tkö 01-2321
Rubus Zoltán	BFVT Kft. – településtervezési közlekedési szakági tervező
Horváth Adrienn	BFVT Kft. – vízközmű szakági tervező
Orosz István	BFVT Kft. – településtervezési energiaközmű és elektronikus hírközlési szakági tervező TE, TH 05-1585
Pogány Aurél	BFVT Kft. – településtervezési zöldfelületi és tájrendezési szakági tervező TK 01-5060
Niedetzky Andrea	BFVT Kft. településtervezési zöldfelületi és tájrendezési szakági tervező K 01-5152
Gutai Berta	PRO REGIO Nonprofit Közhasznú Kft. – településmérnök TT-01-4858
Dr. Uzzoli Annamária	PRO REGIO Nonprofit Közhasznú Kft. – geográfus
Dr. Molnár Balázs	PRO REGIO Nonprofit Közhasznú Kft. – geográfus

Tartalomjegyzék

I. Helyzetfeltárás és helyzetelemzés.....	8
I.1. Településhálózati összefüggések, Dunaharaszti helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok.....	9
I.2. A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata.....	11
I.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata.....	17
I.4. A szomszédos települések hatályos település-szerkezeti terveinek – Dunaharaszti fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai.....	24
I.5. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai.....	28
I.6. A hatályban lévő településrendezési eszközök.....	32
I.7. A település társadalma.....	36
I.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség.....	36
I.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok.....	47
I.7.3. Települési identitást erősítő tényezők.....	49
I.8. A település humán infrastruktúrája.....	53
I.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.).....	53
I.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása.....	62
I.9. A település gazdasága.....	67
I.9.1. Dunaharaszti gazdasági súlya, szerepköre.....	67
I.9.2. Dunaharaszti főbb gazdasági ágazatai, jellemzői.....	70
I.9.3. A gazdasági szervezetek beruházásai, fejlesztési elképzelései.....	72
I.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők.....	76
I.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok.....	77
I.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a település-fejlesztés eszköz- és intézményrendszere.....	81
I.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, lakás- és helyiséggazdálkodás.....	81
I.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere.....	86
I.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység, gazdasági program.....	87
I.10.4. Foglalkoztatáspolitikai, jövedelmi helyzet.....	92
I.11. Településüzemeltetési szolgáltatások.....	94
I.11.1. Jogszabályi háttér.....	94
I.11.2. Dunaharaszti városi hatáskörben biztosított településüzemeltetési szolgáltatásai.....	94
I.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata.....	96
I.12.1. Természeti adottságok, tájhasználat, tájszerkezet.....	96
I.12.2. Védett, védendő táji, természeti értékek, területek.....	97
I.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata.....	99
I.13.1. Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, és a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek.....	99
I.13.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése.....	100
I.14. Az épített környezet vizsgálata.....	102
Örökségvédelmi hatástanulmány.....	102
I.14.1. Vizsgálatok.....	102
I.14.2. Változtatási szándékok.....	118
I.14.3. Hatáselemzés.....	121
I.14.4. Összefoglalás.....	122

Az épített környezet vizsgálata.....	124
I.14.5. Területfelhasználás vizsgálata	124
I.14.6. Telekstruktúra.....	130
I.14.7. Önkormányzati ingatlanok	134
I.14.8. Az építmények vizsgálata	135
I.14.9. Az épített környezet konfliktusai, problémái	146
I.15. Közlekedés.....	149
I.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	149
I.15.2. Közúti közlekedés.....	151
I.15.3. Községi közlekedés	153
I.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés.....	156
I.15.5. Vízi közlekedés.....	156
I.15.6. Parkolás	156
I.16. Közművesítés.....	158
I.16.1. Vízi közművek.....	158
I.16.2. Energia.....	164
I.16.3. Elektronikus hírközlés	169
I.17. Környezetvédelem	171
I.17.1. Talaj.....	171
I.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek.....	171
I.17.3. Levegőtisztaság és védelme	173
I.17.4. Zajterhelés.....	174
I.17.5. Hulladékkezelés	177
I.18. Katasztrófavédelem, területfelhasználást korlátozó, befolyásoló tényezők.....	178
I.18.1. Építésföldtani korlátok	178
I.18.2. Vízirajzi veszélyeztetettség.....	178
I.18.3. Egyéb.....	178
I.19. Ásványi nyersanyag lelőhely.....	179
I.20. Városi klíma	180
II.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis	183
II.1.1. A folyamatok értékelése	183
II.1.2. Összefoglaló SWOT analízis	190
II.1.3. Helyzetértékelés az Európai Unió tematikus céljaihoz kapcsolódóan	193
II.2. Probléma- és értéktérkép.....	195
II.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek.....	197
II.3.1. Településrészek bemutatása	197
II.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása.....	204

Ábrák jegyzéke

1. ábra: A metropolisz térség szerkezete	9
2. ábra: Budapest vonzáskörzete	12
3. ábra: Homokhátság területe.....	13
4. ábra: Pest megye központi városai	14
5. ábra: A gazdaságfejlesztés speciális célterületei	15
6. ábra: Duna stratégia célterületei	16
7. ábra: Az Ország Szerkezeti Terve	17
8. ábra: A Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve	18
9. ábra: Dunaharaszti városrészei.....	30
10. ábra: Rövidtávon fejlesztendő akcióterületek.....	30
11. ábra: Hosszútávon fejlesztendő akcióterületek.....	31
12. ábra: Dunaharaszti településszerkezeti terve	32
13. ábra: A területfelhasználási egységek megoszlása (TSZT).....	34
14. ábra: Dunaharaszti Szabályozási Terve	35
15. ábra: Lakónépesség száma az év végén (2007-2013) (fő)	37
16. ábra: Az állandó népesség korcsoportok szerinti megoszlása 2001-ben (%)	38
17. ábra: Az állandó népesség korcsoportok szerinti megoszlása 2011-ben (%)	38
18. ábra: Öregségi mutató (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves) (%).....	38
19. ábra: Természetes fogyás, szaporodás a Szigetszentmiklósi járásban (2000-2013) (ezrelék)	40
20. ábra: Vándorlási egyenleg alakulása (2007-2012) (ezrelék).....	40
21. ábra: A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya a Szigetszentmiklósi járásban (2011) (%).....	42
22. ábra: A felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában a Szigetszentmiklósi járásban (2011) (%).....	43
23. ábra: A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül a Szigetszentmiklósi járásban (2011) (%).....	44
24. ábra: Lakásállomány (2007-2013) (db).....	46
25. ábra: Épített lakások száma (üdülők nélkül) (2007-2013) (db).....	46
26. ábra: Dunaharaszti szegregátum áttekintő (2011)	48
27. ábra: Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma a Szigetszentmiklósi járásban (2013) (fő) 54	
28. ábra: Az egy óvodai férőhelyre jutó óvodások száma a Szigetszentmiklósi járásban (2013) (fő)....	59
29. ábra: Óvodai férőhelyek száma (gyógyypedagógiai neveléssel együtt) (db)	59
30. ábra: A külföldi tőke aránya, 2012 (%)	68
31. ábra: Az értékesítés nettó árbevétele átlagosan, 2012 (ezer Ft).....	68
32. ábra: Az ezer lakosra jutó társasági adózók száma, 2012 (db)	68
33. ábra: A vállalkozások exportértékesítésből származó átlagos nettó árbevételének aránya.....	69
34. ábra: A vállalkozások átlagos jegyzett tőkéje, 2012 (ezer Ft).....	69
35. ábra: A helyi foglalkoztatás és a munkavállalási célú ingázás főbb népszámlálási adatai, 2001, 2011 (fő).....	69
36. ábra: A regisztrált vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlása, 2013 (db)	70
37. ábra: A regisztrált társas vállalkozások létszám-kategóriák szerinti megoszlása, 2013 (%).....	71
38. ábra: Az önkormányzat által megvalósított bruttó 10 millió forint feletti beruházások összegének évenkénti alakulása (ezer Ft).....	74

39. ábra: Dunaharaszti legjelentősebb támogatott projekthelyszíneinek és projekt típusainak térképe	74
40. ábra Az egy főre jutó támogatás 2002-2010 közötti átlagösszege megyénként minden támogatási rendszer és támogatott csoport alapján (ezer Ft).	76
41. ábra: Az európai törzshálózati folyosók	76
42. ábra: A lakások számának növekedése	77
43. ábra: A dunaharaszti lakások építési idejének megoszlása területi összehasonlításban (%)	78
44. ábra: Lakásstatisztika adatok az eladó dunaharaszti ingatlanokról, 2015. május	78
45. ábra: Az ingatlanárak alakulása a Szigetszentmiklósi járásban, 2015	79
46. ábra: A négyzetméterárak alakulása Dunaharasztiin	79
47. ábra: A négyzetméterárak alakulása Pest megyében	79
48. ábra: Az eladásra kínált lakóingatlanok területi megoszlása Dunaharasztiin	80
49. ábra: A legtöbb bevételt jelentő adónemek alakulása, 2007-2013	83
50. ábra: A polgármesteri hivatal szervezeti felépítése Dunaharasztiin	86
51. ábra: A foglalkoztatottság alakulása 2011-ben	92
52. ábra: A foglalkoztatottak száma nemzetgazdasági ágak szerint (2011)	92
53. ábra A regisztrált munkanélküliek számának alakulása (fő)	93
54. ábra: Az adófizetők aránya az összes adófizetőhöz viszonyítva az egyes jövedelmi sávokon	93
55. ábra: Védett és védendő táji, természeti értékek	97
56. ábra: Lakótömbök zöldfelületi ellátottsága	101
57. ábra: Dunaharaszti 1826-os térképe	105
58. ábra: Dunaharaszti 1910-ben	106
59. ábra: Dunaharaszti 1926-ban	107
60. ábra: I. katonai felmérés (1763-1787)	108
61. ábra: II. katonai felmérés (1806-1869)	109
62. ábra: III. katonai felmérés (1869-1887)	110
63. ábra: 2000, Dunaharaszti város és környéke	110
64. ábra: Nepomuki Szent János szobor	112
65. ábra: Laffert-kastély	113
66. ábra: Laffert-kúria	114
67. ábra: Német nemzetiségi tájház	114
68. ábra: Kálvária kápolna	114
69. ábra: Római katolikus templom	115
70. ábra: Vasútállomás épülete	115
71. ábra: Lakóház, Petőfi Sándor utca 23.	115
72. ábra: Lakóház, Móra Ferenc utca 9.	116
73. ábra: Általános Iskola, Rákóczi Ferenc utca 28.	116
74. ábra: Temető	116
75. ábra: II. katonai felmérés (1806-1869)	130
76. ábra: I. katonai felmérés (1763-1787)	130
77. ábra: III. katonai felmérés (1869-1887)	131
78. ábra: 2000, Dunaharaszti város és környéke	132
79. ábra: Önkormányzati tulajdonú ingatlanok	134
80. ábra: Dunaharaszti északi része	139
81. ábra: Dunaharaszti karaktertérképe	140
82. ábra: Helsinki folyosók és TEN-T hálózat elemei Magyarországon	149
83. ábra: Vízellátási adatok Dunaharasztiin 2000 – 2013 között	159
84. ábra: Szennyvízelvezetési adatok Dunaharasztiin 2000 – 2013 között	161
85. ábra: Szolgáltatott villamos energia mennyisége	166

86. ábra: Villamos energia fogyasztók számának alakulása	166
87. ábra: Szolgáltatott földgáz mennyiségének alakulása	167
88. ábra: Földgáz fogyasztók számának alakulása	167
89. ábra: Háztartási gázfelhasználás egy háztartási gázfogyasztóra jutó mennyisége (m ³)	168
90. ábra: Közúti zajterhelés nappal	175
91. ábra: Közúti zajterhelés éjjel.....	175
92. ábra: Vasúti zajterhelés nappal.....	176
93. ábra: Vasúti zajterhelés éjjel.....	176
94. ábra: Bányászattal érintett területek	179
95. ábra: Dunaharaszti helye Magyarország klímaterképén.....	180
96. ábra: Főbb éghajlati jellemzők a térségben	180
97. ábra: Települési klímát kedvezően befolyásoló területek.....	181

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: Beépítésre szánt területek megoszlása (TSZT)	33
2. táblázat: Beépítésre nem szánt területek megoszlása (TSZT)	33
3. táblázat: A település lakónépességének hosszabb távú trendjének vizsgálata (fő) (%)	36
4. táblázat: A természetes szaporodás és vándorlási egyenleg hosszabb távú trendjének vizsgálata Dunaharasztin.....	39
5. táblázat: Családszerkezet alakulása (2011) (fő).....	41
6. táblázat: Nemzetiség, anyanyelv, vagy családban használt nyelv (2011) (fő).....	41
7. táblázat: Iskolai végzettség alakulása (2011) (%).....	42
8. táblázat: Gazdasági aktivitás alakulása (2011) (%).....	43
9. táblázat: Munkanélküliség jellemzői (2013) (%).....	44
10. táblázat: Jövedelmi viszonyok (2012)	45
11. táblázat: Szegregátumot jellemző mutatók (2011).....	48
12. táblázat: Önkormányzati intézmények listája	53
13. táblázat: Segélyezési adatok (2008, 2014)	56
14. táblázat: Az óvodák férőhelye (db) és kihasználtsága (%) (2013-2014).....	59
15. táblázat: Dunaharaszti található oktatási intézmények tanulói összetétele a 2014/2015-ös tanévben (fő)	60
16. táblázat: A Közép-Magyarországi Régió gazdasági fejlettsége Kelet-Közép-Európai összehasonlításban, 2010 (GDP/fő).....	67
17. táblázat: A vállalkozások néhány fontosabb arányosított adata, 2012. Forrás: NAV	67
18. táblázat: Dunaharaszti Város Önkormányzata 2007-2014 közötti nyertes Európai Unió pályázatai Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2015	72
19. táblázat: Dunaharaszti Város Önkormányzata által megvalósított bruttó 10 millió forint feletti beruházások (2007-2014) Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás	73
20. táblázat: A legnagyobb támogatást elnyerő Európai Unió projektek a vállalkozások körében (millió Ft) Forrás: Miniszterelnökség	75
21. táblázat: Az önkormányzati vagyon összetétele, 2012-2013 Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás	84
22. táblázat: A közfoglalkoztatás adatai, 2011-2014 Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás	93
23. táblázat: M0 területet érintő szakaszának forgalomterhelése és forgalom összetétele	151
24. táblázat: 51. sz. főút területet érintő szakaszának forgalomterhelése és forgalom összetétele ..	151
25. táblázat: 510. sz. főút területet érintő szakaszának forgalomterhelése és forgalom összetétele	152
26. táblázat: 5201. sz. út területet érintő szakaszának forgalomterhelése és forgalom összetétele..	153
27. táblázat: Dunaharaszti szolgáltatott ivóvíz 2014. IV. negyedéves vízminőségi adatai.....	159
28. táblázat: Dunaharaszti szennyvíztisztító telepről elfolyó víz 2015. márciusi vízminőségi adatai ..	161
29. táblázat: Ráckevei (Soroksári)–Duna vízminősége.....	171
30. táblázat: Duna-Tisza-csatorna vízminősége (Dunaharaszti mintavételi pont adatai).....	172
31. táblázat: Duna-Tisza-csatorna vízminősége (Alsónémedi mintavételi pont adatai).....	173
32. táblázat: Fontosabb szennyezőanyagok koncentrációi.....	174
33. táblázat: SWOT	192
34. táblázat: Helyzetértékelés az EU tematikus céljaihoz kapcsolódóan.....	194
35. táblázat: Problématérkép.....	196
36. táblázat: Értéktérkép.....	196

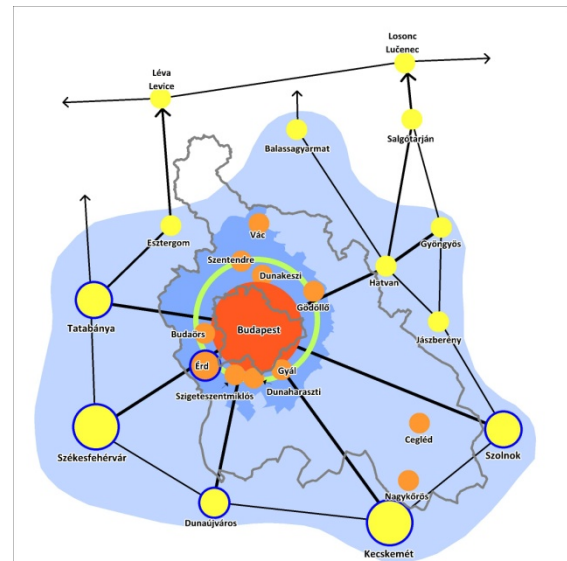
I. HELYZETFELTÁRÁS ÉS HELYZETELEMZÉS

I.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, DUNAHARASZTI HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

Dunaharaszti a településhálózatban, térszerkezeti összefüggések

Dunaharaszti Pest megyében, Budapest déli határán, a Ráckevei (Soroksári)–Duna bal partján helyezkedik el. Északon Budapest XXIII. kerülete, Soroksár, keleten Alsónémedi, délen Taksony, nyugaton Szigetszentmiklós és a Duna-ág határolja. **A főváros közelsége társadalmi, gazdasági és környezeti szempontból egyaránt alapvető jelentőségű**, a legmeghatározóbb kapcsolatot jelenti.

A város helyzetét meghatározza, hogy a **közúti és a kötöttpályás közlekedést illetően is tranzit szerepet tölt be**. Területén halad át észak-déli irányban az **51. sz. főút és az 510. sz. út**, amelyek a főváros és déli várostérsége közötti kapcsolatban fontos szerepűek. A közigazgatási terület északi részét keresztezi az M0 gyorsforgalmi út, és ide esik az M0 – M51 – 51. sz. utak csomópontjának egy része, amely az 5. sz. főúttal és az M5 gyorsforgalmi úttal, illetve az ország távolabbi területeivel való kapcsolatot biztosítja. **Az M0 déli szektorán halad át az országot keresztező tranzitforgalom jelentős része**. Megemlítendő még az 5. sz., 51. sz. és 510. sz. utak közötti, Alsónémedivel való összeköttetést biztosító 5201. sz. út, amely a település belső közlekedésében is jelentős szerepű.

1. ábra: A metropolisz térség szerkezete
forrás: Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció

A **Budapest – Kelebia vasútvonal** a helyi, térségi és nemzetközi forgalomban egyaránt szerepet játszik. A **H6 jelű HÉV** a város korábbi fejlődésének meghatározója volt, ma pedig a Csepel-sziget településeivel, a járásszékhely Szigetszentmiklóssal és a Budapesttel való kapcsolatot biztosítja.

A **Ráckevei (Soroksári)–Duna jellemzően elválasztó hatású**, térségi közlekedési szerepe jelenleg nincs. Átkelési lehetőséget a várostól északra az M0 hídja, délre a Taksonyi híd biztosít, amelyeken túl – már jóval távolabb – a Gubacsi híd és a Ráckevei híd áll rendelkezésre. Azonban **az üdülési, turisztikai és sport célú hasznosítás szempontjából térségi szervező erőnek, térszerkezeti tengelynek tekinthető a Duna-ág**.

A város funkcionális és térségi kapcsolatai

Dunaharaszti a több, mint 110 ezer fő lélekszámú **Szigetszentmiklósi járás** része Délegyháza, Dunavarsány, Halásztelek, Majosháza, Szigethalom, Taksony és Tököl társaságában. A járási hivatalnak Dunaharaszti is működik kirendeltsége, amely a térség második legnagyobb lakosságszámú települése. Bár a járási beosztás szerint a közigazgatási kapcsolatok a Csepel-szigetre is kiterjednek, a funkcionális és történelmi kapcsolatok az 51. sz. főút és a Duna-ág mentén sorakozó településekkel szorosabbak.

A kiskereskedelmet tekintve Alsónémedi, Taksony, Dunavarsány, Délegyháza, Majosháza és Szigethalom jelenti Dunaharaszti vonzáskörzetét. A szélesebb értelemben vett gazdasági szerep

ennél nagyobb hatókörű, köszönhetően a kiváló közlekedési kapcsolatoknak. Multinacionális vállalatok országos központjai és logisztikai telephelyek találhatóak a város területén.

A Duna-ág és a bányatavak potenciáljára építő **turizmus elsősorban a főváros irányából jelent vonzerőt**. A környezeti adottságokban rejlő lehetőségek jelentősebbek a valós kihasználtságnál.

Dunaharaszti népessége folyamatosan növekszik, a település a **szuburbanizáció vonzó célterülete** a főváros közelségének, a természeti környezetnek és a munkalehetőségeknek köszönhetően. Az ipari park benépesülésével ma már **több a munkahely a városban, mint a helybeli munkavállaló**. Ugyanakkor a Budapestre **ingázók száma is jelentős**.

A térségből Alsónémedi, Taksony és Dunavarsány lakói közül sokan dolgoznak, tanulnak Dunaharasztiin, használják a város szolgáltatásait. **Kiemelendő az oktatási funkció**, a településen három általános iskola és egy gimnázium működik.

I.2. A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

Az 1/2014. (I. 3.) számú határozatával fogadta el az Országgyűlés a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció című dokumentumot (továbbiakban: OFTK). Az OFTK-ban integráltan jelennek meg a hazai fejlesztési célok és igények, illetve azok területi dimenziói.

Az OFTK-ban megfogalmazott **jövőkép** szerint Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal.

A jövőkép elérése érdekében **négy átfogó cél** került meghatározásra:

- értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés;
- népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom;
- természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme;
- térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

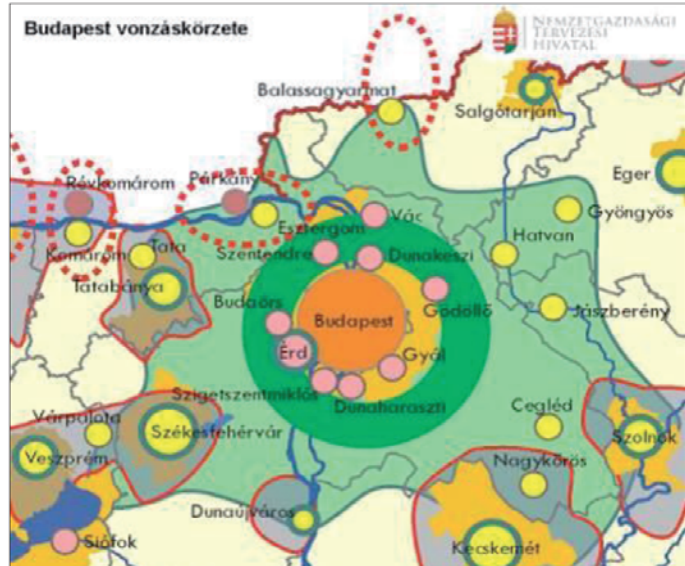
A célok elérése érdekében hét specifikus szakpolitikai és hat specifikus területi célkitűzés került meghatározásra:

- versenyképes, innovatív gazdaság;
- gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság;
- életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése;
- kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I;
- értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom;
- jó állam, szolgáltató állam és biztonság;
- stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme;
- az ország makroregionális szerepének erősítése;
- a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat;
- vidéki térségek népességeltartó képességének növelése;
- kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése;
- területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése;
- összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása.

Az OFTK több oldalról is olyan fontos **fejlesztéspolitikai feladatokat** határoz meg, amelyek Dunaharaszti szempontjából is relevánsak.

Az OFTK térképén Dunaharaszti a budapesti agglomeráció részét képező, térszerkezeti szempontból jelentős hazai városként jelenik meg. A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat célkitűzéshez kapcsolódóan **Budapest és a metropolisz térség fejlesztését** szolgáló feladatok:

- Egységes budapesti gazdasági régióként együttműködni a térség önkormányzataival (megyei, fővárosi, kerületi, települési) és a kormányzattal a többszintű kormányzás elvei szerint.
- Tervezett, koordinált, stratégia-alapú térségfejlesztés keretében összehangolt hálózatos településfejlesztést kell megvalósítani.
- Elő kell segíteni Budapest fejlődése kisugárzó hatásának minél hatékonyabb érvényesítését.
- Nemzetközi piaci folyosók csomóponti helyzetéből származó földrajzi előnyök kihasználása.
- A Duna Stratégiához kapcsolódó uniós fejlesztési lehetőségek kiaknázása.
- Kiegyensúlyozott zöldfelületi rendszer, ökológiai és rekreációs szereppel rendelkező „zöld gyűrű” kialakítása, az agglomerációs települések fizikai összenövésének megakadályozása.
- Hatékony energiafelhasználás és klímavédelem.
- A közúti, vasúti infrastruktúrának és a közösségi közlekedés rendszerének fejlesztése.

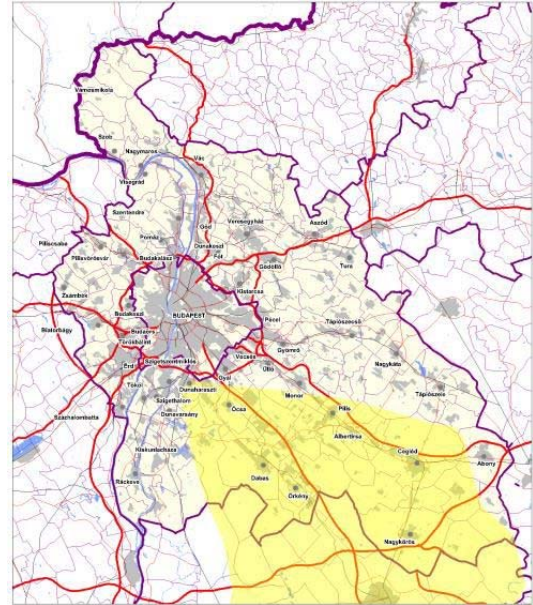
2. ábra: Budapest vonzaskörzete
forrás: Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

Mivel a város a Ráckevei (Soroksári)–Duna mellett terül el, ezért érintik – az ország makroregionális szerepének erősítése célkitűzéshez kapcsolódóan megfogalmazott – a **Duna-térség fenntartható fejlesztését** szolgáló feladatok:

- A Duna-térség természeti területeinek, tájainak és kulturális értékeinek védelme, megőrzése.
- Az életminőség, az infrastrukturális feltételek javítása.
- A régió gazdaságának és versenyképességének fenntartható módon történő növelése.

Az OFTK Vidéki térségek térképe szerint Dunaharaszti a Homokhátság északi szélén fekszik. Az OFTK a speciális táji, környezeti problémákkal, adottságokkal rendelkező vidéki térségek fejlesztési feladatai között kiemeli a **Homokhátság komplex fejlesztését**, amelyhez a következő fejlesztéspolitikai feladatokat nevesíti:

- Modellértékű tájgazdálkodási projektek megvalósítása.
- A megváltozott éghajlati feltételekhez alkalmazkodó gazdálkodási formák elterjesztése.
- A Homokhátság vízgazdálkodási problémáinak átfogó rendezése.
- A belvízrendszerek felülvizsgálata.
- A területhasználat, a gazdálkodás és a vízgazdálkodás összehangolása.
- A népességmegtartást és a tájfenntartást biztosító agrár- és élelmiszergazdaság biztosítása.
- A tanyai gazdaságok fennmaradásának, piacra jutásának segítése.

3. ábra: Homokhátság területe
forrás: Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció

Az OFTK megyékre lebontott elhatározásokat is rögzít. A **Pest megyére vonatkozó fejlesztési irányok:**

- A gazdasági dinamizálása, több lábon álló gazdaságfejlesztés, befektetés-ösztönzés, a tőkevonzó képesség javítása, az M0-ás körgyűrű logisztikai-vállalkozási zónáinak fejlesztése.
- A közösségek erősítése, az együttműködések ösztönzése és intézményesítése, a lakosság egészségi állapotának javítása, az oktatás megújítása, az esélyegyenlőség javítása.
- A térszerkezet fejlesztése, a metropolisz térség hálózatos térstruktúrájának kialakítása, a geostratégiai adottságok jobb kihasználása, a belső közlekedési kapcsolatrendszer fejlesztése.

Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió

Pest Megye Önkormányzatának Közgyűlése a 76/2013. (11. 29.) számú határozatával hagyta jóvá a Pest Megyei Területfejlesztési Konceptiót (továbbiakban: PMTFK).

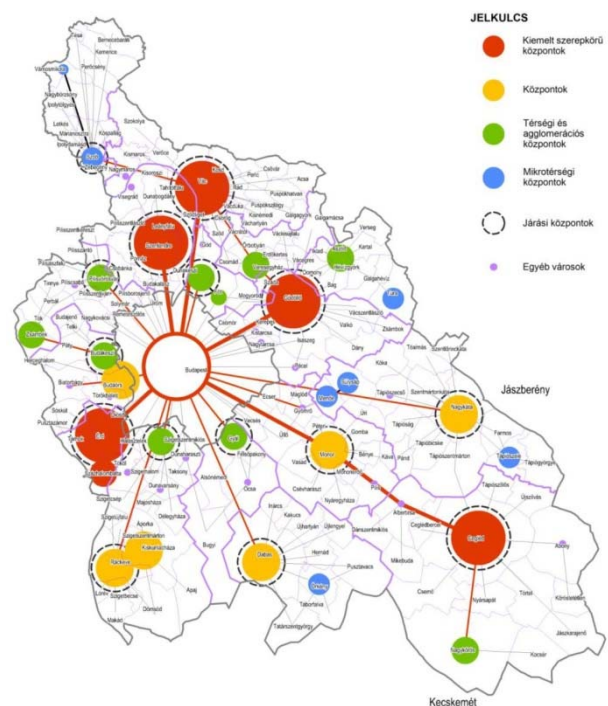
A PMTFK helyzetelemzése alapján Dunaharaszti a megye gyorsan fejlődő agglomerációs övezetében, a főközlekedési utak, vasútvonalak mentén kialakult urbanizációs sávok egyikében fekszik, területét érintik a nemzetközi jelentőségű európai közlekedési folyosók. Kedvező helyzetének köszönhetően a gazdasági tevékenységek szuburbanizációjában leginkább érintett települések sorába tartozik.

A PMTFK kistérségi szintű megállapításokat is tesz. Dunaharaszti a nagy kiterjedésű **Ráckevei kistérség** tagja, amely két eltérő karakterű részre osztható. Az északi terület – Dunaharaszttal – **kapu térség, fejlődését az M0 gyorsforgalmi út határozza meg, jellemzője az ipari, kereskedelmi övezet.** A déli térség a rekreációs övezet része, kevésbé aktív gazdaságilag, és kihasználatlanok az átlagosnál jobb minőségű mezőgazdasági területei is. A kistérség **hagyományos fővárosi üdülőterület**, a vendégek jellemzően saját tulajdonú hétvégi házaikat veszik igénybe, így a vendégéjszakák számában a terület közepes teljesítményt mutat. Dunaharaszti a turizmust illetően a vízi, vízhez kötődő tevékenységek és a lovasturizmus szempontjából érintett. Kiemelendő, hogy a megyén belül a ráckevei kistérségben volt az elmúlt években a legdinamikusabb a **népességnövekedés.**

A közlekedési hálózat a megye területén fejlett, azonban több hiányossággal küzd: elégtelenek a haránt irányú kapcsolatok, növelendő a Budapestre irányuló forgalomban a kötöttpályás közösségi közlekedés részaránya. A megye déli részét alkotó térség **összes fontos közlekedési útvonala érinti Dunaharaszti: az 51. sz. főút, az 510. sz. út, a Budapest – Kunszentmiklós – Tass vasútvonal és a ráckevei HÉV-vonal.** A város **közműellátottság tekintetében a legjobb helyzetű települések között van a megyében.**

A PMTFK által megfogalmazott **jövőkép** szerint 2030-ra Pest megye az európai térben versenyképes, minőségi életfeltételeket biztosító hely. A jövőkép megvalósításának alapja a térség gazdasági környezetének megújulása, így a megyei koncepció alapvetően a versenyképesség és a hatékonyság javítására fókuszál. Azonban a gazdasági megújulás nem mehet végbe sem a megye társadalmában megvalósuló megújulás, sem a makro- és mikroregionális térszerkezetben szükséges átalakítások végrehajtása nélkül. Ezért a jövőkép elérése érdekében meghatározott **átfogó célok** a következők:

- társadalmi megújulás – testben és lélekben egészséges, együttműködő egyének és közösségek;
- gazdaság dinamizálása – az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve;
- térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása – a lokális- és makrotérségi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet.

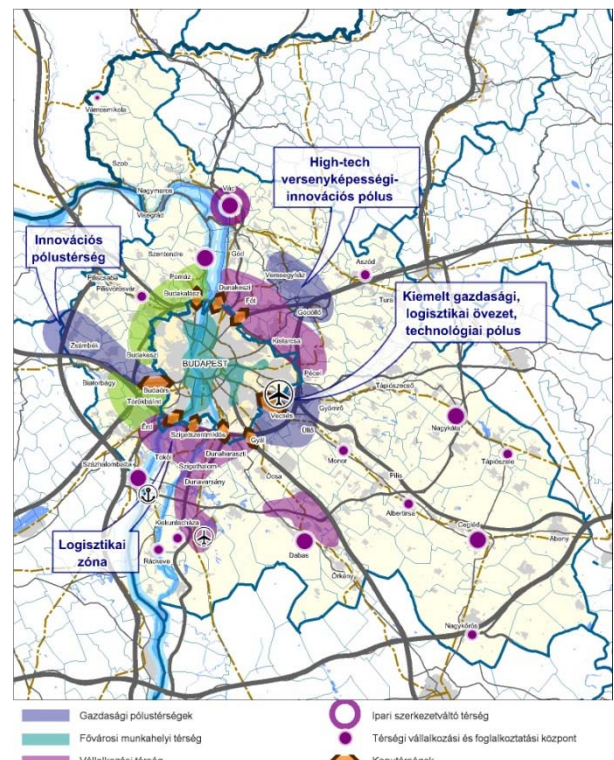
4. ábra: Pest megye központi városai
forrás: Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió

A PMTFK az átfogó célokat tovább bontotta **stratégiai célkitűzésekre**:

- A szociális és közbiztonság megerősítése, közösségek megújítása, családi értékek előtérbe állítása.
- A térségi szereplőkkel való együttműködés intézményesítése, a belső kapcsolati háló fejlesztése.
- Egészséges társadalom, egészséges életmód.
- Kreatív, tudásalapú társadalom, oktatás megújítása, kulturális értékek megőrzése.
- A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának, stabilitásának erősítése.
- Gazdasági húzóterületek teljesítményének, versenyképességének növelése.
- Makroregionális logisztikai funkciók erősítése kiemelten az M0 mentén a repülőtér térségében.
- A fejlődésben elmaradott és lemaradó térségek felzárkóztatása.
- A megye nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése.
- A megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése.
- Tervezett térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, takarékos területhasználat.
- Energia-, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a fejlődés szolgálatában.
- Pest Megyei Duna stratégia megvalósítása és a Homokhátság térségének komplex fejlesztése.

A koncepcióban az egyes célkitűzésekkel kapcsolatban megfogalmazott **operatív célok** közül majdnem mindegyik érinti valamilyen mértékben Dunaharaszti. Azonban kiemelhető néhány olyan feladat, amelyek kifejezetten köthetőek a városhoz:

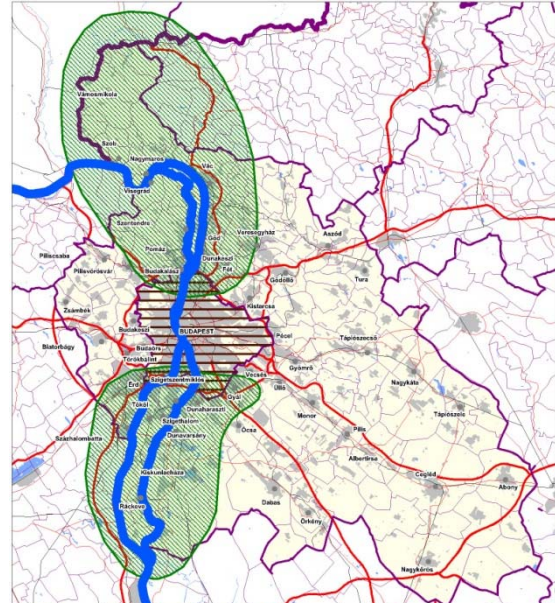
- A gazdaság, illetve vállalati infrastruktúra fejlesztésének koncentrációja a meglévő övezetek és a feltörekvő pólusok mentén (Budapest körüli logisztikai gyűrű).
- Térségi vállalati parkok, inkubációs parkok létrehozása, fejlesztése, a meglévő ipari parkok jobb kihasználása együttműködve a települési önkormányzatokkal.
- Aktív és szabadidős turizmus szolgáltatások fejlesztése összefüggésben azzal, hogy a rekreációs szabadidő eltöltés, kerékpározás, horgászat, lovaglás lehetőségei nincsenek kellően kihasználva.
- A megye építőanyag-iparának fejlesztése, különös tekintettel a rendelkezésre álló nyersanyagforrásokra való fokozottabb építésre.

5. ábra: A gazdaságfejlesztés speciális célterületei
forrás: Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció

- Kiskereskedelmi üzletek kulturált vevőkiszolgálást lehetővé tevő infrastruktúrája javítása.
- A helyi piacok megújítása, építése, a piaci értékesítés feltételeinek megteremtésének támogatása.
- Az elsősorban a Ráckevei (Soroksári)–Dunára alapozó üdülési potenciál kihasználása a vízparti szabad területek bővítésével, közcélú hasznosításával, illetve a háttérterületek fejlesztésével.
- Komplex turisztikai struktúra kialakítása. Vízi sportok, horgászat, kerékpáros turizmus fejlesztése.

- Az S-bahn rendszerű integrált közösségi közlekedés szerkezeti, infrastrukturális és intézményi feltételeinek megteremtése a vonzaskörzettel érintett nagyvárosi térségben.
- A területfejlesztés alapegységeként együtt tervezendő Szigetszentmiklós – Dunaharaszti várostérsége (északi irányban a szomszédos budapesti kerületekkel összehangolva).
- Minden 10.000 feletti lakosságszámú településen az ellátási funkciók teljes körének biztosítása.
- A városi szerepkörű települések (kivéve a 6.000 lélekszám alattiak) igazgatási funkcióinak bővítése.
- Az ingázók bejárásának megkönnyítése valódi P+R közlekedési csomópontok kialakításával.
- Duna, mint vízi út fejlesztése: a Duna menti és az azt keresztező kerékpáros- és gyalogos közlekedés, vasúti közlekedés fejlesztése.
- Duna, mint turisztikai potenciál erősítése: sport célú hajózás, szálláshelyek, horgászat, vizes élőhelyek bemutatása, tematikus utak, dunai identitás.
- Duna-menti területek természetvédelme.
- A megváltozott éghajlati feltételekhez való gazdálkodási formák elterjesztése a Homokhátságon.
- A homokhátság vízgazdálkodási problémáinak átfogó rendezése; vízutánpótlás, vízvisszatartás.

6. ábra: Duna stratégia célterületei
forrás: Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció

Pest Megyei Területfejlesztési Program

Pest Megye Önkormányzatának Közgyűlése a 29/2014. (08. 22.) számú határozatával fogadta el a Pest Megyei Területfejlesztési Programot (továbbiakban: PMTFP). A PMTFP a Koncepció célrendszerére építve meghatározta a megye fejlesztési prioritásait és intézkedéseit. A következő **prioritások** kerültek rögzítésre:

- Pest megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása.
- Pest megye fejlődésben lemaradó térségeinek komplex fejlesztése.
- Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében.
- Települési infrastruktúra fejlesztés az élhetőbb, fenntarthatóbb lakókörnyezetért.
- Fenntartható, hatékonyan működő, a klímaváltozáshoz alkalmazkodó épített és természeti környezet kialakítása.
- Társadalmi innováció-, megújulás-, a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység elleni küzdelem.
- Testben és lélekben egészséges Pest megye.

Fentiekén túl **Integrált területi beavatkozások** is kijelölésre kerültek: a FERIHEGYI Gazdaságfejlesztési Övezet ITI, a **HOMOKHÁTSÁG térségének komplex fejlesztése ITI** és a **Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása ITI**, melyek közül az utóbbi kettő Dunaharaszti területét is magában foglalja.

I.3. A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

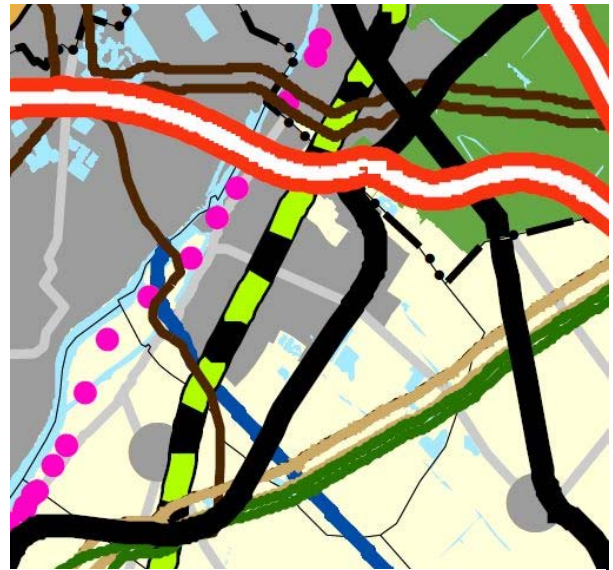
Országos Területrendezési Terv

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvényt (továbbiakban: OTRT) – 2008-as átfogó módosítása után – a 2013. évi CCXXIX. törvény módosította az 5 évente szükséges felülvizsgálat keretében.

Az Ország Szerkezeti Tervén ábrázolt **országos területfelhasználási kategóriák** közül Dunaharaszti legnagyobb részt mezőgazdasági térségbe és 1000 ha feletti települési térségbe van besorolva, illetve vízgazdálkodási térség került még feltüntetésre.

Az Ország Szerkezeti Tervén ábrázolt és az OTRT 1/1.-1/11. mellékleteiben nevesített **országos jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények** közül Dunaharaszti érinti:

- Az országos közúthálózat gyorsforgalmi és főúti elemei (1/1. melléklet) listájában a gyorsforgalmi utak (1.) közül az M0 és a főúthálózat elemei (2.1.) között felsorolt 51. sz. főút.
- Az országos törzshálózati vasúti pályák (1/4. melléklet) listájában a Budapest – Kelebia – (Szerbia) vonal.
- Az országos kerékpárút-törzshálózat elemei (1/6. melléklet) listájában az Alsó-Dunamente kerékpárút (6-os jelű Euro Velo) balparti ága.
- Az országos szénhidrogén-szállító vezetékek (1/10. melléklet) listájában a földgázz szállító vezetékek közül a Taksony – Budapest (XXI. kerület) vezeték, a kőolajszállító vezetékek közül a Barátság I. és Barátság II. vezetékek, a termékvezetékek közül a Százhalombatta – Vecsés és a Tiszaújváros – Százhalombatta vezetékek.
- Az országos jelentőségű vízi létesítmények (1/11. melléklet) listájában az országos jelentőségű csatornák között szereplő Duna–Tisza-csatorna.

7. ábra: Az Ország Szerkezeti Terve
forrás: Országos Területrendezési Terv

Az OTRT 31/B. § a) pontja szerint a BATrT-nek az OTRT-vel való összhangba hozataláig a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál az OTRT által kijelölt országos jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatokat az OTRT 1/1.-11. melléklete, 9. § (7) bekezdése, valamint 10. §-a előírásainak alkalmazásával kell kijelölni.

Az OTRT 3/1.-3/9. mellékletein ábrázolt **országos övezetekből** Dunaharaszti a következők érintik:

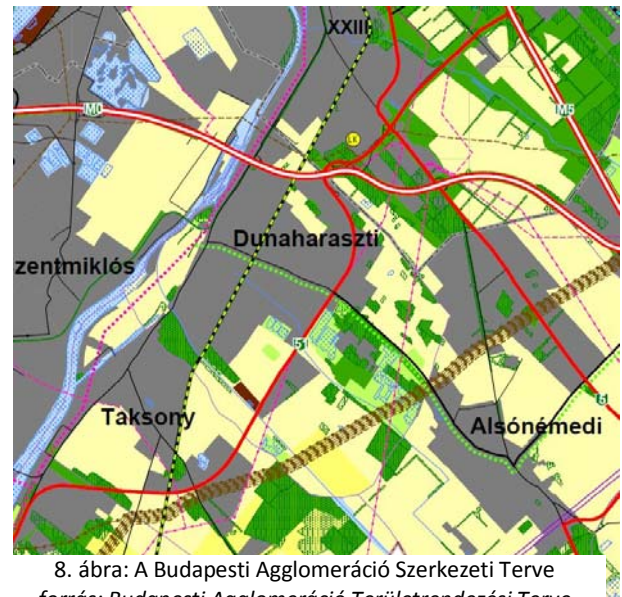
- az országos ökológiai hálózat övezete (3/1. melléklet),
- a jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete (3/3. melléklet),
- a kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete (3/4. melléklet),
- a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete (3/5. melléklet),
- a világörökségi és világörökségi várományos terület övezete (3/6. melléklet),
- az országos vízminőség-védelmi terület övezete (3/7. melléklet).

Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve

A Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről szóló 2005. évi LXIV. törvényt (továbbiakban: BATrT) átfogóan a 2011. évi LXXXVIII. törvény módosította utoljára.

A BATrT 2. számú melléklete tartalmazza a Szerkezeti Tervet. A Szerkezeti Terv és a BATrT 1/3. számú mellékletében kimutatott területi mérleg szerint Dunaharaszti területe a következő **térségi területfelhasználási kategóriákba** került besorolásra:

- városias települési térség 1243,60 ha (42,64%),
- magas zöldfelületi arányú települési térség 243,63 ha (8,35%),
- erdőgazdálkodási térség 306,39 ha (10,50%),
- mezőgazdasági térség 966,67 ha (33,14%),
- különleges rendeltetésű térség 110,54 ha (3,79%),
- építmények által igénybe vett térség 13,38 ha (0,46%),
- vízgazdálkodási térség 32,45 ha (1,11%).

8. ábra: A Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve
forrás: Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve

Városias települési térség:

BATrT „5. § (2) Városias települési térségben és a hagyományosan vidéki települési térségben új lakóterület, vegyes terület, gazdasági terület, illetve üdülőterület abban az esetben jelölhető ki, ha

- a) a tervezett területfelhasználás jól illeszthető a település meglévő szerkezetéhez,
- b) táj- és természetvédelmi, környezetvédelmi, erdővédelmi, valamint kulturális örökségvédelmi és árvízvédelmi szempontok alapján nem sért társadalmi érdeket, és
- c) a tervezett funkció ellátásához szükséges műszaki infrastruktúra kapacitás azt lehetővé teszi vagy a terület igénybevitelével párhuzamosan kiépül.”

Magas zöldfelületi arányú települési térség:

BATrT „5. § (8) A magas zöldfelületi arányú települési térségnek

- a) legfeljebb 30%-án beépítésre szánt üdülőterület, illetve - a beépítésre szánt különleges terület területfelhasználási egység köréből - oktatási, egészségügyi és sport célú terület,
- b) legalább 70%-án beépítésre nem szánt terület alakítható ki.”

A jelenlegi területfelhasználási egységek a BATrTMód. hatályba lépése előtt kerültek kijelölésre.

Erdőgazdálkodási térség:

BATrT „6. § (1) Az erdőgazdálkodási térséget legalább 85%-ában erdőterület területfelhasználási egységbe, illetve természetközeli terület (ezen belül kizárólag karsztbokorerdő) területfelhasználási egységbe kell sorolni. A védelmi elsődleges rendeltetésű erdőterületként és a természetközeli területként besorolt területfelhasználási egységek kiterjedése nem csökkenhet.

(2) Az egyes településeken lévő, erdőterületként besorolt területfelhasználási egységek nagysága - a település közigazgatási területére vetítve - összességében nem csökkenhet.”

Mezőgazdasági térség:

BATrT „7. § (1) A mezőgazdasági térség legalább 90%-át mezőgazdasági terület, illetve természetközeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni. A mezőgazdasági térség legfeljebb 10%-án bármely települési területfelhasználási egység kialakítható.”

A BATrT korábban hatályos szabályai szerint a mezőgazdasági térség legalább 75%-át kellett mezőgazdasági területbe sorolni, így ennek a lazább előírásnak megfelelt a TSZT. Azonban a jelenleg hatályos szabályok csak kisebb eltérést tesznek lehetővé, miközben Dunaharaszti településszerkezeti tervét illetően alapvető változások nem történtek, így szükséges területrendezési hatósági eljárás lefolytatása Dunaharaszti településszerkezeti tervének a kiemelt térségi területrendezési tervvel való összhangjának megállapítására (összhang igazolása).

Különleges rendeltetésű térség:

BATrT „8. § (1) A különleges rendeltetésű térség teljes területén a településrendezési eszköz készítése során beépítésre nem szánt különleges vagy más beépítésre nem szánt területfelhasználási egység jelölhető ki.”

A település területén lévő különleges rendeltetésű térségbe tartozó terület a BATrTMód. hatályba lépése előtt került beépítésre szánt különleges nyersanyagkitermelés (bánya) területe területfelhasználási egységbe.

Építmények által igénybe vett térség:

OTrT „6. § (2) f) az építmények által igénybe vett térséget az adott építmény jellege szerinti települési területfelhasználási egységbe kell sorolni.”

Vízgazdálkodási térség:

OTrT „6. § (2) e) a vízgazdálkodási térséget legalább 85%-ban vízgazdálkodási terület vagy természetközeli területfelhasználási egységbe kell sorolni”

Az OTrT 31/B. § alapján a BATrT által alkalmazott és Dunaharasztit érintő **térségi övezetekből** csak a magterület övezetét, az ökológiai folyosó övezetét és az ásványi nyersanyagvagyon-terület övezetét kell alkalmazni.

OTrT „31/B. § e) azokat az országos övezeteket, amelyeket a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv alkalmaz, azonban az MTv. (az egyes törvények területrendezéssel összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CCXXIX. törvény) megszüntetett, a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál nem kell alkalmazni,

f) azokra az országos övezetekre, amelyeket a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv alkalmaz, azonban a rá vonatkozó előírásokat az MTv. módosította, a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál e törvénynek az MTv.-vel megállapított övezeti előírásait kell alkalmazni,

g) azokat a kiemelt térségi és megyei övezeteket, amelyeket a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv megállapít, azonban az MTv. megszüntetett, az i) pontban foglaltak kivételével a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál nem kell alkalmazni,

h) azokat a kiemelt térségi és megyei övezeteket, amelyeket a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv megállapít, azonban a rá vonatkozó előírásokat az MTv. módosította, a j) pontban foglaltak figyelembevételével a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál e törvénynek az MTv.-vel megállapított övezeti előírásaival kell alkalmazni,

k) a BATrT.-ban megállapított kiemelt térségi övezetek vonatkozásában, ha e törvénynek az MTv.-vel megállapított kiemelt övezeti előírásaitól eltérő előírást tartalmaznak, a BATrT. kiemelt térségi övezeti előírásait kell alkalmazni,

l) azon új országos, kiemelt térségi és megyei övezeteket, amelyeket az MTv. állapított meg, azonban a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben még nem kerültek alkalmazásra, a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál e törvénynek az MTv.-vel megállapított 12/A. § (1) bekezdése és övezeti előírásai szerint kell lehatárolni és alkalmazni.”

Fentiek alapján meghatározandók azok a Dunaharaszti érintő országos és térségi övezetek, amelyeket az OTrT alkalmaz. Ezek közül

- azokat, amelyeket a BATrT nem alkalmaz, az OTrT mellékletei és az államigazgatási szervek előzetes adatszolgáltatása figyelembevételével kell lehatárolni és alkalmazni,
- azokat, amelyeket a BATrT alkalmaz, de az OTrT-től eltérő előírást nem rendel hozzá, a BATrT mellékletei szerint kell lehatárolni, és az OTrT előírásainak figyelembevételével kell alkalmazni,
- azokat, amelyeket a BATrT alkalmaz, és az OTrT-től eltérő előírást rendel hozzá, a BATrT mellékletei szerint kell lehatárolni, és a BATrT előírásainak figyelembevételével kell alkalmazni.

OTrT által megállapított övezetek	BATrT alkalmazza?	Dunaharaszti érinti?	vonatkozó szabályozás
Országos övezetek			
országos ökológiai hálózat	NEM	IGEN	OTrT 13. § OTrT 3/1. melléklet
kiváló termőhelyi adottságú szántóterület	IGEN	NEM	-
jó termőhelyi adottságú szántóterület	NEM	IGEN	OTrT 13/B. § OTrT 3/3. melléklet
kiváló termőhelyi adottságú erdőterület	IGEN	IGEN	OTrT 14. § BATrT 3/5. melléklet
tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület	NEM	IGEN	OTrT 14/A. § OTrT 3/5. melléklet
világörökségi és világörökségi várományos terület	IGEN	IGEN	OTrT 14/B. § BATrT 3/11. melléklet
országos vízminőség-védelmi terület	NEM	IGEN	OTrT 15. § OTrT 3/7. melléklet
nagyvízi meder és a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szűkítőtárolók területe	IGEN	NEM	-
kiemelt fontosságú honvédelmi terület	IGEN	NEM	-
Kiemelt térségi és megyei övezetek			
magterület	IGEN	IGEN	OTrT 17. §, BATrT 16. § BATrT 3/1. melléklet
ökológiai folyosó	IGEN	IGEN	OTrT 18. § BATrT 3/2. melléklet
pufferterület	IGEN	NEM	-
erdőtelepítésre javasolt terület	IGEN	NEM	-
ásványi nyersanyagvagyon-terület	IGEN	IGEN	OTrT 19/B. § BATrT 3/15. melléklet
rendszeresen belvízjárta terület	IGEN	NEM	-
földtani veszélyforrás területe	IGEN	NEM	-
honvédelmi terület	IGEN	NEM	-

Országos ökológiai hálózat övezete:

OTrT „13. § (1) Az országos ökológiai hálózat övezetben csak olyan kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategória, illetve olyan övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.

(2) Az övezetben bányászati tevékenységet folytatni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával lehet.

(3) Az országos ökológiai hálózat övezetét a kiemelt térségi és a megyei területrendezési tervekben magterület, ökológiai folyosó, valamint puffterület övezetbe kell sorolni.”

Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete:

OTrT „13/B. § A településrendezési eszközökben a jó termőhelyi adottságú szántóterület övezetét a mezőgazdasági terület területfelhasználási egység kijelölésénél figyelembe kell venni.”

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete:

OTrT „14. § (1) Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

(2) Az övezetben külszíni bányateket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.”

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete:

OTrT „14/A. § (1) A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete területét a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv és annak alapján a településszerkezeti terv pontosítja.

(2) Az övezet (1) bekezdés szerint pontosított lehatárolása által érintett területre a kiemelt térség és a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg helyi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a természeti adottságokhoz igazodó hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

(3) Az övezet (1) bekezdés szerint pontosított lehatárolása által érintett területre a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat fennmaradása érdekében a helyi építési szabályzatban meg kell határozni a területhasználatra és az építmények tájba illeszkedésére vonatkozó szabályokat.

(4) A helyi építési szabályzat az építmények tájba illeszkedésének bemutatására látványterv készítését írhatja elő és a készítésre vonatkozó követelményeket határozhatja meg.

(5) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.

(6) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, erőműveket és kiserőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell elhelyezni.”

Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete:

OTrT „14/B. § (1) A világörökségi és világörökségi várományos terület övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.

(2) Az (1) bekezdés szerint lehatárolt világörökségi és világörökségi várományos területen:

a) a területfelhasználás módjának és mértékének összhangban kell lennie a világörökségi kezelési tervben meghatározott célokkal,

b) új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek területe nem bővíthető,

c) a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, erőműveket és kiserőműveket a kulturális és természeti örökségi értékek sérelme nélkül, területi egységüket megőrizve, látványuk érvényesülését elősegítve és a világörökségi kezelési tervnek megfelelően kell elhelyezni.”

Országos vízminőség-védelmi terület övezete:

OTrT „15. § (1) Az országos vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről a kiemelt térség és a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.

(2) Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédellemmel érintett területeket, és a helyi építési szabályzatban az építési övezetre vagy övezetre vonatkozó szabályokat kell megállapítani.

(3) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.”

Magterület övezete és Ökológiai folyosó övezete:

OTrT „17. § (1) Az övezetben beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:

a) a települési területet a magterület vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja, és

b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(2) Az (1) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e a magterület, a magterület és az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(4) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az erőművek és kiserőművek a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhetők el.

(6) Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető.”

OTrT „18. § (1) Az ökológiai folyosó övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:

a) a települési területet az ökológiai folyosó vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja, és

b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(2) Az (1) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(4) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az erőművek és kiserőművek az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhető el.

(5) Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető.”

BATrT „16. § (1) A magterület övezetben beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha

a) a települési területet a magterület vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja, vagy

b) a magterület övezetében történelmi sportterületek találhatóak, és

c) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(2) Az (1) bekezdés a) és c) pontjában vagy b) és c) pontjában szereplő kivételek együttes fennállása esetén a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e a magterület, a magterület és az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése. Az (1) bekezdés b) és c) pontjában szereplő feltételek együttes fennállása esetén történő kijelölés csak a történelmi sportterületeken belül történhet.”

Ásványi nyersanyagvagyon-terület övezete:

OTrT „19/B. § (1) Az ásványi nyersanyagvagyon-terület övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.

(2) Az (1) bekezdés szerint kijelölt területen, a településrendezési eszközökben csak olyan területfelhasználási egység, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el.”

Országos Erdőállomány Adattár szerint erdőterület

OTrT „7. § (1) Az Országos Erdőállomány Adattár szerint erdőterületnek minősülő területet a településszerkezeti terv legalább 95%-ban csak erdőterület területfelhasználási egységbe sorolhatja.”

I.4. A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉS-SZERKEZETI TERVEINEK – DUNAHARASZTI FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ – VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

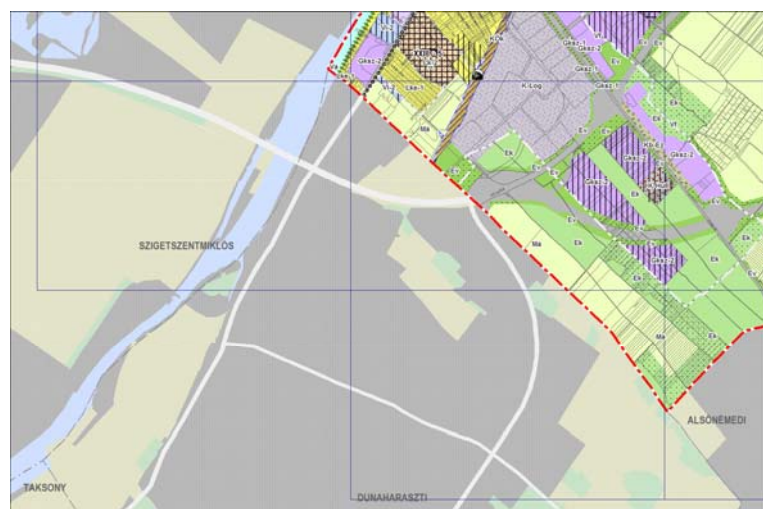
Dunaharaszti város a Ráckevei (Soroksári)–Duna bal partján, a Pesti-síkságon fekszik, a budapesti agglomerációban. A fővárostól 17 km-re délre, az M0-s, a Budapest-Baja 510-es számú út és a Budapest-Kelebia 150-es számú vasútvonal mentén terül el. Határos települések: **Budapest** – a XXIII. kerületet illetően (északkelet), **Alsónémedi** (délkelet), **Taksony** (délnyugat), **Szigetszentmiklós** (északnyugat). Ez utóbbi természetes határ is, amelyet a Ráckevei (Soroksári)–Duna képez. Innen indul a Duna–Tisza-csatorna.

A településszerkezeti tervek szempontjából a mindenkori közigazgatási határ menti területsáv többszörösen kritikus terület lehet, ezért vizsgálata különösen indokolt:

1. Itt érvényes az a településszerkezeti alapelv, hogy a tagolt településszerkezet ismérveinek megfelelően **a használatba vett és beépített települési területek ne nőjenek össze**. Törekedni kell a beépítetlen területek folytonosságának megmaradására. A beépített területek szigetszerűen, egymással csak a közlekedési és egyéb infrastruktúra vonalas létesítményei által összekötve helyezkedjenek el.
2. A közlekedési infrastruktúra elemei – eltérően a korábbi időszakoktól – már nem csak összekötő, hanem elkerülő funkcióval is bírnak, ezáltal erősebben veszik igénybe a települési szövetek közötti teret, és itt különböző fejlesztéseket indukálnak. **A települési szövet tagoltságát biztosító tér tehát fejlesztői nyomás alá kerül.**
3. Országosan jellemző **a koordináció nagyon alacsony szintje**, ez a településfejlesztésben is megmutatkozik. A települések külső területeit gyakrabban tekintik perifériának, mint más települések felé kapcsolatot biztosító területnek, ezért többszörösen párhuzamos rendszerek épülnek ki, funkciók települnek le, gyakran egymás hatásait nem erősítve, hanem kioltva, zavarva.
4. A jelenlegi gazdasági és közigazgatási rendszerben **a települések egymással konkurálnak** a fejlesztőerő, a beruházások odavonzása tekintetében, ebben a versenyben legsikeresebb – ökológiai szempontból viszont „gyenge láncszem” – az a település, amely adottságai folytán a lehető legnagyobb még beépítetlen területtel és a lehető legkevesebb korlátozással rendelkezik.

Budapest

A város Budapest XXIII. kerületével határos. A XXIII. kerülethez zömében összefüggő általános mezőgazdasági (Má) terület, kis részben véd- illetve közjóléti erdő (Ev; Ek) kapcsolja. A beépítésre nem szánt területeket a Ráckevei (Soroksári)–Dunára merőleges, keskeny sávban kertvárosias intenzív lakóterület (Lke-1) zárja. Itt gyakorlatilag megvalósult a két település egybeépülése.

TSZT 2015 kivonat

Forrás: <http://budapest.hu>

A kerület a szuburbanizáció folyamata során jelentősen gyarapította és jelenleg is gyarapítja lakosságát, ami a lakóterületek növelését igényli. Ennek lehetőséget nyújt a jelenleg még általános mezőgazdasági területként funkcionáló, HÉV vonal menti terület. A mezőgazdasági terület átalakulására közlekedési kapcsolatai és a környezetében már kialakult lakóterületek adnak okot és indokot.

Az M0 gyűrű déli szektorának nyomvonal a kerület közigazgatási határából kilépve érinti Dunaharaszti területét is. A kerületben megépített M0 környezetében nagyterjedésű szállítmányozási-, raktározási és logisztikai terület alakult ki.

Az M0 mellett közúti kapcsolatot jelent még a Haraszti út. A közutak mellett meghatározó tényező a kerületen és Dunaharasztiin áthaladó Budapest-Szigetszentmiklós irányú H6 HÉV és a Budapest-Kunszentmiklós vasútvonal is. Ezek a közlekedési eszközök erősítik további gazdasági területek kijelölésének igényét. A gazdasági területeket ma még a város közigazgatási határától erdő és mezőgazdasági területek választják el, azonban a további kijelölések igénye potenciális problémaforrás lehet, és a kerület Dunaharaszttal történő szorosabb összenövése veszélyét hordozza magában.

Alsónémedi

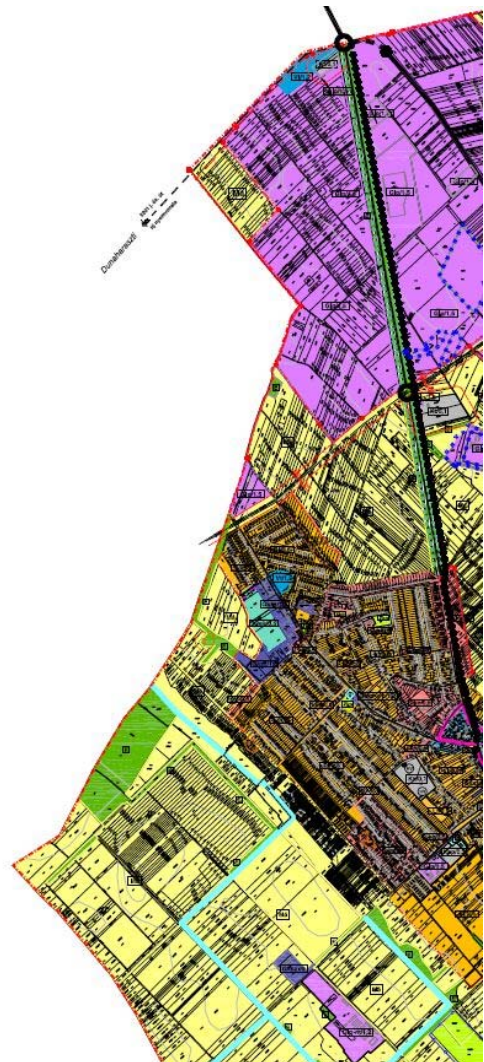
A település településszerkezeti tervét 2004-ben a Pestterv Kft. készítette és 2010-ben módosításra került.

A nagyközség a Nagy mocsári szántók mentén húzódó úttal, az Alsónémedi csatorna ágával, erdőterülettel (E) és általános mezőgazdasági- (Ma) valamint tervezett ipari-gazdasági területfelhasználással csatlakozik a város közigazgatási határához. A települést átszelő 50. sz. és az újonnan kiépült – a nagyközség védett központját elkerülő – főközlekedési út bevezető szakaszai mentén nagyterjedésű gazdasági ipari (Gip) területek lettek kijelölve, amelyek közvetlenül csatlakoznak Dunaharaszti mezőgazdasági területeihez. Ezek a gazdasági területek még csak az 50. sz. főút keleti oldalán kezdtek beépülni.

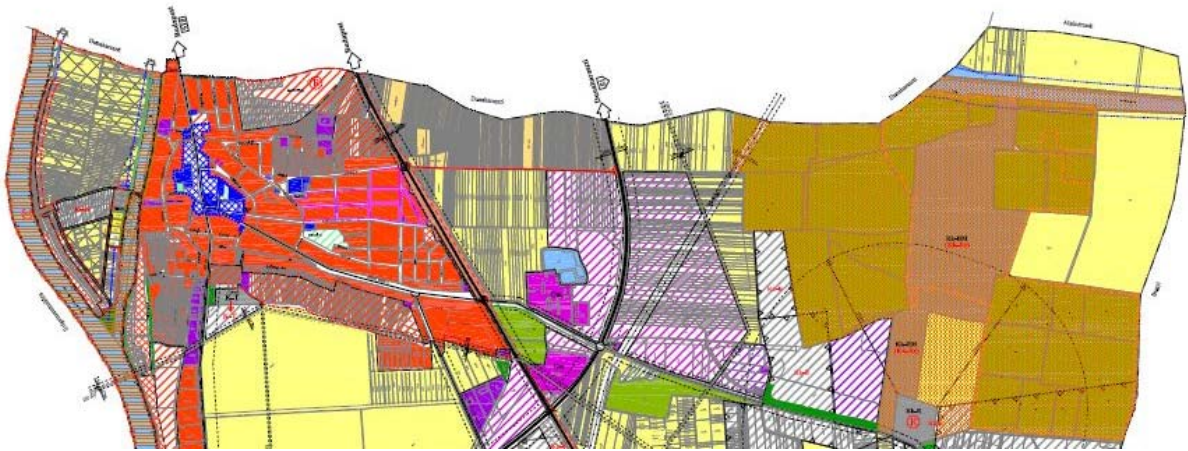
Kerékpárút az 50. sz. út nyomvonalán lett kijelölve, de csak Soroksár irányába, amelynek folytatása a főváros településszerkezeti tervében nem szerepel. Dunaharaszti irányába nincs kijelölve kerékpárút.

Az Alsónémedi csatorna, mint állandó vízfolyás és a térség felszíni vizeinek befogadója, valamint a közigazgatási határ mindkét oldalán fellelhető kavicsbánya tavak illetve horgásztó a vízi ökológiai kapcsolatot erősítik.

A település kizárólagos közúti kapcsolatát a várossal ma még Alsónémedi központjánál az 50. sz. útról leágazó Haraszti út biztosítja. Várhatóan kiépül Budapest és Alsónémedi határán a tervezett 5201. jelű összekötő út, amely a nagyközség központját megkímélve vezet majd Dunaharaszti felé. Az út kiépítése újabb gazdasági területek kijelölését és a két település összenövését eredményezheti.

Taksony

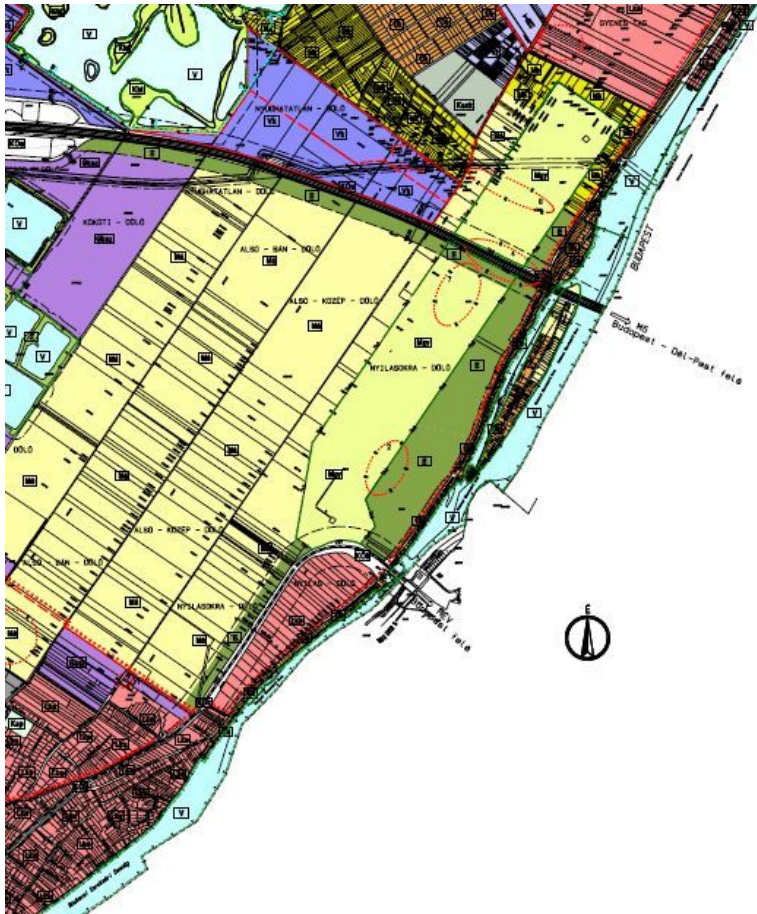
A település Dunaharaszttal közös közigazgatási határa mentén nagyobb részben erdőterület illetve különböző használatú mezőgazdasági területek húzódnak, amelyek ökológiai hálózati kapcsolatot képeznek a két település nagy része között. A Taksony-szigeti mezőgazdasági terület egyben a Natura 2000 része is. A folytonosságot a Duna-ág és a Budapest-Kunszentmiklós vasútvonal közötti, a közigazgatási határon húzódó Nyárfás utca menti kertvárosias beépítésű terület és a Pacsirta hegy (rekultiválandó) még beépítetlen területe szakítja meg. E terület a Duna-ág sávjában Dunaharaszti lakó- és gazdasági- illetve erdő területéhez csatlakozik. A szuburbanizáció folyamata során várható, hogy a Pacsirta hegyen jelölt kertvárosias lakóterületi övezetben jelentős lakosságszám-bővülés következik be (jelenleg változtatási tilalommal érintett), amit indokol a vasút és az ipari terület közelsége.

A Duna és a Duna-Tisza csatorna, mint állandó vízfolyás jelentős vízi ökológiai kapcsolatot biztosít.

Taksony nagyközség Dunaharaszttal való országos közúti kapcsolatait az M0 kiépítése óta a településközpontot elkerülő 51. számú országos főút (M0-Dunavarsány) biztosítja, így az egykori – a központon átvezető – 51. számú út 510. számon országos mellékút (Budapest-Dunavarsány) lett. Az 51. sz. út mindkét oldalán – a mezőgazdasági terület és a Bugyi község irányába vezető 5202 sz. út között – nagyterjedésű gazdasági fejlesztési terület jelölt. A terület beépítése után a Dunaharaszti is átvezető főút forgalma várhatóan megnövekszik, ami a várost is terhelni fogja.

Taksonyból Dunaharaszti irányába vezető kerékpáros kapcsolat az 510. sz. út nyomvonalán halad.

Szigetszentmiklós

A város a Csepel-szigeten található. Dunaharaszttal közös közigazgatási határa természetes, a Ráckevei (Soroksári)–Duna. Ez a természetes határ és egyben természetvédelmi terület biztosítja a két város összenövésének lehetetlenségét és a vízi ökológia fennmaradását.

A város kedvelt célpontja a (Budapestről kitelepülő) szuburbanizációs rétegeknek, ezért is erősödik az utóbbi időben a település kertvárosi, kisvárosi jellege. A város rendezési tervein is főként a fent említett két lakóövezeti formának szántak helyet a helyi önkormányzat szakemberei. A lakosság a 21. század első évtizedében negyedével gyarapodott. Ez indokolja, hogy a

H6 jelű HÉV kanyarulatában kijelölésre került a kertvárosias terület a Rév utca és a part között, a már beépített terület folytatásaként. A közvetlen parti sáv üdülő terület ugyanúgy, mint a Cucor-sziget nagy része is. Az üdülőtérlet nyugalmát a mögötte elterülő erdő és a gyepek mezőgazdasági terület biztosítja.

Jelentős a környék idegenforgalma és a szuburbanizációs folyamatok mellékhatásaként emelkedik a térség gazdasági szerepe is, azonban ezek nincsenek közvetlen hatással Dunaharasztra.

Közúti kapcsolatát a két városnak csak az M0, egyéb megközelítését Dunaharasztnak a H6 HÉV biztosítja.

I.5. A HATÁLYOS FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ, INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

Dunaharaszti Településfejlesztési Koncepció

Dunaharaszti Településfejlesztési Koncepciója (továbbiakban: DFK) 2008-ban készült azzal a céllal, hogy 10-15 éves időtávban meghatározza a település társadalmi és gazdasági életének jövőjét. Részletes helyzetelemzést követően a **DFK a következő fejlesztési célkitűzéseket rögzítette:**

- az élet minőségi szintjének emelése,
- a környezeti állapot javítása,
- a városnak megfelelő városközpont(ok) kialakítása,
- a térség üdülés-idegenforgalmi hagyományainak erősítése,
- rövidtávon a népesség helyben tartása,
- középtávon a népesség növekedése,
- lakásfejlesztési lehetőségek megteremtése,
- további munkahelyteremtés.

A célok elérése érdekében városrészenkénti és ágazati célkitűzések, feladatok kerültek kijelölésre. A **városrészekre vonatkozó elhatározások** az alábbiak:

- Az **Óvárosban** a széttagolt igazgatási funkciók térbeli koncentrációjával városközpont kialakítása, amely a városias arculatot erősíti és a vendéglátó, kereskedelmi funkciók kiépülését is segíti.
- A **Ligetváros** meglévő beépítéséhez kapcsolódóan új lakóterületek kijelölése. A tervezett gazdasági terület közterületeinek kialakítása kereskedelmi funkciók betelepülése érdekében.
- A **Kertváros** területén új lakóterületek kijelölése, a nagyobb területigényű intézményi funkciók számára új településközponti terület kialakítása, valamint a horgásztó fejlesztése, integrálása.
- Az **Újhegyi-dűlő** területén lakóterületek kialakítása, a megközelítés biztosítása.
- A **Szigetek** városrészben rekreációs, természetközeli turisztikai központ kialakítása. Ennek érdekében a part mentén új üdülőházas terület kijelölése és a kempingek minőségi fejlesztése.
- A **Tavak** városrész vonzó, széles körű kínálatot biztosító üdülőterületté fejlesztése, a közművek kiépítése és a tavak vízminőségének biztosítása.
- Az **Iparterület** városrész további kiépülésének támogatása, a zavaró hatású gazdasági tevékenységek célzott elhelyezése.

A **tájrendezés és környezetalakítást érintő elhatározások** közül kiemelendő a természetközeli állapotú területek megőrzése, az erdőszült területek megtartása, fasorok telepítése, a kavicsbányatavak környezetében erdőtelepítések, zöldfelületek kialakítása, a nádasok, úszólápok és a turjános védelme, a helyi táji és természeti értékek védelme, a belterületi zöldfelületek mennyiségi és minőségi fejlesztése.

A **közlekedés fejlesztésének legfontosabb elemei** az 510. sz. út humanizálása, a gyalogos felületek fejlesztése, kerékpáros hálózat kialakítása, a kötöttpályás közösségi közlekedés állomásainak környezetében P+R parkolók kialakítása, a településen belüli buszközlekedés kiterjesztése, a kiszolgáló úthálózat mennyiségi és minőségi fejlesztése.

Dunaharaszti Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája

Dunaharaszti Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája (továbbiakban: DVS) a Corex Projektfejlesztési Kft. vezetésével készült 2009-ben.

A DVS meghatározásában a **város jövőképe 15-20 éves időtávban**: Dunaharaszti független, önálló identitással rendelkező, dinamikusan fejlődő sokszínű kisváros. **A jövőkép alkotóelemei**: a térségbeli kapu szerep; a hosszú távú fejlődést megalapozó gazdasági potenciálok (logisztika, rekreáció, turisztika) kihasználása és az identitás megteremtése; a városi környezet élhetőbbé tétele; egymással jól kommunikáló, egymást nem zavaró városrészek; a növekvő és kedvezőbb korösszetételűvé váló népesség; fejlődő egészségügyi, oktatási és szociális intézményhálózat.

A jövőkép érdekében kijelölésre kerültek középtávú (7-8 évre vonatkozó) tematikus célok:

- Térségi szerepkör – a régió kapuja szerep erősítése.
- Városias településszerkezet kialakítása: városrészek megfelelő definiálása.
- Városi főtér és helyi alközpontok kialakítása, zöldfelületek növelése.
- Rekreációs területek fejlesztése, természeti területek rehabilitálása, fenntartható turizmus.
- Ipari területek vertikális, fenntartható fejlesztése.
- Gazdaság fejlesztéséhez kapcsolódó humán erőforrás-fejlesztés.
- Egészségügyi ellátórendszer fejlesztése a helyi és kistérségi szintű igények kielégítése érdekében.
- Magas szintű kultúra és közművelődés lehetőségének biztosítása kistérségi együttműködéssel.
- Szociális biztonság megteremtése.

Fentiekén túl a **városrészekhez kapcsolódó konkrét célok** is meghatározásra kerültek:

- Az **Óváros** belvárosi funkcionális megújítása, annak térbeli kiterjesztése.
- Az **Iparterület** logisztikai irányú fejlesztése szigorú városi koordináció mellett.
- A **Tavak** városrész aktív rekreációs zónává fejlesztése az üdülőtérlet jelleg megtartásával.
- A **Szigetek** városrész fürdőkulturára épített természetközeli rekreációs központtá fejlesztése.
- Az **Újhegyi-dűlő** városrész telepszerű kiépítése, a vízparti terület rekreációs jellegű megerősítése.
- A **Ligetváros** kisvárosias-falusias karakterének utcakepi megerősítése, helyi alközpont kiépítése.
- A **Kertváros** kertvárosias kiépítése, a városrész nagyarányú, összefüggő zöldfelületi fejlesztése.

9. ábra: Dunaharaszti városrészei

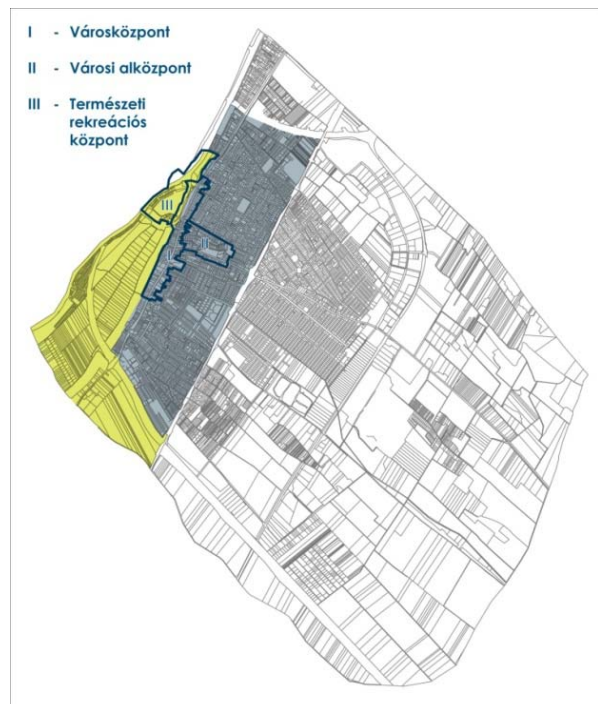
forrás: Dunaharaszti Integrált Városfejlesztési Stratégiája

A DVS **5 akcióterületet jelölt ki**, amelyek közül hármat a 2007-2013-as időszak fejlesztési feladatai közé sorolt: I. Városközpont és II. Városi alközpont az Óváros területén, valamint III. Természeti rekreációs központ a Szigetek városrészben. Hosszabb távon fejleszteni tervezett akcióterület a IV. Csuklópont, amely érinti az Iparterület, a Tavak, a Kertváros és a Ligetváros területét is, valamint az V. MÁV alsó lakóterület a Kertvárosban.

A **Városközpont** akcióterületen tervezett változtatások és generatív jellegű fejlesztések elsődleges célja, hogy megindítsa a város többi területének fejlődését. Dunaharaszti kapu szerepéhez szükséges egy **valódi városközpont, főutca és főtér kialakítása** a városigazgatási funkciók egy helyre telepítésével. Ez a terület

szolgálhatja ki az idelátogatók és az itt élők igényeit, identitás-meghatározó szerepet vállal a város egészére.

A **Városi alközpont** terület egy merőleges, keresztirányú altengelyét határozza meg a városnak, és szorosan kapcsolódik a közigazgatási központhoz. A lakóterületekhez inkább kapcsolódva a város lakói számára létrejött **vegyes városi közfunkciók ellátásának egy nyugodtabb színtere** tud lenni. Szükséges a meglévő kereskedelmi funkciók megtartása és bővítése, a zöldfelületek rendszerezése, sétálóutca kialakítása, kulturális funkció biztosítása.

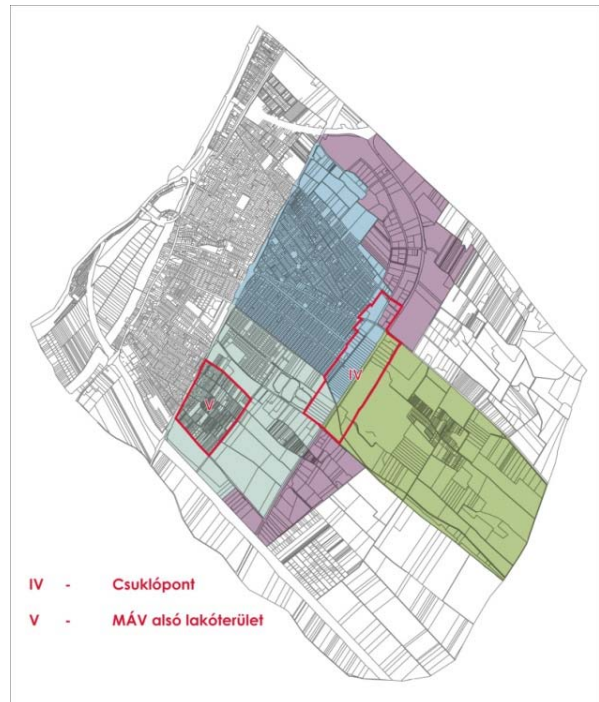
10. ábra: Rövidtávon fejlesztendő akcióterületek

forrás: Dunaharaszti Integrált Városfejlesztési Stratégiája

A **Természeti rekreációs központ** jelenleg is a legfőbb sport-, rekreációs és üdülőzóna helyszíne, amely szerepet erősíteni kell parkerdő fejlesztéssel, **új funkciók** betelepítésével (sportcsarnok-uszoda, strand-szálloda), a **parti sétány** egybefüggő rendszerének kialakításával. A Ráckeve–Soroksári-Duna-ág hasznosításához a hajóállomás rehabilitációja, kishajós közlekedés fejlesztése szükséges.

A **Csuklópont** területen új funkciókkal lehet kapcsolatot teremteni a területen jelen lévő különböző hasznítások között. Az **iparterületeket megfelelően szeparálni, a lakóterületek és rekreációs területek kapcsolatát kialakítani kell** közművesítéssel, **úthálózat fejlesztéssel**, intézményi, kereskedelmi funkciók támogatásával.

A **MÁV alsó lakóterületen** az elhanyagoltabb területeket rehabilitálni kell, a beköltözők számára pedig **megfelelő lakókörnyezetet** kell biztosítani zöldfelület fejlesztéssel, szolgáltatások fejlesztésével.

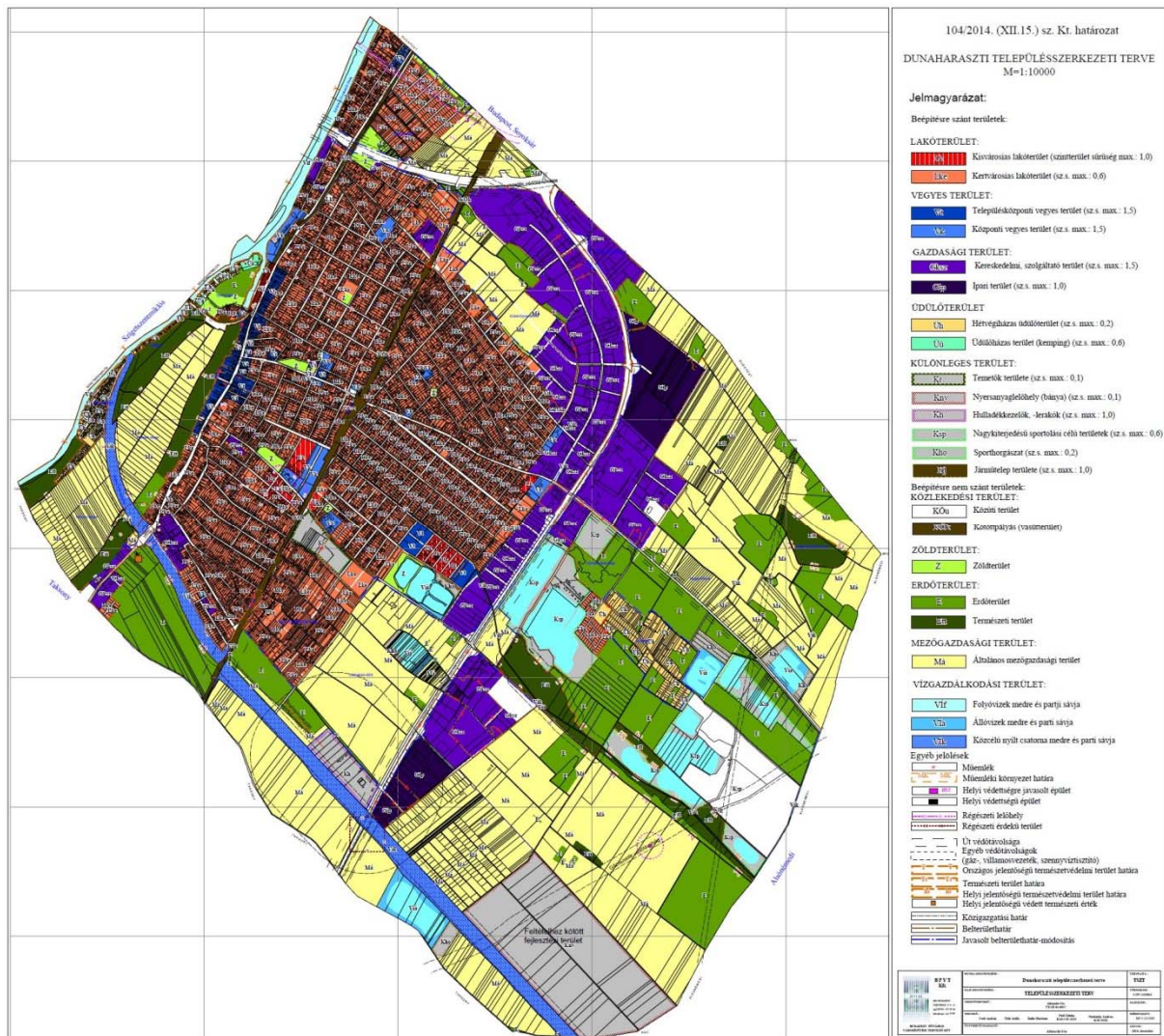

11. ábra: Hosszútávon fejlesztendő akcióterületek
forrás: Dunaharaszti Integrált Városfejlesztési Stratégiája

I.6. A HATÁLYBAN LÉVŐ TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK

Dunaharaszti településszerkezeti terve

Dunaharaszti területére az elmúlt időszakban többször, legutóbb a 104/2014. (XII. 15.) számú határozattal módosított Dunaharaszti településszerkezeti tervéről szóló 4/2004. (I. 26.) Ök. számú határozat van hatályban.

12. ábra: Dunaharaszti településszerkezeti terve

Forrás: http://www.dunaharaszti.hu/dokumentumok/134_hatalyos_telepulesszerkezeti_terv.jpg

Területi mérleg (Településszerkezeti terv szerinti tervezett állapot)

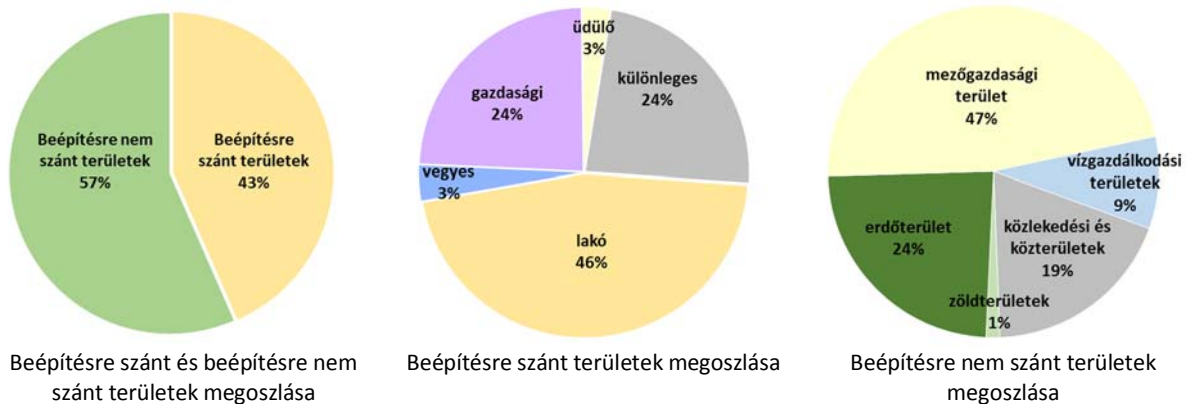
Területfelhasználási egység		Terület (ha)
általános használat szerint	sajátos használat szerint	
lakó	kisvárosias	12,31
	kertvárosias	572,11
	Σ	584,42
vegyes	településközponti vegyes	23,95
	központi vegyes	20,12
	Σ	44,07
gazdasági	kereskedelmi, szolgáltató	252,86
	ipari	52,60
	Σ	305,46
üdülő	hétvégiházas	32,86
	üdülőházas	1,95
	Σ	34,81
különleges	temető	9,71
	nagykiterjedésű sportolási célú	152,85
	sporthorgászat	12,17
	hulladékkezelők, - lerakók	12,22
	nyersanyaglelőhelyek	109,67
	járműtelep	1,62
	Σ	298,24
Σ		1267,00

1. táblázat: Beépítésre szánt területek megoszlása (TSZT)

Területfelhasználási egység		Terület (ha)
általános használat szerint	sajátos használat szerint	
közlekedési és közterületek	közút	284,74
	vasút	26,06
	Σ	310,70
zöldterületek	zöldterület	22,18
	Σ	22,18
erdőterület	erdő	299,84
	természeti terület	92,48
	Σ	392,32
mezőgazdasági terület	általános mezőgazdasági terület	777,52
	Σ	777,52
vízgazdálkodási területek	folyóvizek medre és partja	33,00
	állóvizek medre és partja	42,18
	közcélú nyílt csatornák medre és partja	71,76
	Σ	146,94
Σ		1649,66

2. táblázat: Beépítésre nem szánt területek megoszlása (TSZT)

Dunaharaszti (2916,77 ha) 43%-a beépítésre szánt területfelhasználási egységbe sorolt, amelynek mintegy fele lakóterület. A beépítésre nem szánt területek nagy részét a mezőgazdasági területek (47%) és az erdőterületek (24%) teszik ki.

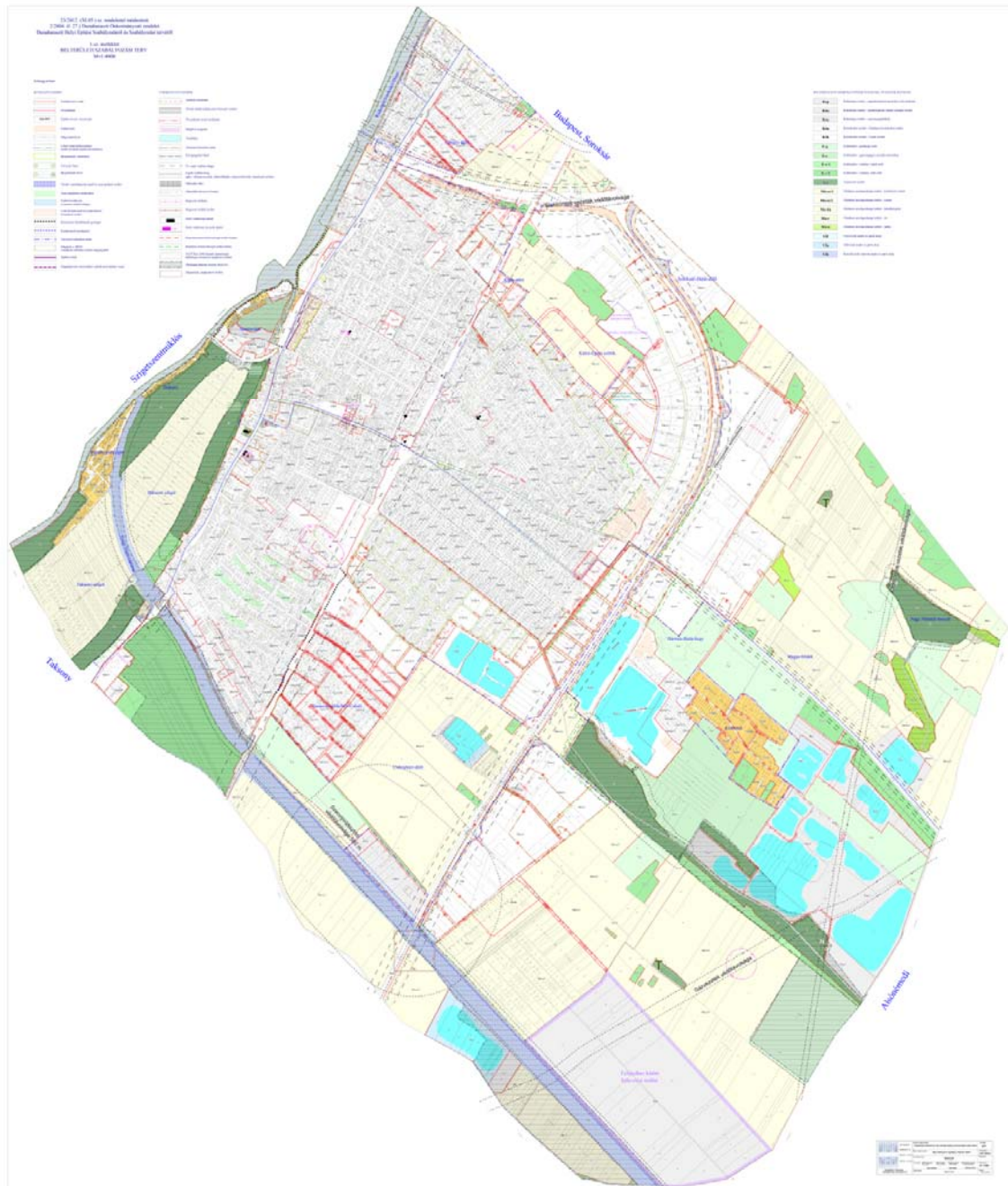
13. ábra: A területfelhasználási egységek megoszlása (TSZT)

Dunaharaszti HÉSZ

Dunaharaszti területén jelenleg hatályos a 26/2004. (XII. 21.), az 1/2007. (I. 30.), a 4/2009. (II. 31.), a 15/2011. (IX. 27.), a 23/2012. (XI. 5.) és a 21/2014. (XII. 19.) számú önkormányzati rendeletekkel módosított Dunaharaszti Helyi Építési Szabályzatáról és Szabályozási Tervéről szóló 2/2004. (I. 27.) számú önkormányzati rendelet.

Dunaharaszti Szabályozási Terve

A Helyi Építési Szabályzat 1. számú melléklete a Dunaharaszti belterületére vonatkozó Belterületi Szabályozási Terv című M=1:2000 léptékű tervlap, a 2. számú melléklete a Dunaharaszti külterületére vonatkozó Külterületi Szabályozási Terv című M=1:10000 léptékű tervlap.

14. ábra: Dunaharaszti Szabályozási Terve

Forrás: http://www.dunaharaszti.hu/rendeletek/211_2004_2_dunaharaszti_helyi_epitesi_szabalyzatarol.pdf

I.7. A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

Dunaharaszti város társadalma a demográfiai (pl. iskolázottság, nemzetiségi összetétel) és népesedési (pl. vándorlás, természetes szaporodás) folyamatok, a foglalkoztatás, a jövedelmi viszonyok, valamint az életminőség fontosabb jellemzőin keresztül kerül bemutatásra. Az elemzések összehasonlítási alapja legtöbb esetben a Pest megyei és az országos szint, de ahol lehetőség van rá, ott az elemzés kitér a város Szigetszentmiklósi járásban betöltött szerepének, illetve az ott elfoglalt helyzetének értelmezésére. Bizonyos folyamatok, jelenségek esetében (pl. népességszám változása, vándorlás alakulása) a járásközpont, vagyis Szigetszentmiklós is megjelenik viszonyítási alapként.

I.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

Lakónépesség

A város területe 29,17 km², lakónépessége 20.473 fő (2011), népsűrűsége 701,9 fő/km², amely az országos átlagot – 105 fő/km² – jelentős mértékben meghaladja. Nemcsak a város, hanem környezete is sűrűn lakott, vagyis a magas népességkoncentráció egyaránt jellemző Szigetszentmiklósról, mint járásközpontokra és a Szigetszentmiklósi járásra. A település lakónépessége a 2001-es népszámláláshoz képest a 2011. évi népszámlálás időpontjában 3.912 fővel volt nagyobb. (3. táblázat) Dunaharaszti népességének gyarapodása dinamikus volt az elmúlt negyven évben, kivéve 1980-1990 között, amikor kismértékben csökkent a lakónépesség száma. A népességnövekedés üteme meghaladja az országos átlagot, viszont a Pest megyei átlagszinttől kisebb mértékben, a járásközpont átlagától pedig nagyobb mértékben eltér.

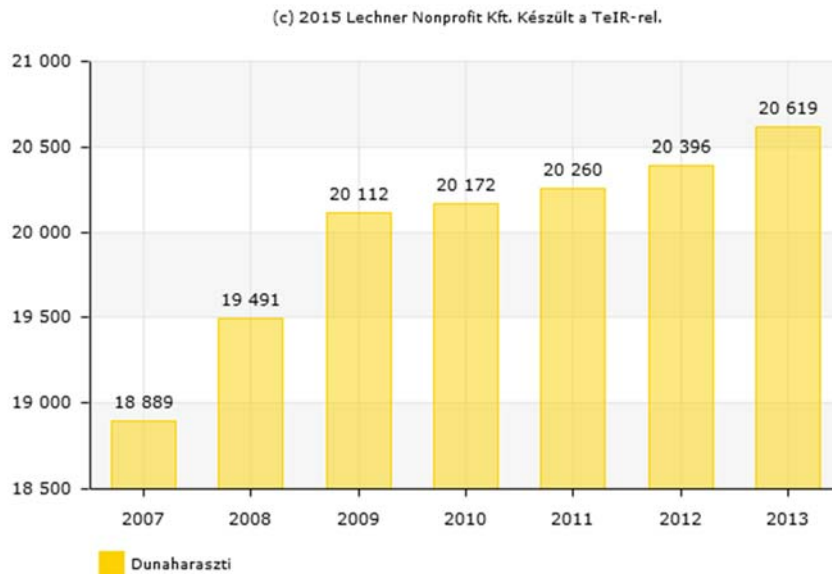
Terület	1970	1980	1990	2001	2011
Dunaharaszti (fő)	16070	17272	15247	16561	20473
Előző időpont arányában (%)	-	107,5	88,3	108,6	123,6
Járásközpont (Szigetszentmiklós)	-	128,5	109,5	120,6	148,6
Pest megye	-	110,8	97,5	114,1	112,3
Budapest	-	102,9	97,9	88,2	97,3
Magyarország	-	104,0	96,9	98,3	97,4

3. táblázat: A település lakónépességének hosszabb távú trendjének vizsgálata (fő) (%)

Forrás: KSH Népszámlálás 2011 alapján

A lakónépesség folyamatos növekedése tapasztalható a városban az elmúlt években. (15. ábra) Népességszáma a 2000-es évek elejére meghaladta a 16.000 főt, 2007-től a 18.000 főt, majd 2009-től a 20.000 főt. Azonban 2009-től a növekedés üteme lelassult. A korábbi IVS-ben (2008) feltárt társadalmi helyzethez képest tovább folytatódott a népességnövekedés, de az előrejelzésekhez képest még nem érte el a 22.000 fős nagyságot. A népesség gyarapodásának fő oka a Budapest körül tapasztalható szuburbanizáció jelensége: Dunaharaszti a főváros közelében régóta kedvelt migrációs célpont a nagyvárosból kiköltözők számára. (Forrás: IVS 2008) A népességszám jelenlegi tendenciák

szerint a jövőben folytatódó emelkedése már középtávon prognosztizálja a város számára a 21.000-21.500 fős népességszámot.

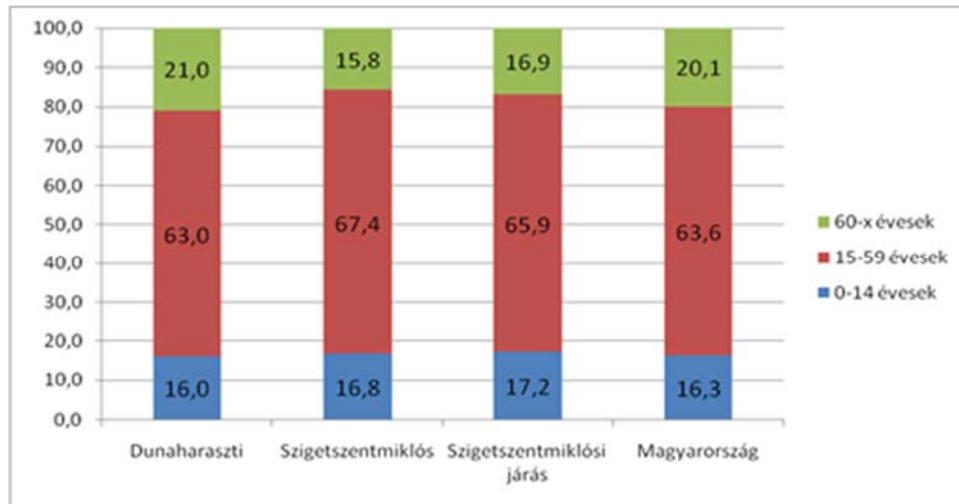
15. ábra: Lakónépesség száma az év végén (2007-2013) (fő)
Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Korösszetétel

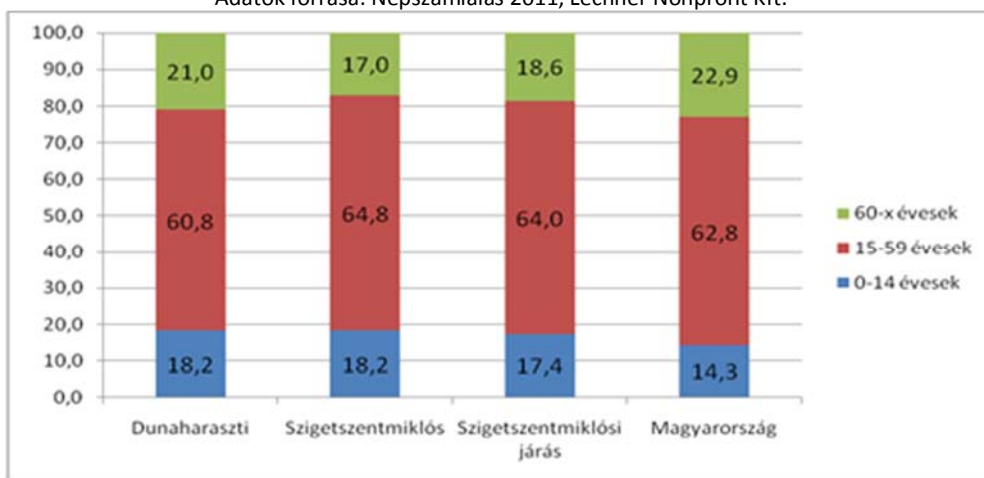
A folyamatos népességnövekedés mellett viszonylag kedvezően alakul a népesség korösszetétele. (16. ábra) A korcsoportos megoszlásban szintén relatív javulás figyelhető meg a 2001. és 2011. évi népszámlálás között. (17. ábra) Míg 2001-ben Dunaharaszti lakosságának korösszetétele az országos átlagnak volt megfelelő, addig 2011-ben a fiatalkorúak esetében már kedvezőbben alakult a hazai átlagszintnél. A 2001-2011 között tehát két százalékponttal nőtt a 14 év alatti korosztály részaránya, a 60 év felettieké pedig stagnált. Ugyanakkor az aktív korú 15-59 év közötti korcsoport aránya két százalékponttal csökkent. A településen élő fiatalkorúak aránya hasonlóan kedvezően alakult Szigetszentmiklóshoz hasonlítva, sőt értéke magasabb volt, mint a járási és az országos szint 2011-ben. Az időskorúak aránya kisebb mértékben meghaladja a járásközpont, a járás és az ország átlagértékét. Az aktív korú népesség aránya viszont kedvezőtlenebbül alakul a városban, mint a járásban és az országban.

Tény, hogy korábban és most is az időskorú népesség aránya néhány százalékponttal meghaladja a fiatalkorúak arányát, amelyet az öregségi mutató változása is bizonyít. (18. ábra) A népesség elöregedése előrehaladottabb, mint 2001-ben volt. A száz 0-14 évesre jutó 60-x éves aránya túllépi a 100%-ot, vagyis az idősödés, elöregedés folyamata kibontakozóban van a városban. Az öregségi mutató értéke 2007-ben 115% volt, amely átlagérték 2013-ban ismételtén tapasztalható Dunaharasztiin. Ugyanakkor 2008-2012 között mérséklődött az öregségi mutató: az időskorúak legkisebb mértékben 2009-ben voltak többen, mint a fiatalkorúak.

Összességében az elmúlt tíz évben kismértékben nőtt a fiatalkorúak aránya a városban, de ez nem tudta ellensúlyozni az elöregedés folyamatát és annak mérsékelt kibontakozását.

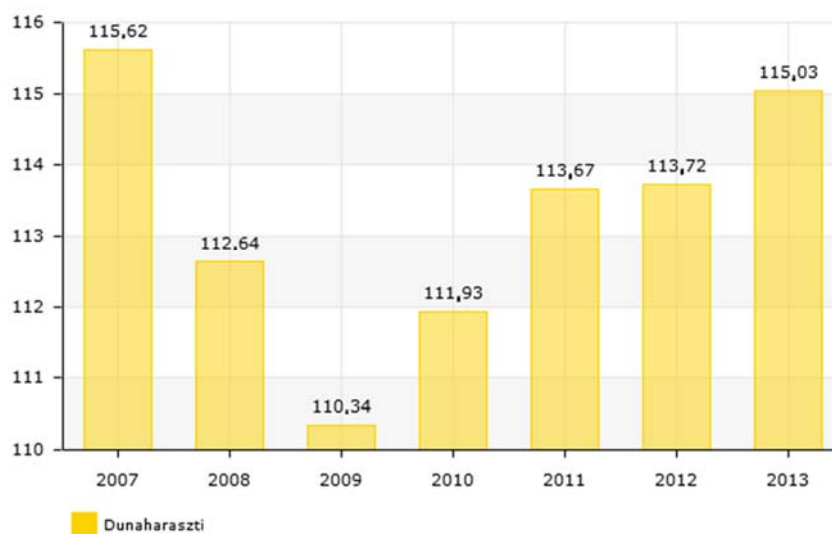

16. ábra: Az állandó népesség korcsoportok szerinti megoszlása 2001-ben (%)
Adatok forrása: Népszámlálás 2011, Lechner Nonprofit Kft.

17. ábra: Az állandó népesség korcsoportok szerinti megoszlása 2011-ben (%)
Adatok forrása: Népszámlálás 2011, Lechner Nonprofit Kft.

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

18. ábra: Öregségi mutató (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves) (%)
Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Népesedés

Dunaharaszti népesedési helyzete megfelel az országos tendenciáknak, vagyis az 1980-as évek eleje óta a természetes fogyás figyelhető meg. (4. táblázat) Ennek lényege, hogy minden évben többen halnak meg, mint ahányan születnek. A halálozások alakulása állandónak tekinthető az elmúlt több mint harminc évben, ugyanakkor az élveszületések száma az 1990-es évektől folyamatosan növekedésnek indult. Ennek eredményeképpen a természetes fogyás mértéke a 2000-es évek eleje óta mérséklődik, aminek fő oka, hogy a településre főként fiatalok és családostok költöznek be, akikre a nagyobb gyermekvállalási kedv jellemző. Ezt támasztja alá az is, hogy a 2000-es évektől emelkedett a városban a fiatalok aránya a lakónépességen belül.

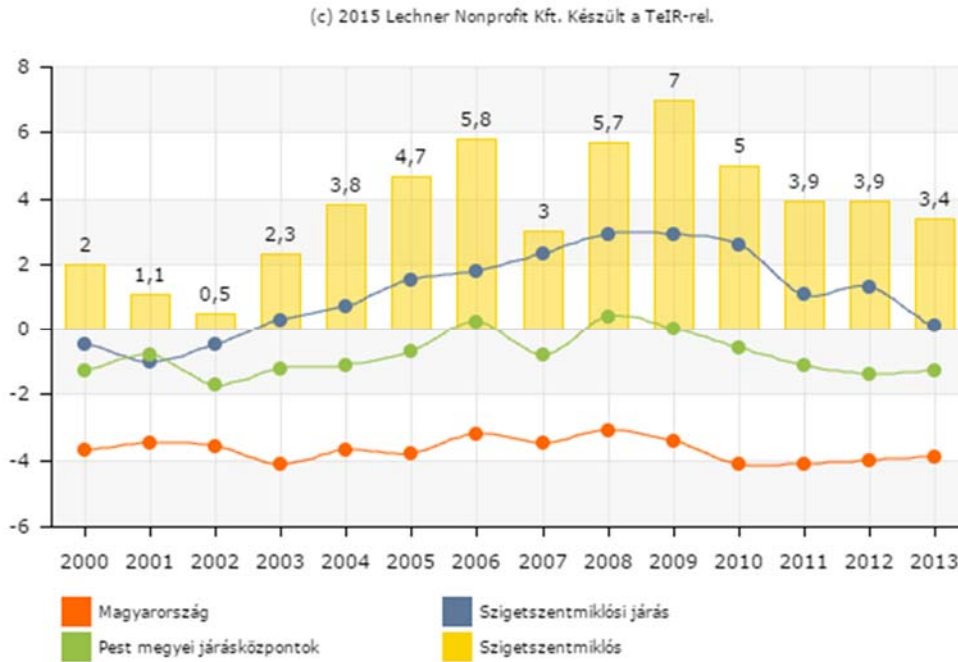
Dunaharaszti jellegzetes és meghatározó népesedési folyamata megfelel az országos trendnek, de annál kedvezőbben alakul, mert jelentősebb mértékben elmarad az országos átlagszinttől. Ugyanakkor a Szigetszentmiklósi járásban és a járásközpontban a természetes szaporodás pozitív, vagyis előnyös a járási népesedési helyzet. (19. ábra)

Az 1980-es években jelentősebb volt a természetes fogyás mértéke Dunaharasztiin, amihez negatív egyenlegű vándorlási különbözet párosult. Azaz, Dunaharasztiin alacsony volt a születésszám, többen haltak meg, mint ahányan születtek, ráadásul többen költöztek el a településről, mint ahányan odavándoroltak. A fordulópont az 1990-es években következett be, azóta pozitív a vándorlási egyenleg, sokan telepednek le a városban, ezért évről évre több a beköltözők száma a kiköltözők számánál. Mindezek következtében a 2000-es évek elejétől tapasztalható, hogy a pozitív vándorlási különbözet ellensúlyozza a negatív egyenlegű természetes fogyást, ez pedig a város lakónépességének folyamatos növekedésével jár együtt. A nagyobb számú bevándorlás oka, hogy a természetes fogyás mellett is Dunaharaszti lakónépessége közel 4.000 fővel gyarapodott 2001-2011 között. (4. táblázat) Az előnyös vándorlási folyamatokhoz az is hozzájárult, hogy Dunaharaszti 2000. július 1-vel városi rangot kapott.

Terület	1980-1989	1990-2001	2001-2011
Élveszületések száma (fő)	1889	1819	2332
Halálozások száma (fő)	2191	2610	2512
Természetes szaporodás (fő)	-302	-791	-180
Vándorlási különbözet (fő)	-1723	2105	4092
Tényleges szaporodás (fő)	2025	1314	3912

4. táblázat: A természetes szaporodás és vándorlási egyenleg hosszabb távú trendjének vizsgálata Dunaharasztiin

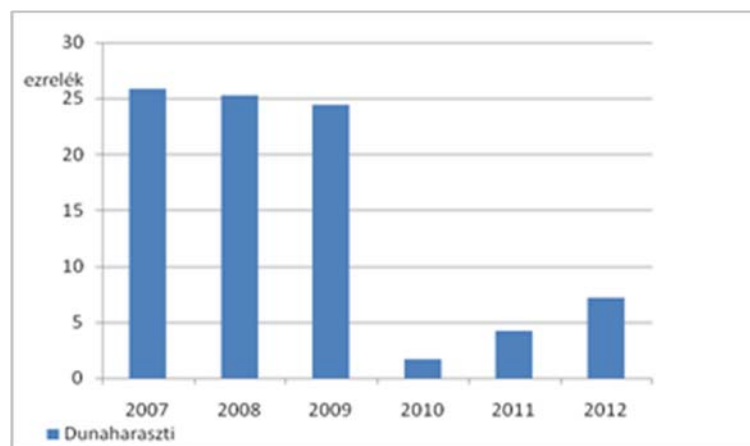
Forrás: KSH Népszámlálás 2011 alapján

19. ábra: Természetes fogyás, szaporodás a Szigetszentmiklósi járásban (2000-2013) (ezrelék)
Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Vándorlás

Dunaharaszti a 2000-es évek eleje óta minden évben többen költöztek be, mint ahányan elköltöztek onnan az állandó és az ideiglenes vándorlások alapján. Ugyanakkor a pozitív egyenlegű vándorlási különbség mértékében már jelentősebb különbségek alakultak ki az elmúlt években. (20. ábra) A 2000-es évek közepén 25 ezrelék körüli volt a bevándorlás értéke, amely járási szinten is kedvező folyamatokra utalt. 2009 és 2010 között – valószínűleg a válság következményeként – nagymértékű visszaesés volt megfigyelhető a városba való odavándorlás alapján. 2011-től lassan, de növekszik a pozitív egyenlegű vándorlási különbség mértéke, ami elsődlegesen az odaköltözések emelkedő tendenciájából fakad. A 2010-ben a vándorlás tekintetében megfigyelhető változás háttérében egyrészt a kismértékben csökkenő odavándorlás volt tapasztalható, másrészt pedig a szintén kisebb mértékben, de növekvő elvándorlás volt megfigyelhető. Összességében a kedvezőtlen trendek sem fordították meg a vándorlási egyenleget, vagyis továbbra is nagyobb mértékű a Dunaharaszti irányuló vándorlás.

20. ábra: Vándorlási egyenleg alakulása (2007-2012) (ezrelék)
Adatok forrása: Lechner Nonprofit Kft.

Családszerkezet

A 2011. évi népszámlálási adatok szerint Dunaharasztiin 5.779 családot regisztráltak. (5. táblázat) A családok 87%-a gyermekes, de a gyermekes családok 20%-a egyszülős típusú, azaz a szülő egyedül neveli gyermekét, gyermekeit. Ezek az arányok jobban alakulnak a városban, mint az országban, Pest megyében és a járásközpontban (Szigetszentmiklóson). Összefoglalva, Dunaharaszti családszerkezete kedvezőnek mondható, ami elsősorban a városba beköltöző fiatal és gyermekes családoknak köszönhető. Az országos, megyei és járási tendenciákkal szemben a városban kevesebb a gyermek nélküli, illetve az egy szülő típusú családok száma.

Terület	Egy szülő + gyermek(ek) típusú családok száma összesen	Gyermekes családok száma	Gyermek nélküli családok száma	Családok száma összesen
Dunaharaszti	989	5025	754	5779
Jarásközpont (Szigetszentmiklós)	1788	6924	2925	9849
Pest megye	61375	232334	104955	337289
Budapest	109764	284131	168774	452905
Magyarország	536614	1777740	935640	2713380

5. táblázat: Családszerkezet alakulása (2011) (fő)

Forrás: KSH Népszámlálás 2011 alapján

Nemzetiségek

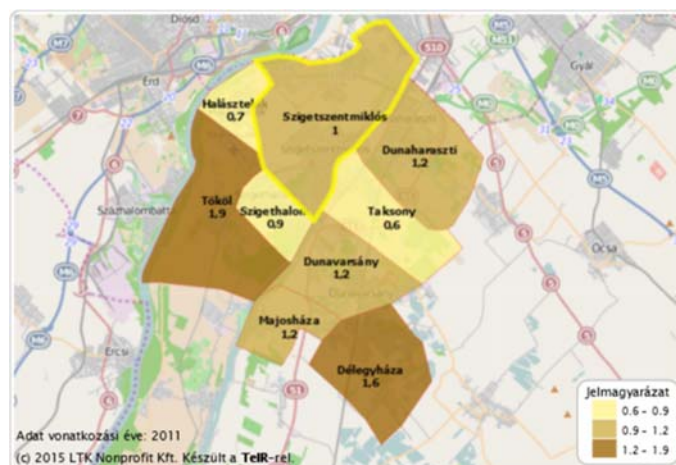
A 2011. évi népszámlálás adatai alapján viszonylag sokan vallották magukat valamilyen hazai nemzetiséghez tartozónak Dunaharasztiin, összesen 1.812 fő, amely a lakónépesség 8,9%-a. A legnagyobb létszámú nemzetiségi közösség a német (1.127 fő, 5,5%). (6. táblázat) A német és a cigány mellett legtöbben a román, bolgár, orosz és szlovák nemzetiséghez tartozónak vallották magukat a 2011. évi népszámlálás során a nemzetiség, az anyanyelv, vagy a családban használt nyelv alapján. A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya 1,2% a városban. Arányuk a Szigetszentmiklósi járásban általában 1% körül mozog: a legnagyobb arányban (1,6-1,9%) Délegyházán és Tökölön élnek. Dunarahasztihoz hasonlóan arányuk 1,2% Majosházán és Dunavarsányban. A városban Bolgár, Német és Roma Nemzetiségi Önkormányzat működik.

A településen a 2011. évi népszámlálás során ugyan 248 fő vallotta magát romának, de az Önkormányzat szerint valós számuk kb. 1000 főre tehető, ami a város lakosságának 5%-a. (Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)

Terület	Cigány	Bolgár	Német	Orosz	Román	Szlovák
Dunaharaszti	248	49	1127	35	106	25
Jarásközpont (Szigetszentmiklós)	337	98	490	74	226	32
Pest megye	20719	1052	30176	1833	5649	7463
Magyarország	315583	5599	185696	13337	35641	35208

6. táblázat: Nemzetiség, anyanyelv, vagy családban használt nyelv (2011) (fő)

Forrás: KSH Népszámlálás 2011 alapján

21. ábra: A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya a Szigetszentmiklósi járásban (2011) (%)
 Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

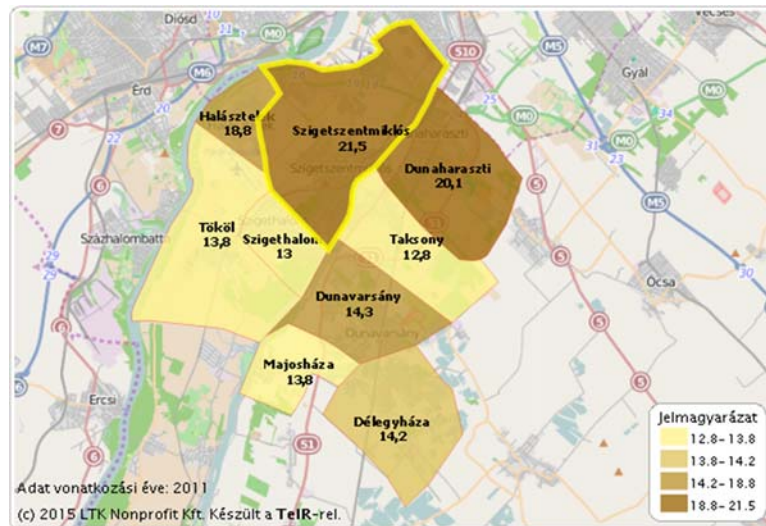
Iskolázottság

A lakónépesség iskolai végzettség szerinti korcsoportos megoszlásáról 2011. évi adatok tájékoztatnak. (7. táblázat) Dunaharaszti népességének 56,4%-a legalább érettségivel, míg 20,1%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezik. A városi lakónépesség iskolai végzettségének összetétele kedvezőbb az országos és a Pest megyei átlagokhoz képest, míg kismértékben elmarad a járásközpontra jellemző iskolai végzettség szerinti összetételtől. Elsősorban a középfokú végzettségűek arányában tapasztalható lemaradás Szigetszentmiklóshoz képest. Dunaharaszti előnyösebb helyzete tapasztalható a Szigetszentmiklósi járásban a diplomások aránya alapján. (26. ábra) A felsőfokú végzettségűek aránya ugyan 1,5 százalékponttal elmarad a járásközponttól, de a járásban ilyen magas arány már máshol nem tapasztalható. A járás többi településén a diplomások aránya 13-15% közötti (kivéve Halásztelek, ahol 18,8%).

A vándorlási egyenleg és az iskolai végzettség adatait összehasonlítva megállapítható, hogy Dunaharaszti nemcsak a középfokú, hanem a felsőfokú végzettségűek számára is migrációs célpontot jelent.

Terület	Legalább érettségizett a 18-x népesség arányában	Egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezik a 25-x népesség arányában
Dunaharaszti	56,4	20,1
Járásközpont (Szigetszentmiklós)	60,0	21,5
Pest megye	51,5	19,8
Budapest	69,9	34,1
Magyarország	49,0	19,0

7. táblázat: Iskolai végzettség alakulása (2011) (%)
 Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

22. ábra: A felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában a Szigetszentmiklósi járásban (2011) (%)
Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok

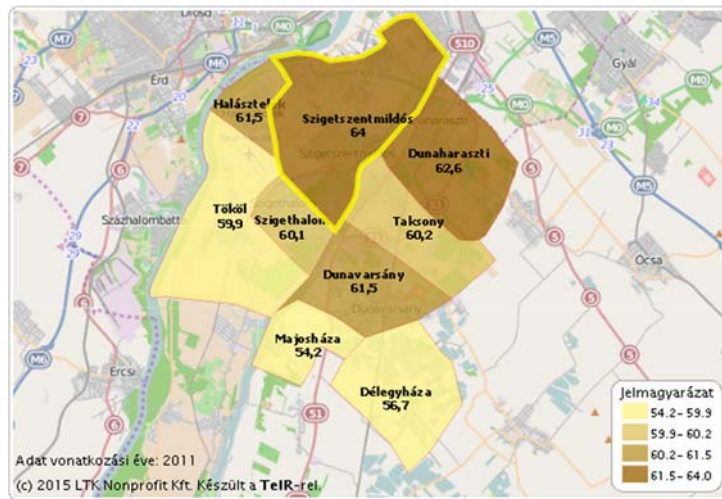
A foglalkoztatottság – a gazdasági aktivitás 2011. évi adatai alapján – kedvezőbben alakul Dunaharaszton az országos és a Pest megyei átlagnál, és csak 2,5 százalékponttal marad el a járásközpont átlagától. (8. táblázat) Kedvezően alakul a város népességének iskolai végzettsége, ami a jobb foglalkoztatási mutatókban is megfigyelhető. Az aktív korú – 15-64 év közötti – népesség legalább kétharmada foglalkoztatott, tehát jövedelemmel rendelkezik. A foglalkoztatottsági adatok alapján előnyös a város helyzete a Szigetszentmiklósi járásban, ahol a járásközpont után éppen Dunaharaszton a második legmagasabb arányt képviselik a foglalkoztatottak. (27. ábra) Halásztelken, Szigethalmon, Dunavarsányban és Taksonyban 60-61% közötti a foglalkoztatottak aránya, míg Tökölön, Majosházán, Délegyházán 60% alatti a mutató értéke. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 30,3% volt a városban 2011-ben, ami 2001-hez képest javulás (36,1% 2001-ben). (Forrás: KSH Népszámlálás)

Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak megoszlása az aktív korúak arányában Dunaharaszton 19,7% volt 2012-ben. Ennél az értéknél magasabbat regisztráltak a járásközpontban is (Szigetszentmiklós – 22,5%), valamint a járás több településén is átlagosan 25-30% körül ingadozott a mutató értéke. Csak Halásztelken volt 18%-os az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya. (Forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

A munkaképes korú népesség gazdasági aktivitása alapján tehát Dunaharaszti helyzete nem tekinthető hátrányosnak a humán erőforrás foglalkoztatása alapján. A városba vándorlók főleg a jobban képzett, szakképzett képzett fiatalok, akiknek kedvezőbb a munkaerő-piaci helyzete.

Terület	Foglalkoztatottak és munkanélküliek a 15-64 éves népesség arányában	Foglalkoztatottak a 15-64 éves népesség arányában
Dunaharaszti	69,9	62,6
Szigetszentmiklós	71,4	64,0
Pest megye	67,5	60,0
Budapest	72,7	65,1
Magyarország	64,8	56,6

8. táblázat: Gazdasági aktivitás alakulása (2011) (%)
Forrás: KSH Népszámlálás 2011 alapján

23. ábra: A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül a Szigetszentmiklósi járásban (2011) (%)
 Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A munkanélküliségi arány kismértékben jobb Dunaharasztiin mint a járásközpontban, Szigetszentmiklóson. A városban a munkanélküliség stagnált a 2000-es évek első felében és közepén, majd 2009-től növekedett a válság miatt, de az utóbbi egy-két évben lassan mérséklődni kezdett. A járásban kedvezőbb helyzetben van a város részben a járásközponthoz, részben a többi településhez képest a munkanélküliség összetétele alapján. Az előnyösebb helyzet az országos átlagokhoz képest is megfigyelhető. (9. táblázat) A dunaharaszti munkanélküliek 45%-a tartósan regisztrált, vagyis 180 nap óta nem rendelkezik munkával. Ez az arány általánosságban jellemző a járásra és a járásközpontra. Szintén hasonlóan alakul a járásban a legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkező munkanélküliek aránya, mint Dunaharasztiin (25-27%). Viszont az tapasztalható Dunaharasztiin, hogy aki alacsony iskolai végzettségű, az idősebb, azaz 45 év feletti. Ez utóbbi korosztály munkanélkülisége a járásközponthoz és a járáshoz képest is jelentősen kedvezőbben alakul a városban. Az összes munkanélküli kb. 10%-a 25 év feletti, vagyis fiatal és pályakezdő: ez az arány hasonló Szigetszentmiklóson és a járásban is.

Összességében, mivel Dunaharaszti népességének iskolai végzettsége és munkaerő-piaci pozíciója viszonylag jónak tekinthető, ezért a munkanélküliség – a válság hatásait nem tekintve – az országos és a járási átlagszinthez képest is kedvezőbben alakul. Azt is figyelembe kell venni, hogy a regisztrált munkanélküliek csökkenő tendenciáját befolyásolja az, hogy sokan nem kerülnek be az ellátórendszerbe: vagy mert nem jogosultak az ellátásra, vagy mert nem tudják vállalni a Ráckevére való utazást az ügyintézés során. (Forrás: Dunaharaszti Város Közoktatási Esélyegyenlőségi Programja 2012)

Terület	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya az összes munkanélküli százalékában	Legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkező regisztrált munkanélküliek aránya az összes munkanélküli százalékában	25 év feletti regisztrált munkanélküliek aránya az összes munkanélküli százalékában	45 év feletti regisztrált munkanélküliek aránya az összes munkanélküli százalékában
Dunaharaszti	44,7	26,1	10,8	26,1
Szigetszentmiklós	44,9	25,2	11,9	38,7
Szigetszentmiklósi járás	42,4	27,5	11,9	42,1
Magyarország	49,9	39,7	16,4	37,9

9. táblázat: Munkanélküliség jellemzői (2013) (%)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Dunaharaszti foglalkoztatottsági adatai országos és járási viszonylatban nem tekinthetők kedvezőtlennek, ebből következőleg a városban élők jövedelmi viszonyai is jobbak az országos átlagoknál, valamint a járásban is előnyösebben alakulnak. (10. táblázat) Az aktív korú foglalkoztatottak száma nagymértékben befolyásolja a helyi adóbevételek alakulását. A száz lakosra jutó adófizetők száma az országos és a járási átlagoknak megfelelően alakul, vagyis száz lakosnak kevesebb mint a fele adófizető. Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem átlagszintje magasabb Dunaharasztiin az országos és a Szigetszentmiklói járási szintnél. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aktív korúak aránya megfelel a járási és az országos értékeknek. Viszont az az aktív korú, aki nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel, hátrányos munkaerő-piaci helyzete elsősorban az alacsonyabb iskolai végzettségéből következik. Ugyanis a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők több mint az egyötöde legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik.

Terület	Száz lakosra jutó adófizetők száma (fő)	Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)	Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 éves) belül (%)	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 éves) belül (%)
Dunaharaszti	43,6	830295	33,3	6,3
Szigetszentmiklós	43,7	846248	33,1	5,7
Szigetszentmiklói járás	43,6	778196	34,6	7,0
Magyarország	43,5	680195	33,0	9,4

10. táblázat: Jövedelmi viszonyok (2012)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

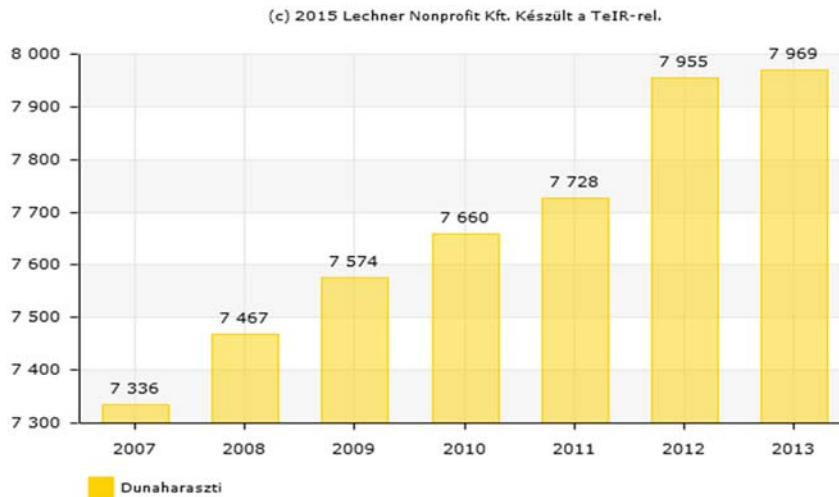
Életminőség

Adott település népességének életminőségéről releváns információkat szolgáltat egyrészt a települési lakásállomány mennyiségi és minőségi összetétele, másrészt a zöldfelületek aránya és kihasználtsága.

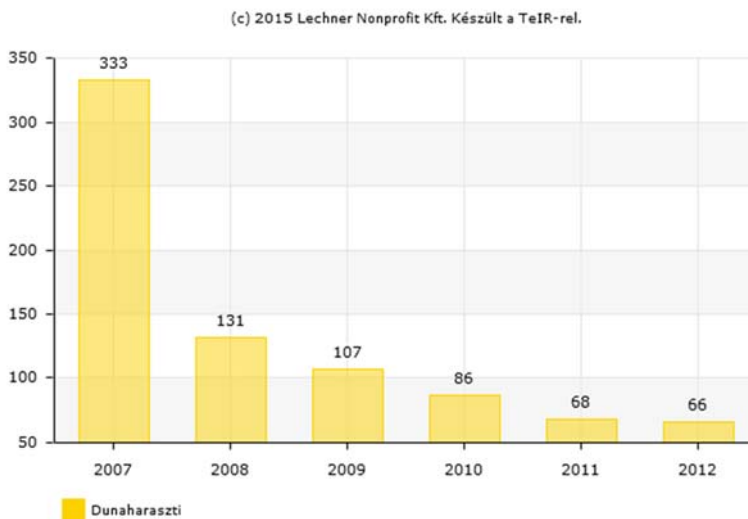
Lakásállomány

A helyi lakosság életminőségét alapvetően meghatározza a települési lakásállomány összetétele és a lakóingatlanok állapota, minősége. Dunaharasztiin a lakásállomány 5.941 db lakásból állt a 2001. évi népszámlálás időpontjában, amely a 2011. évi népszámlálásra 7.728 db-ra növekedett. Ez összesen 1.787 db lakástöbbletet jelent. (Forrás: KSH Népszámlálás 2011) A helyi lakásállomány tehát a 2000-es évek eleje óta folyamatosan és egyenletesen bővült, az elmúlt egy-két évben stagnált a lakások száma. (28. ábra) Azonban az elmúlt 15 évben a város lakásainak száma mindig 7.000 db feletti volt. 2013-ban a lakásállomány 7.969 db lakásból állt. Mindeközben 2007-től folyamatosan és nagyobb mértékben csökkent az épített lakások száma a városban. (29. ábra) 2007 és 2008 között a harmadára esett vissza az újjépítésű lakások száma, 2010 óta pedig számuk 100 db alatt volt minden évben. A válság következményeként tehát a helyi ingatlanpiacon az építkezések száma esett vissza. A fenntartott önkormányzati lakásbérlemények száma állandó a településen 2008 óta (19 db), amely a teljes lakásállomány 0,2%. Vagyis, az önkormányzati tulajdonú lakások száma elhanyagolható Dunaharasztiin.

Az alacsony komfort fokozatú lakások aránya (félkomfortos, komfort nélküli, szükséglakás) 17% volt 2001-ben, és ez a járásban egyike volt a legalacsonyabb értékeknek.

24. ábra: Lakásállomány (2007-2013) (db)
Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

25. ábra: Épített lakások száma (üdülők nélkül) (2007-2013) (db)
Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A városban élők életminőségét, az élhető város feltételeit, ezáltal a lakóhelyhez való kötődést befolyásolják a meglévő zöldfelületek is. A városban található zöldfelületek nagysága (52.710 m²) nem változott az elmúlt években. Az egy lakosra jutó zöldfelület nagysága 2,6 m²: ennél magasabb érték a járásban Szigetszentmiklóson, Tökölön, Délegyházán figyelhető meg. (Forrás: Lechner Nonprofit Kft.) Dunaharasztiin tehát nem nagy kiterjedésűek a zöldfelületek: a városban a belterületi zöldfelületet a közparkok (pl. Hősök tere) és a magánkertek faállományai, illetve a telepített fasorok alkotják.

Dunaharaszti földrajzi adottságai meghatározzák a természeti környezet elemeit. A Duna hordalékanyagából álló Pesti-síkságon helyezkedik el, erdősültsége alacsony (8%), természeti és természetközeli állapotú területei a Nagy-mocsár, az Alsónémedi-csatorna és a Duna-Tisza-csatorna melletti ligeterdő. A természeti környezet nagyobb része átalakított, az így létrejött kultúrtáj elsődlegesen szántóknak ad otthont. A város és a térség legfontosabb erőforrása a víz, ugyanis nyugaton a Ráckevei (Soroksári)–Duna határolja. Természetvédelem alatt állnak a Dunaharaszti, Áporka, Dunavarsány, Szigetcsép, Taksony térségében található úszólápok. A természeti adottságokból kifolyólag Dunaharaszti kedvelt üdülőtérület, ismert turisztikai desztináció (pl. horgászat). (Forrás: Dunaharaszti Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája, IVS 2009)

I.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Szegregált lakóterületnek minősül, ha az egyes védett tulajdonságokkal rendelkező csoportok (főleg etnikai csoportok tagjai) egy adott településrészen belül elkülönülnek.

Szegregátumnak azon területeket nevezzük, ahol az aktív korú népességben belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató esetében magasabb, mint 50% (szegregációs mutató). *(Forrás: Városfejlesztési Kézikönyv)* A KSH a két mérőszám alapján határolja le a szegregátum és veszélyeztetett területeket. A KSH módszertanában az érintett területen kiszámításra kerül a szegregációs mutató 30% és 35% feletti értéke. Míg az előbbi a veszélyeztetett területeket, addig az utóbbi a szegregátumokat jelöli.

A KSH módszertana alapján a 2011. évi népszámlálási adatokon alapulva megállapítható, hogy Dunaharasztiin egy veszélyeztetett terület (lakótömb) körülhatárolható, ahol a szegregációs mutató értéke 30-34% közötti. Szintén a KSH számításainak megfelelően tény, hogy a városban nincs olyan elkülönült terület, ahol a szegregációs mutató értéke 35% feletti lenne.

A Munkácsy Mihály utca – Szent István utca – Dembinszky utca – Árok utca által határolt területen él a város népességének 0,4%-a (összesen 90 fő). A veszélyeztetett terület népessége fiatalos korösszetételű: az itt élők negyede 14 év alatti, míg az időskorú, 60 év feletti népesség aránya kevesebb mint 10%. A helyi népesség munkaerő-piaci helyzete összességében kedvezőtlennek tekinthető: az aktív korúak közel fele legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, s a 15-59 év közöttiek szintén fele rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezik. A foglalkoztatottak nagyobb része pedig alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokhoz sorolható. A munkanélküliségi arány 30%, ami a városi átlag háromszorosa: többségük tartósan munkanélküli, vagyis több mint 360 nap óta. A háztartások harmadában nincs foglalkoztatott.

A hátrányos foglalkoztatási és jövedelmi viszonyokhoz kedvezőtlen lakhatási feltételek párosulnak. A városi lakásállomány 0,3%-a található itt, összesen 26 lakás. A veszélyeztetett területen lévő lakások 15%-a alacsony komfort fokozatú, és ugyanekkora az aránya a komfort nélküli, félkomfortos és szükségülakásoknak. Az egyszobás lakások aránya 8%, vagyis a lakásállomány nagyobb része legalább két szobával rendelkezik (családiházaz övezet).

Mutató megnevezése	Dunaharaszti összesen*	1. szegregátum (Munkácsy M. u. - Szent István u. - Dembinszky u. - Árok u.)
Lakónépesség száma	20473	90
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	18,2	24,4
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	60,9	66,7
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	21,0	8,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	10,4	45,0
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	20,1	2,0
Lakásállomány (db)	7866	26
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	4,4	15,4
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	33,3	50,0

Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	6,3	31,7
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	62,0	49,2
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	30,3	30,8
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	19755	
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	31,4	71,0
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	53,1	51,1
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	10,5	29,5
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	6,2	18,2
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	3,5	16,0
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	5,1	8,0

11. táblázat: Szegregátumot jellemző mutatók (2011)

*Az oszlop tartalmazza a lakcím nélküli hajléktalanok (13 fő) adatait

Forrás: KSH adatszolgáltatás

26. ábra: Dunaharaszti szegregátum áttekintő (2011)

Forrás: KSH adatszolgáltatás

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők

Dunaharasztiin a települési identitást erősítik a helyi kulturális élet rendezvényei, a civil szervezetek tevékenységei, a helyi nemzetiségi jelenlét, a környéken található természeti értékek és az arra épülő turisztikai lehetőségek, a megvalósult projektek és fejlesztések, valamint a helyi média híradásai. Dunaharaszti lakosságának egy része 2000 után költözött a városba. Számukra is fontos, hogy olyan városi identitástudat alakuljon ki közöttük, ami erősíti a településhez való kötődésüket, valamint minél sikeresebbé tegye integrálódásukat a helyi közösségbe.

Dunaharaszti életében fontosak a különböző kulturális rendezvények, programok, amelyek kikapcsolódást, szórakozást jelentenek a helyben és a térségben élő lakosok számára, egyben lehetőséget nyújtanak kisközösségek szerveződésére, valamint a településhez való szorosabb kötődés kialakulásához. Nagyobb és ismertebb rendszeres rendezvények a városban: Január 1-i ünnepi hangverseny; Március 15-i ünnepi műsor; Vagabond korzó – összművészeti fesztivál júniusban; „Szünidei VeszélyforráSokk” – rendezvény tűzoltók, mentősök, rendőrök részvételével júniusban; Augusztus 20-i búcsú koncerttel; Várossá válás évfordulás rendezvényei szeptemberben; Német szüreti felvonulás szeptemberben; Nagycsaládos karácsonyi ünnepség stb.

Ezeken kívül fontos szerepet töltenek be a város kulturális életében a Laffert Kúria, a Városi Könyvtár, a József Attila Művelődési Ház ingyenes programjai (pl. színelőadások, hangversenyek, koncertek, kiállítások, élménybeszámolók, író-olvasó találkozók, bálók, gyermekprogramok stb.) *(Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)*

A települési identitástudat formálásának és erősítésének egyik lehetősége az Önkormányzat által szervezett virágosítási akciók a közterületeken, szeméthyűjtési akciók, fűzőversenyek szervezése, futónap szervezése.

A helyi sajtót Dunaharaszti Város Önkormányzatának lapja, a Dunaharaszti Hírek képviseli. A sajtótermék ingyenes, havonta jelenik meg 8 500 példányban, de az önkormányzat saját honlapjáról is letölthető. A KiSDuNa TV-t 2003 óta üzemelteti a Dunaharaszti Ipartestület, amely közműsor-szolgáltatóként működik a Dunaharaszti Önkormányzat támogatásával. Heti rendszerességgel, kábelen keresztül, több városra kiterjedő regionális műsort sugároz. A műsorokban az aktuális önkormányzati és civil szervezetek hírei mellett rendszeresen beszámolnak a városban működő sportegyesületek eredményeiről. A magazin műsorban minden hónapban lehetőség van a teljes önkormányzati testületi ülés megtekintésére, és szintén a magazinban nézhetők újra a különböző előadások, koncertek, hosszabb összefoglalók. A Lakihegy Rádió szigetszentmiklósi és százhalombattai stúdióval rendelkezik, és a térség, így Dunaharaszti számára nyújt hírszolgáltatást a könnyűzenei programok mellett.

Az elmúlt években, főleg 2007-től folyamatosan több olyan nyertes pályázat valósult meg a városban, amelyek tartalmilag és/vagy formailag hozzájárultak a települési identitástudat erősödéséhez, például az élhető város feltételeinek javításával, a helyi sportélet kibontakozásával, a művelődési lehetőségek gazdagodásával stb.

A városfejlesztéshez kötődő beruházások, befejezett projektek közvetlenül és közvetetten egyaránt azt szolgálják, hogy a dunaharaszti lakosság életminősége javuljon, hogy életfeltételeik jobbá tételével még inkább kötődjenek az itteni kisközösségekhez. Ilyen uniós projektek, támogatások voltak például: belterületi utak fejlesztése (2008), szilárd burkolat kialakítása és csapadékvíz-elvezetés biztosítása (2010), Városközpont kialakítása – Fő tér megújítása — Kerka park létrehozása (2011). Önkormányzati és pályázati forrásból megvalósult projektek 2002 óta: Laffert Kúria átadása (2010), Polgármesteri Hivatal épületének korszerűsítése (2009), sétány a Sport-szigeten (2004), új okmányiroda, kegyeleti park, ravatalozó a temetőben (2006), József Attila Művelődési Ház

épületének korszerűsítése (2008), P+R parkoló a HÉV állomáson (2009), Területi Gondozási Központ (öreg napközi otthona) felújítása, játszóterek fejlesztése több közterületen, Piactér burkolása, Templomkert (2010). *(Forrás: dunaharaszti.hu, Önkormányzati adatszolgáltatás)*

(Az oktatás-nevelés területén megvalósult projektek bemutatására az Esélyegyenlőség biztosítása c. fejezetben kerül sor, míg a sportfejlesztések részletezése A humán közszolgáltatások c. fejezet végén olvasható.)

A helyi identitás erősítésében meghatározó szerephez jutnak a nemzetiségi önkormányzatok tevékenységei, és az ezekhez kapcsolódó programok. A hagyományőrzés szép példája Dunaharaszton a Német Nemzetiségi Tájház, amely ebben a kategóriában elsőként nyerte el a legjobbnak járó kitüntetést 2009-ben, és amely a járás egyetlen skanzen-múzeuma. A sváb hagyományok őrzése gazdag múltra tekint vissza a településen. Ennek egyik megnyilvánulása, hogy minden év júniusban megrendezik a KisDunamenti Sváb Fesztivált, amely egyben tutajos találkozó is. Dunaharaszti Város Önkormányzata, a Német Nemzetiségi Önkormányzat, és a Német Civil Szervezetek közreműködésével élénk német nemzetiségi kulturális élet folyik a településen (pl. német táncsoportok, zenekarok, kórusok stb.). *(Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)*

Dunaharaszti és környéke természeti adottságai miatt természeti értékekkel rendelkezik. Ezek elsősorban a Ráckevei (Soroksári)–Dunához kötődnek (pl. úszólápok, Kis-Duna természetvédelmi terület a sport-szigeti parkerdővel). A természeti értékek, a természetszerű élettér turisztikai vonzerőt is jelent, amiben még a jövőre nézve jelentős potenciálok vannak. A Ráckevei Duna Térségi TDM Egyesület célja összefogni a környék településeit turizmusfejlesztés céljából. Szigetszentmiklós és térsége Turisztikai Desztináció Menedzsment (TDM) Nonprofit Kft. Szigetszentmiklós Város Önkormányzatának kezdeményezésével jött létre 2011 tavaszán, amelynek fő célja összefogni a Csepel-sziget szolgáltatóit és önkormányzatait egy olyan nonprofit szervezetben, amely a város tágabb környezetének – Ráckevei (Soroksári)–Duna – turisztikai fejlesztéseit megalapozza.

Dunaharaszti 1993 szeptemberében a németországi Altdorf bei Nürnberg várossal együttműködési megállapodást kötött a testvérvárosi kapcsolat létrehozása érdekében. A partneri együttműködés keretében kulturális, idegenforgalmi, sport és nyelvismereti kapcsolatok épülnek ki. *(Forrás: dunaharaszti.hu)*

A helyi civil szervezetek élénken bekapcsolódnak a város mindennapi életébe, és elősegítik a helyi lakosok és a beköltözők integrálódását. Több mint 50 civil szervezet létezik és működik a városban, főként a kultúra (pl. nemzetiségi), a művelődés és a sport területén. Többségük a városi programok, rendezvények szervezésében is részt vesz. Dunaharaszton működő civil szervezetek *(Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás):*

- Kisdunamenti Ifjúsági Egyesület Dance Feeling Csoport
- Dunamenti Összművészeti Egyesület DÖME
- Dunaharaszti Művészeti Egyesület
- Dunaharaszti Katonai Hagyományőrző Egyesület
- „Robchix” HipHop Táncsoport
- Dunaharaszti Judo Club
- Bárka Alapítvány
- Radó Rallye Team
- Dunaharaszti Szent István Templom Szent Cecília Kórus
- Dunaharaszti Polgári Kör

- NEDH Dunaharaszti Nagycsaládos Egyesület
- Fut a Haraszti (Dunaharaszti Futók)
- Dunaharaszti Kempo SE.
- HardSteppers Tánc és Sport Egyesület
- Napfény Tánccsoport
- Kisdunamenti Ashihara Karate és Szabadidős Sport Egyesület
- Dunaharaszti Honismereti Kör
- Dunaharaszti Liget Kórus
- Fiatalok Dunaharasztiért (FIDU) Egyesület
- Gazdakör Dunaharaszti
- Dunaharaszti Nyugdíjasok Egyesülete
- Dunaharaszti Baptista Gyülekezet
- Dunaharaszti Őszirózsa Nyugdíjas Egyesület
- Haraszti Íjász Club
- Barátság Nyugdíjas Egyesület
- Római Katolikus Egyházközség Dunaharaszti Rákóczi liget
- Dunaharaszti Polgárok Vállalkozói Egyesülete
- Dunaharaszti Nádor Lakóövezetért Közhasznú Egyesület
- Alsófalusi Nyugdíjas Klub
- Dunaharaszti Környezetbarátok Egyesülete
- Dunaharaszti Postagalamb Sport Egyesület
- Alkotók Dunaharaszti Egyesülete
- Dunaharaszti Foltvarázslók
- Lányok, Asszonyok a Városért Egyesület (LAVE)
- Görög Katolikus Egyház Dunaharaszti Csoportja
- Dunaharaszti Honvág Székely Kör
- Dunaharaszti Nőegylet
- Dunaharaszti Ifjúsági Egyesület
- Dunaharaszti Környezetvédelmi és Kulturális Egyesület
- Dunaharaszti Református Egyházközség
- Tenni Akarunk Dunaharasztiért Egyesület (TEA Egyesület)
- Mozgáskorlátozottak Dunaharaszti Egyesülete
- Kisduna Fúvószenekar Zenei Egyesület
- Dunaharaszti Mályvavirág Pont Mályvavirág Alapítvány Önszerveződő Csoportja
- Dh. Giraffe Kerékpár Club Sport Egyesület
- Dunaharaszti Evangélikus Egyházközség
- Dunaharaszti Gyermekebarátok Mozgalma
- Petőfi ligetért Baráti Kör

- Dunaharaszti Szent István Kórus
- Dunaharaszti Katolikus Ifjúsági Közösség
- Dunaharaszti Nagycsaládosok Közössége
- Dunaharaszti E.N.D. Családos Közösség
- Dunaharaszti Fiatal Házások Közössége
- Szent Család Házasközösség
- Dunaharaszti Szent Erzsébet Karitászcsoport

Dunaharaszti Város Önkormányzatának Képviselő-testülete rendszeresen pályázati forrást biztosít – általában 14 millió forint összegben – önszerveződő szervezetek támogatására a következő célok helyi szintű kivitelezéséhez: önkormányzati feladatok megvalósítása, lakosok közéletbe való bevonása, település fejlesztése, környezetvédelem, kultúra és hagyományok ápolása, lakosság művelődése, oktatása, szórakozása, sportolása, egészségi állapotának megőrzése és javítása érdekében végzett tevékenység.

Mindezek mellett a tömegsportot szervező egyesületek szintén anyagi támogatásban részesülnek a civil szervezetek keretéből (pl. karate, íjás, galambász, futók, kerékpárosok, táncosok, dzsúdósok, kempósok egyesülete).

A helyi sportélet élénkítésében és ezzel a helyi identitás erősítésében nagy feladatot vállal fel a Dunaharaszti Munkás Testedző Kör (DMTK), amely szakosztályi szinten biztosít a jelentősebb sportágakban sportolási lehetőséget. A DMTK 1919-ben alakult, jelenleg 10 szakosztállyal működik, az Önkormányzat anyagi és erkölcsi támogatásával. A DMTK egyesülete a kézilabda, a labdarúgás és a kosárlabda sportágak esetében nyújtott be kérelmet 2011-ben a látvány-csapatsport kormányzati támogatása érdekében, hogy a szakosztályokat támogató szervezetek a törvény szerinti kedvezményeket igénybe vehessék. (Forrás: <http://www.dmtk.hu/>)

Fejlesztési kihívások

- A helyi népesség életminőségének javítása, a helyi identitástudat erősítése, valamint a város népességvonzó erejének megtartása.
- A hátrányos helyzetű fiatalok képzettségét és foglalkoztathatóságát növelő programok szervezése.
- A veszélyeztetett területen élők életminőségének javítása.
- Helyi közösségi kezdeményezések támogatása, a programkínálat bővítése, a települési rendezvények megismertetése a településen kívüliekkel, térségi együttműködési hálózat létrehozása.
- A zöldfelületek minőségi fejlesztése rekreációs és turisztikai célokból.

I.8. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

Önkormányzati intézmények listája

Intézmény megnevezése	Cím
Dunaharaszti Város Önkormányzata	2330 Dunaharaszti, Fő út 152.
Dunaharaszti Polgármesteri Hivatal	2330 Dunaharaszti, Fő út 152.
Dunaharaszti Város Igazgatási Iroda	2330 Dunaharaszti, Fő út 152.
Dunaharaszti Hétszínvirág Óvoda és Tagintézményei:	2330 Dunaharaszti, Knézich utca 21.
Százsorszép Óvoda	2330 Dunaharaszti, Táncsics Mihály utca 33.
Szivárvány Óvoda	2330 Dunaharaszti, Egry József utca 6.
Dunaharaszti Mese Óvoda és Tagintézménye:	2330 Dunaharaszti, Temető utca 26.
Napsugár Óvoda	2330 Dunaharaszti, Dózsa György út 55.
Dunaharaszti Városi Bölcsőde	2330 Dunaharaszti, Kossuth Lajos utca 4.
Dunaharaszti Nevelési Tanácsadó	2330 Dunaharaszti, Temető utca 26.
Dunaharaszti Városi Könyvtár és József Attila Művelődési Ház	2330 Dunaharaszti, Dózsa György út 12/b.
Telephelye:	2330 Dunaharaszti, Táncsics Mihály utca 2.
Helytörténeti Emléktár	2330 Dunaharaszti, Fő út 152.
Területi Gondozási Központ	2330 Dunaharaszti, Batthyány utca 2.
Telephelyei:	
Háziorvosi Rendelő	2330 Dunaharaszti, Damjanich utca 32.
Házi Gyermekorvosi Rendelő	2330 Dunaharaszti, Fő út 35.
Dunaharaszti Gyermekjóléti és Családsegítő és Szolgálat	2330 Dunaharaszti, Andrassy Gyula utca 14.
Gyámhivatal	2330 Dunaharaszti, Andrassy Gyula utca 14.

12. táblázat: Önkormányzati intézmények listája
Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

I.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

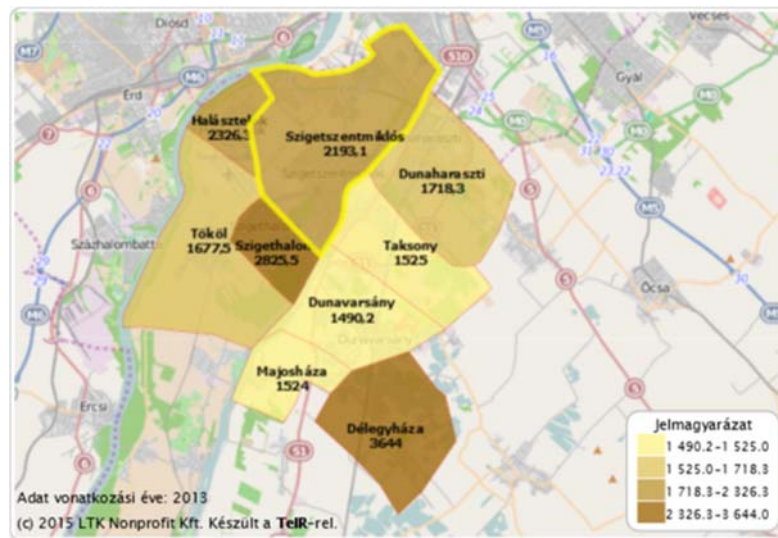
A humán közszolgáltatásokhoz tartozik az egészségügyi és a szociális ellátás, az oktatás, valamint a kultúra és a sport.

Egészségügy

Dunaharasztiin az egészségügyi alapellátás keretén belül a háziorvosi alapellátást 9 háziorvosi praxis és 4 gyermekorvosi praxis biztosítja, míg a fogászati alapellátást 3 fogorvosi praxis végzi. A településen 10 háziorvosi, 3 gyermek háziorvosi és 8 védőnői körzet működik. (Forrás: *Önkormányzati adatszolgáltatás*) Két háziorvosi rendelőintézet működik a Damjanich utcában. A

gyermekorvosi rendelő a Fő utcában található. A körzeti rendelők működtetésén kívül orvosi ügyelet is van a városban, melynek ellátója a Haraszti Fraxinus Nonprofit Közhasznú Kft. Az ügyeleti ellátás - hétköznapi éjszaka, hétvégén és munkaszüneti napokon - ellátási szerződés alapján vállalkozási formában működik. (Forrás: *Önkormányzati adatszolgáltatás*) A 2009-es IVS-hez képest nincs jelentős változás a házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok számában Dunaharasztiin.

Az egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma 1.718 fő Dunaharasztiin, amely közepes mértékű terheltségnek számít (30. ábra) Ennél nagyobb a házi- és házi gyermekorvosok terheltsége a járásközpontban. A házi- és házi gyermekorvosok túlterheltsége a járásban leginkább Szigethalom, Halásztelek és Délegyháza településen tapasztalható.

27. ábra: Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma a Szigetszentmiklósi járásban (2013) (fő)
Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A Damjanich utcai Házi- és Szakorvosi Rendelőintézetben csak belgyógyászat, EKG, fizioterápia, nőgyógyászat, foglalkozás-egészségügy, fogászat és vérvételi laboratórium működik, a többi járóbeteg-szakellátás a Szigetszentmiklósi Szakorvosi Rendelőintézetben zajlik. Szigetszentmiklóson a Szakorvosi Rendelőintézet ellátási területe a következő településekre terjed ki: Áporka, Délegyháza, Dunaharaszti, Dunavarsány, Halásztelek, Majosháza, Szigethalom, Szigetszentmiklós, Taksony és Tököl. (Forrás: <http://www.szszi.hu>) Magánrendelésben a társadalombiztosítás által finanszírozott szakellátás mellett más szakrendelések is (pl. fül-orr-gégészeti, lézersebészeti, szemészeti, bőrgyógyászati, ortopédiai stb.) igénybe vehetők a dunaharaszti Rendelőintézetben. További magánrendelők, magánpraxisok is működnek a városban.

A fekvőbeteg-ellátást és a kórházi szakellátást a Semmelweis Egyetem Klinikái biztosítják. (Forrás: *Önkormányzati adatszolgáltatás*)

A védőnői feladatokat 7 védőnő látja el, összesen 8 védőnői körzethez kötődően, valamint a bölcsődében, óvodákban, az általános iskolákban és a középiskolában. Továbbá a védőnői ellátás keretében létezik Csecsemő és Kisgyerek Tanácsadás, valamint Védőnői Várandós Tanácsadás. A 2009-es IVS-ben még 6 védőnői ellátási körzet szerepelt.

Az iskola-egészségügyi ellátást 1-1 fő védőnő végzi a bölcsődében, óvodákban, általános iskolákban és a középiskolában.

A városban négy gyógyszertár működik (Dózsa György út 27., Damjanich utca 23., Némedi út 69., Golgota tér 2.).

Dunaharasztiába a mentők a Ráckevei és a Szigetszentmiklósi Mentőállomásról érkeznek.

Az Önkormányzat aktív szerepet vállal a helyi egészségmegőrzésben és betegségmegelőzésben. Az Önkormányzat által önként vállalt, és 100%-ban finanszírozott szűrővizsgálatok a lakosok számára:

- óvodák végzős csoportjai számára látás-, hallás-, ortopédiai vizsgálata,
- általános iskola hetedik osztályos tanulóinak HPV elleni ingyenes oltása,
- prosztataaszúrések évente négy alkalommal,
- méhnyakrák-szűrés bevezetése 2015-től,
- vérvételi hely üzemeltetése az orvosi rendelőben (OEP által nem támogatott).

Mindezek mellett az Önkormányzat részben támogatja a helyi betegszállítást, a koraszülött-mentő szolgálatot, az orvosi ügyeleti szolgálatot. 2015-ben pedig mentési pont kialakítását tervezi. *(Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)*

A lakosság évenkénti, ingyenes kötelező tüdőszűrő-vizsgálatát január-február hónapokban a Törökbálinti Tüdőgyógyintézet mobil tüdőszűrő-állomása végzi a József Attila Művelődési Házban. *(Forrás: IVS 2009)*

Szociális ellátás

A szociális ellátás intézményi háttere Dunaharaszton a bölcsődére, a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálatra, a Területi Gondozási Központ, a Gyámhivatalra épül, amelyek működését az Önkormányzat finanszírozza. A nem önkormányzati szociális intézmények működtetése és fenntartása alapítványok, egyházak feladata: ilyen intézmények a Bárka Otthon, az EPK Hajnalcsillag Rehabilitációs Otthon, az Orchidea Szeretetotthon, a Szent Erzsébet Idősek Otthona.

A bölcsőde (Kossuth Lajos utca) az 1950-es években létesült, férőhelyeinek száma folyamatosan bővült (pl. 2008/2009-ben), amely jelenleg 90 fő. A növekvő igények miatt legutóbbi bővítése 2008-ban volt, amikor 60-ról 90-re nőtt a férőhelyek száma. A védőnőkkel és a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal is rendszeres kapcsolatban állnak, a napi étkeztetést saját konyhával biztosítják. Kapacitásbővítésre továbbra is szükség van. *(Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)*

A város önkormányzata biztosítja a jogszabályban meghatározott, rendszeres megélhetést nyújtó segélyeket (rendszeres szociális segély, ápolási díj, időskorúak járadéka), a meghatározott szükségletekhez igazodó támogatásokat (lakásfenntartási támogatás, mozgáskorlátozottak támogatása), az eseti segélyeket (temetési segély, krízissegély), valamint a természetben nyújtott szociális ellátásokat (közgyógyellátás, szemétszállítási díjkedvezmény, gyógyászati segédeszköz támogatás, köztemetés). A rendszeres normatív támogatások 2015. március 1. óta a járási hivatal hatáskörébe tartoznak, vagy megszűntek. Helyettük bevezetett, önként vállalt, helyi rendeletben szabályozott támogatások Dunaharaszton: rendszeres települési támogatás otthoni ápolás céljából, és a rendszeres települési támogatás gyógyszerköltségek fedezésére. Emellett az Önkormányzat nagymértékben megemelte a rendkívüli települési támogatás (ez korábban az önkormányzati segély, ill. átmeneti segély volt) keretét. Települési szinten igényelhető támogatás a Bursa Hungarica Ösztöndíj, amelyre hátrányos helyzetű felsőoktatási hallgatók pályázhatnak Dunaharaszton is. *(Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)*

Az Önkormányzat 2008-tól növekvő mértékben támogatja, segélyezi a helyi lakosokat, amelynek okai a válság társadalmi hatásaival is összefüggésben vannak. 2008-hoz képest (9.712.000 forint) több mint a duplájára emelkedett 2014-re az Önkormányzat által segélyezésre fordított összeg (21.680.000 forint). Mindeközben a támogatásban részesülők száma is jelentősen növekedett 2008-2014 között. (12. táblázat)

Támogatás típusa	2008-ban támogatásban részesültek száma (fő)	2014-ben támogatásban részesültek száma (fő)
Lakásfenntartási	55	157
Rendszeres szociális segély	43	31
Átmeneti segély	417	684
Foglalkoztatást Helyettesítő Támogatás	0	92
Közgyógyellátás	451	61

13. táblázat: Segélyezési adatok (2008, 2014)

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A Családsegítő Szolgálat 2004-től kezdte meg működését Dunaharasztiin. A Családsegítő Szolgálat, mint alapszolgáltatás, Dunaharasztiin 3,5 fő családkezelővel végzi munkáját a törvényi előírásoknak megfelelően. A Családsegítő Szolgálat működéséről, az 1993. évi III. törvény 64. § és 65. § rendelkezik. A családsegítés feladata: a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás. A családsegítő szolgálathoz leggyakrabban a következő problémákkal fordulnak a lakosok: napi létfenntartási gondok, álláskeresés, lakásfenntartási problémák, lakáshitelek törlesztése, gyógyszerkiváltás, étkeztetéshez való segítségkérés, rendszeres és rendkívüli pénzügyi ellátáshoz jutáshoz való segítségkérés, élelmiszer, ruha, bútor adomány közvetítés. A családsegítés célja:

- A családok összetartó erejének megőrzése, erősítése.
- Az átmenetileg sérült vagy hiányzó családi funkciók helyreállításának elősegítése.
- A szociális biztonság megteremtése és megőrzése.
- A családok/egyének szociális és mentális gondozása.
- Szervezési feladatok ellátása: koordinálni, összehangolni a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer tagjainak részvételét a megelőzésben.
- Együttműködni és segíteni a szociális ellátásokban tevékenykedő civil, és karitatív szervezetek munkáját.
- Az önkormányzat felé kezdeményező szerep betöltése a szociális szolgáltatások fejlesztése terén .
- Szociális és egyéb információs adatok gyűjtése, az ellátást igénybe vevő megfelelő tájékoztatása érdekében.
- Pszichológiai, egyéb tanácsadás szervezése.
- Speciális támogató, önszervező csoportok szervezésének, működtetésének segítése.
- Közösségfejlesztő, valamint egyéni és csoportos terápiás programok szervezése működési területén élő lakosság számára.

Mindezek mellett a Dunaharaszti Családsegítő Szolgálat rendszeresen működtet Álláskereső Klubot, Filmklubot, Személyiségfejlesztő Klubot, illetve szerződésben áll a Magyar Élelmiszerbankkal. A Gyermekek Jóléti Szolgálat jelzőrendszeri tagjaként is működik a Családsegítő Szolgálat. A Vöröskereszt Dunaharaszti Szervezetével közösen működtet a használatruha raktárt. (Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)

A Gyermekjóléti Szolgálat 1998-ban jött létre, új helyére 2005 őszén került a Családsegítő Szolgálattal együtt (Andrássy Gyula utca). Alapellátásként a Dunaharasztiin élő gyermekek 18 éves koráig családgondozásukkal, védelembe vételükkel és magatartási problémáikkal foglalkozik. A gyermekjóléti alapellátások célja: a gyermek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődésének, jólétének, családban történő nevelésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése, családból való kiemelésének megelőzése, a családból kiemelt gyermek visszahelyezése. Az Önkormányzat a következő gyermekjóléti alapellátásokat biztosítja: gyermekjóléti szolgálat; gyermekek napközbeni ellátása keretében: bölcsőde, óvoda, iskolai napközis foglalkozás; átmeneti gondozás keretében: helyettes szülői hálózat.

A gyermekjóléti szolgáltatás általános feladatai:

- A településen élő gyermekek szociális helyzetének folyamatos figyelemmel kísérése.
- A gyermekek jogairól, a részükre biztosított támogatásokról való tájékoztatás, az ezekhez való hozzájutás elősegítése.
- A helyettes szülői hálózat szervezése.
- A nevelési-oktatási intézmények gyermekvédelmi feladatai ellátásának segítése.
- Felkérésre környezettanulmány készítése, illetve az örökbe fogadni szándékozók körülményeinek vizsgálata.
- A védelembe vett gyermek gondozási-nevelési tervének elkészítése.
- Vezetője útján a gyermekjogi képviselő feladatainak ellátása.
- Gyermekvédelmi szakellátásba került gyermek családjának gondozása.
- Utógondozás.
- Jelzőrendszer működtetése, koordinálása.

A gyermekjóléti alapellátások csaknem mindegyike megtalálható a településen, az utóbbi években megjelentek a családi napközik is, melyek némelyike házi gyermekfelügyeletet is ellát. A családok átmeneti otthona ellátási formára rászoruló családokat budapesti otthonokba irányítják. Dunaharasztiin 2003-tól van helyettes szülői ellátás a Gyermekjóléti Szolgálat keretében. Az önkormányzat minden évben jelentős anyagi hozzájárulást biztosít a szolgáltatás fenntartásához. A Gyermekjóléti Szolgálat feladatkörébe tartozik a szabadidős és preventív programok szervezése is.

Dunaharasztiin 1972-ben megnyílt Öregek Napközi Otthona, mely 1989-ben 20 férőhellyel bővült, és ettől kezdve tevékenysége területi szociális gondozással, házi ápolással egészült ki. Az intézmény a helyi lakosság részére biztosít alap- és nappali szociális ellátást (idősek klubja, étkeztetés, házi segítségnyújtás). Mindhárom ellátási formánál az Önkormányzat helyi rendeletében foglaltak szerint, jövedelemtől függően állapítja meg a térítési díjat. A nappali ellátást nyújtó idősek klubja férőhelye 40 fő. Ennek az ellátásnak a célja, hogy az önmaguk ellátására csak részben képes személyek napközbeni tartózkodására adjon lehetőséget. Étkeztetés keretében azoknak a szociális rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkeztetéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguknak és eltartottaiknak tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani. A házi segítségnyújtás keretében kell gondoskodni azokról a személyekről, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek, és róluk nem gondoskodnak. (Forrás: www.dunaharaszti.hu) Az Önkormányzat anyagi támogatással hozzájárul a helyi nyugdíjasklubok működéséhez: például helyiségek ingyenes rendelkezésre bocsátása; szűrővizsgálatok, egészségvédelmi előadások megszervezése; közbiztonsági, életvezetési előadások szervezése; Idősek Napja megszervezése; 81 éven felüliek karácsonyi megajándékozása. 2013-ban az idősek nappali intézményeit összesen 850 fő vette igénybe Dunaharasztiin. (Forrás: *Lechner Nonprofit Kft.*)

A szociális ellátásban részben önállóan, részben az Önkormányzattal való szerződéskötéssel egyéb szervezetek, alapítványok is részt vesznek Dunaharasztin.

A fogyatékkal élők ellátását segíti a Bárka Otthon, amely az értelmi fogyatékosok számára működik a Nemzetközi Bárka Szövetség koordinálásában. A befogadó bentlakásos otthon 1991-ben nyílt meg Dunaharasztin, az ellátás térítésköteles. (Forrás: <http://www.larche.hu>)

A főként női szenvedélybetegek ellátását az Evangélikus Pünkösdi Közösség tulajdonaként működő EPK Hajnalcsillag Rehabilitációs Otthon végzi. Feladata a térség szenvedélybetegeinek (alkohol- és drogfüggőségben szenvedők) rehabilitációja, személyiségük lelki-fizikai helyreállítása és visszailleszkedés elősegítése a társadalmi környezetbe.

Az idősek ellátásában 2002 óta vesz részt a településen az Orchidea Otthon, amely ápolást, gondozást biztosító pszichiátriai idősek otthona. A Szent Erzsébet Idősek Otthona Dunaharasztin a Fő úton található.

Oktatás

A városban 1 bölcsőde, 5 óvoda, 8 magánóvoda (óvoda, családi napközi, gyermekfoglalkoztató, játszóház), 3 általános iskola és 1 középfokú oktatási intézmény működik, valamint egy alapfokú zeneiskola. A magánóvodák száma a korábbi IVS-hez (2009) jelentősen megnőtt. A bölcsőde és az óvodák önkormányzati fenntartásban vannak, az általános iskolák és a középiskola a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) Szigetszentmiklósi Tankerületéhez tartozik. A KLIK által fenntartott oktatási intézmények működtetése továbbra is a Dunaharaszti Önkormányzat feladata.

A Hétszínvirág Óvoda (Knézich utca) két tagintézménnyel működik: Százsorszép Óvoda (Táncsics Mihály utca), Szivárvány Óvoda (Egry József utca). A Mese Óvoda a Temető utcában található, tagintézménye, a Napsugár Óvoda pedig a Dózsa György úton van. A Mese Óvodában jelenleg három német nemzetiségi nevelést folytató csoport működik, a Napsugár Óvodában pedig egy ilyen csoport létezik. A Hétszínvirág Óvodában négy német nemzetiségi csoport működik.

A Mese Óvodában 2010-től már az intézmény minden csoportjában a „Kompetencia alapú óvodai nevelési program” alapján végzik a nevelő munkát. A székhely-intézmény épülete 1976-ban épült, 1980-ban bővítették először, majd 2009-ben szintén bővítették részben uniós, részben önkormányzati hozzájárulásból (pl. akadálymentesítés, három új csoportszoba 75 férőhellyel stb.), 2010-ben pedig az udvar parkosítására került sor. A Napsugár Óvoda családi házban működik, de szűkös, bővítésre szorul: 2011-ben megtörtént az épület energiahatékonysági korszerűsítése.

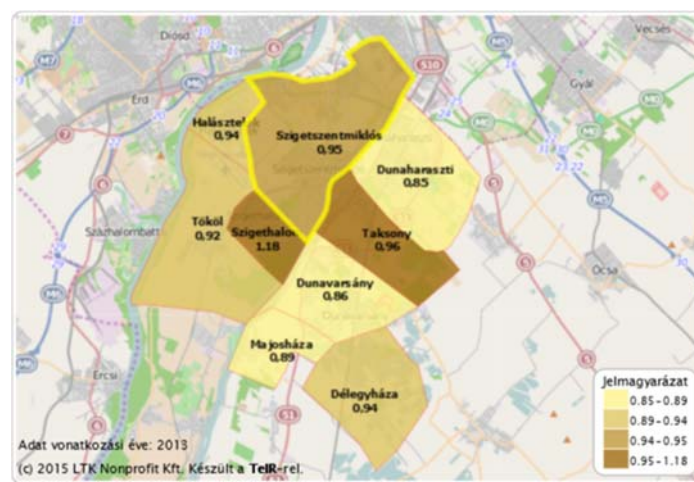
A Hétszínvirág Óvodát 2005-ben adták át, azóta folyamatosan bővült (pl. 2009/2010-ben). A Százsorszép Óvoda sűrűn lakott környezetben, lakóházból átalakított épületben működik. A Szivárvány Óvoda 2014-ben kezdte meg működését, európai uniós pályázatból és a városi önkormányzat saját forrásaiból épült fel az óvoda épülete.

Az óvodák férőhelyeinek számában és a kihasználtság mértékében jellemző eltérések vannak. (13. táblázat) Az összes óvodában 2013-ról 2014-re kismértékben csökkent a kihasználtság: ez azzal is összefüggésben van, hogy 2014. szeptember 1-vel megnyitották a 150 férőhelyes Szivárvány Óvodát, amely így tehermentesítette a többi óvodai intézményt. A legtöbb óvodában 80% fölött van a kihasználtság. Az egy óvodai férőhelyre jutó óvodások száma 0,85 fő Dunaharasztin, amely a járásban viszonylag kedvező helyzetet jelent az óvodai kapacitások kihasználtságában. (31. ábra) Ezzel összefüggésben az óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) igen előnyösen alakul Dunaharasztin a járás többi településéhez képest. (32. ábra)

	Férőhelyek száma 2013-ban (db)	Gyerekek száma 2013-ban (fő)	Kihasználtság (%)	Férőhelyek száma 2014-ben (db)	Gyerekek száma 2014-ben (fő)	Kihasználtság (%)
Mese Óvoda	396	336	84,8	396	324	81,8
Napsugár Óvoda	160	133	83,1	160	121	75,6
Hétszínvirág Óvoda	402	385	95,8	402	308	76,6
Szászsorszép Óvoda	104	111	106,7	104	102	98,1
Szivárvány Óvoda	-	-	-	150	114	76,0

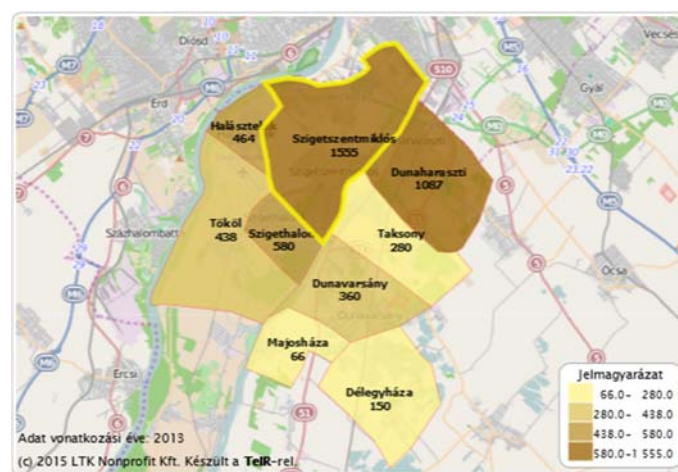
14. táblázat: Az óvodák férőhelye (db) és kihasználtsága (%) (2013-2014)

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

28. ábra: Az egy óvodai férőhelyre jutó óvodások száma a Szigetszentmiklósi járásban (2013) (fő)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

29. ábra: Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Dunaharasztiin az első állandó iskolaépület az 1790-es években épült. Az 1906-ban újjáépített római katolikus elemi iskola, valamint az 1920-ban alapított polgári iskola épületeiben működik a Dunaharaszti Hunyadi János Német Nemzetiségi Általános Iskola (Fő út). Az iskolában – a nemzetiségi jelleget és a hagyományokat őrizve – német nemzetiségi nyelvoktatás folyik hagyományos és a 2012/13-as tanévtől már bővített nyelvoktató formában is. Az iskola 2006-ban ünnepelte alapításának 100 éves évfordulóját. Ebben az évben zajlott az ún. „Kisiskola-épület” teljes felújítása-bővítése, melyet 2008-ban a „Nagyiskola-épület” felújítása-bővítése, valamint az intézmény eszközparkjának korszerűsítése követett. Az iskolában a szakmai munka a TÁMOP 3.1.4-es fejlesztések nyomán kompetencia alapú nevelés-oktatás keretében folyik. Az alsó tagozat épülete a Fő úton, a felső tagozat épülete Földváry L. utcában található. (Forrás: www.hunyadidh.hu)

Dunaharaszti II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola alapítása 1912-re vezethető vissza (Rákóczi Ferenc utca). Az intézmény jelenleg 11 magas szinten berendezett szaktanteremmel, valamint tornateremmel, 10.000 kötetes könyvtárral, orvosi szobával, 2 tanári szobával, 2012 őszétől modern ebédlővel is rendelkezik. A „Beruházás a 21. századi iskolába” pályázat segítségével 2004-ben felújított könyvtárépületben modern könyvtár és számítógépes olvasóterem került kialakításra. Az iskolában a szakmai munka a TÁMOP 3.1.4-es fejlesztések nyomán kompetencia alapú nevelés-oktatás keretében folyik. Az iskola alapfeladatai közé tartozik a többi tanulóval együtt nem oktatható-nevelhető sajátos nevelési igényű, enyhe fokban értelmi fogyatékos gyermekek oktatása-nevelése, melyet külön épületrészben, két összevont osztály keretében lát el. (Forrás: www.frakoczi.hu)

Dunaharaszti Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola az 1970-es évek elején épült, betonelemes építési kivitelben (Eötvös utca). Az iskolában az 2011/12-es tanévtől kezdődően fél/egy osztályban emelt szintű német és angol nyelvoktatás folyik. A 2011/2012-es tanévtől a felső tagozaton kifutó rendszerben évfolyamonként egy osztályban hagyományos nyelvoktató formában nemzetiségi német nyelv oktatása folyik heti 5 órában. A 2002-ben elkészült atlétikapálya egy bitumenes kézilabdapályából, két távolugróhelyből és egy négysávos, gumiburkolatú 200 méteres futókörből áll. A „Beruházás a 21. századi iskolába” pályázat keretében 2004-ben megépült a szabványos méretű tornacsarnok. (Forrás: www.csomaiskola.hu)

A dunaharaszti általános iskolai tanulók közül legtöbben a Dunaharaszti Hunyadi János Német Nemzetiségi Általános Iskolában tanulnak. (14. táblázat) Viszont az általános iskolai korosztályból a legtöbb sajátos nevelési igényű SNI), illetve a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTM), valamint a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű (HH, HHH) tanuló a Dunaharaszti II. Rákóczi Ferenc Általános Iskolában tanul. A 2014/2015-ös tanévben összesen 1.820 tanuló tanult a dunaharaszti általános iskolákban. A más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya 2013-ban 2,2% volt a dunaharaszti általános iskolákban, tehát elsődlegesen a helyi lakosok veszik igénybe az oktatási intézményeket. (Forrás: *Lechner Nonprofit Kft.*)

	Tanulói létszám a 2014/2015-ös tanévben	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók száma	Hátrányos helyzetű tanulók száma	Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma a hátrányos helyzetű tanulókon belül
Dunaharaszti Hunyadi János Német Nemzetiségi Ált. Isk.	738	11	64	5	5
Dunaharaszti II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola	551	12	57	89	6
Dunaharaszti Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola	531	10	18	39	2
Baktay Ervin Gimnázium	416	0	2	12	1

15. táblázat: Dunaharasztiin található oktatási intézmények tanulói összetétele a 2014/2015-ös tanévben (fő)

Forrás: www.oktatas.hu

A gimnáziumi oktatás 1962-ben kezdődött meg Dunaharaszton, akkor még a Dunaharaszti I. Számú Általános Iskola épületében. Az új épületegyüttes átadási ünnepsége 1969. december 8-án volt, ekkor költözött mai helyére a gimnázium. A gimnázium 1973-ban vette fel Dunaharaszti szülöttének, Baktay Ervin India-kutatónak a nevét. Az 1975/76-os tanévtől vízügyi szakközépiskolai osztály indult, az iskola neve ekkor lett Baktay Ervin Gimnázium és Vízügyi Szakközépiskola. A szakmunkások szakközépiskolája levelező tagozat 1973-ban indult, és 2004-ig működött. Az 1977/78-as tanévtől a szakképzés tanműhely-épülettel bővült ki. Az 1990/91-es tanévtől 4 +1 évfolyamos rendszerben környezetvédő és vízügyi technikusképzés indult, mely képzési forma 2004-ben lezárult, azután 4+2 évfolyammal működött. A szakképzés a 2010/2011-es tanév végén kifutó rendszerben megszűnt. 1996-ban az UNESCO Associated School világhálózatba felvették a gimnáziumot, és ebben az évben kapott engedélyt a Művelődési és Közoktatási Minisztériumtól az iskola épületében lévő Baktay Kortárs Képzőművészeti Múzeum megnyitására. (Forrás: www.dhbeg.hu) Az intézményen belül jelenleg az alábbi oktatási-nevelési egységek működnek:

- 1+ 4 évfolyamos gimnázium: a gimnáziumi tananyagot nyelvi előkészítő intenzív képzéssel egészítik ki, így évfolyamosra bővült a humán tagozat.
- Hat évfolyamos gimnázium: évfolyamonként egy osztállyal.
- Négy évfolyamos gimnázium: évfolyamonként egy osztállyal 2008/2009 óta.
- Négy évfolyamos esti tagozatos gimnáziumi képzés: ez a Sziltop Oktatási Kht. magániskolája.

Dunaharaszton a Baktay Ervin Gimnáziumban (Baktay tér) a 2014/2015-ös tanévben 416 tanuló tanult. (14. táblázat) Ebbe a középiskolába más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban 56%, vagyis a tanulók többsége ingázik, illetve a dunaharaszti tanulók nagyobb része a településen kívüli középiskolában tanul. (Forrás: *Lechner Nonprofit Kft.*)

A Dunaharaszti Alapfokú Művészeti Iskola (Baktay tér) a város oktatási és kulturális életének is szerves része. A Zeneiskola 1991 őszén a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola keretei között kezdte meg működését. 1997-től önálló intézményként, de az általános iskola épületében működött, ahonnan 2012 nyarán költöztek át a Baktay Ervin Gimnázium városközponti épületébe. 2007-ben elnyerte a "kiválóra minősített alapfokú művészetoktatási intézmény" címet.

Zenei nevelésének fő célja, hogy jól képzett, zeneileg művelt amatőr muzikusokat képezzen, valamint felkészítse az arra alkalmasakat a szakirányú továbbtanulásra. Jelenleg 14 tanszakon végzik az oktatók a zenei képzést (pl. hegedű, cselló, gitár, harmonika, fa- és rézfúvósok stb.).

Kultúra és sport

Dunaharaszti kulturális életében az Önkormányzat fenntartásában lévő közintézmények, a Német Nemzetiségi Önkormányzat által fenntartott Német Nemzetiségi Tájház, valamint a helyi civil szervezetek vesznek részt.

A Városi Könyvtár 1951-ben alakult, amikor a Pesti Körzeti Könyvtár könyvtárat létesített Dunaharaszton. A Városi Könyvtár végleges helyét 1998 októberében foglalta el, amikor önkormányzati és állami címzett támogatásból megépült egy új, modern könyvtárépület a város központjában (Dózsa György út). A Városi Könyvtár alapfeladata mellett rendhagyó órákat, író-olvasó találkozókat, csoportos könyvtárlátogatásokat szervez, és helyi pályázatokat ír ki az amatőr verselő gyermek és felnőtt korosztály részére.

A József Attila Művelődési Ház (Táncsics Mihály utca) Dunaharaszton 1961 óta működik 300 fős nagyteremmel és klubhelyiségekkel, amelyekbe klubokat, szakköröket, tanfolyamokat működtet. Szorosan együttműködik a település alap- és középfokú oktatási intézményeivel, a civil szervezetekkel

és a kisebbségi önkormányzatokkal programok, ünnepek és egyéb rendezvények szervezésében. Lakossági közhasznú és közcélú szolgáltatásoknak is helyet és működési lehetőséget nyújt. Újonnan kialakított kiállítótermében évente többször szervez képzőművészeti kiállítást a helyi művészek és műkedvelő kézművesek, alkotók számára. (Forrás: www.dhmuvhaz.hu)

A Laffert Kúria 2010-2011 között helyreállított, újonnan átadott barokk kúriaépület: kétszintes, közel 560 m² alapterületű és frissen telepített, 3.300 m² barokk átíratú kert tartozik hozzá (Fő út). Egy díszterem, valamint egybenyitható szalonokból álló termek alkotják. Emeletén egy 135 m²-es, modern kiállítóteret találhatók. A Laffert Kúria, mint intézmény Dunaharaszti Város központi kulturális feladatait látja el. Galériaként rendszeresen rendez képzőművészeti kiállításokat. Az 50–100 fő befogadóképességű földszinti szalonokban zenei és irodalmi rendezvények, kamara-előadások, filmvetítések, ismeretterjesztő előadások kerülnek megrendezésre. A díszterem az önkormányzati eseményeken és saját rendezvényein kívül esküvői szertartások lebonyolítására is szolgál. A Laffert Kávészó havi rendszerességgel ad helyet a „Kávéházi esték” sorozatnak, melynek keretében kortárs művészklub, irodalmi és ismeretterjesztő programok szerepelnek. Itt működik a Kávéházi galéria, ahol a helyi és térségi kortárs művészek alkotásait tekinthetik meg a látogatók. (Forrás: <http://www.laffertkuria.hu/>)

A kisebbségi, nemzetiségi kultúra megőrzésében a szerepet vállal a Bolgár, a Roma és a Német Nemzetiség Önkormányzat, míg a művészeti nevelés terén pedig a Dunaharaszti Alapfokú Művészeti Iskola (Zeneiskola). A Zeneiskola fellépései ismertek, ezzel aktív részt vállalnak a város kulturális életében. A Szent István Katolikus Templomban tartott adventi koncertjeik immár hagyományosak. A Német Nemzetiségi Tájház (Zöldfa utca) civil kezdeményezésre és civil finanszírozás eredményeként jött létre 2007-ben, a Heimatland Harast Hagyományőrző Alapítvány segítségével. (Forrás: svabhaz.hu)

A városban élők több olyan sportlétesítményt is használhatnak, amelyek az utóbbi években létesültek, újultak meg pályázati forrásokból. Ilyenek például: új sportjátszótér (2010); műfüves focipálya a Sport-szigeten és a Mindszenty utcai sporttelepen (2013), szabadtéri erősítő edzőpályák játszótereken, szánkódomb a Sport-szigeten (2009).

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény a települési önkormányzatok számára megteremti annak a lehetőségét, hogy Magyarország esélyegyenlőségi programjában meghatározott célokkal összhangban, helyi közoktatási esélyegyenlőségi programot fogadjon el, amelyben elemzi a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását, és meghatározza az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat. A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 105. §-a értelmében a hazai és nemzetközi forrásokra kiírt közoktatási célú pályázatokon való részvétel feltétele közoktatási esélyegyenlőségi intézkedési terv elfogadása. Ennek megfelelően Dunaharaszti Város 2008-ban készítette el a Közoktatási Esélyegyenlőségi Programot, amelynek felülvizsgálatára és aktualizálására 2012-ben került sor. Továbbá a Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) elfogadására 2014-ben került sor és a feladatok megvalósításának időszaka 2014-2019.

A települési esélyegyenlőség megteremtésében és biztosításában a HEP a következő célcsoportokat nevezi meg, a fontosabb célok és tervek bemutatásán keresztül:

- Mélyszegénységben élők és romák: Cél a munkaerő-piaci integráció feltételeinek javítása, a romák képzettségének és így munkaerő-piaci helyzetének javítása, valamint minél szélesebb bevonásuk a helyi közösségi életbe, elsősorban a nemzetiségi kulturális kötődések révén.

- **Gyermekek:** Cél a hátrányos helyzetű gyermekek minél szélesebb körű ellátása intézményi együttműködések keretében, valamint a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása a településen már meglévő Közoktatási Esélyegyenlőségi Programmal összhangban.
- **Idősek:** Cél a már meglévő szolgáltatások kibővítése a helyi intézmények közreműködésével (pl. tájékoztatás, tanácsadás, megelőzés stb.).
- **Nők:** Cél a nők különböző szempontok szerinti hátrányos helyzetének javítása, például a családon belüli erőszak elleni kampánnyal, az egészségvédelmükkel, a munkaerő-piaci helyzetük javításával.
- **Fogyatékkal élők:** Cél a Bárka Alapítvánnyal és a Mozgáskorlátozottak Egyesületével való együttműködés elmélyítése, egyrészt a városban lakó fogyatékkal élők helyzetének minél alaposabb megismerése, másrészt a minél szélesebb körű helyi támogató rendszer kiépítése, harmadrészt pedig a fogyatékkal élők közösségi életbe való bevonása révén.

(Forrás: HEP 2014)

A HEP a gyermekek esélyegyenlőségének megvalósításában prioritásként fogalmazta meg a következőket:

- a hátrányos helyzetű gyermekek felmérése a közoktatási intézményekben a helyi iskolákkal, a KLIK-kel és a Gyermekvédelmi és Családsegítő Szolgálattal együttműködve,
- iskolapszichológusok és gyermekvédelmi felelősök kinevezése az általános iskolákban,
- rendszeres iskolai felvilágosítások tartása az internet veszélyeiről, valamint drog- és szexuálprevenációs előadások tartása,
- két helyettes szülő munkakör fenntartása az Önkormányzat részéről.

(Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program 2014-2019)

A települési Közoktatási Esélyegyenlőségi Program a településen működő közoktatási intézmények közreműködésével, és azok fenntartójával (Klebelsberg Intézményfenntartó Központ) kerül megtervezésre. A tervet széleskörű megvitatásával az önkormányzat valamennyi érdekelt részére (a megvalósításban érintett szakmai és társadalmi partnereknek) lehetőséget kíván biztosítani a konzultációra és a véleményformálásra.

A Közoktatási Esélyegyenlőségi Program (helyzetelemzés és intézkedési terv) célja:

- A közoktatás terén megvalósuló esélyegyenlőség elősegítése a város közoktatási intézményeiben.
- Az esetleges szegregációs és szelekciós mechanizmusok lehetőségének kiszűrése.
- Az egyenlő hozzáférés biztosítása a minőségi oktatáshoz.
- A (halmozottan) hátrányos helyzetű tanulók és a sajátos nevelési igényű tanulók esélyegyenlőségének biztosítása és előmozdítása az oktatási-nevelési folyamatokban (támogató lépések, szolgáltatások bevezetése, melyek csökkentik a meglévő hátrányokat, a lemorzsolódást, javítják az iskolai sikerességet, támogatják a megfelelő pályaválasztást).
- A diszkriminációmentesség, szegregációmentesség, az oktatási és társadalmi integráció támogatása.

Dunaharaszti Város Önkormányzata biztosítja a településen élő családok számára a megfelelő nevelő-oktató tevékenységet. A működőképesség megtartása mellett biztosítja az intézmények épületeinek karbantartását, és részben a pályázati lehetőségeket kihasználva megvalósítja azok felújítását, bővítését: például bölcsődei és óvodai férőhelyek növelése (bölcsődei gondozási díj nélkül), részben akadálymentesített épületek, infrastrukturális feltételek javítása (intézményi fűtés-világítás, korszerűsítés, eszközellátás). A városban a közoktatási intézmények rendszeres napi kapcsolatban

állnak az őket ellátó védőnőkkel, a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal és a Nevelési Tanácsadóval.

A város oktatás- és nevelésügyének szakmai és infrastrukturális fejlődését az elmúlt években több pályázati forrásból, részben saját forrásból megvalósított beruházás is elősegítette. Ezek közül néhány példa:

- Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola tornacsarnokának építése (2004).
- II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola könyvtárépületének felújítása (2005).
- Hunyadi János Általános Iskola alsó tagozatának bővítése (2006).
- Hunyadi János Általános Iskola felső tagozatának bővítése és megfelelő eszközellátásának biztosítása (2008-2009).
- Mese Óvoda székhely-intézményének bővítése és megfelelő eszközellátásának biztosítása (2009).
- „Kompetencia alapú óvodai és iskolai nevelési program – Egyenlő hozzáférés” (2010).
- Pedagógus továbbképzés a Baktay Ervin Gimnáziumban (2010).
- Napsugár tagóvoda épületének korszerű külső szigetelése, a nyílászárók cseréje, a tető felújítása az energia-racionalizálási pályázat keretében (2011).

A beruházások másik része saját forrásokból valósult meg, például:

- Nevelési Tanácsadó önálló intézménnyé válása újonnan átalakított saját épületben (2005).
- Hétszínvirág Óvoda Knézich utcai új épülete (2005).
- Hétszínvirág Óvoda Knézich utcai új épületében 2 csoportnyi bővítés 2009-ben, további 1 csoportnyi bővítés 2010-ben (2009-2010).
- Városi Bölcsőde bővítése (2008-2009).
- Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola új tornacsarnoka (2004).
- II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola könyvtárépületének felújítása-korszerűsítése (2004).
- Nevelési Tanácsadó új Dózsa György úti épületrészének átadása (2010).

Az integrált nevelés-oktatás jegyében a sajátos nevelési igényű (SNI), valamint beilleszkedési, tanulási és magatartási zavarokkal küzdő (BTM) gyermekek-tanulók ellátásához Dunaharaszti városa önként vállalt feladatként Nevelési Tanácsadót tart fenn. A Nevelési Tanácsadó alaptevékenységei: nevelési tanácsadás, beszédjavító tevékenység és fejlesztés, pszichológiai, logopédiai, valamint gyógy- és fejlesztőpedagógiai ellátás (diagnosztika, terápia és tanácsadás), pályaválasztási tanácsadás, óvoda- és iskolapszichológusi ellátás. A városban élő gyermekek, tanulók speciális ismereteket igénylő ellátását a Nevelési Tanácsadó szakemberei (gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, logopédus, pszichológus) végzik. Ezzel párhuzamosan igény szerint segítik is a helyi közoktatási intézmények pedagógusait integrációs feladataik ellátásában.

A roma népesség esélyegyenlőségének és oktatási integrációjának biztosításához a Roma Nemzetiségi Önkormányzat 2011 óta minden évben ösztöndíjpályázatot hirdet meg „Esélyed a tanulás” címmel. Célja az esélyteremtés érdekében a roma fiatalok, különösen a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló roma fiatalok közép- és felsőoktatásban való részvételének támogatása. Az Ösztöndíj pénzügyi fedezeteként a Roma Nemzetiségi Önkormányzat költségvetésében elkülönített forrás szolgál.

A HEP külön foglalkozik a roma népesség esélyegyenlőségének feltételeivel, azok javításával. Az oktatási integráció (pl. ösztöndíj program) megvalósítása mellett kiemelt feladat sikeres romák meghívása életvezetési előadásokra a Családsegítő Szolgálatnál. Továbbá szempontként jelent meg,

hogy a városi honlapon hosszú távon olyan felület működjön, ahol a helyi vállalatok, vállalkozások tájékozódhatnak a hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatásával járó kedvezményekről. *(Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program 2014-2019)*

A településen biztosítottak és elérhetők az esélyegyenlőség szempontjából legfontosabb közszolgáltatások. Az Önkormányzat a hivatalán, valamint a közoktatási intézményeken keresztül biztosítja a hátrányos helyzetűek jogainak érvényesülését, illetve lehetőségeihez mértén támogatja az intézmények pályázati tevékenységét, figyelemmel kíséri a benyújtott pályázatokat és azok megvalósulását. *(Forrás: Dunaharaszti Város Közoktatási Esélyegyenlőségi Programja 2012)*

Dunaharasztiin életvitelszerűen tartózkodó hajléktalanok létszáma 17 fő, ellátásukat a Családsegítő Szolgálat szervezi. A szolgálatnál jelentkezők a szociális, mentális esetkezelésen kívül, dologi (ruhanemű, élelmiszer) adományban is részesülnek. A Magyar Vöröskereszt utcai szociális munkásokat alkalmaz Dunaharaszti területén, akikkel a Családsegítő Szolgálat együttműködik a hajléktalanok ellátásában. *(Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)*

A helyi munkanélküliek esélyegyenlőségének biztosításához, ezzel a munkaerő-piaci integrációjuk elősegítéséhez az Önkormányzat teljes mértékben kiaknázza a Közmunkaprogram lehetőségeit. Évről évre nő közfoglalkoztatásban résztvevők száma (2011 – 5 fő; 2012 – 6 fő; 2013 – 39 fő; 2014 – 52 fő), akik elsősorban a közterület tisztántartásában közreműködők. *(Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)* A HEP prioritásként kezeli a helyi munkanélküliség megoldásában, hogy a Családsegítő Szolgálaton keresztül a jövőben is biztosítsa az álláskeresőkre a munkaközvetítő szolgáltatást. A heti rendszerességgel működő Álláskereső Klub 2015. nyarán kiegészült a feladatellátásában: segítségükkel a dunaharaszti álláskeresőkre interneten keresztül tudnak bejelentkezni a ráckevei Munkaügyi Központba. *(Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program 2014-2019)* Középtávon pedig cél, hogy az álláskeresőkre számára helyben tudjanak szakképzéseket, továbbképzéseket tartani – mint az korábban volt a Művelődési Házban –, vagyis számukra ne csak a szigetszentmiklósi képzési központ legyen elérhető. *(Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)*

A HEP az idősek esélyegyenlőségének megteremtésével a már meglévő ellátások és szolgáltatások kiterjesztését vállalta fel. Például rendszeres információszolgáltatás biztosítása a szociális támogatásokról (pl. városi honlap, helyi médiák), bűnmegelőzési felvilágosítás a rendőrséggel a Nyugdíjas Klubokban, internetes oktatás beindítása helyi igények felmérése után, szűrővizsgálatok szervezése, életvezetési tanácsadás. *(Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program 2014-2019)*

A HEP egyik célcsoportja a nők: az Önkormányzat számukra az esélyegyenlőség biztosításán keresztül a hátrányos helyzetűk mérséklését (pl. részmunkaidős álláshelyek, kismamák munkaerő-piaci reintegrációja), a családon belüli erőszakkal kapcsolatos tájékoztatási kampány megszervezését, az Önkormányzat által önként vállalt szűrővizsgálatok kiterjesztését (méhnyakrák-szűrés) vállalta. Mindezen célok és feladatok megszervezésében, megvalósításában az Önkormányzat az intézményi együttműködések szorosabbá tételét hangsúlyozza, pl. rendőrséggel, NANE Egyesülettel, Családsegítő Szolgálattal. *(Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program 2014-2019)*

A fogyatékkal élők számára a HEP (2014-2019) helyi szinten megvalósítandó feladatként fogalmazza meg egy ún. Támogató Szolgálat létrehozását a Bárka Alapítvánnyal való együttműködésben (pl. házi segítségnyújtás kiépítése), amely a város szociális ellátásának egy kiegészítése lehet. Szintén fontos cél a helyi közintézmények feladatain keresztül a fogyatékkal élők számára az ügyintézési segítségnyújtás megszervezése, vagy a helyi kommunikációs csatornákon keresztül (pl. honlap, helyi újság) hatékony információszolgáltatás kiépítése (pl. álláslehetőségek).

Fejlesztési kihívások

- A humán közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése, színvonalának növelése, a működés hatékonyságának javítása, illetve a szolgáltatásbővítés.
- Bölcsődék, családi napközik és óvodák infrastrukturális fejlesztése kapacitásnöveléssel a jövőbeli népességnövekedés mértékének függvényében.
- A szociális ellátórendszer fejlesztése, például új szolgáltatások szervezésén és/vagy a meglévő szolgáltatások bővítésén keresztül.
- Az egészségügyi szolgáltatások fejlesztése a hiányzó szakmák (pl. szakorvosi ellátás) megteremtésén keresztül.

I.9. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

I.9.1. Dunaharaszti gazdasági súlya, szerepköre

Dunaharaszti a Közép-Magyarországi Régió, azon belül is a budapesti agglomeráció részeként az ország legdinamikusabban fejlődő térségében található. A mintegy 20.600 fős népességszámával a Szigetszentmiklósi járás második legnagyobb városa, munkalehetőségeinek és intézményeinek területi kisugárzása saját mikro vonzáskörzetet alakított ki. Gazdasági értelemben Dunaharaszti kiváló adottságokkal és vonzerővel rendelkezik Budapest közvetlen szomszédságában, de a közúti és vasúti közlekedést tekintve is kiemelkedő helyzetben van (M5, M0, 51-es főút, 510-es út, HÉV, villamosított vasúti fővonal, természetes vízi út, közeli repülőterek). A nyugatról határos járásokkal való kapcsolatok kiépülésében azonban természetes határvonalként a Soroksári-Duna, a tágabb térséget tekintve a Duna fragmentáló, korlátozó szerepet is betölt, és hiástust teremt a térség- és településközi kisléptékű közlekedési, egyúttal a társadalmi-gazdasági kapcsolatok terén. Ezek a tényezők ugyanakkor nagyban hozzájárultak a nagyléptékű logisztikai kapacitások és az erre épülő gazdaság megtelepedésének és fejlődésének. A stabil gazdasági háttér hosszabb távon támogatja és megteremti a település fenntarthatóságát. Dunaharaszti a logisztikára épülő iparterületek, valamint a természeti értékek és a ráépülő erőforrások (vízpart, turjánok, ősmocsarak, úszólápok, holtágak, csatornák, vizes élőhelyek, erdőségek, üdülő-, horgász-, anyaglelőhelyek, vízi sportok, öntöző és ipari víz, vízellátó létesítmények, stb.) egyfajta közös nevezője, amelyek a főváros és az agglomeráció más központjainak közelségével kiegészülve kiváló vonzó tényezők.

Helyezés	Ország	Régió	GDP/fő az EU-27 átlag százalékában (2010)
1.	Szlovákia	Bratislavský kraj	176
2.	Csehország	Praha	172
3.	Románia	București - Ilfov	111
4.	Magyarország	Közép-Magyarország	107
5.	Lengyelország	Mazowieckie	102
6.	Szlovénia	Zahodna Slovenija	100

16. táblázat: A Közép-Magyarországi Régió gazdasági fejlettsége Kelet-Közép-Európai összehasonlításban, 2010 (GDP/fő).

Forrás: Eurostat Regional Yearbook, 2013

A térségre jellemző vállalkozási tevékenységhez kapcsolódó legfontosabb mutatók eredményeit foglalja össze a következő táblázat:

Megnevezés	Külföldi tőke aránya (%), 2012	Értékesítés nettó árbevétele átlagosan (ezer Ft), 2012	Befektetett eszközök átlag értéke (ezer Ft), 2012	Ezer lakosra jutó társasági adózó, 2012	Export értékesítés a nettó árbevétel arányában (%), 2012	Jegyzett tőke átlaga (ezer Ft), 2012
Dunaharaszti	73,1	176647	47783	15,7	26,3	12505
Szigetszentmiklósi járás	66,2	94899	31638	12,5	36,8	7657
Pest megye	81	53349	36835	12,1	28,9	18105
Országos	54,6	151455	101470	25,8	38,8	25883

17. táblázat: A vállalkozások néhány fontosabb arányosított adata, 2012.

Forrás: NAV

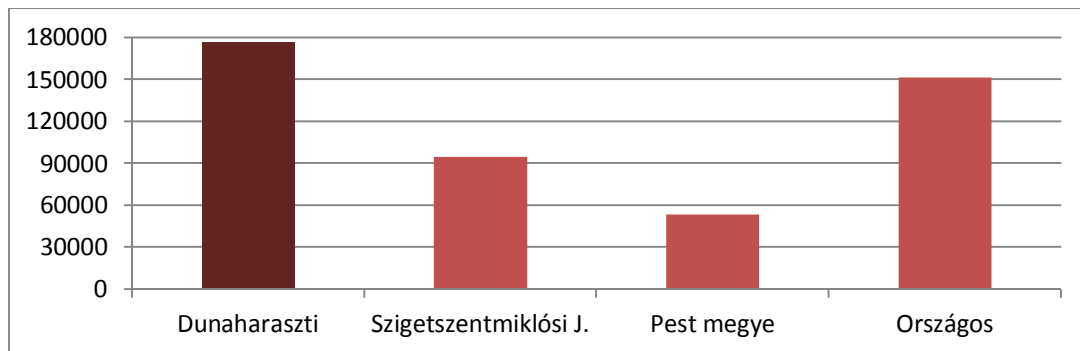
Az adatokból kiderül, hogy Dunaharaszti a térségnél jellemzőnél magasabb a vállalkozásúrság, és a cégek jegyzett tőkéjén belül a külföldi tőke aránya (73,1%) is meghaladja az országos (54,6%) és a járási (66,2%) átlagot, és bár a Pest megyeitől ez az érték elmarad (81%), a vállalkozások nemzetközi irányultságát, külhoni értékesítésük és kapcsolataik jelentőségét jól tükrözi.

30. ábra: A külföldi tőke aránya, 2012 (%)

Forrás: NAV

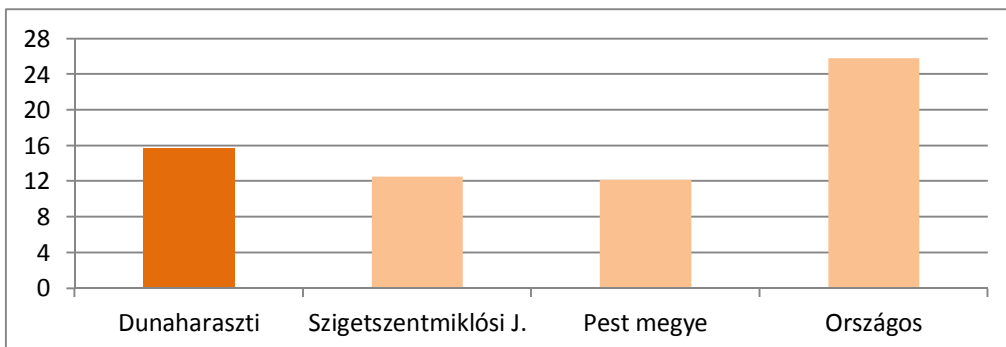
Dunaharaszti folyamatosan fejlődő, jól kiépített, nagy területű, teljes infrastruktúrával ellátott ipari-gazdasági területtel rendelkezik, ahol több mint ötven vállalkozás működik, közöttük több nagy multinacionális céggel. Ezek megtelepedéséhez nagyban hozzájárult az is, hogy 1992-ben a helyi adók bevezetésekor a városvezetés úgy döntött, hogy a vállalkozások által fizetendő adómértékeket a helyi adókról szóló törvény által meghatározott minimális vagy ahhoz közeli mértékben állapítja meg.

31. ábra: Az értékesítés nettó árbevétele átlagosan, 2012 (ezer Ft)

Forrás: NAV

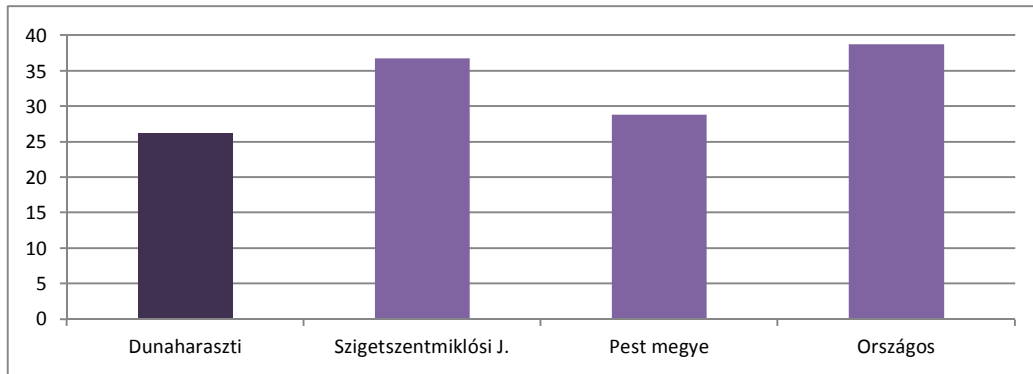
A városi cégek értékesítésből származó átlagos nettó árbevétele több mint 176 millió Forint, amely messze meghaladja a megyei (több mint háromszoros), a járási (csaknem kétszeres) és az országos hasonló értékeket, ami a kimutatható kisebb tőkeerő mellett is a jelentősebb forgalmú, főként kis- és középvállalkozások megtelepedését, magas szintű termék- és szolgáltatásforgalmazását, a nagyobb volumenű piaci forgalmat mutatja. Ez a befektetett eszközök átlagos értékében is nyomon követhető.

32. ábra: Az ezer lakosra jutó társasági adózók száma, 2012 (db)

Forrás: KSH

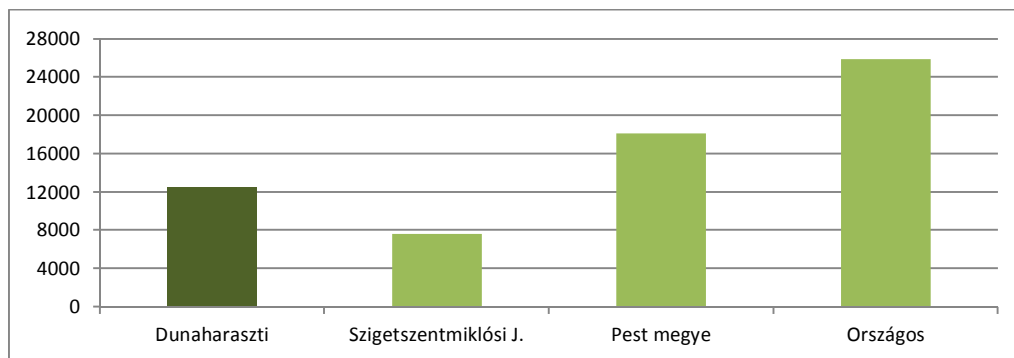
Az exportértékesítés aránya az értékesítésen belül 26% körül alakul, ami hasonló a Pest megyei átlaghoz, de mindkettő elmarad a vállalkozások járási és az országos átlagától. A helyi vállalkozások jobban függenek a hazai piacoktól, kisebb a nemzetközi kitétszégük, amely fő tevékenységi profiljukból is következik (kereskedelem, javítás, logisztika, műszaki tevékenységek, ingatlanügyletek, építőipar).

33. ábra: A vállalkozások exportértékesítéséből származó átlagos nettó árbevételének aránya az értékesítés átlagos nettó árbevételéből, 2012 (%)

Forrás: NAV

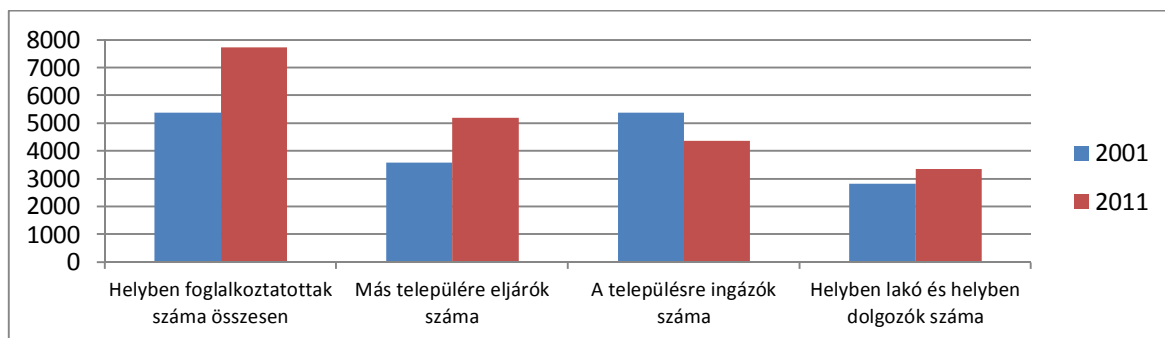
Dunaharaszti a vállalkozások jegyzett tőkéjének nagysága meghaladja a járási szintet, de elmarad az országos és a megyei értéktől, átlagosan 12,5 millió Forint, amely más megyei városok és a főváros nagyobb jelentőségét mutatja a kapitalizáció, a tőkeerő terén. Dunaharaszti 150 vállalkozás rendelkezik olyan telephellyel, amelyen bejelentés vagy engedélyköteles ipari tevékenységet folytat, zömük az 51-es főút menti északi és déli ipari területeken található.

34. ábra: A vállalkozások átlagos jegyzett tőkéje, 2012 (ezer Ft)

Forrás: NAV

A városi gazdaság megerősödése és stabilizálódása mutatható ki abból is, hogy a vállalkozások foglalkoztatása terén egy markáns átrendeződés figyelhető meg. A munkavállalási céllal ingázók számának változása alapján egyértelműen kimutatható, hogy a helyben foglalkoztatottak száma 2001-hez képest jelentősen növekedett 2011-re, vélhetően ennek köszönhető, hogy a Dunaharaszti élők közül is egyre többen találnak helyben munkát. Ezzel párhuzamosan némiképp csökkent a településre bejárók száma, ugyanakkor megugrott a más településre dolgozni eljárók száma is. Utóbbi összefügg azzal, hogy a város lakosságszáma az elmúlt 10 év alatt több mint 4000 fővel gyarapodott.

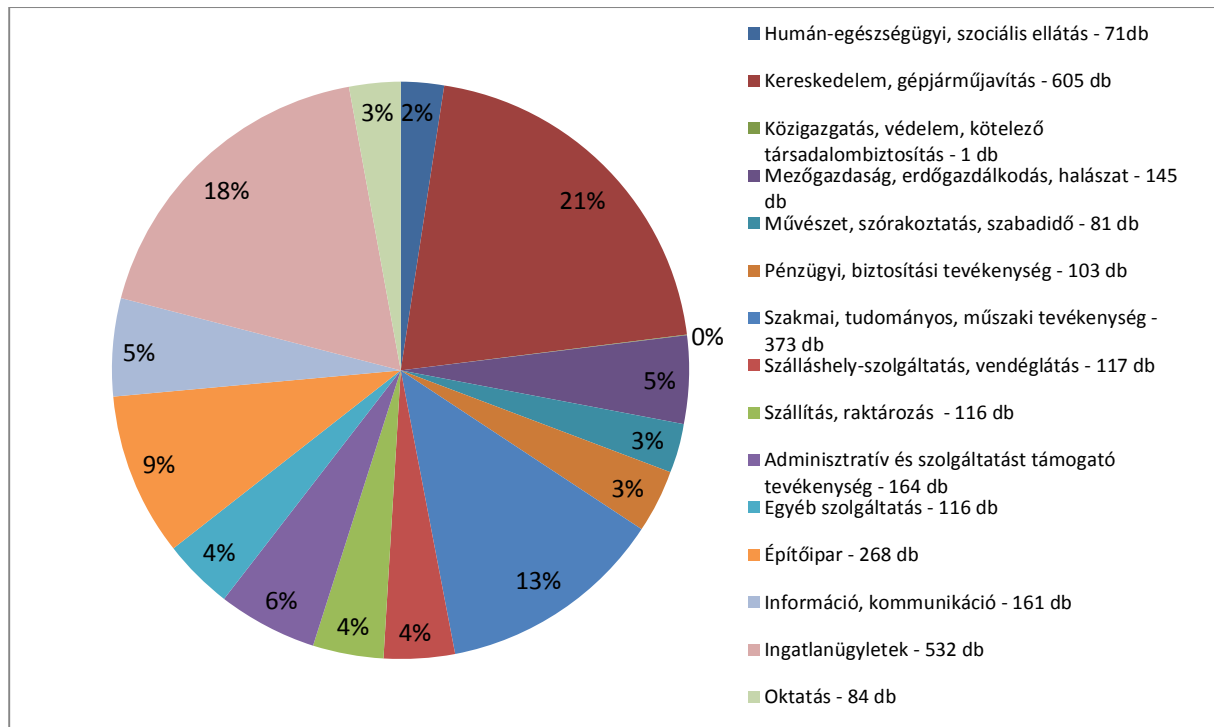

35. ábra: A helyi foglalkoztatás és a munkavállalási célú ingázás főbb népszámlálási adatai, 2001, 2011 (fő)

Forrás: KSH

I.9.2. Dunaharaszti főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Dunaharasztiin 2013-ban 3.216 regisztrált vállalkozást tartottak nyilván, ezek közül a legtöbb a kereskedelem és gépjárműjavítás (605), az ingatlanügyletek (532), valamint a szakmai, tudományos és műszaki tevékenységek (373) gazdasági ágazatokban volt jelen. Közel azonos nagyságrendet képviselt az építőipar (268), az agrárium, azaz a mező- és erdőgazdálkodás, valamint a halászat (145), mely egyúttal a mezőgazdaság és az arra épülő feldolgozóipar kiemelkedő helyi szerepére is utal, továbbá az összetett adminisztratív és a szolgáltatásokat támogató tevékenységek (164), illetve az IKT szektor (161).

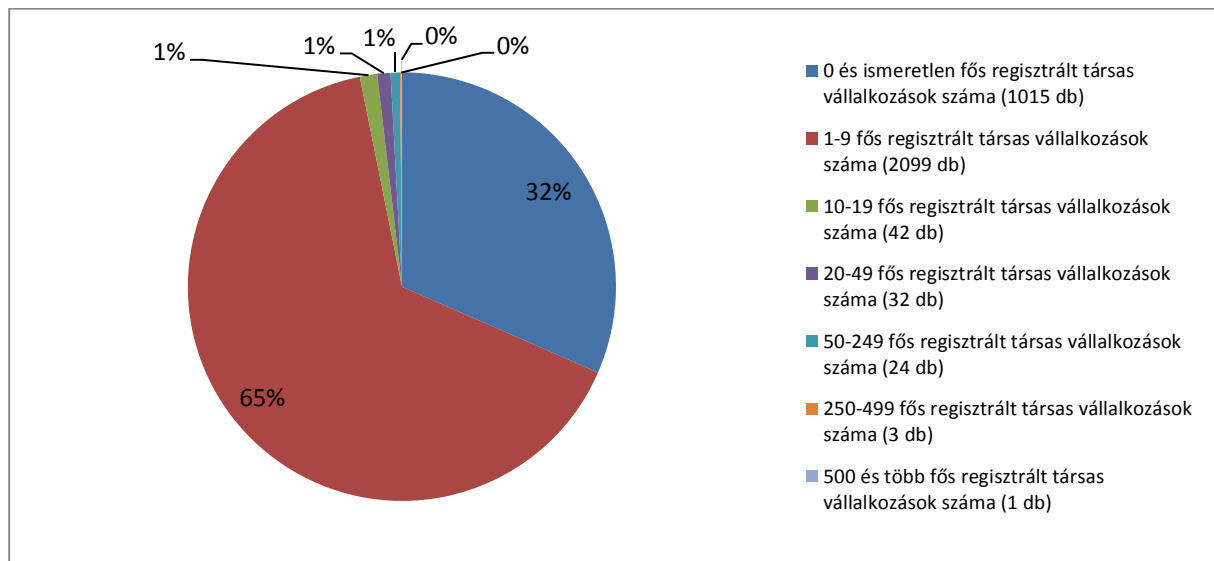

36. ábra: A regisztrált vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlása, 2013 (db)

Forrás: KSH

A húzóágazatok, a főbb gazdasági vállalkozások piacai, vonzásai túlnyúlnak nem csak a településen, de a régió is (üdítő- és szeszesitalgyártás, járműalkatrész-gyártás, raktározás-logisztika, fuvarozás-szállítmányozás, nagykereskedelem, fémfeldolgozás, építőipar, gépgyártás, vegyipar, elektronika, műszeripar, fafeldolgozás és bútorigipar). A vállalatok egy része, főként a lakott területen elhelyezkedők, alapvetően helyi piacra termelő szolgáltatást nyújtanak, helyi keresletet elégítenek ki. Másik részét olyan nagyvállalatok, kis- és középvállalkozások, feldolgozóipari termelő és nagykereskedelmi, logisztikai telephelyek alkotják, amelyek tágabb térségben, akár nemzetközi szinten értékesítenek (pl. Coca-Cola Magyarország Kft., Schwarzmüller Kft., Zwack Unicum Nyrt., Gebrüder Weiss Kft., MAN Kft.). Ezáltal pótlólagos jövedelmeket hoznak a térségbe és a településre, képesek a térség gazdasági folyamatainak a dinamizálására, és multiplikátorként közvetve nagyobb keresletet támasztanak, növelik a munkahelyek számát, a helyben elkölthető jövedelmeket, az életminőséget stb. Telephelyeik elsősorban a Dunaharaszti Ipari Parkban vannak, amely az M0-ás autópályától délre az 51-es főút mentén húzódik mintegy 100 hektáron. A Némedi úttól északra az inkább kereskedelmi profilú északi, délre a főként feldolgozóipari jellegű déli ipari terület található, amelyek szintén számos, a város társadalmi-gazdasági életében meghatározó vállalkozói telephelyet

koncentrálnak. A kereskedelmi tevékenységek végzéséről vezetett nyilvántartás szerint a városban 1008 bejegyzett vállalkozás végez ilyen jellegű tevékenységet.

37. ábra: A regisztrált társas vállalkozások létszám-kategóriák szerinti megoszlása, 2013 (%).

Forrás: KSH

A regisztrált társas vállalkozások alkalmazotti létszámát tekintve Dunaharasztiin is a mikro-vállalkozásokból van a legtöbb (97%), melyek kétharmada foglalkoztat legalább 1 főt bejelentve. Jelentékeny számban vannak ugyanakkor jelen a kis- és középvállalkozások (98), míg nagyvállalkozásból 4 működik a településen.

A legnagyobb foglalkoztatók és adófizetők a településen (zárójelben az alkalmazotti létszám, amely néhány, több telephellyel rendelkező cég esetében nem kizárólag teljes mértékben helyi foglalkoztatásként jelenik meg): Coca-Cola HBC Mo. Kft. (1200 fő), Schwarzmüller Járműgyártó és Ker. Kft. (575 fő), Raben Trans European Hungary Kft. (280 fő), Gebrüder Weiss Kft. (270 fő), Zwack Unicum Likóripari és Ker. Nyrt. (235 fő), Cola Trans Kft. (200 fő), Jaf Holz Ungarn Kft. (185 fő), Transemex Kft (135 fő), MAN Kamion és Busz Kft. (125), Sonepar Mo. Kft. (120), Energotest Kft. (100 fő), Tüzépkér Kft. (100 fő), Cooptech Kft. (90 fő), Alent Hungary Kft. (80 fő), Montesco Kft. (70 fő), Carl Stahl Hungária Kft. (50 fő), Linde Mo. Anyagmozgatási Kft. (75 fő), Böhler-Uddeholm Hungary Kft. (75 fő), Körte Környezettechnika Zrt. és Kft. (60 fő), Koelner Hungária Kft. (50 fő), Banetti Direct Kft. (45 fő), Halton Kft. (45 fő), STO Építőanyag Kft. (40 fő), Direct-Line Kft. (30 fő), Moped 91 Kft. központi nagykereskedés (30 fő), SSI Schafer Systems International Kft. (25 fő), Holcim Magyarország Kft. betonüzeme, Colas telephely, Göteborgs Food telephely, Törley logisztikai központ, Banner Batterien Hungária Kft. (15 fő), Coca-Cola Mo. Szolgáltató Kft. (15 fő), Schlosser Gumiszervíz Kft. (15 fő), Memoria Copycare Hungary Kft. (10 fő), BEGA-Kompresszor Kft. (10 fő), Fagusz Faipari Kft. (10 fő), FCS Group Kft. (10 fő), Hungamlab Üfegtechnika Kft. (10 fő), Victus Hungária Kft. (10 fő).

Jelentős foglalkoztató továbbá az önkormányzat és intézményei, valamint az országos hálózattal rendelkező kiskereskedelmi, pénzügyi és egyéb szolgáltató cégek (részben franchise rendszerben; pl. Tesco, Lidl, Aldi, Spar, OTP, posta, MÁV, BKK, Diego, JYSK, KFC, Deichmann, Vögele, Fressnaps, Marso).

I.9.3. A gazdasági szervezetek beruházásai, fejlesztési elképzelései

Az önkormányzat 2007 óta 11 alkalommal valósított meg sikeres pályázatot, a lehívott Európai Unió támogatások összege megközelíti a 2 milliárd forintot. A projektek során az intézmények és a közúthálózat, valamint a városközpont fejlesztése került előtérbe.

	Pályázat száma	Pályázat megnevezése	Megítélt - átutalt Önerő Támogatása	Elfogadott, átutalt támogatás	Projekt státusza
1.	KMOP-4.6.1-2007-0012	A Hunyadi János Általános Iskola alsó- és felső tagozatos iskolaépületeinek korszerűsítése és bővítése		235 406 103	pénzügyileg lezárt
2.	KMOP-2.1.1/B-2007-0003	Dunaharaszti 23 belterületi utcájának szilárd burkolattal való ellátása és csapadékvíz-elvezetésének kialakítása		339 828 889	pénzügyileg lezárt
3.	KMOP-4.6.1/B2-2008-0173	A dunaharaszti Mese Óvoda bővítése és megfelelő eszközellátásának biztosítása		237 714 267	pénzügyileg lezárt
4.	KMOP-5.2.1/B-2f-2009-0011	Konzorcium - Közút		105 851 896	pénzügyileg lezárt
		Dunaharaszti Városközpont attraktivitásának növelése, új funkciók kialakítása		608 688 291	
5.	TÁMOP-3.1.4-08/1-2008-0016	Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés Dunaharaszti alapfokú oktatási intézményeiben		63 104 060	pénzügyileg lezárt
6.	KMOP-2.1.1/B-09-2009-0013	Dunaharaszti 5 utcájának szilárd burkolattal való ellátása és csapadékvíz elvezetésének kialakítása		98 961 307	pénzügyileg lezárt
7.	TÁMOP-3.1.5-09/A/1-2010-0032	Pedagógusképzés a Baktay Ervin Gimnázium és Vízügyi Szakközépiskolában (átadásra került a KLIK-nek)		7 345 027	pénzügyileg lezárt
8.	KEOP-5.3.0/B/09-2010-0099	Dunaharaszti Napsugár Óvoda energetikai fejlesztése	8 277 296	19 313 073	pénzügyileg lezárt
9.	KMOP-4.6.1-11-2012-0025	Dunaharaszti, Mese Óvoda fejlesztése a Szivárvány Óvoda tagintézmény létrehozásával, 6 csoportos új épület építésével	7 229 802	199 999 999	pénzügyileg lezárt
10.	KMOP-3.3.3-13-2013-0080	A Körösi Csoma Sándor Általános Iskola napelemes korszerűsítése			folyamatban
11.	KMOP-3.3.3-13-2013-0075	A Hétszínvirág Óvoda napelemes korszerűsítése			folyamatban

18. táblázat: Dunaharaszti Város Önkormányzata 2007-2014 közötti nyertes Európai Unió pályázatai

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2015

Az önkormányzat közterületen végzett jelentősebb beruházásait és épület-felújításait a következő táblázat tartalmazza:

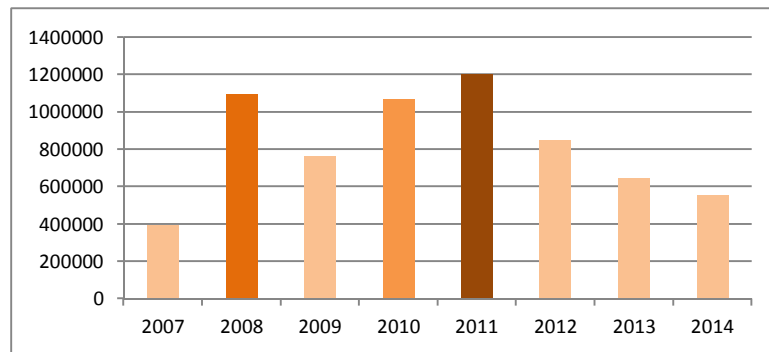
Megnevezés		Bruttó beruházás (eFt)
2007. év		
Útberuházások	útépítések, parkolók, átjárók, átkelők, járdák	205 498
Útberuházásokhoz kapcs. csapadékvíz elvezetések	csapadékvíz-elvezetések	156 228
DMTK labdarúgó pálya kerítés építése	kerítésépítés	10 936
Ingtatlanvásárlás	0146/1 hrsz. (temető céljára)	24 000
2008. év		
Útberuházások	útépítések, parkolók, tervezési díjak, pótmunkák	451 819
Útberuházásokhoz kapcs. csapadékvíz elvezetések	csapadékvíz-elvez., árokburk., átemelő, víznyelők	76 987
Ingtatlanvásárlás	0146/3 hrsz. (temető céljára), csereerdő telepítés, egyéb ingatlanok	164 828
Térfigyelő rendszer	Dunaharaszti város területén	10 890
Öntözőrendszerek kialakítása	Szökőkút, aut. rendsz. (Baktay tér, Kegyeleti park)	15 283
Ivóvíz kialakítása	Király u, Jókai u, Deák u – ivóvíz ellátás rekonstr.	15 080

Szánkózódomb kialakítása	6303 hrsz – szánkózó domb kialakítása	15 100
P+R parkoló kialakítása	parkoló	45 769
Fénysorompó	Határ út - Magyar u - fényorompó	29 000
Hunyadi János Általános Iskola - beruházás	KMOP-2007-4.6.1. / projekt	236 861
Városi bölcsőde bővítése	Városi bölcsőde bővítése	35 514
2009. év		
Útberuházások	útépítések, tervezés, engedélyek, buszmegállók	121 021
Parkoló építése	Dózsa Gy út parkoló	87 905
Járdaépítések	Határút, Némedi út,	40 068
Szánkózódomb kialakítása	6303 hrsz – szánkózó domb kialakítása	14 901
Szennyvíz és csapadécsatorna építés	csapadékvíz-elvezetés, árok kialakítás, víztelenítések	109 930
Városközponttal kapcsolatos beruházások	IVS pályázat (Granárium, Fő út)	94 175
Belterületi utak beruházás	KMOP 2009-2.11/B- illetve KMOP-2007-2.1. belterületi utak szilárd útburkolata	168 806
Hunyadi János Általános Iskola - beruházás	KMOP-2007-4.6.1. / projekt	67 230
Mese Óvoda beruházás	KMOP-4.6.1/B-2 projekt	62 041
2010. év		
Útépítések és a hozzájuk kapcsolódó vízevezetések	útépítések, csapadékvíz-elvezetések, gyalogos átjárók, engedélyezési terve, buszmegállók	257 840
Szennyvíz és csapadécsatorna építés	csapadékvíz-elvez., árok kial., víztelenítés, átereszt	70 250
Sportjátszótér	Sportjátszótér	39 641
Szent István szobor	Szent István szobor	12 881
Hunyadi János Általános Iskola - beruházás	Hunyadi - viacolor, támfal	15 992
Mese Óvoda beruházás	KMOP-4.6.1/B-2 projekt	298 319
Belterületi utak beruházás	KMOP 2009-2.11/B- illetve KMOP-2007-2.1. belterületi utak szilárd útburkolata	201 697
Városközponttal kapcsolatos beruházások	IVS pályázat (Granárium, Fő út)	173 739
2011. év		
Útberuházások	útépítések, engedélyezési tervek, tervek, járda	272 351
Gyalogos átjárók	Határút, Bezerédi, Temető, MÁV	31 678
Útberuházásokhoz kapcsolódó csapadékvíz elvezetések	csapadékvíz-elvezetések, árokburkolás, átemelő, víznyelő aknák	209 241
Intézmény bővítés	II. Rákóczi F. Ált. Isk. tervezése, telek vásárlása	18 004
Városközponttal kapcsolatos beruházások	IVS pályázat (Granárium, Fő út)	596 451
Belterületi utak beruházás	KMOP 2009-2.11/B- belterületi utak szilárd útburk	74 024
2012. év		
Útberuházások	útépítések, járda, tervezés	321 286
Útberuházásokhoz kapcs. csapadékvíz elvezetések	csapadékvíz-elvez., árokburk., átemelő, víznyelő	215 753
Parti sétány	Természeti rekreációs központ kialakítása I. ütem	21 415
Hétszínvirág Óvoda bővítés	Óvoda bővítése, parkoló kialakítása	176 890
II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola bővítés	Ált. iskolai tálalókonyha kialakítása, kerítésépítés	22 122
Ingtatlanvásárlás	Ingtatlanvásárlás	22 500
Szivárvány Óvoda beruházás	Egry J- utca - telek, beruházás	46 147
Intézmények épület, építmény beruházás	Általános iskolaudvari viacolor, Bölcsőde bővítése	11 751
Városközponttal kapcsolatos beruházások	IVS pályázat (Granárium, Fő út)	10 820
2013. év		
Szivárvány Óvoda beruházás	Szivárvány Óvoda beruházás	20 619
Útberuházások	útépítések, járda, tervezés, buszmegálló	370 149
Útberuházásokhoz kapcs. csapadékvíz elvezetések	csapadékvíz-elvez., árokburk., átemelő, víznyelő	207 045
Hunyadi János Általános iskola beruházás	Általános iskola - konténer iskola	11 684
Polgármesteri Hivatalban klíma	Klíma kiépítése	10 211
Gördeszkapálya	Gördeszka-pálya építése, zajárnyékoló	27 856
2014. év		
Szivárvány Óvoda beruházás	Szivárvány Óvoda beruházás	20 619
Útberuházások	útépítések, várakozósáv, járdaépítés	172 005
Útberuházásokhoz kapcs. csapadékvíz elvezetések	csapadékvíz-elvezetés, víziközmű rekonstrukció	161 505
Területrendezések	MÁV-alsó területrend, közművesítésre előkészítés	19 492
Felmérések	Úthálózat, érték, digitalizálás	24 893
Ingtatlanvásárlás	Ingtatlanvásárlás	28 391
Konténer iskolák	Körösi Cs. Ált. Iskola, II. Rákóczi F. Általános Iskola	116 818
Polgármesteri Hivatalban fejlesztés	Informatikai fejlesztések	12 039

19. táblázat: Dunaharaszti Város Önkormányzata által megvalósított bruttó 10 millió forint feletti beruházások (2007-2014)

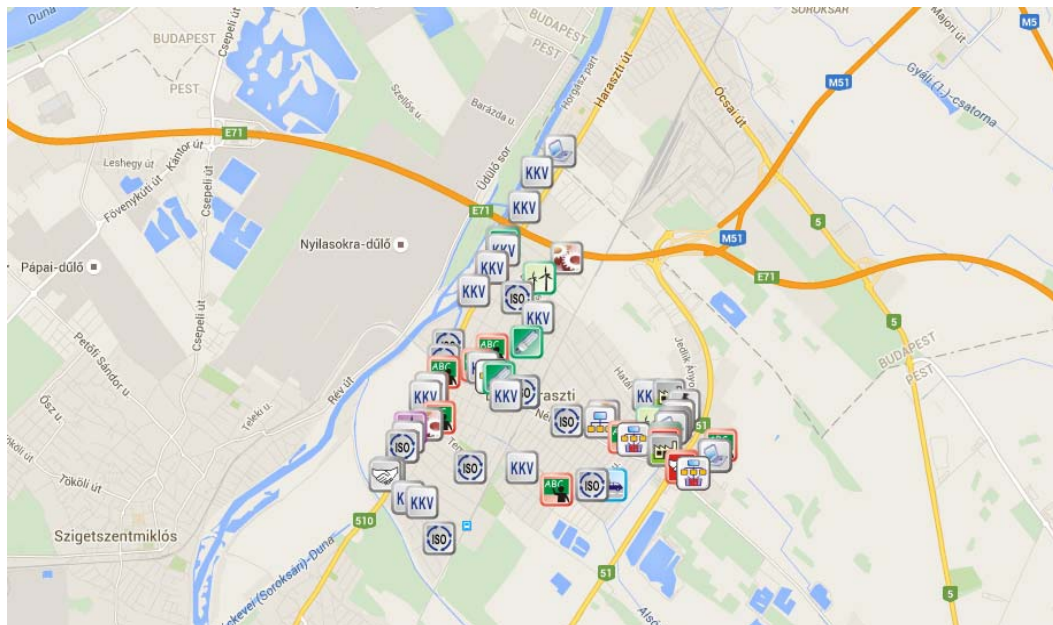
Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A legtöbb, bruttó 10 millió forint feletti beruházás 2008-ban, 2009-ben és 2012-ben valósult meg, a fejlesztésekre elköltött összeg azonban 2011-ben, 2008-ban és 2010-ben volt a legmagasabb.

38. ábra: Az önkormányzat által megvalósított bruttó 10 millió forint feletti beruházások összegének évenkénti alakulása (ezer Ft)

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

39. ábra: Dunaharaszti legjelentősebb támogatott projekthelyszíneinek és projekttípusainak térképe,

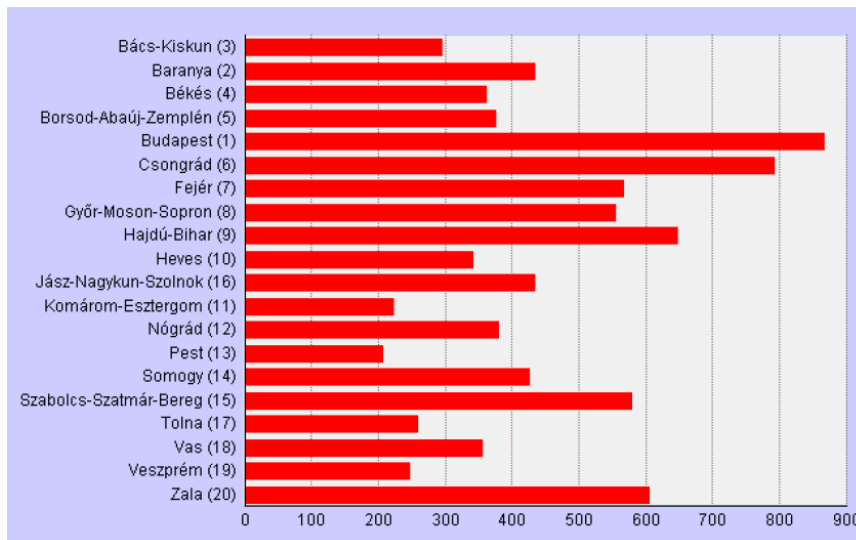
Forrás: Miniszterelnökség, 2015

Dunaharaszti piaci gazdasági szereplői az Európai Unió előcsatlakozási alapjaiból, a Strukturális és Kohéziós Alapokból az első és második nemzeti fejlesztési tervek, majd a Széchenyi-tervek, továbbá az egyéb európai és hazai forrásokra épülő pályázaton keresztül 114 projektre szereztek támogatást, az eddig ezekre kifizetett összeg mintegy 3,64 milliárd Forint. A támogatott projektek száma 114, a megítélt támogatás összege 4,14 Mrd Ft, a leszerződött összeg 4,06 Mrd Ft, a kifizetett összeg 3,64 Mrd Ft, a megvalósított projektek száma pedig 108 volt 2015 elejéig.

1	GVOP 1.2.2 Logisztikai központok és szolgáltatásainak fejlesztése	TRANSEMEX Korlátolt Felelősségű Társaság	Emex Komplex Logisztikai Szolgáltató Központ	120000000
2	KMOP 1.5.3/C-10 Telephelyfejlesztés	Energotest Diagnosztikai és Automatizálási Kft.	Telephelyfejlesztés új gyártás épület létesítésével.	87500002
3	KMOP 1.1.4-09 Vállalati innováció ösztönzése	Schwarz Müller Járműgyártó és Kereskedelmi Kft.	Korszerű, könnyűszerkezetű járműfelépítmények és gyártás technológia kifejlesztése sorozatgyártáshoz	55405000
4	HEFOP 3.4.1 A vállalkozói készségek és a munkavállalók alkalmazkodóképességének fejlesztését célzó képzések támogatása	Direct-LINE Kft.	Szakmai és vezetői képzések a Direct-LINE Kft.-nél	49143304
5	KMOP 1.5.3/C Telephelyfejlesztés	"COOPTECH" Vállalkozási Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	A "COOPTECH" Kft. telephelyének átalakítása és bővítése	47113304
6	TÁMOP 2.3.3/A-09/2 Munkahelymegőrző támogatás képzéssel kombinálva	TÜZÉPKER Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Munkahelymegőrző támogatás keretében megvalósuló képzések a TÜZÉPKER Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-nél	43075560
7	HEFOP 3.4.1 A vállalkozói készségek és a munkavállalók alkalmazkodóképességének fejlesztését célzó képzések támogatása	Coca-Cola HBC Magyarország Korlátolt Felelősségű Társaság	A Coca-Cola Beverages (Magyarország) Kft. dolgozóinak általános és szakmai készségfejlesztése komplex szemléletű képzési program révén	32970000
8	KMOP 1.1.4-09 Vállalati innováció ösztönzése	Energotest Diagnosztikai és Automatizálási Kft	Útkímélést támogató komplex diagnosztika	29532343
9	GVOP 2.3.2 Együttműködő vállalkozások közös célú beruházásának, fejlesztésének támogatása	Csoki Hungaria Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Korszerű raktár építése a vállalatok közötti együttműködés erősítésének érdekében.	28192458
10	GVOP 3.3.3 Vállalati innováció támogatása	Direct-LINE Nemesacél Kft.	Energia-takarékos, jelentős mértékben környezetkímélő hatású berendezés kifejlesztése és gyártásának előkészítése, ipari emulziók kezelésére	27072518
11	GVOP 2.1.1 Kis- és középvállalkozások műszaki-technológiai háttérének fejlesztése	"GÖTEBORGS FOOD" Budapest Élelmiszeripari Termékgyártó és Forgalmazó ZRt.	Göteborgs Food Budapest Rt. - Új gyártósorral hazai és nemzetközi piaci részesedés növelése, termékszerkezet bővítése	24999920
12	GVOP 2.1.1 Kis- és középvállalkozások műszaki-technológiai háttérének fejlesztése	Czófalvi Csia Attila Zsolt egyéni vállalkozó	Bútorüzlet építésére irányuló beruházás Dunaharasztiiban a Knézits utca 22-24. szám alatt	24125773
13	KMOP 1.2.1-09/A/2 Mikro-, kis- és középvállalkozások technológiai fejlesztése	ALENT Hungary Kft.	Stencil Laser beszerzése a Cookson Electronics Assembly Materials Kft.-nél.	20000000
14	KMOP 1.2.1-09/A/2 Mikro-, kis- és középvállalkozások technológiai fejlesztése	Cola Trans Fuvarozási és Szolgáltató Kft.	Technológiai fejlesztés a Cola Trans Kft.-nél	20000000
15	KMOP 1.2.1-09/A/2 Mikro-, kis- és középvállalkozások technológiai fejlesztése	FCS Group Kereskedelmi, Szolgáltató és Tanácsadó Kft.	Nagysebességű adatkapcsolati pontok létrehozása	19974500
16	KMOP 1.2.1-10/A Mikro- és kisvállalkozások technológia fejlesztése	CONTROL SYSTEM Ipari Automatizálás és CNC Szervíz Kft.	Gépbeszerzés a ControlSystem Kft.-nél	19950000
17	KMOP 1.2.1-09/A/2 Mikro-, kis- és középvállalkozások technológiai fejlesztése	Punto Gelato Ipari és Kereskedelmi Kft.	Két telephelyen megvalósuló technológiai fejlesztés az M-Dat Kft.-nél	19712420
18	GVOP 4.1.1 Vállalaton belüli elektronikus üzleti rendszerek	KÖRTE Környezettechnika Zrt.	Integrált vállalatirányítási rendszer bővítése a KÖRTE Környezettechnikai Rt.-nél	19539722
19	GVOP 2.1.1 Kis- és középvállalkozások műszaki-technológiai háttérének fejlesztése	Faber Kavics Kft.	Rakodási technológia fejlesztése	18449250
20	HEFOP 3.4.1-08/1. Munkahelyi képzések támogatása	COOPTECH Vállalkozási Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Dolgozói képzések a Cooptech Kft. számára	14830500

20. táblázat: A legnagyobb támogatást elnyerő Európai Uniói projektek a vállalkozások körében (millió Ft)

Forrás: Miniszterelnökség

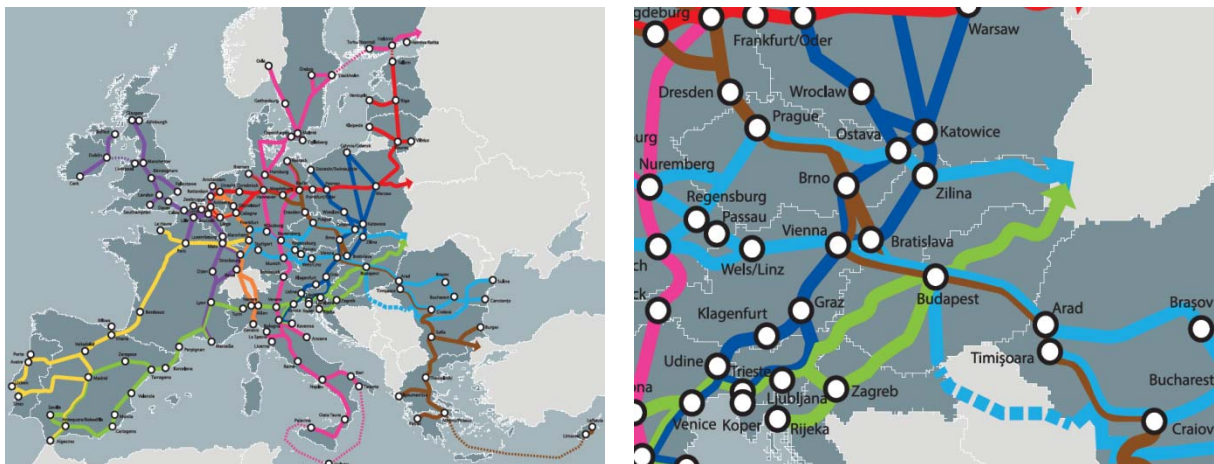

40. ábra Az egy főre jutó támogatás 2002-2010 közötti átlagösszege megyénként minden támogatási rendszer és támogatott csoport alapján (ezer Ft).

Forrás: TEIR

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Dunahaszti versenyképességi helyzete, a fővárossal való szomszédsága és logisztikai funkciói révén igen kedvező országos szinten is. Ilyen tényező például közeli fekvése az európai központokhoz, illetve megfelelő színvonalú csatlakozása a nemzetközi törzshálózatokhoz. Közúton, vasúton, levegőben és vízen egyaránt könnyen és gyorsan elérhető, az ország gyorsforgalmi hálózatához is közvetlenül csatlakozik.

41. ábra: Az európai törzshálózati folyosók

Forrás: <http://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/doc/ten-t-country-fiches/ten-t-corridor-map-2013.pdf>

A város versenyképességének kulcsa tehát egyértelműen a közlekedésföldrajzi adottságaiban, külső elérhetőségében rejlik. Az M0-ás autótűt, az 51-es számű főút út és a Budapest-Kelebia vasút vonal összeköttetései, a Soroksári-Duna, mint vízi út, az 5-ös sz. főút és az M5-ös autópálya, a Budapesten keresztülhaladó európai törzshálózat logisztikai szempontból kiemelkedő fontosságúak. Köszönhetően a fő közlekedési hálózatokhoz képest kedvező elhelyezkedésének és az 'A' kategóriás ipari ingatlanjainak, Dunahaszti ipari parkja vonzó a logisztikával, gyártással és kereskedelemmel foglalkozó, új telephelyet kereső cégek számára.

A város agglomerációs elhelyezkedésének köszönhetően, a szuburbanizációs folyamatok, ezzel együtt a lezajlott építkezések, valamint az ingatlanfejlesztők aktív megjelenése folytán 2010-re jelentősen megnőtt a lakosság száma (ekkor 20.325 fő), amely azóta is emelkedik. A Dunaharasztra költözők ráadásul a legnagyobb számban a fiatal aktív korú népesség köréből kerülnek ki, ami abból a szempontból is jelentőséggel bír, hogy az általuk befizetett adók egy része a helyi költségvetést gazdagítja. A munkahelyek száma ugyanakkor nem növekedett a beköltözésekkel teljes mértékben arányosan, így az alvóvárosként történő funkcionálás részben reálisan megjelenik, amelyet a homogén településszerkezet is támogat. Ezen felül a városlakók a gazdaság fejlődésével párhuzamosan egyre inkább igénylik az egészségügy, a közbiztonság, a közoktatás fejlesztését is, a környezeti problémák csökkentését, a szociális problémák kezelését, az alapvető városi szolgáltatások biztosítását, az infrastruktúrák minőségi fejlesztését, ami jelentős terhet ró a városüzemeltetésre és a városfejlesztésre a megnövekedett feladatok miatt. Az ezzel kapcsolatos elmaradások hatására, továbbá a nagyvárosi urbanizációs folyamatok megváltozása miatt (reurbanizáció és más agglomerációs területek felértékelődése) a beköltözések üteme a 2000-es évek vége óta lelassult.

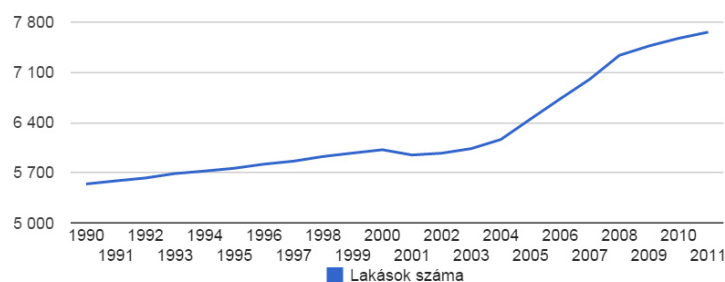
Az idegenforgalmi céllal ideérkezők száma is megtorpant, részben a kínálat és a kapcsolódó infrastruktúra, valamint az első- és másodlagos szolgáltatások mennyiségi és minőségi hiányosságai miatt, részben a turisztikai trendek átalakulása következtében. Főként a Duna parti üdülőforgalom és a Dunára, valamint az egykori kavicsbánya tavakra épülő természet-közeli turisztikai termékek jellemzők (pl. ökoturizmus, aktív vízi turizmus, bakancsos turizmus) a fővárosiak, valamint a rekreáció szerepe jelentős a térségi lakosság igénybevételéhez igazodva.

A városfejlesztés legfőbb célja, hogy Dunaharaszti a régió, illetve a járás települései között elért társadalmi-gazdasági központi szerepköréit és vonzáskörzeti pozícióit megőrizze, lakosságát megtartsa, és versenyképes szolgáltatások nyújtásával dinamikus kisvárosként működjön.

I.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok

Dunaharasztiin a lakásállomány a 2000-es évek eleje óta folyamatosan bővül, mára a lakások száma 7800-hoz közelít. 2011-ben az állomány 99%-a (7743) magántulajdonban volt, mindössze 13 volt az önkormányzat birtokában, és némileg több mint 1% (110) más intézmény vagy szervezet tulajdonában. Ezekből mindössze 205-öt használnak bérleti jogcímmel, ami arányaiban elmarad a járási (3,3%) és a megyei bérlemények számától (3,7%). Az önkormányzat kamatmentes kölcsönnel segíti a rászorulókat a lakhatásuk alapvető feltételei biztosításában, illetve vissza nem térítendő támogatással járul hozzá a fiatal házaspárok otthonteremtéséhez.

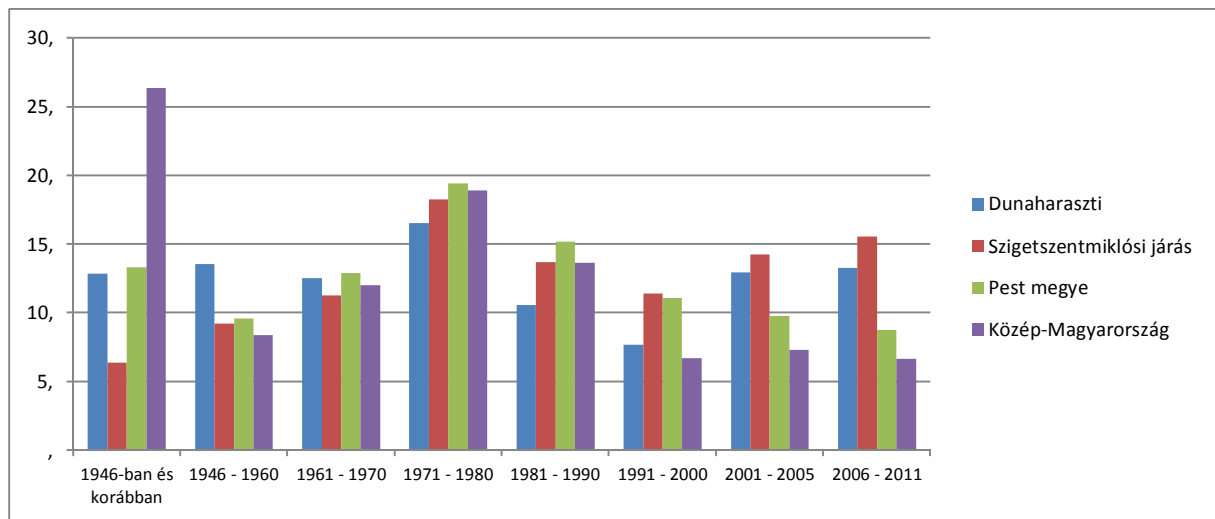
Dunaharaszti lakásainak száma

42. ábra: A lakások számának növekedése

Forrás: ingatlanet.hu

Az ingatlanok korát tekintve Dunaharaszti lakásállománya kiegyensúlyozott, bár a járás lakásállománya a korösszetételt tekintve átlagosan jobb állapotban van, viszont a megyei vagy a regionális állományra a főváros már egyértelműen rányomja a bélyegét. A helyi lakásállomány legnagyobb része, 17%-a 1971-1980 között épült előkertes családi ház. A lakások közel fele 80-100 m² alapterületű, mindössze 1/7-e alacsony komfortfokozatú (ez csak területi összehasonlításban mondható kedvezőnek: a területi összevetést ugyanakkor a budapesti érték nagymértékben rontja), amely az 1990-et megelőző évtizedek építéseinak jellemzője volt. A 2001 óta épült új lakások száma ugyanakkor ellensúlyozza ma már az 1960 előtti állományt, mivel az új városiak beköltözései révén egy igen jelentős dinamizmus figyelhető meg ezen a területen (a válság hatására történő igen jelentős megtorpanás ellenére is, mely során a harmadára, éves szinten 70 alá esett vissza az új építések száma a 2008-at megelőző évi 250-300 elemes szintről). Az elmúlt évek új lakóterületein modern kertvárosias övezetek jöttek létre.

43. ábra: A dunaharaszti lakások építési idejének megoszlása területi összehasonlításban (%)

Forrás: KSH

Az ingatlanok átlagos kínálati ára 2014-ben 187.000 Ft/m² volt, ez a járásközpontban, Szigetszentmiklóson és a teljes járásban hasonlóan alakult, amely azonban a megyei átlag alatt maradt (212.000 Ft/m²). A későbbi, valós értékesítési ár kissé kedvezőtlenebb, 159.000 Ft/m², ami viszont a járási átlagnál magasabb. 2015 első felében az árak mérsékelten mintegy 3-4%-kal emelkedtek.

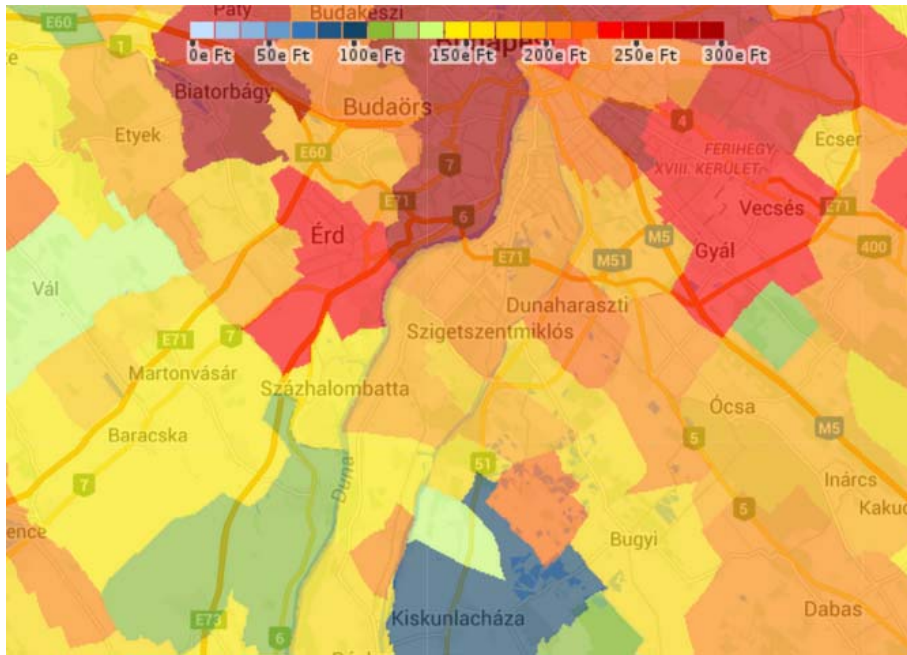
Statistikai adatok (2015.05.)

Átlag m ² -ár (ezer Ft)	Átlag m ² (m ²)	Átlagár (M Ft)	Legolcsóbb m ² (ezer Ft)	Legdrágább m ² (ezer Ft)	Legolcsóbb (M Ft)	Legdrágább (M Ft)
196	134	25.0	64	397	4.0	95.7

44. ábra: Lakásstatistika adatok az eladó dunaharaszti ingatlanokról, 2015. május

Forrás: ingatlanet.hu

Az egy lakásra jutó átlagos alapterület Dunaharasztiin 90 m², ugyanakkor jelenleg az eladásra kínált ingatlanok átlagos alapterülete ennél nagyobb, 134 m². Az ingatlanok árát tekintve a járáson belül nincs nagy szóródás, ugyanakkor a szomszédos térségek már jóval kontrasztosabbak, délre Kiskunlacháza nincs kedvezőbb helyzetben, Dunaharasztitól nyugatra viszont Érd, illetve Budapest külső kerületeinek az ingatlanárjai jóval magasabbak.

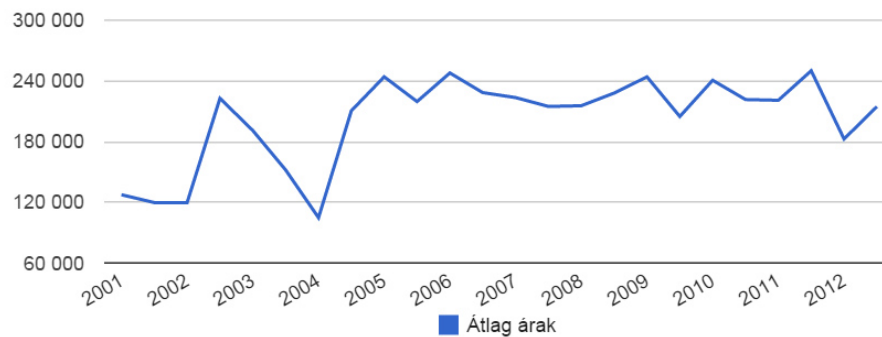

45. ábra: Az ingatlanárak alakulása a Szigetszentmiklósi járásban, 2015

Forrás: ingatlanet.hu

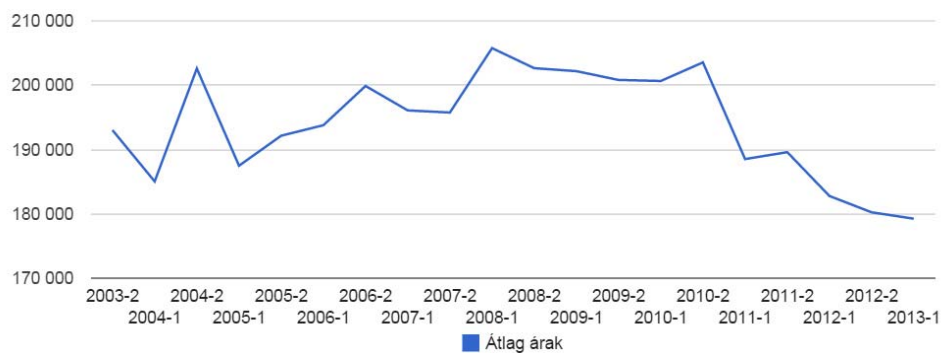
A jelenlegi, 2015 első félévi négyzetméterárak a 2004 körüli mélyponthoz képest már kedvezőek, ugyanakkor elmaradnak a korábbi 240 ezer forint feletti, kimagasló értékektől.

Négyzetméterárak alakulása:

46. ábra: A négyzetméterárak alakulása Dunaharasztiin

Forrás: ingatlanet.hu

47. ábra: A négyzetméterárak alakulása Pest megyében

Forrás: ingatlanet.hu

Az eladásra kínált ingatlanok elhelyezkedését nézve kirajzolódnak az egyes településrészek lakhatási viszonyai, az élıhetősége közötti különbségek. A legtöbb eladó ingatlan jelenleg a Liget városrészben, az Óváros Budapest-Kelebia vasútvonal felé eső, valamint a déli részén található.

48. ábra: Az eladásra kínált lakóingatlanok területi megoszlása Dunaharaszti
Forrás: Otthontérkép, 2015. 05.

Fejlesztési kihívások

- Gazdasági szerkezet átalakítása gyártókapacitások és K+F+I tevékenységek letelepítésének támogatásával, az üzleti környezet fejlesztésével.
- Városközpont és alközpontok kialakítása városszerkezet átalakító és rehabilitációs beavatkozásokkal, a városi környezet tudatos és igényes fejlesztése, tudatos városmarketing, a városi és a természetközeli életmód egyensúlyának megteremtése.
- Kisvárosi ellátó szerep, ill. központi funkciók további erősítése.
- Turisztikai kínálat és infrastruktúra mennyiségi és minőségi fejlesztése, illetve a természeti adottságok jobb kiaknázása turisztikai szempontból.
- Kulturális élet és hagyományörzés fejlesztése térségi programok meghonosításával, programmá szervezéssel, amely ösztönzi a kapcsolódó magánberuházásokat és civil kezdeményezéseket is.

I.10. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉS- FEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

I.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, lakás- és helyiséggazdálkodás

Az önkormányzat képviselő-testületi rendeletben előirányzott költségvetése 2013-ban 5.117.688 ezer forinttal gazdálkodott, amin belül a működési és a felhalmozási célú kiadások egyaránt felülmúlták a bevételeket, az így keletkező hiányt pedig a finanszírozási műveletek bevétele kompenzálta. 2014-ben a költségvetési főösszeg valamivel több, 5.866.313 ezer Forint volt, a felhalmozási célú kiadásokat (felhalmozási célú bevétel 3.749 e Ft, kiadás 974.274 e Ft) a finanszírozási műveletek bevételei ellensúlyozták (finanszírozási műveletek bevétele 2.317.498 e Ft, kiadásai 1.628.214 e Ft).

Megnevezés	Önkormányzat			Polgármesteri Hivatal				Intézmények		
	Kötelező	Önk. váll.	Összesen	Kötelező	Önk. váll.	Államig. feladat	Összesen	Kötelező	Önk. váll.	Összesen
Működési célú kiadások	1902	256	2158	462	0	116	578	1365	0	1365
Felhalmozási célú kiadások	1143	74	1217	21	0	1	22	13	0	13
VÁROS KIADÁSOK ÖSSZESEN	3045	330	3375	483	0	117	600	1378	0	1378

6. táblázat: A 2014. évi költségvetés módosított kiadási előirányzata, millió Ft
Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A költségvetésen belül a központi költségvetésből származó bevételek 2014-ben az előző évhez képest majdnem 1 milliárd forinttal növekedtek, mivel ebben a kivételes évben az önkormányzatok adósságterhének csökkentésére a kormányzat Dunaharasztnak is támogatást nyújtott (adósságkonszolidáció). Ettől eltekintve a gyarapodáshoz hozzájárult az óvodapedagógusok átlagbérének és közterheinek, az óvodapedagógusok nevelő munkáját közvetlenül segítők bérének, az óvodaműködtetés, az ingyenes és kedvezményes gyermekétkeztetés, a szociális étkeztetés támogatása, az időskorúak nappali intézményi ellátása, a bölcsődei ellátás, a könyvtári és közművelődési érdekltség-növelő támogatás, a muzeális intézmények szakmai, valamint a lakott külterülettel kapcsolatos feladatok támogatásának növekedése is. Jelentős különbség ugyanakkor, hogy a többi forrás rendre csökkent.

jogcímek	2013. év	2014. év
Egyéb kötelező önkormányzati feladatok támogatása/Helyi önkormányzatok működésének általános támogatása	56 111 400 Ft	28 224 450 Ft
Óvodapedagógusok átlagbérének és közterheinek támogatása	223 728 000 Ft	284 183 334 Ft
Óvodapedagógusok nevelő munkáját közvetlenül segítők bértámogatása	59 296 000 Ft	73 200 000 Ft
Óvodapedagógusok átlagbérének és közterheinek elismert pótlólagos összege	20 784 900 Ft	2 514 640 Ft
Óvodaműködtetési támogatás	50 436 000 Ft	51 949 334 Ft
Ingyenes és kedvezményes gyermekétkeztetés támogatása	74 766 000 Ft	96 948 926 Ft
Hozzájárulás a pénzbeli szociális ellátásokhoz	28 707 658 Ft	15 042 304 Ft
Szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatások általános feladatai	16 417 780 Ft	16 516 530 Ft
Szociális étkeztetés	3 044 800 Ft	4 816 320 Ft
Házi segítségnyújtás	3 335 000 Ft	2 755 000 Ft
Időskorúak nappali intézményi ellátása	2 834 000 Ft	3 052 000 Ft
Gyermekek napközbeni ellátása: bölcsődei ellátás	31 128 300 Ft	33 598 800 Ft
Gyermekek átmeneti intézményei: helyettes szülő	635 650 Ft	- Ft
Települési önkormányzatok támogatása a nyilvános könyvtári ellátási és a közművelődési feladatokhoz	23 691 480 Ft	23 833 980 Ft
Könyvtári és közművelődési érdekeltségnövelő támogatás, muzeális intézmények szakmai támogatása	645 000 Ft	1 121 000 Ft
Előző évről áthúzódó bérkompenzáció támogatása	2 636 774 Ft	1 377 569 Ft
Üdülőhelyi feladatok támogatása	470 550 Ft	199 350 Ft
Lakott külterülettel kapcsolatos feladatok támogatása	41 416 Ft	48 840 Ft
Egyes jövedelempótló támogatások kiegészítése	35 788 277 Ft	30 318 244 Ft
A szerkezetátalakítási tartalékból kapott támogatás	2 337 000 Ft	- Ft
A költségvetési szerveknél foglalkoztatottak tárgyévi évi kompenzációja	18 986 246 Ft	14 501 717 Ft
Adóssághkonszolidáció során törlesztési célú támogatásként kapott összeg	- Ft	926 844 000 Ft
Szociális és gyermekvédelmi ágazati pótlék (1055/2014 (II. 11.) Korm. hat.)	- Ft	6 027 662 Ft
Az e-útdíj bevezetésével egyidejűleg a magántulajdonos áru fuvarozók versenyképességét javító intézkedések miatt az önkormányzatoknál keletkező bevételkiesés ellentételezése	- Ft	10 239 000 Ft
Mindösszesen	655 822 231 Ft	1 627 313 000 Ft

7. táblázat: A központi költségvetésből származó önkormányzati bevételek alakulása 2013-2014-ben

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2015

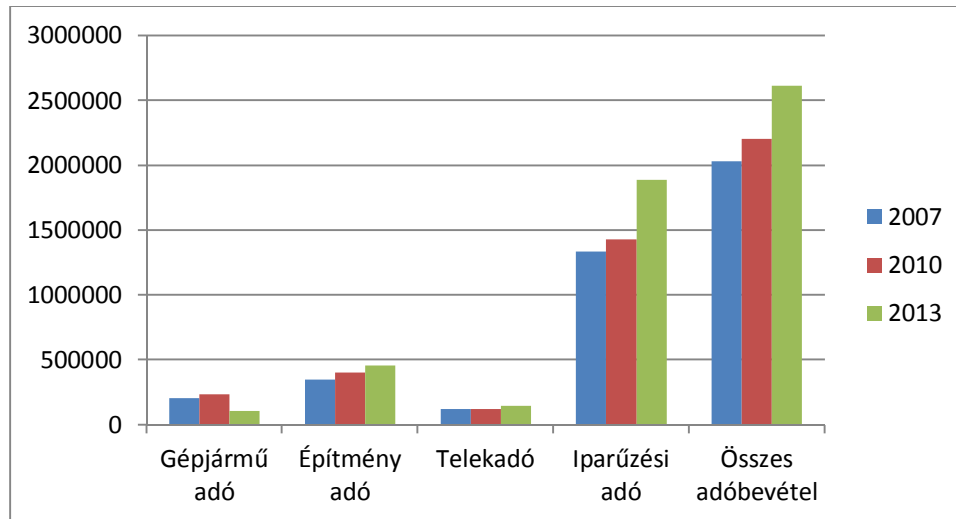
A helyi adókra vonatkozóan 2011-től csökkent az adófajták száma, a helyi adók rendszere Dunaharasztiin is átalakult. Megszűnt a vállalkozók kommunális adója és az építményekre kivetett idegenforgalmi adó is. Egyszerűsödött az ideiglenes jellegű iparüzési adókötelezettséggel összefüggő adózói és adóhatósági adminisztráció.

Év	Gépjármű adó	Építmény adó	Telekadó	Iparüzési adó	Idegenforgalmi adó	Talajterhelési díj	Pótlék	Bírság	Összesen
	(eFt)	(eFt)	(eFt)	(eFt)	(eFt)	(eFt)	(eFt)	(eFt)	(eFt)
2007	205997	349467	120562	1334351	3069	2777	10209	6971	2033403
2010	236163	403686	124712	1429619	573	136	6748	5057	2206694
2013	108560	457923	147289	1888787	208	0	8467	2560	2613794

8. táblázat: A helyi adóbevételek alakulása, 2007-2013

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A gépjárműadóból származó önkormányzati bevétel 2010-2013 között megfeleződött (központilag diktált adónem), az építményadó kiegyensúlyozottan, a telekadó pedig kis mértékben növekszik. Az összes adóbevétel dinamikus növekedését az iparűzési adóból befolyó egyre növekvő tétel adja a gazdaság folytonos bővülésével, míg a turizmus visszaesését az ágazatból befolyt idegenforgalmi adóbevétel elmúlt 6-8 év alatt történő megtizedelődése is jelzi.

49. ábra: A legtöbb bevételt jelentő adónemek alakulása, 2007-2013
Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Az önkormányzati vagyon nyilvántartását és a vagyongazdálkodást Dunaharaszti Város Önkormányzata Képviselő-testülete a 12/2013. (V. 31.) számú „A Dunaharaszti Város Önkormányzata vagyonáról és a vagyongazdálkodás szabályairól” szülő rendelettel szabályozta. Hatálya az önkormányzat tulajdonában álló nemzeti vagyonra terjed ki az önkormányzat tulajdonában álló lakások, valamint a lakáshoz tartozó egyéb helyiségek és a nem lakás céljára szolgáló helyiségek kivételével. Az önkormányzat a vagyongazdálkodás biztosítása céljából közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási tervet készített a jogszabályoknak megfelelően.

A mindenkorai költségvetési rendelet tartalmazza az önkormányzat teljes vagyonának kezelésére, hasznosítására, értékesítésére, gyarapítására vonatkozó aktuális célkitűzéseket. A vagyon hasznosítását megelőzően minden esetben célszerűségi és pénzügyi-gazdaságossági vizsgálatot tart. Ingatlantulajdon megszerzése esetén a döntés előkészítése során vizsgálja, hogy az ingatlan megszerzése milyen önkormányzati célok megvalósításához és milyen feltételek mellett alkalmas, feltárja a továbbhasznosítás lehetőségeit, illetve a várható üzemeltetési költségek körét és nagyságát is. A vagyonnal felelősen, rendeltetésszerűen, a kitzűzött célt leginkább biztosító módon gazdálkodik.

A vagyongazdálkodás feladata az önkormányzati vagyon rendeltetésének megfelelő, a mindenkorai teherbíró képességhez igazodó, elsődlegesen a közfeladatok ellátásához, valamint a társadalmi szükségletek kielégítéséhez nélkülözhetetlen, egységes elveken alapuló, átlátható, hatékony és költségtakarékos működtetése. Értékének megőrzése, állagának védelme, értéknövelő használata, hasznosítása és gyarapítása. A vagyonelemek használói, működtetői kötelesek a tőlük elvárható gondossággal eljárni a vagyon használata, működtetése során, e kötelezettség teljesítéséért a használó intézmények, gazdasági társaságok vezetői, valamint a vagyonkezelők, vagyonhasznosítók felelnek.

A vagyonkezelés szabályai részletes feltételekhez kötik az önkormányzati vagyon értékének meghatározását, a tulajdonosi jogok gyakorlását, a forgalomképtelen törzsvagyon és a korlátozottan forgalomképes vagyon feletti tulajdonosi joggyakorlást, és az intézményi használatban lévő vagyonra való jogosultságokat. Továbbá az üzleti vagyon feletti tulajdonosi jogok gyakorlását, a tulajdonjog

átruházás és vagyonhasznosítási versenyeztetés szabályait, az önkormányzat számára ellenérték nélkül átadott vagyonnal való bánást, az elővásárlási joggal jegyzett ingatlanokon az elővásárlási jog gyakorlását, valamint a vagyonkezelői jog ellenőrzését. Az önkormányzat vagyonát a polgármesteri hivatal tartja nyilván a számviteli jogszabályok előírásainak megfelelően. Az önkormányzat tulajdonában lévő ingatlan vagyont és annak változásait a jogszabályban meghatározott ingatlan vagyonkataszterben tartják nyilván. A kataszter elkészítéséről, folyamatos vezetéséről, illetve a kataszterben való átvezetéséről a jegyző gondoskodik.

Az önkormányzati vagyont képező ingatlanok területében 2012 és 2013 között nem, minőségében és értékében a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű forgalomképtelen törzsvagyonon és a korlátozottan forgalomképes törzsvagyonon belül viszont gyarapodás történt a felértékelődés következtében. A korábbi években inkább intézménybővítés céljából történtek ingatlanvásárlások, az utóbbi években ugyanakkor az üzleti vagyon területe és értéke is jelentősen nőtt az ingatlanszerzések következtében.

ÖNKORMÁNYZATI VAGYON	2012		2013	
	Össz. terület (m ²)	Érték (Ft)	Össz. terület (m ²)	Érték (Ft)
1. számú melléklet: Kizárólagos önkormányzati tulajdonban lévő forgalomképtelen törzsvagyon	2541624	14001949584	2541624	14601479617
Nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű forgalomképtelen törzsvagyon	7879	588322403	7879	600374703
2. számú melléklet: Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon				
önkormányzat tulajdonában álló közmű				
az önkormányzat tulajdonában álló, a képviselő-testület és szervei, továbbá az önkormányzat által fenntartott, közfeladatot ellátó intézmény, költségvetési szerv elhelyezését, valamint azok feladatának ellátását szolgáló épület, épületrész	331522	6165096634	331522	6285332355
önkormányzat többségi tulajdonában álló, közszolgáltatási tevékenységet vagy parkolási szolgáltatást ellátó gazdasági társaságban fennálló, önkormányzati tulajdonban lévő társasági részesedés				
3. Üzleti vagyon	516134	710947145	3389280	22195209136
Mindösszesen	3389280	21466315766	3389280	22195209136

21. táblázat: Az önkormányzati vagyon összetétele, 2012-2013

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A lakás és helyiséggazdálkodás részleteit Dunaharaszti Város Önkormányzata a Képviselő-testület 4/2010. (III. 30.) rendeletében szabályozta. A rendelet kiterjed az önkormányzat tulajdonában lévő lakás és nem lakás célú ingatlanokra, amelyek tulajdonosi jogait a képviselő-testület gyakorolja a polgármesteri hivatal közreműködésével (nyilvántartás vezetése, rendszeres ellenőrzések, felmérések, értékbecslés, birtokba adás és visszavétel, kapcsolattartás a bérlőkkel, stb.).

Az önkormányzati lakásokat elsősorban bérbeadással hasznosítják. Bérbeadás történhet szociális szempontokra való tekintettel, pályázat útján a piaci viszonyokra tekintettel, települési érdekből pl. szakember elhelyezése céljából, költségelven, valamint vis maior esetben történő elhelyezés céljából (pl. a lakás elemi csapás vagy más ok következtében megsemmisült, lakhatatlanná vált, illetőleg az építésügyi hatóság életveszély miatt annak kiürítését rendelte el). Bérlakásra – a hasznosítás módjától függetlenül – csak határozott idejű bérleti szerződést köt az önkormányzat.

Ennek az időtartama legfeljebb 5 év azzal a kivétellel, hogy különösen méltányolható esetben a szerződés meghosszabbítható, illetve határozatlan idejűre módosítható. Szociális és piaci viszonyokra való tekintet esetén az ingatlant a bérlő nyilvános pályázati eljárás alapján szerezheti meg. Az egyéb jogcímek alapján a lakásbérleti szerződés pályázati eljárás nélkül köthető meg.

Pályázati úton önkormányzati lakást csak annak a lakás tulajdonjogával vagy bérlakás bérleti jogával nem rendelkező természetes személynek adnak bérbe, aki a pályázati feltételeknek megfelel. A polgármesteri hivatal – a képviselő-testület döntése alapján – pályázaton meghirdeti az üresen álló és/vagy a megüresedett önkormányzati tulajdonú bérlakásokat. A pályázatok meghirdetése során törekszik arra, hogy a megüresedő bérlakások bérbeadása folyamatos legyen. A pályázók vagyoni, jövedelmi helyzetének mérlegelése és a pályázatra meghirdetett egyes lakások bérlőjének kiválasztása a képviselő-testület hatásköre.

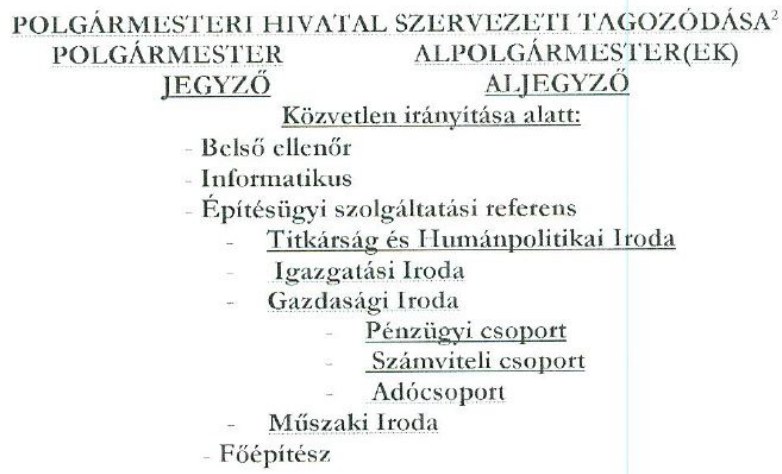
A bérbeadó a lakást a bérlő részére leltár szerint tisztán és rendeltetésszerű használatra alkalmas állapotban adja át. A lakás átadásakor észlelt hibák, hiányosságok megszüntetéséről a bérbeadó gondoskodik. Ha a bérbeadó e kötelezettségét nem teljesíti, a bérlő a szükséges munkát helyette és költségére elvégezheti, a bérbeadó írásban történő felszólítását követően. A lakás átadásakor leltárt vesznek fel, abban feltüntetik a lakás, illetve a lakberendezések tényleges állapotát (pl.: lakásberendezések hiánya, a burkolatok, a festés, mázolás állapota), valamint a bérlő esetleges észrevételeit. A későbbiekben a bérbeadó köteles gondoskodni az épület állagának karbantartásáról. A bérbeadási szerződésben meghatározott idő elteltével a bérleti jogviszony megszűnik és a bérlő külön felszólítás nélkül és mindennemű elhelyezési és térítési igény nélkül a lakást köteles visszaadni a bérbeadónak. A bérlő a lakás 50%-át meg nem haladó részét a bérbeadó előzetes írásbeli hozzájárulásával, lakás céljára legfeljebb egy éves határozott időre albérletbe adhatja.

A nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérletének létrejöttére, a felek jogaira és kötelezettségeire, valamint a bérlet megszűnésére a lakásbérlet szabályai kis mértékben eltérnek a lakás célra szolgáló helyiségek bérletétől. A bérbeadó az üres, vagy megüresedett önkormányzati tulajdonban lévő helyiségekre határozott és határozatlan időre szóló bérleti szerződést köthet. A helyiségekre azonos vagy hasonló tevékenységet folytató igénylők közül, közös írásbeli kérelmük alapján bérlőtársi szerződés is köthető. Ha valamelyik bérlőtárs jogviszonya megszűnik, a visszamaradt bérlőtárs az egész helyiség bérletére jogosult elsődlegesen.

Azokra az ingatlanokra, amelyeket a képviselő-testület elidegenítésre kijelöl, az 5/2010. (III. 30.) rendelet vonatkozik. Az önkormányzati lakás vételárát a hasonló adottságú lakások helyi forgalmi értéke alapján, különösen az épület településen belüli fekvése, az épületben lévő lakások száma, az épülethez tartozó földterület, a közös használatra szolgáló helyiségek és a közös használatra szolgáló területek nagysága, az épület felszereltsége, műszaki állapota, építése, a felújítás óta eltelt idő, a lakás alapterülete és komfortfokozata, a lakottság ténye figyelembevételével, forgalmi értékbecslés készíttetésével állapítják meg. Az elidegenítésre kijelölt lakásokat a polgármesteri hivatal vagyongazdálkodási csoportja készíti elő értékesítésre, és végzi az elidegenítéssel kapcsolatos feladatokat. Az adásvételi szerződést a polgármester köti meg a képviselő-testület megbízása alapján. Az értékesítésből befolyó vételárát a hivatal elkülönített számlán kezeli. Ezt az összeget az önkormányzat lakáscélokra, és az ezekhez kapcsolódó infrastrukturális beruházásokra, városrehabilitációra, az EU-források felhasználásához szükséges önrész biztosítására, önkormányzati helyi támogatás nyújtására, lakóövezetbe sorolt építési telek kialakítására, közművesítésére, a lakáscélú állami támogatásokról szóló külön jogszabály szerinti pályázati önrész finanszírozására, ideértve a társasházi tulajdonosoktól és a lakásszövetkezetektől átvállalt önrészt is, valamint önkormányzati lakbértámogatás nyújtására használhatja fel.

I.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az önkormányzat városfejlesztési, közbiztonsági és környezetvédelmi bizottsága a 2014-2019 közti ciklusban összesen 5 képviselő-testületi és 3 külsős taggal működik, továbbá a pénzügyi bizottság 3 képviselő-testületi és 3 külsős taggal. A településfejlesztés irányait az Integrált Városfejlesztési Stratégia, valamint a településrendezési eszközök részeként a fejlesztési koncepció, és a fejlesztések területi és fizikai alapját a szerkezeti terv rögzítik. A településfejlesztéshez, pályázatokhoz kapcsolódó feladatokat a főépítész, a műszaki iroda vezetője és beruházási csoportja hajtja végre, ezek pénzügyi vonatkozásait a gazdasági iroda számviteli csoportjának munkatársai végzik.

50. ábra: A polgármesteri hivatal szervezeti felépítése Dunaharasztiin

Forrás: SZMSZ

Dunaharaszti önkormányzati működtetésű humán közszolgáltatási intézményrendszere részben integráltan működik, tagjait a következő táblázat tartalmazza (a városi humán ellátórendszernek nem önkormányzati működtetésű tagjai is vannak).

Dunaharaszti Polgármesteri Hivatal
Dunaharaszti Hétszínvirág Óvoda és tagintézményei:
Százszorszép Óvoda
Szivárvány Óvoda
Dunaharaszti Mese Óvoda és tagintézménye:
Napsugár Óvoda
Dunaharaszti Városi Bölcsőde
Dunaharaszti Nevelési Tanácsadó
Dunaharaszti Városi Könyvtár és József Attila Művelődési Ház
Telephelye: Helytörténeti Emléktár
Dunaharaszti Területi Gondozási Központ telephelyei
Háziorvosi és Szakorvosi Rendelőintézet
Házi Gyermekorvosi Rendelő
Dunaharaszti Gyermekjóléti és Családsegítő és Szolgálat
Gyámhivatal
Védőnői Szolgálat
Baktay Ervin Gimnázium
Dunaharaszti Alapfokú Művészeti Iskola
II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola
Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola
Hunyadi János Német Nemzetiségi Általános Iskola

I.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység, gazdasági program

Az önkormányzat minden kormányzati ciklusa elején gazdasági programot készít annak érdekében, hogy a helyi képviselő-testület a választási célkitűzéseit teljesíteni tudja. A gazdasági program a képviselő-testület megbízatásának időtartamára vagy azt meghaladó időszakra szól, és az önkormányzat részére helyi szinten határozza meg azokat a célkitűzéseket, feladatokat, amelyek a költségvetési lehetőségekkel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti, gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével – a különböző térségi szintű fejlesztési koncepciókhoz illeszkedve – az önkormányzat által nyújtandó kötelező és önként vállalt feladatok biztosítását, fejlesztését szolgálják.

Ez alapján tartalmazza a fejlesztési elképzeléseket, a munkahelyteremtés feltételeinek elősegítését, a településfejlesztési és az adópolitika célkitűzéseit, az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó megoldásokat, a befektetés-támogatási és a városüzemeltetési politika célkitűzéseit. Mivel a település fejlesztése és az egyre növekvő lakossági igények kielégítése csak fokozatosan tud megvalósulni, ezért fontos, hogy a képviselő-testület mindig reális képet tudjon alkotni az aktuális vagyoni és pénzügyi helyzetről. A gazdasági program ugyanis mindig a helyi gazdaság adottságaira, az önkormányzati bevételekre, a központi támogatásokra és a pályázati lehetőségekre tervez. A szakbizottságok külön-külön is összeállítják a saját területükre vonatkozó elképzeléseiket a meglévő szakági fejlesztési dokumentumokkal összhangban.

A 2015-2019 közötti időszakra szóló legutóbbi ciklustervet a képviselő-testület 2015. április végén fogadta el, amely a prioritások meghatározása mellett (hat specifikus cél kijelölése) 11 tematikus területen veszi sorra a legfontosabb városi célkitűzéseket. A specifikus célok jelenleg a következők:

- gazdasági társaságok Dunaharasztiiba vonzása kedvező gazdasági feltételek biztosításával; illetve a településen jelenlévő gazdasági résztvevők megtartása,
- a költségvetési egyensúly fenntartása: a saját bevételek lehetőség szerinti növelése a működési kiadások csökkentése mellett,
- a városi környezet tudatos és igényes fejlesztése, városmarketing,
- a még fejleszthető területek további fejlesztésének elősegítése,
- a gyermekorvosi rendelő további fejlesztése,
- a Dunaharaszti II. Rákóczi F. Ált. iskola felújítása.

A **vagyongazdálkodás** területén a feladatok egy része továbbra is a polgármesteri hivatal struktúrájában megoldott, míg a hasznosítható vagyonelemek jelentős része az önkormányzati tulajdonú DV Dunaharaszti Vagyongazdálkodási Kft. kezelésébe került, amely az önkormányzat érdekeinek megfelelő hasznosításról gondoskodik.

A **pénzügyi gazdálkodás** terén az önkormányzat egyik legfontosabb célkitűzése a működőképesség biztosítása, a költségvetési egyensúly megtartása. Ezért alapvető feladatnak tekinti a működési kiadások csökkentését, törekszik az intézményi energiafelhasználás jelentősebb csökkentésére, melyhez kapcsolódva egyre több helyen kívánnak megújuló energiát hasznosítani, a korszerűtlen eszközöket felújítani, lecserélni, lehetőség szerint pályázati források felhasználásával.

Az elmúlt években átrendeződés történt az önkormányzati bevételek struktúrájában, egyre nagyobb szerepet kaptak a saját bevételek, ezen belül jelentős mértékben emelkedtek a helyi adóbevételek. Összhangban a helyi adórendelet rendelkezéseivel az önkormányzat a vállalkozások vonzását és megtartását, illetve a lakosság minél kisebb anyagi terhelését tartja szem előtt. A fejlesztések forrásait az elmúlt években pályázati támogatásokkal, illetve fejlesztési célú hitelfelvétellel biztosította (a kormány az önkormányzat hitelterheit 2014-ben teljes mértékben átvállalta). Jelenleg a költségvetés mértékéhez képest a település adósságállománya mérsékelt, így szükség szerint élhet

a jogszabályi keretek közé szorított fejlesztési hitelek felvételének a lehetőségével a beruházások biztosításához.

A **gazdaság fejlesztése** terén – okulva az elmúlt évek tapasztalataiból – az ipari területek és a lakóterületek közötti határterületek kijelöléseknél, valamint a területfejlesztési célok meghatározásánál az önkormányzat eltökélt szándéka a környezetvédelem szempontjainak fokozott érvényesítése. További ipari területeket előkészítése a már meglévő, kijelölt területek belterületbe csatolásáig, illetve azok tényleges megvalósulásig nem indokolt. Ugyanakkor az önkormányzat fokozott figyelmet kíván fordítani a munkaerő-gazdálkodásra (gazdasági párbeszéd; lokális adópolitika; vállalkozók érdekérvényesítése; hazai vállalkozások helyzetbe hozása; munkába állás segítése, foglalkoztatás növelése különféle eszközökkel és programokkal).

Az **infrastruktúra fejlesztése** terén kiemelt feladat a meglévő hálózati elemek továbbfejlesztése, a már kijelölt területen a városi sportlétesítmények megépítése pályázati vagy egyéb támogatás igénybe vételével. Cél biztosítani a meglévő intézmény-, út-, járda-, közmű- és parkhálózat karbantartását, a bővítések működtetését és fenntartását. A parkolók számát egységes koncepció alapján bővíteni szükséges egyes városrészekben a megnövekedett gépjárműállomány miatt (pl. a Némedi út végéig). A város zöldterületeinek kialakítása az elmúlt években kiemelt szerepet kapott, melynek eredményeként a városképet ma jelentős mértékben meghatározó parkok, terek épültek meg (Hősök tere, Baktay tér, Kegyeleti park, Petőfi szobor körüli park, Római Katolikus Templom kertje, Kerkai Jenő park, Tulipán tér, Millennium park, Laffert-kúria barokk kert, Sport-szigeti parkerdő, játszóterek, intézmények parkjai és kertjei). Kiemelt célfeladat a parlagfű-mentesítés és az utcafásítás.

Tervezett további parképítések, zöldterületi fejlesztések: polgármesteri hivatallal szembeni sétánypark megépítése, Hősök terének komplex parképítése, parti sétány kialakítása, fahíd építése a Sport-szigeti holtágon, utcafásítási program folytatása, városi uszodához, sportcsarnokhoz, sportlétesítményekhez kapcsolódó zöldterület-fejlesztés tervezése, játszótér építése, szánkózó dombnál csúszda építése, térvilágítás folyamatos korszerűsítése. A Dózsa Gy. út mentén megvalósult járda- és parkoló-építéssel megkezdődött a Hősök tere fejlesztése is, amelyet zöldterületi parkfejlesztés követ.

Fentiek mellett a főbb tervezett infrastruktúra-fejlesztések a ciklus során a következők:

- Határ úti MÁV átjáró átépítése,
- Határ úti járdaépítések, csatornaparti járdaépítések,
- önszerveződő MÁV Alsós fejlesztések támogatása,
- parti sétány megépítése,
- A3 csatorna fejlesztése, tisztítása, környékének rendbetétele (gyalogos átkelő hidak építése),
- holtág rehabilitációja,
- térfigyelő kamerarendszer fejlesztése,
- belvíz és csapadékvíz elvezető rendszer fejlesztése,
- Sport sziget fejlesztése,
- 800 méteres sport szigeti futópálya megépítése,
- Hősök tere fejlesztése,
- játszóterek bővítése, fejlesztése,
- Dunaharaszti II. Rákóczi Ferenc Ált. Iskola felújítása,
- újraaszfaltozás, utak továbbépítése, földutak folyamatos karbantartása,

- gyalogos átkelők építése a Némedi úton,
- az utak felújítása és átépítése során elégséges parkolóhely kialakítása (Némedi út végig),
- csapadékvíz elvezetés továbbépítése (Bezerédi kiépítése, Táncsics Mihály utca),
- szilárd és szelektív hulladék, víz- és szennyvíz szolgáltatás biztonságos ellátásának megőrzése,
- Erzsébet utca (Arany János utca és Móra Ferenc utca közötti szakasz) vízvezetés kiépítése úthelyreállítással,
- temető bővített területének bekerítése,
- közvilágítás folyamatos bővítése a városi területen és az üdülőtérületen (Paradicsomsziget),
- a közösségi közlekedést 2018.05.31-ig szóló szerződés alapján ellátó Ventona Trans esetében a közlekedési jegyek ártámogatása, a járatok bővítése, éjszakai járat bevezetése, járatsűrűség felülvizsgálata és a Volánbusz, a HÉV és a MÁV menetrendjéhez való igazítása.

Az **oktatás** terén a program szerint az óvodai és az iskolai férőhelyek fenntartására van szükség, folyamatosan fejleszteni kell az eszközrendszert, a játszó- és iskolaudvarokat, továbbá a régi épületeket korszerűsíteni, részben felújítani szükséges. Cél a magánóvodai férőhelyek megszüntetése, mivel minden óvodás gyermeket városi intézményben kívánnak elhelyezni, valamint az óvodai intézmények hatékonyabb működtetése.

A **szociális feladatok** terén az önkormányzat fejleszteni tervezi a gyermekétkeztetést ellátó konyhák eszközrendszerét és technológiáját pályázati források igénybevételével. Célja a szociális információs rendszer továbbfejlesztése a helyi televízió, újság és az önkormányzat honlapja segítségével, valamint a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás megújítása. Fontos feladatnak tekinti a sajátos nevelési igényű gyermekek támogatásának megőrzését, az első lakásukat megszerző dunaharaszti fiatalok támogatását, nyári napközis ellátás biztosítását helyben a gyermekek részére, a szociális támogatások reálértékének megőrzését, valamint a szociális alapon megpályázható ösztöndíjak megtartását, költségvetési kereteik emelését (Dunaharaszti Diákösztöndíj 5-13. évfolyamosoknak, Bursa Hungarica). A Dunaharaszti Területi Gondozási Központ esetében a számítógépes nyilvántartási rendszer továbbfejlesztése, a jelzőrendszeres távfelügyelet megújítása, a főzőkonyhák folyamatos korszerűsítése a kiemelt cél. A Dunaharaszti Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat a szociális és gyermekvédelmi törvényben előírt feladatokat látja, ezen felül 4 hetes nyári napközis tábort szervez, melyek működtetési színvonalának emelése fontos célkitűzés.

Az **egészségügyi ellátás** terén a bölcsődei férőhelyek szinten tartása és a gondozási díj önkormányzat által történő átvállalása jelenik meg célként, továbbá a rendelőintézetben a rendelők fenntartási és egyéb költségeihez való rendszeres hozzájárulás. Kiemelt feladat a preventív vizsgálatok folytatása (óvodás korúaknak hallásvizsgálat, látásvizsgálat és ortopédiai vizsgálat; iskolás korúaknak HPV oltások; felnőtteknek prosztata-szűrés és nőgyógyászati rákszűrés). Cél az egészségügyi alapellátás és a szakellátás színvonalának és körülményeinek folyamatos javítása, a gyermekorvosi és háziorvosi rendelők fejlesztése, az ügyeleti szolgálat színvonalának folyamatos javítása, valamint a vérvételi hely megtartása.

A **sport, a turisztika és a kultúra** területein az átfogó cél az, hogy kialakulhasson egy élhető, harmonikus városi környezet, amelyben minden korosztály megtalálhatja a maga szórakozását, és segítség abban, hogy a város lakosai és a vendégek a szabadidejüket tartalmasan tölthessék el. Ehhez az egyes területek feladatai a következők:

Sport, szabadidő, rekreáció:

- az úszásoktatás további támogatása,
- egészséges életmódra nevelés, tömegsport támogatása,

- nyári táborok szervezése,
- DMTK labdarúgó-pálya fenntartása,
- DMTK szakosztályainak támogatása,
- sport edzőpark fejlesztése (fitnesz park),
- civil szervezetek támogatása.

Turisztika, idegenforgalom:

- sokoldalú és tudatos városmarketing kidolgozása, kiadványok készítése,
- az idegenforgalmi kínálat összehangolt fejlesztése,
- Budapest közelségének kiaknázása,
- a rekreációt és az idegenforgalmat szolgáló városi környezet fejlesztése,
- helyi lovas-klub által ajánlott lehetőségek kihasználása, azok speciális városi rendezvényekbe való bevonása.

Kultúra

- közművelődési koncepció elkészítése,
- testvérvárosi kapcsolatok ápolása,
- kapcsolattartás a nemzetiségi önkormányzatokkal,
- kapcsolattartás a nemzetiségekkel, hagyományőrzés, hagyományok felkutatása céljából,
- városi ünnepek, évfordulók megszervezése a civil szervezetek bevonásával, hagyományteremtés,
- a civil kezdeményezések támogatása,
- az épített környezet értékeinek megőrzése és fejlesztése,
- kultúránk sajátosságainak felismerése, ápolása Laffert Kúria adottságainak kihasználása,
- a Művelődési Ház hatékonyabb kihasználása, Budapest közelségének felismerése; kulturális előadások, bemutatók, kiállítások szervezése,
- a könyvtárban író-olvasó találkozók, egyéb programok megszervezése, támogatása,
- az oktatási-nevelési intézmények kulturális-művészeti-sport tematikájú rendezvényeinek támogatása, az arra alkalmasak bekapcsolása a város egészségének kulturális életébe (pl. Népi mesterségek ünnepe az Baktay iskolában),
- a Baktay Kortárs Képzőművészeti válogatás anyagának ápolása, rendezése, az indián hagyaték kezelése, gondozása.

A **környezetvédelem** terén Dunaharaszti 2015-2020 közötti időszakra vonatkozó környezetvédelmi programja fogalmazza meg a kiemelt környezetvédelmi célokat. Ezek a következők:

- belterületi utak pormentesítése, burkolása, környezeti hatások nyomon követése (monitoring rendszer üzemeltetése, por és zajmérések),
- belterületi zöldfelületi rendszer fenntartása, fejlesztése,
- csapadékvíz elvezető rendszer optimális kiépítése, meglévők folyamatos üzemeltetése,
- helyi értékek védelme,
- hatékony energiagazdálkodás,
- hulladékgazdálkodás fenntartása, fejlesztése,
- környezettudatos életforma ösztönzése, szemléletformálás,

- zajtérkép alapján készült intézkedési terv feladatainak ellátása,
- RSD és holtágainak kotrása, az iszaposodás elkerülésére.

A település a helyi hulladékgazdálkodási tervről szóló 13/2005 (IX. 27.) Ök. rendelet megalkotásával határozta meg a hulladékgazdálkodási cselekvési programot. A hulladék-szállítás a szemetesekre helyezett chip-es azonosító rendszerrel valósul meg, házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés működik (PET, üveg, papír), továbbá évente két alkalommal lakossági veszélyes hulladék- és gumiabroncs gyűjtés, évente egyszer lomtalanítás történik (a tavaszi-őszi zöldhulladék gyűjtés mellett rendszeres zöldhulladék elszállítatásra is van lehetőség opcionálisan). Az önkormányzati intézményekben, szaküzletekben galvánelem gyűjtőedények kerültek elhelyezésre. Közmunkások közreműködésével a közterületen és külterületen az illegálisan elhelyezett hulladékok folyamatos összegyűjtése is megvalósul. A települési hulladék cselekvési program céljai:

- közszolgáltatás fenntartása, fejlesztése,
- szelektív hulladékgyűjtés fejlesztése,
- biológiailag lebomló szerves anyag tartalom csökkentése,
- szolgáltatás fenntartása, fejlesztése,
- szennyezőanyag kivezetése a parti sávból,
- komposztálók igénybevétele,
- házi komposztálás népszerűsítése,
- Lakossági veszélyes hulladék gyűjtési akciók lebonyolítása,
- gumiabroncs-gyűjtés,
- illegális hulladéklerakások felszámolása.

A **közbiztonsággal** kapcsolatos célok különösen:

- a térfelügyelő kamerarendszer fenntartása, folyamatos fejlesztése,
- a polgárőrség anyagi támogatása, eszközpályázatokon való részvételének támogatása,
- a rendőrségi eszközállomány esetleges támogatása, meglévő eszközök üzemeltetéséhez folyamatos hozzájárulás (autó, mobiltelefon),
- a város úthálózatának közlekedési szempontból való besorolása (közlekedési koncepció) és
- a gyalogos átkelőhelyek kijelölése a közlekedési koncepcióval összhangban.

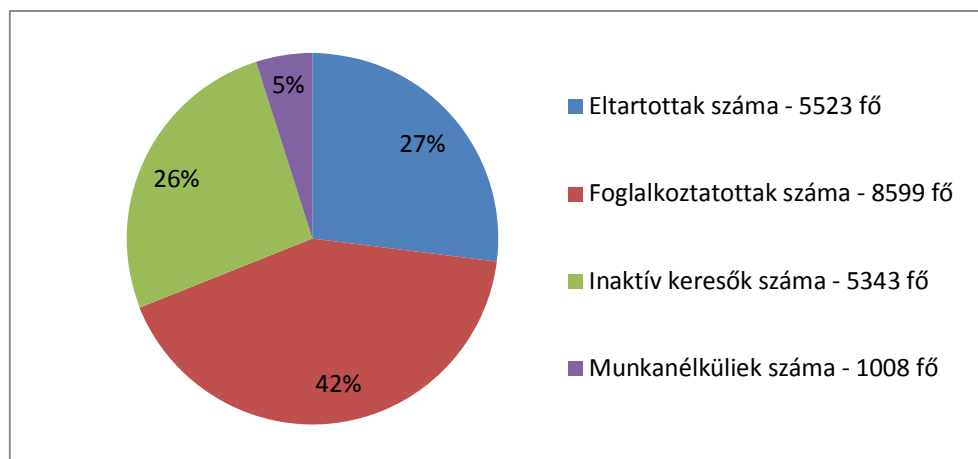
Az **informatika** területén cél az elektronikus közigazgatási szolgáltatásoknak a lakosság igényeinek megfelelő módon történő továbbfejlesztése a lakosság elektronikus úton történő tájékoztatása formáinak bővítésével. A digitális ügyintézés fejlesztésével a cél az, hogy az ügyfél anélkül, hogy a hivatalban megjelenne, minél több csatornán, minél gyorsabban megtehesse az előkészületeket ügyeihez. Ehhez egységes pénzügyi irányítási rendszer kialakítása szükséges a CGR rendszer alapján, tervezett az elektronikus ügyintézés kibővítése, az önkormányzat honlapjának gyakoribb frissítése, információval való feltöltése, továbbá fórum biztosítása a hozzászólni kívánóknak. Cél, hogy minden önkormányzati kimenő küldemény tartalmazza a hivatal, illetve az illetékes iroda, csoport, esetleg ügyintéző e-mail címét a gyorsabb ügyintézés érdekében. Feladatként jelentkezik továbbá a digitális és térinformációs eszközökkel támogatott ingatlan- és közműnyilvántartás nyilvánosság tétele.

Összességében nagyon fontos fejlesztési célként fogalmazza meg a program a turisztikai vonzerő fokozását gazdasági és társadalmi célból egyaránt, a természeti adottságok kiaknázását, továbbá a humán infrastruktúra javítását. Jövőbeni feladatként jelzi a gazdasági program prioritásainak szem

előtt tartásával a kitűzött célok megvalósítását úgy, hogy az önkormányzati tevékenység minél több dunaharaszti polgár érdekét szolgálja.

I.10.4. Foglalkoztatáspolitikai, jövedelmi helyzet

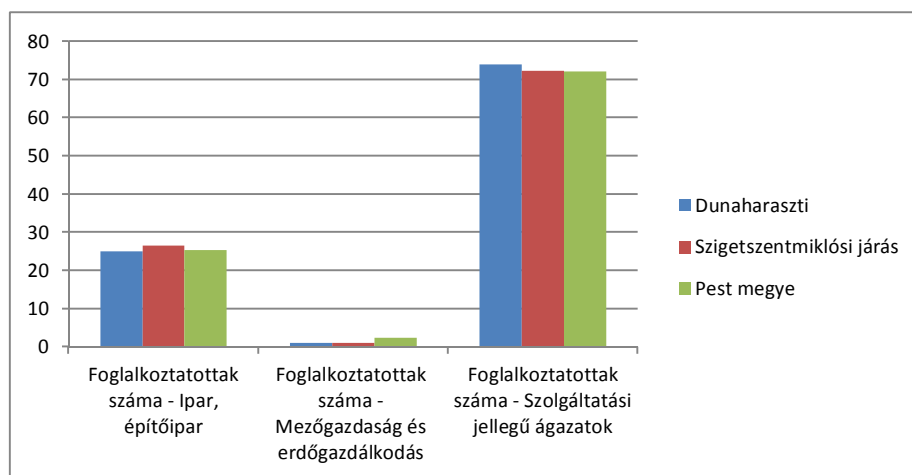
Az aktív korú népesség száma 2013-ban mintegy 14.100 fő volt Dunaharaszton, és pontosan az egyharmaduk nem rendelkezett állandó jövedelemmel. A munkanélküliségi ráta, azaz az aktív korú népesség és a munkanélküliek számának aránya a járási értékkel közel megegyező (2,86%), de ezek alacsonyabbak a megyei értéknél (3,85%). A regisztrált munkanélküliek száma Dunaharaszton 2010 óta – kisebb bizonytalansággal ugyan, de – folyamatosan csökken, míg a járásban és a megyében ez csak 2012 óta mondható el.

51. ábra: A foglalkoztatottság alakulása 2011-ben

Forrás: KSH

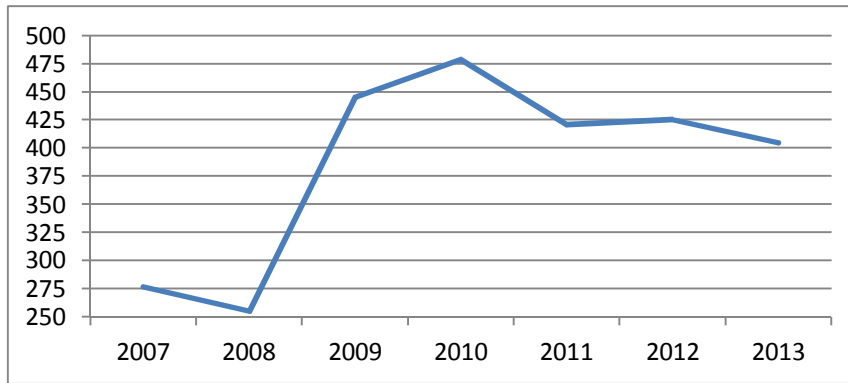
A foglalkoztatottak legnagyobb arányban (74%) a szolgáltatási szektorban helyezkedtek el, így ez az érték Dunaharaszton némileg magasabb, mint a járásban vagy a megyében. Az ipari, építőipari területeken a foglalkoztatottak 25%-a dolgozik, míg mezőgazdasági, erdőgazdálkodási ágazatokban mindössze 1%.

52. ábra: A foglalkoztatottak száma nemzetgazdasági ágak szerint (2011)

Forrás: KSH

A nyilvántartott munkanélküliek száma 2015 áprilisában Pest megyében 32.488 fő volt, közülük 9.012 fő egy évnél hosszabb ideje nem tudott elhelyezkedni a munkaerőpiacon. A munkavállalási korú népesség 862.580 fő volt, a munkanélküliség relatív rátája tehát 3,77%.

53. ábra A regisztrált munkanélküliek számának alakulása (fő)

Forrás: KSH

Dunaharasztiin ugyanekkor 427 fő volt a regisztrált munkanélküliek száma, közülük 128 fő egy évnél régebben munkanélküli. Az aktív korúak száma 14.126 fő, így a munkanélküliségi ráta a megyei és az országos aránynál (országosan 414,9 ezer álláskereső, relatív ráta 6%) is alacsonyabb (3,02%).

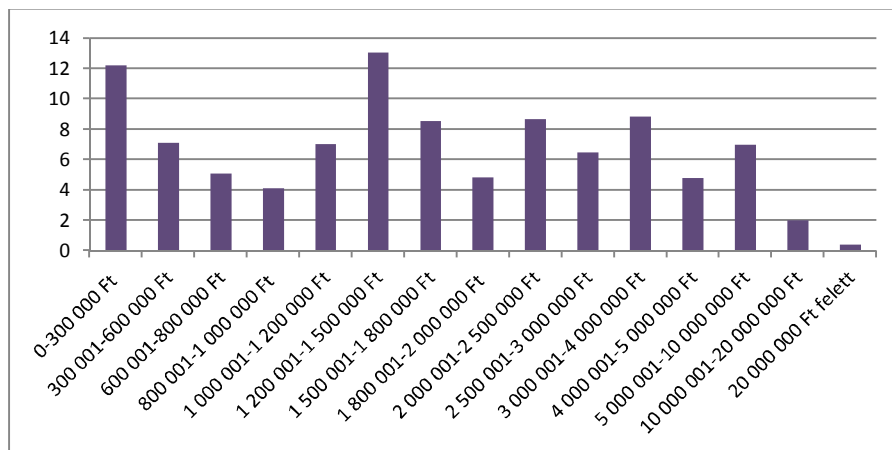
Év	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	jellemző foglalkoztatási területek
2011	5	közterület tisztántartása
2012	6	közterület tisztántartása
2013	39	közterület tisztántartása
2014	52	közterület tisztántartása

22. táblázat: A közfoglalkoztatás adatai, 2011-2014

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A közfoglalkoztatottak számában 2014-re ugrásszerű növekedés, a vonatkozó jogszabályi háttér módosulása ellenére, nem következett be, ugyanakkor a munkalehetőség e formájával élők száma folyamatosan nőtt az elmúlt években Dunaharasztiin is, mint az ország legtöbb településén.

A lakosság jövedelmi helyzetét vizsgálva kitűnik, hogy magas az évi 0-300.000 és a 1.200.000-1.500.000 Forintos sávokban keresők aránya a városban, amely a munkajövedelmen kívüli jövedelmekből és támogatásokból élők magasa arányát, valamint a minimálbéres foglalkoztatás széles körben történő elterjedését jelzi.

54. ábra: Az adófizetők aránya az összes adófizetőhöz viszonyítva az egyes jövedelmi sávokon, 2013 (%)

Forrás: NAV

I.11. TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

I.11.1. Jogsabályi háttér

Az önkormányzati törvény (2011. évi CLXXXIX. tv.) alapján a helyi közszolgáltatások ellátásának nagy része – az egyre növekvő arányú kormányzati központosító intézkedések mellett is – alapvetően jelenleg is a települési önkormányzatok feladata. Az önkormányzatok feladat- és hatáskörei lehetnek kötelezőek, „feltételesen kötelezőek”, vagy önként vállaltak.

A törvény értelmében a települési önkormányzatok településüzemeltetéssel kapcsolatos feladatai az alábbiak:

- településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása);
- környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás);
- helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás, ivóvízellátás, szennyvízelvezetés, -kezelés, és ártalmatlanítás (csatornaszolgáltatás);
- helyi közösségi közlekedés biztosítása;
- hulladékgyűjtés;
- távhőszolgáltatás;
- víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.

A fenti felsorolásban foglaltakon túlmenően a települési önkormányzatok bővíthetik a közszolgáltatási feladataikat ún. önként vállalt feladatként is, ha azok ellátását jogszabály nem utalja más szerv kizárólagos hatáskörébe, továbbá azok nem veszélyeztethetik a törvény által kötelezően előírt önkormányzati feladat- és hatáskörök ellátását, finanszírozása a saját bevételek, vagy az erre a célra biztosított külön források terhére lehetséges.

I.11.2. Dunaharaszti városi hatáskörben biztosított településüzemeltetési szolgáltatásai

Az elmúlt 2-3 év sok változást hozott a helyi illetve területi hatókörű közfeladatokat ellátó helyben lévő intézmények tulajdonlásával, fenntartásával és üzemeltetésével kapcsolatos jogok szétválasztása terén. A **közép- és alapfokú oktatási intézmények**, a Baktay Ervin Gimnázium, a Hunyadi János Német Nemzetiségi Általános Iskola, a Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola, a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola, a Dunaharaszti Alapfokú Művészeti Iskola, valamint a Dunaharaszti Nevelési Tanácsadó **fenntartása elkerült az önkormányzattól, de működtetését továbbra is végez.**

Önkormányzati fenntartásban és működtetésben maradt a Dunaharaszti Mese Óvoda, a Dunaharaszti Hétszínvirág Óvoda, a Dunaharaszti Városi Könyvtár és József Attila Művelődési Ház, a Dunaharaszti Városi Bölcsőde, a Dunaharaszti Gyermejjóléti és Családsegítő Szolgálat és a Dunaharaszti Területi Gondozási Központ. A város nyújtotta közszolgáltatásokat számos területen egészítik ki magánszolgáltatók (pl. gyermeknevelés, oktatás-képzés, idősellátás, szociális ellátás, orvosi ügyelet, kultúra, nemzetiségi hagyományőrzés, sport).

Azon **gazdálkodó szervezetek**, amelyek az önkormányzat, mint a közfeladatot ellátó szerv többségi tulajdonában állnak, illetve amelyek felett közvetlen irányítással rendelkeznek a következők:

- DV – **Dunaharaszti Vagyongazdálkodási Kft.**, fő tevékenységi köre építőipari projektek szervezése főként az önkormányzati vagyon vonatkozásában, a közfeladatot ellátó szerv részesedésének mértéke 100%.
- **Multi-DH Nonprofit Kft.**, tevékenységi köre a települési szilárd hulladék kezelése és hasznosítása, a közfeladatot ellátó szerv részesedésének mértéke 100%.
- **Dél-Pest Megyei Víziközmű Szolgáltató Zrt.**, mint szolgáltató tevékenységei a víztermelés, vízkezelés, szennyvízgyűjtő hálózat üzemeltetése, szennyvízkezelés és -tisztítás, települési folyékony hulladékkezelés, a közfeladatot ellátó szerv részesedésének mértéke 51%.

Dunaharaszti Város Önkormányzata rendelkezik **közoktatási feladat-ellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési tervvel**, ami utoljára 2012-ben került aktualizálásra. Célja, hogy a hatályos jogszabályok figyelembe vételével meghatározza az önkormányzat kötelező és önként vállalt közoktatási feladatait, az e feladatok ellátásának kereteit és módját. Az intézményrendszer működtetésével, fenntartásával, fejlesztésével összefüggő kötelezettségeket, az igényeket és elvárásokat, ütemezze azok megvalósítását, és elemezze a település közoktatási feladatellátására gyakorolt hatásukat. Ennek megfelelően az önkormányzat a helyi nevelés-oktatás területén az óvodát (mint kötelező önkormányzati fenntartású intézményt) érintően tervezett fejlesztéseket, a többi oktatási intézmény esetében az állami fenntartó számára a várható feladatokat jelezte előre.

Az utóbbi években a beköltözés lelassult, a születések száma 2008-ban érte el a csúcst, azóta csökken, minek következtében a 0-3 éves korosztály aránya is csökkent ugyan az elmúlt években, de **az óvodáskorú, ill. a beiskolázás előtt álló gyermekek száma ugrásszerűen megnőtt.** A beiskolázandó gyermekek és az iskolások száma ma is nő, amely komoly kihívást jelent az önkormányzat és az intézményrendszer számára. Alapvető feladatként jelentkezik a működési kiadások optimalizálása, ennek érdekében fontos az intézményekben a korszerűtlen eszközök cseréje, felújítása, a rezsiköltségek visszafogása **energiahatékonysági beruházásokkal.** Ez egyszeri, de viszonylag jelentősebb kiadásokat jelent ugyan, de hosszú távon kiadáscsökkenésként jelenhet meg a költségvetésben. Szükség lenne az intézmények további épületállományának korszerűsítésére, energetikai paramétereinek javítására és a közvilágítás hatékonyságának, energiagazdálkodásának fejlesztésére. Mindamelllett, hogy Dunaharaszti megfelelő energiaellátással rendelkezik, minden hálózat rendelkezésre áll a lakott területen, a villamos-energia hálózat teljes körűen kiépült. Energiahatékonyság-javítási projektként pályázati forrásból valósult meg a Dunaharaszti Napsugár Óvoda energetikai fejlesztése, folyamatban van a Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola és a Hétszínvirág Óvoda napelemes korszerűsítése.

I.12. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

I.12.1. Természeti adottságok, tájhasználat, tájszerkezet

A Pesti hordalékkúp-síkság kistájhoz tartozó, a Duna-völgy mellett elterülő település tájkarakterét a művelési ágak, azok megoszlása és a földtörténeti korokban kialakult domborzat határozza meg. Az Ős-Duna kavicsbordalékból képzett teraszán változatossá teszik a tájat az észak-nyugat – dél-kelet irányban húzódó homokdombok, háta, amelyeket eróziós és deráziós völgyek szabdalnak.

A mélyebb fekvésű részeken lévő vizenyős, mocsaras területek tovább gazdagítják a tájat. Az enyhén hullámzó alföldi táj magassága a közigazgatási területen jellemzően 98 és 120 Bfm közötti. A település legmagasabb része észak-nyugaton, az M0 autópálya mellett található 105-116 Bfm.

A tájkarakter meghatározásában a művelési ágak, tájhasználati típusok megoszlása, elhelyezkedése és egymáshoz viszonyított aránya jelentős szerepet játszik.

A közigazgatási területen a legmagasabb mezőgazdasági területek aránya (37%). A dűlőnevekből következtethetünk a területek egykori hasznosítására. A Nagy-mocsári szántók, Magas-földek dűlőterületek nagy részén ma is szántóföldi növénytermesztés folyik. A táblaméretetek változatosak, a keskeny szalagparcellák mellett a nagyobb egybefüggő táblák is megtalálhatók. A táblák határain, sok helyen hiányzik a mezővédő erdősáv, tájfásítás, így azok nem alkotnak összefüggő rendszert. Különösen ilyen terület a Répaföldek térsége, illetve a budapesti határ Magas-földek közötti terület, ahol az erdőfoltok szigetszerűen helyezkednek el. A mezővédő fasorok hiánya az ökológiai kapcsolatok kialakulásának nem kedvez, ezenkívül a defláció elleni védelem sem biztosított.

Dunaharaszti erdősültsége alacsony (9%). A területre eredetileg két típusú erdőtüszulás volt jellemző. A Ráckevei (Soroksári)–Duna, valamint annak mellék- és holtágai mentén puhafás ártéri ligeterdők alakultak ki. Az állomány nagy része ma már másodlagosnak tekinthető. A település közigazgatási területének többi részén, a homokos talajokon egykor fehérvárasok díszlettek. A tájképileg is meghatározó nyárasokra ma már csak néhány facsoport, egy-egy matuzsálemi korú faegyed emlékeztet. A jelenlegi erdők telepítettek, főként akácosok, nemes nyárasok. Alsónémedi-csatorna mentén szintén a természetes vegetáció részeként található nyáras-füzes facsoportokat. A hókonyok (úszólápok) térségében lévő part menti erdők és részben az Alsónémedi-csatorna partján található erdőfoltok természetvédelmi oltalom alatt állnak. A településen közel 260 ha Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdőterület található, amelyek mintegy 10 %-a nem erdőterületbe sorolt (gazdasági, vízgazdálkodási és mezőgazdasági területfelhasználási egységbe tartozik). Az üzemtervezett erdők mintegy felének elsődleges rendeltetése védelmi erdő, másik része gazdasági erdő.

A térség geológiai felépítéséből következően a településen 1960-as évek óta folytatnak kavicsbányászatot. A bányászat az ezredforduló idejéig kevésbé intenzív mértékű volt, néhány utóhasznosított tavat hagyott maga után:

- Paál László utcai horgásztó (Liget-tó),
- a belterület és az 51-es számú út között található, szintén horgászatra használt vízfelület,
- a vízi sportoknak (jet-ski, wake board) és strandnak helyet adó Universum tóegyüttes,
- a fürdőzésre és horgászatra használt Kék-tó,
- a települést és Alsónémedit összekötő út melletti horgásztavak.

A homok letermelése után a kavicsvagyon kitermelése folyik jelenleg is a külterület több pontján. A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal 2015-ös nyilvántartása szerint a település területén négy bányatelek és egy megkutatott terület található. A balesetveszély elhárítását célzó tájrendezési

munkálatok is megtörténtek, de az utóhasznosítást teljes mértékben támogató végleges tájrendezés nem minden visszamaradt tó esetében történt meg. A másik két bányatelken jelenleg is folyik a kavicskitermelés, így azok roncsolt felületű tájsebként jelennek meg a külterületen.

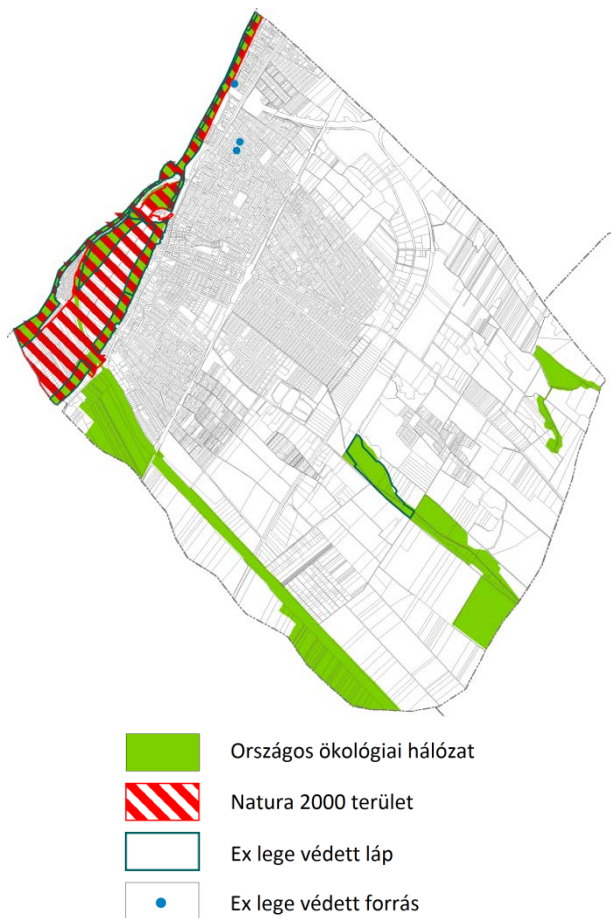
A térség bányászati tevékenysége során kialakult mintegy 20 km² szabad bányató-felület felszín alatti vízelvonó hatása együttesen már kimutatható mértékben érinti az ex lege védett és a Natura 2000 területeket egyaránt, illetve már kimutatható mértékben hatást gyakorolnak az ezeken előforduló élőhely típusok természetvédelmi helyzetére. A turjánvidék északi részén lévő lápréteken az élőhelyek szárazodása, degradálódása figyelhető meg. Az egyre növekvő számú kavicsbányák és a kialakuló bányatavak alapvetően megváltoztatják a táj arculatát, használatát, környezeti adottságait.

I.12.2. Védett, védendő táji, természeti értékek, területek

A közigazgatási területen több, Duna-Ipoly Nemzeti Park által nyilvántartott természeti terület és országos jelentőségű (ex lege) védett láp és forrás található. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásai értelmében törvény erejénél fogva védelem alatt áll valamennyi forrás, láp, amelyek országos jelentőségűnek minősülnek. A vadon élő szervezetek, továbbá ezek állományai, életközösségei megőrzését élőhelyük védelmével együtt védendő. Természetvédelmi oltalom alatt állnak a Ráckevei (Soroksári)–Duna hókonyai és a Turjánvidék. Természetközeli állapotú terület az észak-keleti részen található Nagy–Mocsár, az Alsónémedi-csatorna menti terület, valamint a Duna-Tisza-csatorna Tűsgáttól vasútvonalig terjedő része.

A természetvédelmi törvényben foglaltak alapján védett természeti területen gondoskodni kell a vadon élő szervezetek, életközösségeik, a biológiai sokféleség fennmaradásához szükséges természeti feltételek, így többek között a talajviszonyok, vízháztartás megőrzéséről, valamint tilos olyan épületet, építményt, nyomvonalas létesítményt, berendezést létesíteni vagy üzembe helyezni, amely annak jellegét és állapotát veszélyezteti, károsítja, vagy ott a tájképi egységet megbontja.

A Natura 2000 hálózathoz tartozó, HUDI20042 kóddal jelölt Ráckevei (Soroksári)–Duna főágtól történt lefűződése folyamán hókonyok, láprétek alakultak ki, amelyek természetes vegetációja kiemelten védett növényfajokat rejt magában, ezenkívül átvonuló és költő madárfajok élőhelye. A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található a kijelölés alapjául szolgáló

55. ábra: Védett és védendő táji, természeti értékek
Forrás: DINPI

közösségi jelentőségű élőhelytípus kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása. Védett növények között említhető a széleslevelű gyapjúsás, mocsári kosbor, mocsári nőszőfű, hússzínű ujjaskosbor, amelyek a ritka gyapjúsásos láprét vegetációját teszik értékesé és változatossá. A gazdag madárvilágot a dankasirály, a szárcsa, a szürkegém, törpegém, búbosvöcsök, nádi tücsökmadár, cserregő nádiposzáta képviseli.

A Ráckevei Duna-ág Natura 2000 terület esetében megvalósítandó specifikus célok:

A területen található jó állapotú tőzegmohás lápok és ingólápok, disztróf tavak, ligeterdők és eutróf tavi élőhelyek kiterjedésének, szerkezetének, fajkészletének megőrzése. A területen található lápi póc, réti cyík, mocsári teknős és hagymaburok állományok fennmaradásának biztosítása.

Az 51. számú főúttól keletre található Turjánvidék az Alsónémedi turjános folytatása. Az ex lege védett láp részét képezi annak a természeti tengelynek, amely az Alsónémedi-csatorna mentén húzódik déli irányba. A turjános területétől délre helyi védelemre javasolt természetközeli állapotú terület található, amely átnyúlik Alsónémedi területére (ahol már helyi védelmet élvez – Alsónémedi turjános). A részben üde, részben kiszáradó láprét természetes, ritka fajokból álló vegetációja (szibériai nőszirm és kornistárnics, kormos csáté, budai imola, a fokozottan védett szarvasbangó és légybangó) mellett védett madárfajok (szürkegém, barna rétihéja) is élnek itt. A terület növény- és állatvilága fontos védendő értéket képviselnek.

A település természeti területei, a Nagy–Mocsár, az Alsónémedi-csatorna és a Duna-Tisza-csatorna melletti ligeterdő természetközeli állapotúak és ezért megtartásra és helyi védelemre érdemesek. A természetközeli állapotnak köszönhetően számos, a területen honos növény és állatfaj található itt. A mocsárrétek jellemző növénye a mocsári gólyahír, réti fűzény, vízpartokon nő a rekettyefűz, cinegefűz.

Helyi védelemre érdemes a település déli határa közelében található Kálvária-domb. Természeti jelentősége az itt kialakult természetes növénycsoportosulásokon alapszik. Az erdőbe ékelődő gyepfolton védett a homoki nőszirm, a szártalan csúdfű és a fokozottan védett csikófark.

Helyi védelemre érdemes egyedi tájértékek a külterületen található kultúrtörténeti-természeti emlékek számító öntözőgödrök.

A települést érinti az Országos Területrendezési Tervben szereplő Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete. A lehatárolt területen belül a tájjelleg megőrzendő elemei a Ráckevei (Soroksári)–Duna hókonyai, a vízparti ligeterdők és erdősült területek. Az értékes természeti, illetve az erdővel borított területek a tájképi egység és a természeti adottságokhoz igazodó hagyományos tájhasználat helyi jellemzői.

Fejlesztési kihívások

- Duna-parti területek fejlesztése a természetvédelmi szempontok figyelembe vételével.
- Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területen a tájjelleg, a tájképi egység és a természeti adottságokhoz igazodó hagyományos tájhasználat megőrzése az új beépítés szabályozásával.
- Felhagyott bányaterületek rekultivációja, turizmust szolgáló, magas rekreációs értékkel bíró üdülési térséggé alakulása, a természeti értékek figyelembe vételével.
- Helyi értékek védelme.

I.13. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

I.13.1. Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, és a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A zöldfelületi rendszer a település sajátos felépítésű, biológiai folyamatokkal és ökológiai törvényszerűségekkel jellemezhető alrendszere. A növényzettel borított zöldfelületeken túl biológiailag aktívnak számítanak a vízfelületek is. A településszerkezetet átszövő, tagoló városi szabadterek rendszere foglalja magába a területi és lineáris zöldfelületi elemeket. Ez a hálózat különböző jellegű és funkciójú, változatos zöldfelületi elemekből épül fel. A zöldfelületi elemek tipologizálhatók kiterjedésük, eltérő ökológiai jellemzőik, és rekreációs használatuk alapján.

A város zöldfelületi rendszere mozaikos elrendezésű, ahol a kisebb parkokat, teresedéseket és nagyobb kiterjedésű zöldfelületi elemeket a vonalas jellegű fasorok kapcsolják össze.

Közparkok, közkertek

A település teljes területére készült korábbi településszerkezeti terv vizsgálati időszaka óta jelentős zöldfelületi fejlesztések valósultak meg. Míg a korábbi vizsgálat szerint csak néhány közpark (a Hősök tere vagy a Tulipán tér) szolgálta ki a lakosság igényeit, addig ma már területarányosan elhelyezkedő, változatos funkciójú közparkokkal büszkélkedhet a város.

Legjelentősebb ezek közül a Sportszigeten található zöldfelület, amely komplex rekreációs lehetőségeket biztosít a kikapcsolódni vágyóknak: műfüves focipálya, szánkózó-domb, pihenőhelyek, sétautak, játszótér, szabadtéri edzőtér kaptak helyet a parkerdő jellegű zöldfelület területén.

Szintén az aktív rekreációt szolgáló zöldfelületet alakítottak ki a Temető utca, Móricz Zsigmond utca találkozásánál. A sportjátszótér területén gördeszka-pálya, műfüves és füves focipálya, kosárlabdapálya és játszótér található. A kertvárosias lakóterületi részeken kisebb játszó- illetve sportkerteket létesítettek egy-egy lakótelek felhasználásával: Knézich utcai, Szent István úti, Csontváry utcai játszótérek, Bláthy Ottó utcai Szöglet műfüves focipálya.

A Temető utcában Kegyeleti parkot hoztak létre, ahol azok a híres emberek nyugszanak, akik jelentős szerepet töltöttek be Dunaharaszti életében (mint Laffert Ignác báró és családtagjai, Bartal Antal királyi tanácsos, Tamásfy Mátyás plébános). A parkban az elhunytak részére elkülönített emlékhelyen kívül sétautak, pihenőhelyek szökőkút található.

Az elmúlt 10 évben közterületeket is felújítottak a településen. A Fő út városközponti szakaszán növényzettel dúsan beültetett zöldsáv és parkolóhelyek váltakoznak, a járda díszburkolatot kapott. A Sportszigeti lejárónál teraszos, zöldfelülettel tagolt pihenőteret alakítottak ki. A Baktay Ervin téren szintén dísz- és pihenőkertet hoztak létre. A Némedi út – Andrassy Gyula út találkozásánál lévő háromszögletű teresedésben Petőfi Sándor szobrát új díszter veszi körül.

Fasorok

A lakóutcák többsége széles szabályozási területtel rendelkezik, ezért mód nyílt közterületi zöld sávok kialakítására. Tervszerűen telepített, egységes fasor azonban kevés van a településen. A Fő utca vonalán valamikori nyárfasor maradványa – egy-egy nagyon idős, részben csonkolt faegyed – található. A lakóutcák zöld sávjában az ingatlantulajdonosok által telepített növényzet található. A közterületre telepített növényzet így nem mutat egységes képet, de ökológiai szempontból a felületnek jelentős hatása van, és esztétikai szempontból is kedvezőbben alakul az utcakép. A fák többsége gyümölcsfa, főként dió, cseresznye, de található itt akác, hárs, berkenye és különféle örökzöldek (fenyők, tuják) is. Jól beállt növényzetű a fasori sáv pl. a Deák Ferenc, Vörösmarty, Móra

Ferenc és Jókai Mór utcában (Felsőfalú), valamint a Rákóczi, Thököly, Andrássy Gyula utcában (Rákócziliget) és a déli városrészben (Alsófalú) pl. a Baktay, Klapka György, Wesselényi, Mátyás király, Kinizsi, Temető utcában.

A keskenyebb lakóutcákban a nyílt árkos rendszerű csapadékvíz-elvezető árok foglalja el a potenciális fasori sávot, így itt faegyed csak szórványosan található. A légvezetékek is akadályozzák az utcai fasorok telepítését.

Intézménykertek

Az intézménykertek közül értékes zöldfelület a **templom kertje**. Idős hársak keretezik a műemlék templomot. A nemrég felújított zöldfelület közkertként funkcionál. A templom főhomlokzatára vezető díszter mentén és a templom mellett elhelyezett Szent István szobor körül pihenőhelyek, virágfelületek találhatóak. A templomkerttel egy egységben helyezkedik el a Kerkai Jenő park, amely a Fő út felől a Duna irányába vezet, összekapcsolva a templomkertet a Duna-ág menti természetes zöldfelületekkel.

A közelmúltban felújított **Laffert Kúria környezete** szintén igényesen kialakított modern kert, amely a helyi közösségi eseményeknek kíván teret biztosítani. A kert nyitott bárki számára, így a kertben pihenőhelyek szolgálják az odalátogatók kényelmét a kert oldalsó tereiben: a lugasban és a fűszerkertben.

Települési viszonylatban jelentős zöldfelületi értéket képvisel a **temető**. Faállománya ritkás, a lombkorona-borítottság alacsony. A növényzet 50%-át az örökzöldek teszik ki. Az 5,7 ha területű temető a közeljövőben bővítésre szorul, de területén belül tartalékterület nem áll rendelkezésre. Bővítésére a szomszédos iparterület rovására van lehetőség. A meglévő ravatalozó épületegyüttes, ami magába foglal hűtő és bonctermet is, szükség esetén a környező települések rendelkezésére is áll. A temető bővítése esetén új ravatalozó építésére nincs szükség. Lezárt zsidó temető van a Hősök tere mellett, az Árpád utcában. A leromlott növényállományú területén megtalálhatók az egykori síremlékek.

Az intézménykertek közé tartoznak az **óvodák és iskolák kertjei**. Míg az előbbieik közül többről elmondható, hogy magas zöldfelületi aránnyal, nagy lombkorona-borítottsággal rendelkeznek, addig az általános iskolák kertjei a sportpályák miatt érthetően jóval alacsonyabb értékkel bírnak. A településen található középiskola kertje ebből a szempontból jobb helyzetben van.

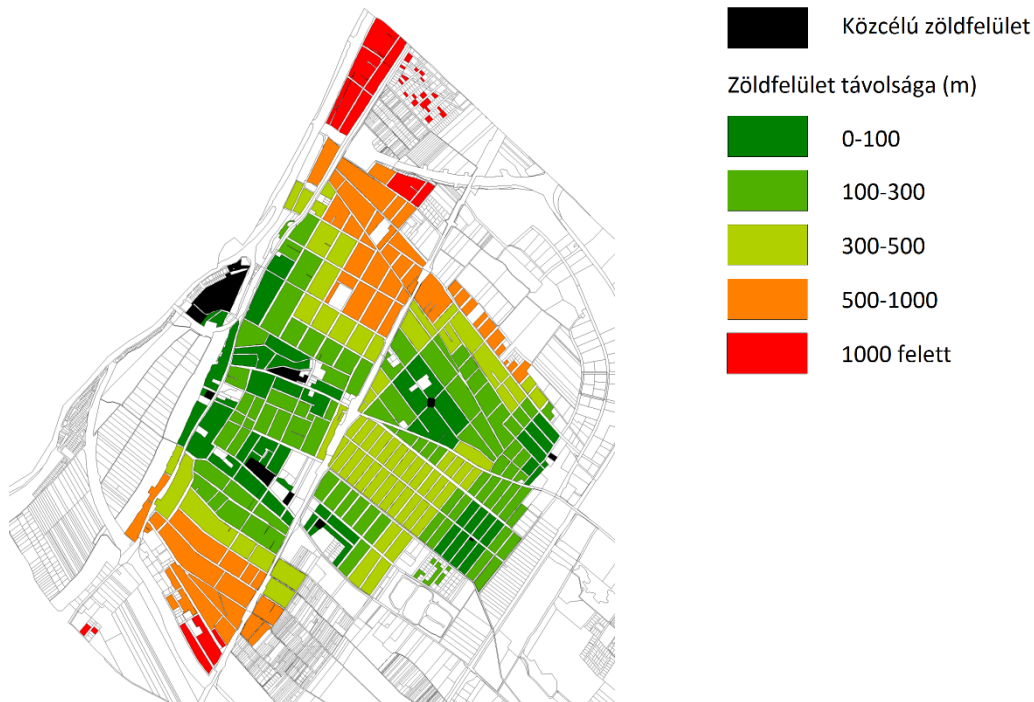
Rekreációs területek

A lakosság rekreációs igényeit szolgálják a település területén található sportpályák is: a DMTK sporttelepén nagyméretű füves focipálya és egy kisebb műfüves pálya, a Szöglet műves pálya. A korábbi külszíni bányászat során létrejött felhagyott kavicsbánya tavak horgásztóként, valamint fürdő- és vízisport tóként utóhasznosítottak. Az Universum üdülőcentrum területén kemping, üdülőházak, strand, jet-ski tó, wakeboard pálya fogadja a látogatókat. A Kék-tó mellett szintén strand és horgászlehetőségek várják a kikapcsolódni vágyókat.

I.13.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

A település zöldterületi ellátottsága a közösség által igénybe vehető zöldfelületek nagyságától (funkcionális kínálatától), illetve ezek térbeli elhelyezkedésétől függ. Az elmúlt időszakban létesített új közkertek, -parkok, játszó- és sportkerteknek köszönhetően kedvezőbben alakul a zöldfelületi ellátottság. A területarányosan elhelyezkedő közcélú zöldfelületek megfelelően biztosítják a lakosság

jelentősebb részének közösségi rekreációját. A következő ábrán a lakótömbök közcélú zöldfelületektől való távolsága látható, amely jól kifejezi zöldfelületi ellátottság mértékét.

56. ábra: Lakótömbök zöldfelületi ellátottsága

A zöldterületek távolsága alapján a lakóterületek nagy része jól ellátottnak mondható. Az Óváros városközponti részén, a Ligetváros szinte teljes területén és a Kertváros Ligetvároshoz köze eső részein a közcélú zöldfelületek kényelmes gyaloglási távolságban (0-500 méter) találhatóak lakótömböktől, így megfelelően ellátottnak mondhatók. Az Óváros északi és déli sávjában nem található közcélú zöldfelület, így ezen lakóterületek zöldfelületi ellátottsága kedvezőtlenebb. A legrosszabb helyzetben az Újhegyi Dűlő és a Taksony határához közeli lakótelkek vannak.

Fejlesztési kihívások

- Közcélú zöldfelületekkel ellátatlan lakóterületeken közparkok, közkertek kialakítása.
- Duna-part végigjárhatóságának biztosítása (védett természeti területek kivételével) – zöldfelületi kapcsolat kialakítása.
- Utcafásítás fejlesztése.

I.14. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

I.14.1. Vizsgálatok

Dunaharaszti története

Dunaharaszti a Duna bal partján, a Ráckevei (Soroksári)–Duna mentén, a Csepel-szigeten fekvő Szigetszentmiklóssal közel szemben terül el. A Duna hordaléka által feltöltött alföldi területen számtalan azóta eltűnt Duna-ág és holtág volt, a RSD vizét ma is kisebb szigetek tagolják a település mellett.

Dunaharaszti területéről jóval az időszámítást megelőző időkből ismertek a legkorábbi emlékek: a bronzkor második feléből származó urnatemető és késő szarmata temetkezési hely. A római időkben castrum állt itt, a jobb parti limessel átellenes oldalon, a kelet felé haladó kereskedelmi útvonal védelmében. XVIII. századi rajzok még ábrázolják a romjait, mára teljesen eltűnt minden látható maradványa. A római időköt követően hunok, gótok és avarok lakták a vidéket. A honfoglalást követően Árpád törzsének szállásterületéhez tartozott a vidék.

Dunaharaszti első említése 1270-ből ismert, a középkor során számtalanszor gazdát cserélő uradalom előbb királyi birtok, később különböző főúri családok tulajdona volt. A török uralom alatt 1541-től a budai szandzsák pesti nahijééhez tartozott, a folyamatos háborúk következtében egyre kevesebben lakták, viszont a vallási türelemnek köszönhetően elterjed a faluban a protestantizmus. A török időköt követően hamar emelkedett a lakosság száma, azonban az 1709-es pestisjárvány és a Rákóczi-szabadságharcot követő megtorlás nyomán csaknem el is néptelenedett újra.

Újratelepülő lakossága egy 1728-as összeírás szerint döntően katolikus, német nevű zsellércsaládokból állt. A falu birtokosa ekkortól 1864-ig a Laffert család volt. A bekövetkező békés időszak folyamatos fejlődést tett lehetővé. Megjelent a méhészet, mint jellemző gazdasági tevékenység, erre utal a mai városcímerben látható méhkas is. 1843-ban a lakosság és a Laffert család közti megegyezés révén létrejött a tagosítás és legelőfelosztás, melyet az 1830-as évek országgyűlésében meghozott törvények írtak elő, végrehajtásuk azonban csak 1853-ban, az úrbéri pátens kibocsájtása után valósult meg. A szőlők egészen 1873-ig a birtokos család kezében maradtak, akik ekkor már a Földváryak voltak.

A XIX. század végén nagyarányú fejlődés kezdődött Dunaharasztiin. Ez elsősorban az 1883-ban átadott Pest-Szabadka vasútvonalnak, az öt évvel később megnyitott HÉV-vonalnak, és a pesti polgárság által birtokolt egyre több nyaralónak volt köszönhető. Ekkor vált elterjedtté a Dunaharaszti névhasználat a korábbi Haraszti helyett, utalva a település fürdőhely jellegére. A nyaraló- és fürdővendégek közül egyre többen települtek le, főként az újonnan felparcellázott északi részekben, ahol kialakult a sokáig Újharasztiinak nevezett településrész. A polgári élet és a mindennapok megszervezésére polgári egyesületek alakultak, mindenekelőtt az 1894-ben arisztokraták, módos polgárok és ismertebb értelmiségiek által létre hozott Dunaharaszti Szépitő Egyesület, mely az újharaszti üdülőtérület gazdájává válva közigazgatási és fejlesztési feladatokat látott el, utakat épített és tartott fent.

Az egyre nagyobb számban itt tartózkodó városi lakosság miatt Dunaharaszti is városiasodásnak indult. Megjelentek az ipari vállalkozások. Legjelentősebb a környék szarvasmarha-állománya épülő tejfeldolgozó és bőripar, a cipőgyár és a kékfestőüzem, valamint a fejlődéshez nélkülözhetetlen építőanyagot szállító Dunaharaszti Cementáru és Mészhomok Téglagyár volt. Az 1900-as években a

település 2500 főt számláló lakosságának 25%-a dolgozott az iparban, ez az arány a 20-as évekre 40% fölé kúszott.

A két világháború közt tovább fejlődött a társadalmi- és sportélet, már három elemi és egy polgári iskola működött, terjedt az elektromos közvilágítás, a törvényhatósági utakat keramittal burkolták, és megnyílt az első benzinkút is. A harmincas évekre a lakosságszám 8000 fölé emelkedett, a nagyarányú bevándorlás következtében csökkent a német nemzetiségű őslakosság aránya. A második világháború nagy károkat okozott: mivel a település vasúti és közúti csomópont, számos harci esemény zajlott a területén. Az izraelita lakosságot az utolsók közt deportálták.

A háborút követően lezajlott a téveszesítés, de az iparosítás elkerülte Dunaharaszti, szemben a Kis-Duna túlsópartján álló Szigetszentmiklóssal. Említést érdemel a MAHART hajóépítő üzeme, ami az egykori fürdőélet folyóparti területét foglalta el, és a ma is működő kenyérgyár. A vezetékes infrastrukturális beruházások csak a hetvenes években gyorsultak fel. Nagy beruházások érintették a települést: az épülő Duna-Tisza csatorna átszelte a helység külterületét és a Haraszti-szigetet, és elhaladt itt a Barátság kőolajvezeték is. Eközben erősödött a település alvóváros jellege, egyre többen ingáztak naponta Dunaharaszti és Budapest között.

A rendszerváltozást követően a kiépülő 51. sz. főút és az M0 körgyűrű metszéspontja nagyon jó adottságokat hozott létre az iparosodás szempontjából: számos termelő és logisztikai bázis jött létre Dunaharaszti keleti külterületén, köztük olyan multinacionális nagyvállalatok is megtelepültek, mint a Coca Cola vagy a Schwarzmüller. A fejlődés következtében felgyorsuló betelepülést kiszolgálva 70 éves szünetet követően új lakóterületeket parcelláztak. Egy évtized alatt kiépült a telefonhálózat, a szennyvízcsatorna rendszer, és saját szennyvíztisztító telepet is létesített a település. Új könyvtár, gyermekorvosi rendelő, piac és áruházak épültek, és az egykori bányatavak helyén fejlődésnek indult a vízisport-élet és a hozzá kapcsolódó rekreációs szolgáltatások; újjá szerveződött a civil élet is. A tízéves konjunktúra lezárásaként 2000-ben Dunaharaszti városi rangra emelkedett.

Ezt követően nagyobb léptékű fejlesztési elképzeléseket fogalmazott meg a település, de a 2000-es évek végén bekövetkező gazdasági válság itt is érezte hatását, a tervezett fejlesztéseknek csak egy része valósult meg. A rendezési eszközök jelenlegi felülvizsgálatának egyik célja, hogy az elmúlt évtized során eltolódott hangsúlyokkal, megváltozott prioritásokkal szinkronba kerüljenek a tervek is.

Természet, táj, tájhasználati, településhálózati és településszerkezeti összefüggések, tájtörténet

Dunaharaszti jelentős természeti értékkel rendelkezik. A közigazgatási területen több nagyterjedésű értékes természeti terület található, amelyek különböző védettség alatt állnak.

Az országos jelentőségű természetvédelmi területek ("ex lege" láp) és országos jelentőségű védett természeti értékek ("ex lege" forrás) a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény erejénél fogva állnak védelem alatt. Dunaharasztiiban a Ráckevei (Soroksári)–Duna hókonyai és a Dunaharaszti turjános ex lege lápként nyilvántartott terület. Az Alsó-Duna utcában, valamint az Eötvös utca, Jókai Mór utca között tömbben található források (Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása alapján). Az előbbi Natura 2000 hálózathoz tartozó, HUDI20042 kóddal jelölt terület.

Az 51. számú főúttól keletre található Dunaharaszti turjános az Alsónémedi turjános folytatása. Az ex lege védett láp részét képezi annak a természeti tengelynek, amely az Alsónémedi-csatorna mentén húzódik déli irányba. A turjános területétől délre helyi védelemre javasolt természetközeli állapotú terület található, amely átnyúlik Alsónémedi területére (ahol már helyi védelmet élvez – Alsónémedi turjános).

A település természeti területei, a Nagy–Mocsár, az Alsónémedi-csatorna és a Duna–Tisza-csatorna melletti ligeterdő természetközeli állapotúak.

Helyi védelemre érdemes a település déli határa közelében található Kálvária-domb. Természeti jelentősége az itt kialakult természetes növénycsoportosulásokon alapszik.

Az Ős-Duna kavicsbordalékból képzett teraszán kialakult Pesti hordalékkúp-síkságot az északnyugat – délkelet irányban húzódó homokdombok tagolják. A táj történetében változást jelentett a Dunaharaszti térségében megjelenő települési területek. Az 1763–1787 között készült I. katonai felmérés térkének tanúsága szerint a település belső magja már létezett, a Fő út mentén és a Fő út – Dózsa György út találkozási pontja körüli részen nagy kertekkel rendelkező beépített terület helyezkedett el. A Haraszti-sziget és Taksony-sziget még teljesen különálló, valódi szigetként ábrázolt. A Paradicsom-sziget és a Sportsziget területén vízfelület volt. Megjelenik a térképen a Duna–Tisza-csatorna melletti Kálvária-domb, az Alsónémedi felé vezető út, ezenkívül látható még a Kőrös-dűlőben egy kiterjedt szőlőterület és az odavezető út, illetve a településközpontból a Csikósházi-dűlőhöz vezető út. A Nagy Némedi-Mocsár térsége és az Alsónémedi-csatornától északra húzódó rész vizenyős terület volt, a térségben pedig legelőgazdálkodást folytattak.

Az 1806-1869-es II. katonai felmérés térképén a Haraszti-sziget és a Taksony-sziget még mindig különálló szigetként, a Paradicsom-sziget és a Sportsziget területe vízfelületként jelenik meg. A település területének nagy részén szántók és legelők voltak. Az elnevezések homokos területre utalnak.

Az ember, mint tájalakító tényező, a történelem folyamán egyre inkább beavatkozik az eredeti érintetlen táj szerkezetébe. A III. katonai felmérés (1869-1887) térképein szerkezeti elemként jelenik meg a Budapest – Kelebia vasútvonal, a Haraszti-sziget, illetve a Taksony-sziget és a település közötti egykori Duna-ág már csak egy keskeny vízfolyásként szerepel. A jelenlegi 51-es számú főúttól keletre kisebb foltokban megkezdődött a terület erdősítése, de a külterület nagy része még mindig szántó és legelő. A mai külterületi tábla- és telekszerkezet ebben az időben jórészt kialakult. A Haraszti szőlők dűlőnév utal az egykori tájhasználatra, amely a szintén 1800-as évekből származó kataszteri térképeken is megjelenik már. Az utóbbi térképeken a Dunaharaszti II. kavicsbánya térsége Belsőúrbéri, illetve Külső úrbéri kavicsosként szerepel.

Jelentős tájalakító elem a Duna–Tisza-csatorna. A Duna–Tisza közötti Homokhátság vízpótlásának céljából létesített csatorna építését 1947-ben kezdték meg és a Dunaharaszti területére eső szakasza el is készült.

A térség geológiai felépítéséből következően a településen 1960-as évek óta folytatnak kavicsbányászatot. A bányászat néhány utóhasznosított tavat hagyott maga után:

- Paál László utcai horgásztó (Liget-tó),
- a belterület és az 51-es számú út között található, szintén horgászatra használt vízfelület,
- a vízi sportoknak (jet-ski, wake board) és strandnak helyet adó Universum tóegyüttes,
- a fürdőzésre és horgászatra használt Kék-tó,
- a települést és Alsónémedit összekötő út melletti horgásztavak.

A homok letermelése után a kavicsvagyon kitermelése folyik jelenleg is a külterület több pontján.

Településkép és utcaképek

A történeti településmag ma ismert képét a török hódoltságot követő elnéptelenedés után beköltözött, német származású lakosságnak köszönheti. Ez a falukép gyakorlatilag a XIX. század végi városiasodás megkezdődéséig változatlan maradt. Galgóczy Károly 1876-ban, Pest-Pilis-Solt vármegyéről írt monográfiájában így jellemzi Haraszti falu képét:

„A község emelkedett, ármentes helyen, a Kis-Duna partján hosszan nyúlva, rendszeresen épült; szokásos németes falusi házakkal, melyekben az istállók többnyire egy folyamban vannak a lakrészekkel s nád, vagy zsupptetősek ugyan, de csinosak és tiszták. A házak eleje, a széles udvarok és az utszások fákkal kiültetvők. Házai közt két kisebb rendű kastély, s több csinos úrilak, melyek közül többet a pestiek nyári lakul bírnak. Különösen csinos a Főutca, mely a dunaparra nyíltan sétánysoros faültvényekkel díszlik. Az utszásokot a háztól hosszan benyúló gyümölcsös és veteményeskertek választják.”

57. ábra: Dunaharaszti 1826-os térképe

forrás: <http://lazarus.elte.hu/~zoltorok/oktat/2000/albert/tkp/dhsz1828fer.jpg>

A leírásból látszik, hogy a település történeti magja a Fő utca. Ez a pesti Soroksári út folytatásaként a Kis-Duna bal partján futó országút, mely dél felé feltárja Taksonyt, majd a mögötte fekvő

településeket Kiskunlacháza irányába. Itt alakult ki az újkorban az ófalu képét meghatározó hagyományos sváb utcakép, a telekhatáron álló, főutcára merőleges gerincű parasztházakkal, melyek utcai homlokzata és az út közt széles előkert-sáv terült el, veteményesekkel, gyümölcsösökkel.

A városiasodás hatására ez a történeti utcakép változásnak indult: a falu központjában egyre több épülethez építettek beforduló, az utcával párhuzamos gerincű traktust, melyek egyre gyakrabban emeletesek is voltak. Ez a magyar városiasodásra jellemző egyik folyamat határozza meg a Fő utca belvárosi szakaszának mai képét, a háború utáni alig szabályozott „fejlődés”, és a rendszerváltást követő építési boom nyomaival együtt.

58. ábra: Dunaharaszti 1910-ben

forrás: http://lazarus.elte.hu/~zoltorok/oktat/2000/albert/tkp/dh50e_1910.jpg

A városiasodás egyik motorja az 1883-ban átadott Pest–Szabadka vasútvonal volt, az ehhez közelebb eső, a Duna-parttól távolabbi újabb villanegyedek és az ófaluól Pest irányába eső Újharaszti jellemzően szabadonálló beépítésű, a kor szokása szerint az előkelő nyaralók historizáló villák képét mutatják. A korábban helyi védettségben részesült objektumok közül több is ilyen, historizáló villaépület. A XX. század első felének gyors lakosságszám-emelkedését a villanegyedek folytatásában felépülő lakóövezetek tükrözik: jellemzően szabadonálló, kis előkerttel az utcától elválasztott, azzal párhuzamos gerincű földszintes lakóházak állnak itt, leggyakrabban a Kádár-kort tükröző fekvő arányú ablakok által meghatározott, átalakított homlokzatokkal. Ezek a házak jellemzően földszintesek, kis alapterületűek, bár több tetőteret később beépítettek; a jellemzően nagy hátsókertek miatt ezek a negyedek alacsony intenzitásúak, nagy zöldfelülettel rendelkeznek.

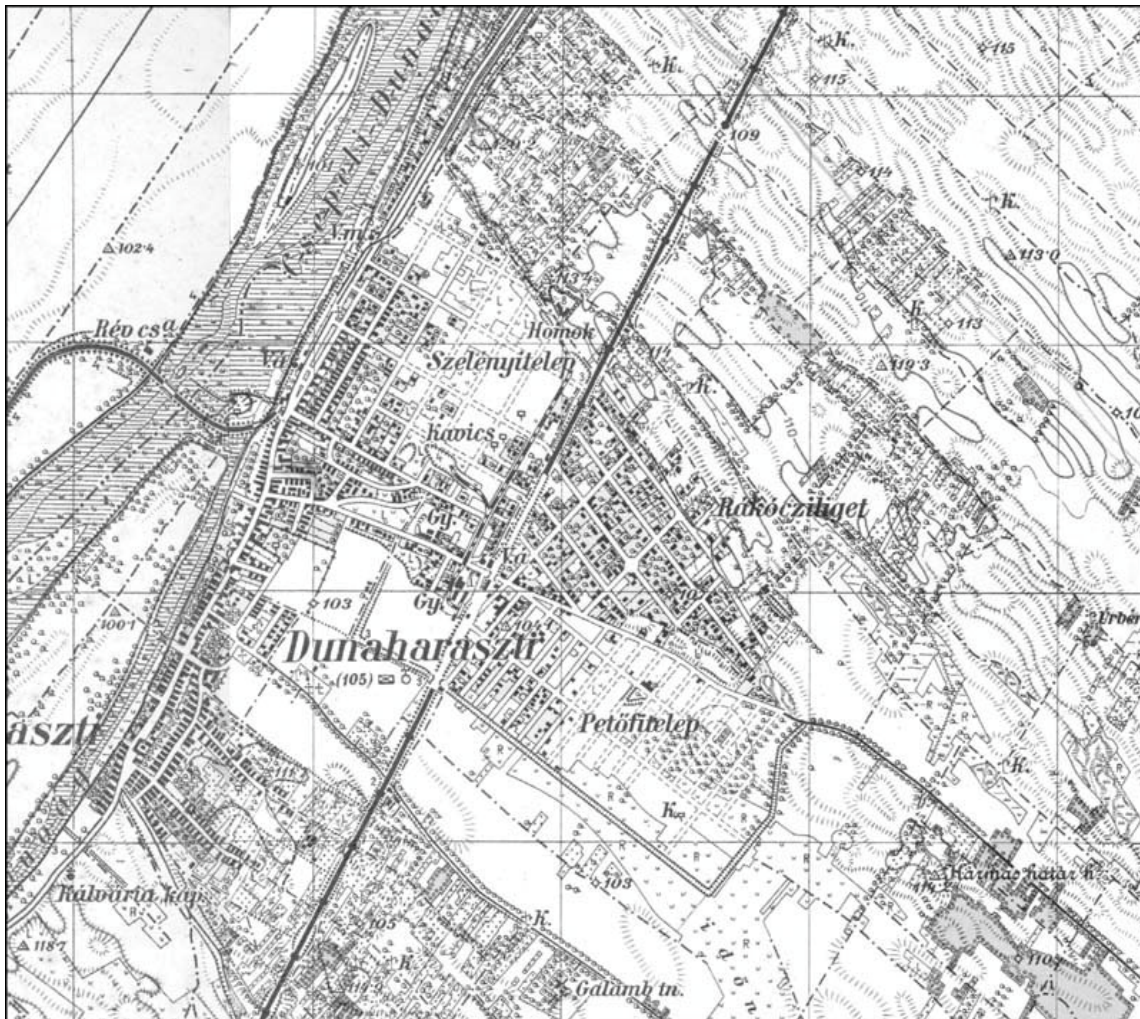
A 90-es évek építési konjunktúrája idején kiépült településrészek más arculatot mutatnak: a lakóövezetekben jellemzően szabadonálló, de nagy alapterületű házak épültek, melyek maximálisan kihasználják az övezetben megengedett beépíthetőséget. Ezeknél az utcáknál, negyedeknél sűrűbb, intenzívebb a beépítés, az építészeti arculat a kor divatját tükrözően heterogén.

A kilencvenes évek az újonnan kiépült gyorsforgalmi utak környezetében hagyott igazán jelentős nyomot a településképen. Az ipari, logisztikai bázisok a településre jellemző, hagyományos épületekhez képest nagyságrendbeli ugrást jelentettek: a korábbiaknál jóval nagyobb telkeken, nagy alapterülettel és belmagassággal, vagy több szinttel épültek fel, gyakran jellegtelen építészeti megjelenéssel, előregyártott csarnokokként.

Az egykori bányatavak környékén kialakult kiskertes, hétvégiházás környékek nem sokat változtak az elmúlt évtizedekben. Bár a több mint egy évtizeddel ezelőtti településfejlesztési dokumentumok azt várták, hogy fokozatosan nívósabb nyaraló, üdülőházak váltják fel a gyakran szűk léptékű házikókat, ez a fejlődés gyakorlatilag elmaradt.

Településszerkezet és területhasználat

Dunaharaszti településszerkezetét a történeti és a településképről szóló fejezetekben már taglalt fejlődési stádiumok alakították. Az eredetileg egyutcás falu a Kis-Duna partján futó pesti országút két oldalán alakult ki. Az újkor során itt, és az erre merőleges, Alsónémedibe vezető út csatlakozása környékén fejlődött a település.

59. ábra: Dunaharaszti 1926-ban

forrás: http://lazarus.elte.hu/~zoltorok/oktat/2000/albert/tkp/dh25e_1924.jpg

A vasút 1883-as megépültével ez a szerkezeti alapséma megerősödött, mert az új vasútállomás a Némedi út, és az országúttal (Fő utcával) párhuzamosan, de attól jóval beljebb futó vasútvonal metszéspontjában jött létre. Ez az új lényeges szerkezeti elem megteremtette a lehetőségét, hogy a

település a Duna-parttól távolabb is jelentős fejlődésnek indulhasson, elsősorban a Némedi út környezetében. Ennek következtében a XIX. század utolsó negyedében előbb a Fő út, Némedi út és a mai Eötvös utca – Kazinczy utca – Széchenyi utca által körülzárt háromszög alakú terület (Szelényi-telep és Rákóczi-liget) indult fejlődésnek, annak is elsősorban a vasúttól keletre eső részei, majd a XX. század első felében ez kiegészült a Némedi út vonalától délre eső Petőfi-telep területével, így a település beépített területe a többszörösére nőtt, a külterületi mezőgazdasági területek rovására. A vasút után öt évvel megnyíló HÉV-vonal ugyanakkor nem módosította érdemben a szerkezetet, mert a Fő utca mellett, a Duna-parton vezették, csak elválasztó hatása volt kedvezőtlen az ekkoriban felértékelődő parti sáv és a fejlődő fürdőélet szempontjából.

Mivel a XX. század második felében az iparosítás nagyrészt elkerülte a települést, ez a korszak nem változtatott érdemben a településszerkezeten, legfőképpen a hajóépítő üzem fokozta a település elszigeteltségét a Kis-Duna vízfelületétől. Ennek területe ma az egykor folyóparti iparral rendelkező városok rozsdazónáihoz hasonlóan értékes vízparti barnamezős fejlesztési területet jelent.

A 90-es éveket követően az M0 és az 51. sz. főút kiépülése hozott jelentős változásokat a településszerkezetben: az újonnan kialakuló ipari-logisztikai negyedek ezek környezetében fejlődtek. A Dunaharaszti és Taksonyt elkerülő 51. sz. főút így nem csak a Fő utat tehermentesíti az átmenő forgalomtól, de gazdasági elszívó hatása is jelentős, és az új gazdasági területek jelentős napi forgalmat generálnak, nem csak a Dunaharaszti-ból ide járó dolgozók, hanem a főváros felől ingázók által is. Az új ipari létesítmények korábbi mezőgazdasági területeken, leginkább másod-, harmadosztályú szántóföldek helyén jöttek létre.

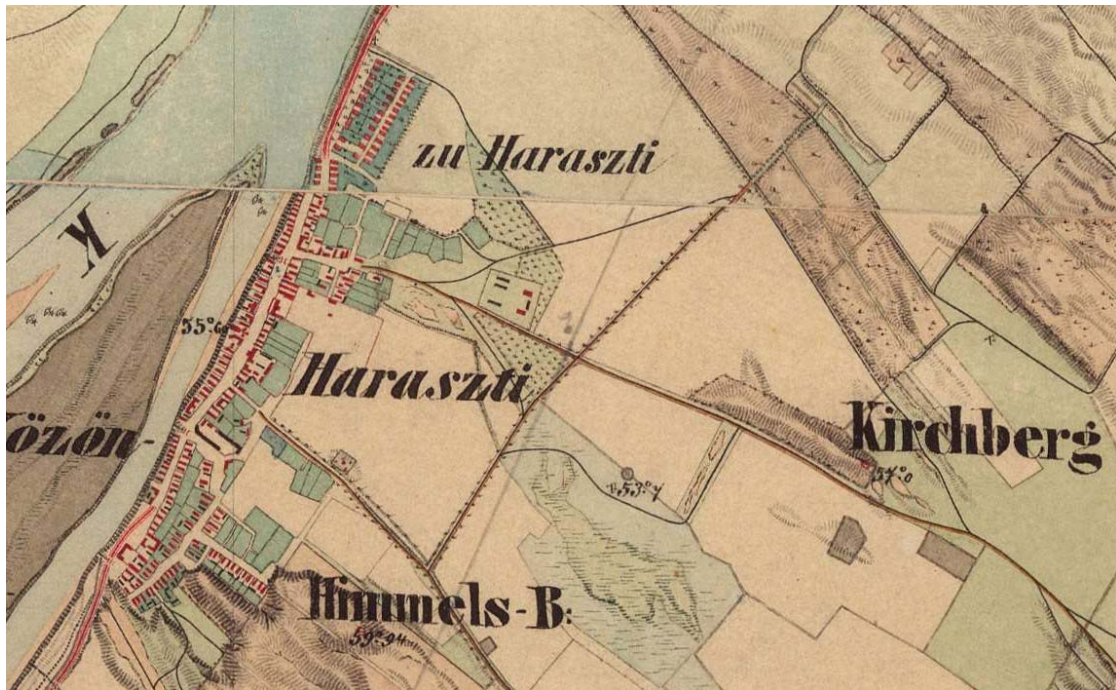
Ezzel, és az egykori bányatavak sport- és rekreációs célú rekultivációjával és fejlesztésének megkezdésével az egykor Duna-parti település jelentősen megnyúlt a „szárazföld” belseje felé, és felmerült az igény egy új, a parttól távolabbi második városközpont kialakítására. Ez azonban egyelőre várat magára.

Településkarakter: telekszerkezet és telekhasználat, beépítési mód és épülettípusok

60. ábra: I. katonai felmérés (1763-1787), forrás: <http://mapire.eu/hu/>

A korábbi fejezetekben bemutatásra került a település struktúrája, kialakulásának stációi. Amint az az I. és II. katonai felmérés (1763-1787 és 1806-1869) vonatkozó szelvényein is látszik, a birtokrendezés előtt a falu gyakorlatilag egyutcás település volt, a Fő utcától távolodva keleti irányban a házakat és háztáji területeket követték széles sávban a mezőgazdasági területek. A Fő utca mentén a telekstruktúra érdekessége volt, hogy a nyugati oldal házai az utca és a Kis-Duna közé ékelődtek, gazdasági udvaraik, kiskertjeik nem kapcsolódtak közvetlenül a lakóház telkéhez.

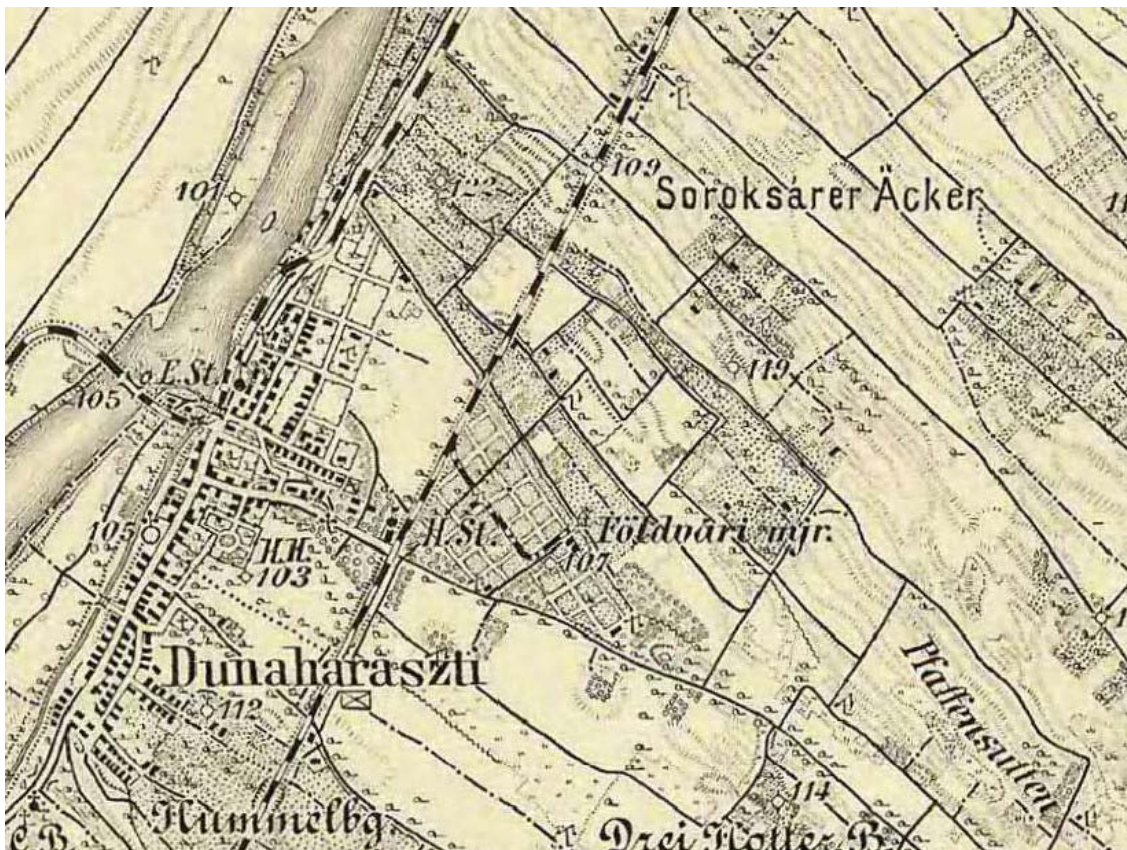
61. ábra: II. katonai felmérés (1806-1869), forrás: <http://mapire.eu/hu/>

Ezzel szemben a keleti oldal lakóházas telkei közvetlenül folytatódtak a „szárazföld” irányába a hátsókertekben. A szántókhoz északkeletről, a mai Eötvös utcán túlról kapcsolódtak a híres haraszti szőlőskertek, míg délkelet felől a későbbi Petőfi-telep helyén elterülő mocsaras-zsombékos mező ékelődött a szántók közé.

A korábbi fejezetekben bemutatott módon az ófalu lakóházai oldalhatáron álltak, a Fő utcára merőleges, keskeny, hosszúkas telkeken. Méretük rendkívül kicsi volt, a ház hosszának megfelelő. Ezt egészítették ki a kertek, keletről határolva a belterületet.

A XIX. század végétől felparcellázott telkek valamivel nagyobbak voltak, szabadon álló villák számára. Ez a szabadonálló házak számára kialakított telekstruktúra élt tovább a két világháború között, amikor a nagypolgárság elegáns nyaralóit, villáit felváltották az új építésű, a növekvő számú munkás- és tisztviselőréteg számára készülő egyszerű, földszintes lakóházak. A rendszerváltást követő újabb lakóház-építési hullám során felparcellázott építési területek esetében is megmaradtak a szabadonálló beépítési módnál, csak a házak lettek nagyobbak arányaikban a telekhez képest; csökkent a kertek mérete, nőtt a beépítés intenzitása, megbomlott az egységes utcakép.

Az új gazdasági területek telkei nem a szerves fejlődés eredményeképp jöttek létre, mesterségesen, az újonnan megfelelő funkciók számára kielégítően alakították ki őket. Jellemzően nagyságrendileg nagyobb telekterület és nagyobb volumenű beépítés jellemzi őket. Szerencsére a település történeti részeitől távolabb, az újonnan kiépített 51. sz. főút (és kis részben az M0 körgyűrű) környezetében alakult ki ilyen terület, a történeti, falusi-kisvárosi léptékű településképet nem zavarva.

62. ábra: III. katonai felmérés
forrás: <http://mapire.eu/hu/>

63. ábra: 2000, Dunaharaszti város és környéke
forrás: <http://lazarus.elte.hu/~zoltorok/oktat/2000/albert/tkp/dhsz2000.jpg>

Védettségek: régészeti és műemléki, egyedi és területi

Régészeti örökség

Régészeti lelőhelyek Dunaharaszti területén a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ adatszolgáltatása alapján:

név	lelőhely	azonosító	hrsz	EOV X	EOV Y
Hatápi-dűlő	1	27010	0201/5, 0201/6, 0201/7	219705	655944
Laffert-kúria	2	37509	35	223101	652649
Baktay tér	3	39855	256, 3587, 144, 3695, 3522, 3530, 3531, 3694/2, 3694/1, 3699, 3526, 3700, 3703, 3528, 3524, 3525, 3527, 3529, 3532, 3533, 471, 3562/2, 3571, 3563, 3536, 3564, 454, 3535, 3565, 3559, 3556, 3570, 3562/1, 140, 141, 3557, 142/1, 142/2, 3534/3, 3534/5, 3550, 3551, 3538, 3537, 3548, 3544, 3552, 3545, 3539, 3543, 3534/6, 3549, 3547, 3546, 3542, 3553, 3534/4, 3554, 3555, 3541, 3540, 3696, 442, 464, 3534/2, 465/1, 413, 465/2, 440, 443, 463, 447, 446, 445, 461, 460, 462, 444, 448, 459, 466, 470, 150, 148, 149, 453, 147, 143, 455, 457, 456, 458, 452, 451, 450, 449	223399	653268
Kender-föld	4	44142	571/5, 571/1, 571/11, 571/3, 571/4, 571/6, 571/12, 571/13, 571/17	222606	653264
Bányatelek II.	7	63474	0201/20	218927	656087
Bányatelek III.	8	63476	0201/26, 0201/22, 0201/23, 0201/24, 0201/21, 0201/39, 0201/38	218574	656069

Műemléki értékek

A Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ adatszolgáltatása alapján Dunaharaszti 4 műemlék és 3 műemléki környezet szerepel a védett elemek között:

név (műemlék)	cím	törzsszám	azonosító	hrsz	EOV X	EOV Y
Községháza	Fő út 152.	7003	7007	1	223323	652745
Nepomuki Szent János-szobor	Fő út 69.	7004	7006	5287/2	223269	652637
Laffert-kastély	Fő út 172.	11072	11212	35	223126	652627
német nemzetiségi lakóház	Zöldfa utca 39.	11481	14911	1001	222444	652385

név (múemléki környezet)	törzsszám	azonosító	hrsz
Községháza ex-lege műemléki környezete	7003	29106	104, 110, 111, 112, 2, 5250, 5282, 5283/1, 5284, 5285/5, 108, 109
Nepomuki Szent János-szobor ex-lege műemléki környezete	7004	29104	5286, 5287/1, 5288, 5250, 4, 5, 14, 23
német nemzetiségi lakóház műemléki környezete	11481	18498	1000, 1002, 1005/4, 1006, 1015, 1017, 958

• **Fő út 69. (volt Bajcsy-Zsilinszky utca 10.), hrsz.: 5287, Nepomuki Szent János szobor.**

A római katolikus templom előtt álló talapzatos barokk kőszobrot 1716-ben állíttatta Laffert Ferdinánd. Korábban kis kápolna épület védte.

Nepomuki Szent János a csehországi Nepomukban született 1340 körül. Csehország védőszentje volt, de a középkorban az utazók (vízen utazók) védőszentjeként is tisztelték, nevéhez csodákat fűztek. Különösen kedvelték Nepomuki Szent Jánost a Laffertok, akik az új, Nepomuki Szent János tiszteletére emelt templom építésének mindjárt a kezdetén, 1716-ban elkészítették a szobrát is.

A szobor leírása a Pest megye műemlékei c. könyvben: „Története: felirata szerint 1716-ben állíttatta Laffert Ferdinánd. Az 1777. évi vizitáció az 1740-ben P. Hubert által állíttatott, Szent Sebestyén szoborral együtt említi. Akkor kis kápolnaépület védte, mely még 1841-ben is megvolt. A kápolna 64. ábra: Nepomuki Szent János szobor

forrás: www.muemlekiem.hu

eltűnt. Az erősen megrongálódott szobor feje letört. A Szent Sebestyén szobrot 1857-ben helyreállították, de ma már nincs meg. Jellege: A római katolikus templom előtt álló talapzatos barokk kőszobor. Leírása: A lendületesen faragott, arany és vörös festéknymokat mutató szent tagozott párkányú, alul ívesen hajló talpazaton áll. A talpazat felső középvonalában címer található, melyet az 1716-os évszám fog közre.”

A szobor fejét időközben helyre állították. Alatta hétsoros latin felirat, melynek azonban utolsó sora lekopott.

• **Fő út 152., hrsz.: 1, Laffert-kastély (ma Városháza).**

A kastélyt 1830 körül építtette báró Laffert Vince táblabíró. Hosszú ideig hatalmas parkkal urasági kastélyként funkcionált.

Magyarország műemléki topográfiája V. kötete így ír róla: „Épült a XIX. sz. elején. Jellege: Szabadon álló földszintes, 15 tengelyes klasszicizáló épület, utcai homlokzatán enyhén kiemelkedő középrizalit háromszögű oromzattal. A rizalit felső részén lizéniák közt 3 ovális vakablak. A többi ablakot sima vakolatsáv veszi körül. A rizaltnak megfelelően az udvaron két pillérrel és két oszloppal alátámasztott, lezárt felhajtó található. Az udvarra vezető háromtagú kapu kovácsoltvasból van, bordás dísszel. Belső rész: A behajtó alól nyíló boltozatos előtérből az épület egész hosszán áthúzódó folyosó nyílik. A folyosókból az utcai homlokzat felé eső helyiségeket kolostorboltzat fedi. A középső háromablakos nagytermet 3-3 kétablakos szoba veszi körbe. Az épület iskola felé eső sarkánál nyílik a dongaboltozatos pince, amelyet két pillér választ le a vele párhuzamosan futó csehboltozatos folyosótól.”

Ez utóbbiról, a pincéről – pontosabban a pincerendszerről – a műemléki topográfia könyv nem beszél. Annál inkább az a legenda, mely szerint a kastélyhoz (vagy még régebbi, bizonytalan létezésű előépületeihez) egy föld alatti menekülőfolyosó is készült, mely egészen a granáriumig (Laffert-kúria), illetve a Duna-partig vezetett. Tény, hogy a korábbi, a kastélyépület alatti pince túlnyúlva az épület határain, egy folyosószerű résszel folytatódik dél felé, a granárium felé. Ennek egy mintegy 4 méter hosszú, szellőző ablak nélküli kezdő szakasza ma is ép és használható. A további esetleges részt azonban még a múlt században lefalazták, eltömték.

A birtok 1864-ben Földváry Móric tulajdona lett, 1900-ban eladta a Tamássy-családnak, akik gyógyszanatóriumot működtettek az épületben. A Tanácsköztársaság idején a községi elöljáróság és a polgári iskola költözött ide, majd 1926-ban a község megvásárolta a kúriát, napjainkban a Polgármesteri Hivatal működik itt. Eredeti kovácsoltvas kapuja, kovácsoltvas kandeláberei és ablakai ma is láthatók.

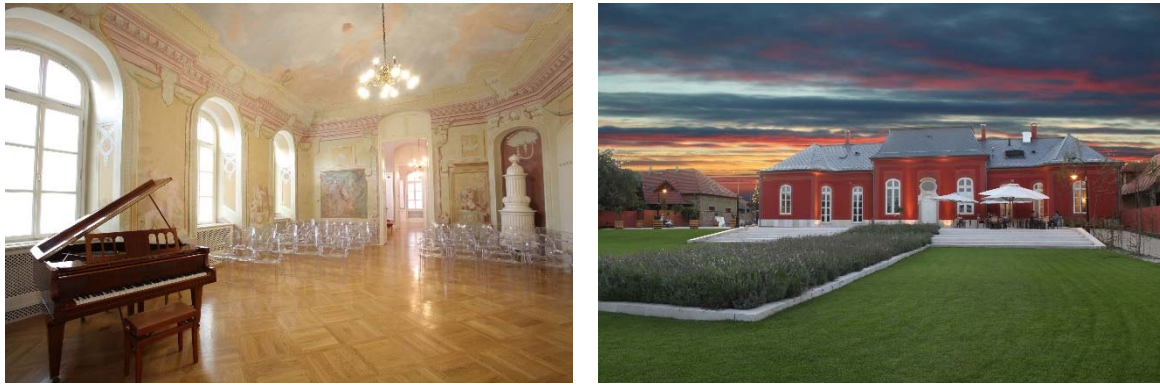
65. ábra: Laffert-kastély

- **Fő út 172., hrsz.: 35, Laffert-kúria (ma kortárs kulturális központ).**

A XVIII. század elején Haraszti földesurai a Laffertek voltak. Első kastélyuk az egykori középkori templom helyén épült. 1718 körül Laffert Ferdinánd építtette a szabadonálló, földszintes, barokk épületet.

A Magyar kastélylexikon I. így ír róla: „A barokk stílusú földszintes épület utcai homlokzatának osztása 2+2+3+2+2, középrizalitján kőkeretes nyílások láthatóak, barokk ajtaja kőkeretes. Két szélén enyhén előrelépő oldalrizalitok állnak. Udvari kapujának jellegzetessége a volutás dísz. Udvari homlokzatának középrizalitjához két szárny csatlakozik. Belsejében boltozatos helyiségek állnak, teknőboltozatos dísztermében freskó nyomain láthatóak. Pincéje is boltozott.”

Az 1800-as években tulajdonosai magtárrá, granáriummá alakították át. Egy időben lakás és műterem volt az épületben, később üresen állt. 2011-re sikerült teljesen megújítani a pusztulás szélén álló épületet, aminek új, kortárs kulturális központ funkciója remélhetőleg hosszú távon is biztosítja a műszaki és gazdasági fenntarthatóságot.

66. ábra: Laffert-kúria

- **Zöldfa utca 39., hrsz. 1001, Német nemzetiségi lakóház (ma tájház).**

Az Alsófaluban, az egykori német telepes részen található házat 1924-ben Weinber Ferenc kezdte el építeni. A ház két részletben épült. 1948-ban egy felvidéki magyar családot telepítettek a ház első részébe, amely a két család közötti folyamatos viszálykodáshoz vezetett. A ház tájházként való felújítása során a 40-es évek elejének megfelelő állapot helyreállítása volt a cél. Az utca felől egymás után sorakozik a tisztaszoba, a tisztakonyha, a lakószoba, a konyha, a spájz, a kamra vagy nyári konyha és az istálló, valamint az udvarban található még egy félig nyitott kocsiszín.

67. ábra: Német nemzetiségi tájház

Helyi védelem

A 3/1998. (V. 4.) sz. Ök. rendelettel elfogadott, de azóta hatályon kívül helyezett Dunaharaszti ÁRT szerint a településen az alábbi épületek voltak helyi védettségűek:

- Lakóház, Fő út 172. (azóta országosan védett, lásd fent).

- **Kálvária kápolna:**

A XVIII. század második felében, a vallási intézmények bővülése iránti igény merült fel. Stolcz József polgár 1762-ben hagyott pénzt a kápolna építésére.

A Pest megye műemlékei c. 1952-ben kiadott könyv leírása szerint: „Kálvária kápolna, 1785-ben a canonica visitatio

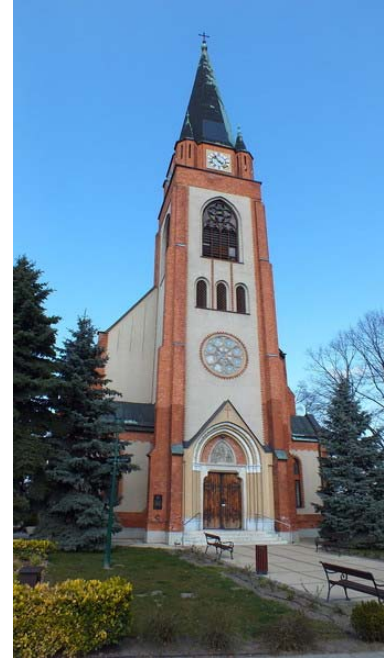
68. ábra: Kálvária kápolna
forrás: www.muemlekem.hu

említi. Stolcz József pesti polgár építette. 1762-ben Stolcz végrendeletben pénzt hagy a kápolnára. 1777-ben a kálvária szobrai rossz állapotban voltak. A kápolna és a kálvária a 2. Vh.-ban összeomlott. Jelenleg csak a kápolna egyszerű homlokzatának alsó része és a dongaboltozatos faragott kő, a hajóba nyíló szentély van meg, valamint szobrok szétszórt töredékei.”

A kápolnát időközben helyreállították.

- **Római katolikus templom**

Az utolsó török harcok idején elmenekült lakosok helyére (1686 után) érkező új betelepülők katolikus vidékről érkeztek. A régi, romos templom helyett – amely még az út bal oldalán a házak között állt – új templomról kellett gondoskodni. A település akkori ura (Forster tábornok) a középkori, használhatatlanná vált templom helyett a XVIII. század elején az országút Duna felőli oldalán építtetett új fatemplomot, amely 1695-ben már állt. Ehelyett építtetett új kőtemplomot 1718-19-ben Haraszti új földesura báró Laffert Ferdinánd. Bár a templomot bővítették és folyamatosan renoválták, lassan tönkrement és szűknek is bizonyult. Ezért került sor a ma is álló, neogót stílusú templom felépítésére. A terveket Jendrassik Alfréd készítette. Az építkezést 1903. májusában kezdték, a felszentelésre 1904. augusztus 20-án került sor.

69. ábra: Római katolikus templom
forrás: www.muemlekem.hu

- **MÁV Vasútállomás épülete**

1882. december 5.-én megindult a közlekedés az új vasúti vonalon. Harasztiin, viszonylag kis lélekszáma miatt csak megállóhelyet létesítettek, azonban a település fejlődése, a parcellázások, a növekvő ipar szükségessé tették vasútállomás építését. 1908-ban a képviselőtestület a közlekedésügyi és kereskedelemügyi miniszterhez fordult, kezdeményezték Dunaharasztiin vasútállomás építését. 1913-ban döntést hoztak az állomás helyéről, valamint a gyalogos és közúti forgalom megoldásáról. Az elkészült tervek tartalmazták a mai aluljárós megoldást is. Jórészt a mai formában épült meg az állomás, földszint + kétemeletes épülete, a rakodó és raktárterület valamint az aluljáró, amely 1916-ban került átadásra.

70. ábra: Vasútállomás épülete
forrás: www.muemlekem.hu

- **Lakóház, Petőfi Sándor utca 23.**

1895-ben a falu akkori földesura Földváry Mórné, báró Laffert Izabella felparcelláztatta birtokának a HÉV és a MÁV vonala közé eső területét. Ekkor kezdett kialakulni a falu üdülőhelyi jellege. A parcellázás lényegében a mai Fő út, Erzsébet utca, Deák Ferenc utca, Jókai utca által határolt területet érintette, amely a nyaralótelepi községrésszé vált. Kialakult a korzó, és egymás után épültek a nyaralóépületek. Az 1910-ben készült térképen a

71. ábra: Lakóház, Petőfi Sándor utca 23.
forrás: www.muemlekem.hu

kialakult utcahálózat a mainak megfelelő és a térkép tanúsága szerint a Petőfi Sándor utca menti tömbben már álltak épületek. Valószínűsíthető, hogy a mai Petőfi Sándor utca 23. sz. alatti épület is ez idő tájt épülhetett. A földszintes ikerház helyi védettség alá helyezett része valószínű még az eredeti állapot szerinti, a másik rész utcai homlokzatát az eredeti állapotnak megfelelően újjították fel, de a többi homlokzat már részben megváltozott.

- **Lakóház, Móra Ferenc utca 9.**

Újharaszti üdülőttelep kialakulása után, az 1900-as évek elején folytatódott a tisztviselőtelep parcellázása a MÁV vonal irányában. Egy 1909-ben, Dunaharaszti tisztviselőtelep felosztásáról készült vázrajzon, az Erzsébet utcától északra fekvő területen a ma is meglévő utcahálózat és tömbök láthatók. A terület beépítése az 1924-ben készült térkép szerint a vasútvonal mentén indult, többek között a Móra Ferenc utca menti tömbben. Ez idő tájt épülhetett a Móra Ferenc utca 9. sz. alatti villaépület, amely földszint + tetőtérbeépítéses, felújított lakóház.

72. ábra: Lakóház, Móra Ferenc utca 9.
forrás: www.muemlekem.hu

- **Általános iskola, Rákóczi Ferenc utca 28.**

A két világháború között Dunaharasztiin jelentős fejlődés következett be az iskolai oktatás kiszélesedése terén. A lakosság összetétele kihatott az iskoláztatásra is. Az iparos – kereskedő – közlekedési – tisztviselő réteg, amely többségben volt a községben, magasabb iskolát követelt, mint a földművelésből vagy napszámából élők. A Rákóczi ligeten 1912-ben megnyitott négy tantermes iskola már a 20-as években is kicsinek bizonyult. Eleinte két kisegítő tantermet béreltek az iskolával szemben, azonban a végleges megoldás az iskola bővítése volt. 1927-ben kezdték az iskola bővítését nyolcosztályosra, emeletráépítéssel. A – Lajta Béla puritán stílusában – négy új tanteremmel, irodával, tanácsteremmel bővült iskolát 1928. decemberében adták át.

73. ábra: Általános Iskola, Rákóczi Ferenc utca 28.

- **Kegyeleti park**

Példaértékűen rendezett temetőkert, mely emléket állít a Dunaharaszti életében egykoron fontos szerepet játszó személyeknek, és képviseli az identitás folytonosságát.

74. ábra: Temető

Irodalomjegyzék

- Magyarország megyei kézikönyvei. 13.
 - Czinege - Helméczy - Makay - Sziráki - Tóth: Dunaharaszti története I.
 - dr. Helméczy - Surányi: Dunaharaszti története II.
 - Helméczy - dr.Helméczy - dr. Surányi: Dunaharaszti története III.
 - Virág Zsolt: Magyar kastélylexikon I. Pest megye kastélyai és kúriái
 - Magyarország vármegyéi és városai Pest - Pilis - Solt - Kiskun vármegye I.
 - A Budapesti Agglomeráció Településrendezési Terve
 - A BAFT Területfejlesztési Koncepciója (Tervezői javaslat)
 - Dunaharaszti Általános Rendezési Terv felülvizsgálata 1997-1998.
 - Dunaharaszti Várossá Nyilvánítási Kezdeményezése 2000.
 - Magyarország kistájainak katasztere
 - Felszínvíz vizsgálati jelentés. ÁNTSZ Pest Megyei Intézete
 - Duna-Tisza-csatorna vízminta vizsgálati eredmények EDiCon Kft.
 - <http://epiteszforum.hu/omladozo-kuriabol-kortars-kulturalis-kozpont>
 - <http://lazarus.elte.hu/~zoltorok/oktat/2000/albert/albert.htm>
- <http://www.svabhaz.hu/>

Az örökségi értékek elemzése

Dunaharaszti város országosan védett műemlékei – a német tájház kivételével – a török idők utáni újraterülepüléstől a XIX. század második felében bekövetkezett városiasodási folyamat beindultáig keletkeztek. Mindhárom objektum, a Nepomuki Szent János szobor és a két kastély (vagy kúria) az első birtokos családhoz, a Laffertekhez kötődik.

A két épület az ország nagy számú kúriájának, kiskastélyának sorába illeszkedik, védelmük elsősorban a helyi történelemben és városképben játszott fontos szerepüknek szól. A Laffert-kastély a település közigazgatásának színtereként (és a korábbi birtokos család lakhelyeként) a települési identitás fontos alakítója, a Laffert-kúria ezzel szemben az utóbbi másfél évszázad során bár jellegzetes alakítója volt a településképeknek, díszeitől megfosztva, gazdasági épületté alakítva inkább történeti jelentéstartalmával, mint konkrét építészeti megjelenésével képviselte a folytonosságot. Néhány éve történt teljes körű rekonstrukciója, mely az épület legkorábbi, birtokosi lakhely funkciójához nyúlt vissza, a rég feledésbe merült épületforma visszaállításával (újjaépítésével) és a nívós kortárs építészeti-belsőépítészeti megoldások alkalmazásával elsősorban egy új, kortárs kulturális értéket eredményezett, mely a történelmi gyökerekre alapoz.

A Nepomuki Szent János szobor képviseli a település újkori vallási folytonosságát, hiszen a török idők után épített korai katolikus templom azóta eltűnt, helyét a XIX. század végének megfelelő stílusú, neogótikus épület vette át. Haraszti középkori egyházi emlékei végleg eltűntek, a falu újjaépítések a régi templom telkére épült a birtokos család lakhelye.

A német nemzetiségi tájház a város nemzetiségi hagyományaira emlékeztet, valamint a hagyományos lakóház, életmód korabeli bemutatását biztosítja.

A régészeti emlékek nem jelentenek közvetlen, bemutatható értéket a településnek, leginkább leleteik gazdagítják a területileg illetékes múzeumokat. A Rómer Flóris által leírt római castrumnak a

pontos helye sem ismert, valószínűleg az újkori építkezések során maradéktalanul felhasználták az értékes, faragott kőanyagot.

A település korábban rendelkezett helyi védelmi rendelettel, az ilyen módon egykor védett épületek elsősorban a település helyi identitásának alakításában játszanak szerepet: a historizáló vasútállomás, a századfordulós villák és templom nem képviselnek országos műemléki értékeket, de megőrzésük megtartásuk indokolt, hiszen a folytonosságot, állandó értékeket képviselik a változó városképben.

Területhasználat és területi állapot a kulturális örökség összefüggésrendszerében

Dunaharaszti leginkább változásban lévő területei nem nagyon érintik a kulturális örökség elemeit. Az 51. főút 20 évvel ezelőtti kiépültével a barokk műemlékek forgalmi, és ezáltal környezeti terhelése csökkent, ami hosszú távú fennmaradásuk szempontjából előnyös.

Az elmúlt két évtizedben bekövetkezett jelentős változások, elsősorban nagy léptékű ipari- és logisztikai fejlesztések és az új lakónegyedek kialakítására irányuló telekparcellázások a föld alatt szunnyadó régészeti értékekre lehetnek hatással. Ezek megbolygatása azonban együtt jár feltárásukkal, értékmentésükkel, melyet a továbbiakban is biztosítani szükséges.

Örökségvédelmi terv

Az országosan védett négy objektum környezete a Fő út közelében inkább képében, mint alapvető területhasználatában változhat. Kivételt képez az egykori hajóépítő üzem területe, mely a városközpont közvetlen közelében az egyik legjelentősebb fejlesztési terület, bár a Fő út hagyományosnak mondható képétől elszigetelt a HÉV járműtelepe, mely nagy kiterjedésével és fasávjával nem csak elválasztó hatást fejt ki, de meg is védi a hagyományos léptékű belvárost az új fejlesztések zavaró hatásától. Ezzel együtt ennek a területnek a jövőbeni fejlesztésénél figyelembe kell majd venni a történeti belvároshoz való közelségét, és a környék hagyományos beépítésétől, területhasználatától idegen léptékét.

A korábban helyi védettséggel érintett vasútállomás és környéke a jövőben színtere lehet az infrastrukturális fejlesztéseknek: hosszú távon újabb vasúti sínpár lefektetése van tervbe véve. Ez az egyelőre konkrét időponttal nem rendelkező fejlesztés kihatással lehet a XIX. századi épített örökséget képviselő állomásépületre és a vele együtt korábban védett, évszázados aluljáróra.

A XIX. század végétől kialakult nyaraló- és villanegyedek telekstruktúrájának megőrzése, a felaprózódás megelőzése és a léptékidegen építkezések megakadályozása fontos az átfogó településkép megőrzése szempontjából.

Az elkövetkező idők fejlesztéseinek, az új városközpont, és további lakónegyedek és ipari területek kijelölésekor fontos a föld alatt rejtőző régészeti értékek figyelembe vétele, lehetőség szerinti megóvása, az esetleg előkerülő, in situ bemutatásra érdemes leletek beillesztése a fejlesztésekbe, és a teljes körű értékmentő ásatás.

I.14.2. Változtatási szándékok

Településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változtatás

A jelenleg beépített területen **településszerkezeti változás** nem várható.

Dunaharaszti településmagja – a város legrégebben kialakult része – valamint az 1800-as évek második felében és az 1900-as évek elején kezdődő további parcellázások során kialakult

településszerkezet nem változik. Változást a korábbi elhatározásoknak megfelelően az 51. sz. főút mentén, a jelenleg többnyire még mezőgazdasági hasznosítású területeken alakuló gazdasági terület jelent és azok az új fejlesztésű területek, ahol a területhasználat és a beépítettség is változik.

Területhasználati és beépítettségi változás fog bekövetkezni az új fejlesztési területek kialakítása, valamint egyes helyeken mezőgazdasági területek beépítésre szánt területté alakulása során.

Ilyen belterületen a Paál László utca menti, jelenleg még nagyrészt beépítetlen terület, az egykori kiskertes területek délen a Zágoni utca mentén (MÁV alsó) és az M0 gyorsforgalmi úttól északra, ahol a lakóterületté alakulás már folyamatban van. Valamint ilyen a jelenlegi belterülethez közvetlenül csatlakozó mezőgazdasági területek átalakulása lakóterületté ill. intézményterületté. Ezek pl. a Soroksári út – Budapest határa menti terület, az M0, vasút, Csokonai utca közötti terület, a Határ úttól északra fekvő terület, a Haraszthy Ferenc utca, Paál László utca közötti terület a Horgásztavak környezetével. Mivel a történelmi városközpont a Fő út két oldalán, a templom és a városháza környezetében alakult ki, és a beépített területeken a városközponti funkció fejlesztésére nincs lehetőség, ez utóbbinak a településszerkezeti terv városközponti szerepet szán lakóterülettel kiegészítve, nagy zöldfelület – közpark – biztosításával.

Területhasználati változás fog bekövetkezni az Alsónémedire vezető úttól délre fekvő kiskertek területén, amely távlatban üdülőterületté alakul. Az 51. sz. főúthoz, vízisportot szolgáló tavakhoz közelebbi oldalán pedig lakóterület alakul ki. Az 51. sz. főút mentén gazdasági területek alakulnak ki a mezőgazdasági területekből.

Beépítettségi változást eredményez a mai városközpont szerepét betöltő terület városközponti funkciójának kihangsúlyozása az intenzív, zárt sorú beépítés megvalósulása során.

A korábbi kijelölésekhez képest jelentős változás jelenleg nem tervezett.

Tájszerkezeti, tájhasználati változtatás

A tájszerkezeti, tájhasználati változtatások során az eredeti tájkarakter megőrzése a cél. A településszerkezeti és a szabályozási terv jelentős településszerkezeti változást ugyan nem javasol, de a hatályos tervben kijelölt, jelenleg az övezettől eltérő használatú területek fejlődése, a távlati területfelhasználásnak megfelelő funkciók kialakulása következtében tájszerkezeti változás fog bekövetkezni a településen.

Külterületen jelentősen **megváltozik a tájszerkezet** azokon a területeken, ahol az eddigi művelési ágot karakterében teljesen más művelési ág, vagy területhasználat váltja fel.

Ilyen karakteres változást jelent

- az 51. sz. út mentén tervezett gazdasági és ipari területek jelenlegi mezőgazdasági, szántóterületen,
- a bányatavak utóhasznosításaként tervezett, nagyterjedésű, elsősorban vízi sportolásra szolgáló területek,
- új kavicsbánya területének kijelölése a település délkeleti közigazgatási határánál.

Tájhasználati változás fog bekövetkezni távlatban az Alsónémedire vezető úttól délre a közigazgatási határig húzódó kavicsbánya – a bányatavak és környéke – területén, ahol a bányaművelés megszűnése után rekultivált területen egyéb, tájba illeszkedő funkció helyezhető el. Itt nagyterjedésű, sportolásra szolgáló terület kerül kialakításra, ahol különböző, rekreációhoz kapcsolódó építmények létesíthetők (kemping, panzió, vendégház stb.), a tavak közvetlen környezetében strandterületek, vízi sport-központok, a zöldfelületi részen erdők, a rekreációs területen magas színvonalon fenntartott közpark jellegű zöldterületek.

A közigazgatási terület délnyugati részén távlatban kialakításra javasolt új kavicsbánya (IV. sz. kavicsbánya) megnyitása szintén jelentős tájképi változást idéz elő.

A megszűnő, kisebb erdőterületek nagyságát meghaladó mértékben kerültek kijelölésre új erdőterületek.

Infrastrukturális változás

Közlekedési változások

Az **országos úthálózat** fejlesztési tervei között szerepel:

- az 51. sz. főút keresztmetszetének 2x2 forgalmi sávra bővítése.

A **települési úthálózat** fejlesztési feladata az újonnan kialakított, beépítésre szánt területek feltárására, valamint a város fejlődése következtében egyre jelentősebb szerepet játszó gyűjtőutak hálózatának kialakítása.

Kelet-nyugat irányú kapcsolatot biztosít

- a Határ út, Szondi utca kiépítése – Dr. Pósta Sándor utca egyirányú utcapár kijelölése,
- a Temető utca meghosszabbítása a Fő útig és az 51. sz. főútig a tervezett, új városközpont megközelítése.

Észak-déli irányú kapcsolatot biztosít

- a Táncsics utca és Gábor Áron utca összekötése mezőgazdasági területen keresztül,
- a Munkácsy Mihály utca meghosszabbítása déli irányban a Haraszti-szőlők területén alakuló lakóterületig,
- a Jedlik Ányos utca meghosszabbítása déli irányban a Temető utcáig a tervezett, új városközpont megközelítésére,
- Károlyi Mihály utca szélesítése.

Vasúti közlekedés:

A nemzetközi és elővárosi vasúti közlekedés fejlesztése második vágány megépítését irányozza elő. A kapcsolódó fejlesztések során a szintbeni közúti átjárók helyett megépülő aluljárók nagy távlatban biztosítják a vasút által elválasztott városrészek közötti kapcsolatot.

Közműellátottság változása

A város beépített területeinek közműellátása csaknem teljesnek mondható. A felszíni vízelvezetés kiépítettnek tekinthető, a hiányzó, nem megfelelő árkok és csatornák megépítése, felújítása folyamatosan zajlik.

A közműfejlesztés feladata elsősorban az új fejlesztési területek közműellátása, mivel új beépítés csak teljes közműellátással valósítható meg.

Demográfiai változások

Az elmúlt időszak migrációs folyamatai pozitív egyenleget mutattak. A város jelentős gazdasági fejlődése a népesség növekedését eredményezte. A beköltözések nemcsak pótolták a természetes népmozgalmat veszteségeit, hanem növelték a város lakóinak a számát.

A gazdaság folyamatos fejlődése, a munkahelyek számának további növekedése várhatóan további bevándorlásokat eredményezhet.

I.14.3. Hatáselemzés

Történeti településhálózat, a településkép, településkarakter változásának hatásai

A történeti településhálózatban a terv nem változtat, a jelenlegi lakóterületeken a településkép összességében nem változik. A történelmi városközpont területének fokozatos átalakulása a településrész előnyös változását jelenti, hiszen a jelenleg kevésbé egységes megjelenésű terület – többnyire előkert nélküli épületek épültek, helyenként (változó méretű) előkert is van, néhol az oldalhatáron álló beépítés a házak összeépítésével zárt sorúvá alakult, de szabadonálló épület is látható – a terv szerinti beépítéssel egységes megjelenésű, karakteres utcakép kialakulását eredményezi.

A jelenlegi, történeti városközpont funkciójának megerősítésével egyidejűleg kialakítandó új településközpont területén, a folyamatos fejlődés eredményeként felmerült igények kielégítésére, a funkcióknak megfelelő új, igényes épületek elhelyezhetők. Az új központ meglévő, illetve folyamatosan beépülő lakóterülethez kapcsolódik, de a kialakítandó gyűjtőút-hálózat biztosítja a kapcsolatot a település valamennyi régen és újonnan beépített, beépítésre kerülő lakóterületével és a gazdasági területekkel.

A település egészét tekintve jelentős változás az 51. sz. főút mentén kialakuló gazdasági terület, melynek egy része ma még mezőgazdasági hasznosítású. Szerepe fontos a település gazdasági életében, a település szerkezetében meghatározott helye biztosítja, hogy az ipari funkciók technológiából, közlekedésből stb. eredő esetleges környezeti terhelése a lakóterületeket nem, vagy csak kevésbé érinti. Az 51. sz. főút mentén épített, épülő kereskedelmi, szolgáltatási célú épületek sávja karakteres választóvonalként jelenik meg a lakóterületek és a külterület erdővel, vízfelületekkel, sportterületekkel váltakozó mezőgazdasági, elsősorban szántóterületei között.

Az új gazdasági területek 51. sz. főút menti kialakítása biztosítja, hogy a funkcióból eredő nagyobb forgalom hatása lakóterületeken nem érzékelhető.

Jelen tervben tervezett változások területe nem jelentős, így azok a településképet összességében nem befolyásolják. Ez vonatkozik a javasolt egyéb változtatásokra is: Duna-part végigjárhatóságának biztosítására és az egy-két telekre kiterjedő üdülőterületi változtatásokra.

Természeti, táji hatások

A természeti, táji változtatások eredményeként távlatban a kavicsbányászat megszűnése, a meglévő bányaterületek tájba illeszkedő kialakítása a jelenleg zavaró elemként létező "tájsebet" szünteti meg. A bánya helyén létesítendő, tájba illeszkedő funkciók – sportolásra szolgáló területek, kemping, strandterületek, vízi sport központok, erdők, közpark jellegű zöldterületek – biztosítják a környező tájhasználathoz alkalmazkodó tájhasználatú terület kialakítását.

Az 51. sz. főút mentén kijelölt gazdasági térség folyamatos fejlődése, a gazdasági területen belül újabb telephelyek megjelenése hatására távlatban a gazdasági tevékenységből és a megnövekedő forgalomból származó környezeti terhelés a jelenlegihez képest növekedni fog. A gazdasági terület hatályos településszerkezeti tervben történt kijelölése a lakóterületek elhelyezkedésének figyelembe vételével történt. A főút mellett sávosan, egy tömbben található terület megközelítése, funkcionális terhelő hatásai így kevésbé zavarják a település lakott térségeit.

A közigazgatási terület délnyugati részén távlatban kialakításra javasolt új kavicsbánya (IV. sz. kavicsbánya) megnyitása csak azután lehetséges, ha a jelenleg működő kavicsbánya már nem üzemel

és területének min. 70%-át rekultiválták, a pormentesített szállító utak megépítésre kerültek, a Duna-Tisza-csatorna mentén legalább 50 m-es sávban előfásított véderdősáv létesítése megtörtént.

Ett - Természeti terület övezetének megtartásával természetes vagy természetközeli állapotú, országos jelentőségű védett természeti területeken, valamint a helyi védelemre tervezett területeken a meglévő, kialakult állapot megőrzése, vizes élőhelyek fennmaradása, illetve a helyi védelemre javasolt öntözőgödrök esetében a kultúrtörténeti, természeti érték megóvása biztosítható.

Az országos védettségű Dunaharaszti turjános folytatásában a helyi védelemre tervezett nádasok területe, az Alsónémedi turjánoshoz kapcsolódva egybefüggő ökológiai folyosót képez, párhuzamosan az Országos Területrendezési Tervben ökológiai hálózat részeként szereplő Duna-Tisza-csatorna menti területtel.

A régészeti emlékek feltárhatósága, műemlékek megújulásának és fenntarthatóságának esélyei, környezeti terhelések az épített örökség műszaki állapotának összefüggései

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek és a régészeti érdekű területek részben beépített területen vannak, zömmel az egykori Haraszt falu területén, részben mezőgazdasági hasznosítású területen, ahol jelen terv nem javasolja a területhasználat megváltoztatását. Egy belterületen lévő régészeti érdekű terület – a Temető utca menti – beépítése folyamatban van. Itt a régészeti lelőhelyek feltárhatósága a beépítés megkezdése előtt biztosítható.

A település műemlék épületeit érintő változást (telekalakítás, funkcióváltás) a terv nem javasol. Az egykori Laffert-kastélyban ma a városháza üzemel, az egykori Laffert-kúria (később magtár majd lakóépület) felújításra került, kulturális funkciót tölt be, a német nemzetiségi lakóház tájházként működik, a Nepomuki Szent János szobor és környezete rendezett, karbantartott. A műemlékek hosszú távú fenntarthatósága biztosított.

Az épített örökség környezeti terhelése elsősorban a településen áthaladó 510. számú főút forgalmának a – gépkocsi ellátottság fejlődésének megfelelő – növekedéséből adódik. A város műemlékei a történelmi városközpont területén találhatóak, így azokra is a várható forgalomnövekedésből adódó környezeti terhelések hatnak. A város jelentős gazdasági fejlesztései a lakóterületen kívül haladó, 51. sz. főút mentén történnek, így az abból eredő környezeti terhelések a műemlékek műszaki állapotát érdemben nem befolyásolják.

I.14.4. Összefoglalás

Dunaharaszti meghatározó településszerkezete az 1900-as évek első felében történt parcellázásokkal lényegében kialakult. A meglévő lakóterületek bővítéseként kijelölt, folyamatosan beépülő, új lakóterületek a település szerkezetében, a beépítés jellegében érdemi változást nem jelentettek, ezek területhasználati és beépítettségi változást eredményeztek az adott helyen.

Jelentős változást az 1990-es évektől az 51. sz. főút és az M0 autótűt kiépülése jelentett. Egyre több vállalat telepedett meg a főút mentén, kihasználva a jó közlekedési lehetőséget. Az 51. sz. főút menti iparterület északi része nagyrészt beépült, de a készülő terv lehetőséget biztosít az út mentén további kereskedelmi, szolgáltató, raktározási célú és iparterület kialakítására.

A fejlődő ipar egyre több munkahelyet jelentett, egyre több ember számára biztosított és biztosít megélhetést. A foglalkoztatottak jelentős része betelepülő, akik számára lakást kell biztosítani. A növekvő lakásigény kielégítése részben új lakóterületek kijelölésével, részben az egykori kiskertes területek lakóterületté alakulásával történt. A lakóterületek beépítése általában a csatlakozó területek beépítésének megfelelő jellegű, így azok a településképet adott helyen érdemben nem

változtatják meg. Vonatkozik ez a Baktay Ervin utca mentén tervezett kisvárosias beépítésre is, amely meglévő kisvárosias beépítésű területhez csatlakozik.

A történelmi városközpont területén a terv szerinti zárt sorú, karakteres új beépítéssel kedvező megjelenésű központi városrész, egységes utcakép alakulhat ki. A régi városközpont funkciójának megerősítésével egyidejűleg egy új településközpont helyének kijelölésére került sor. A vasút és az 51. sz. főút között elhelyezkedő terület szervesen kapcsolódik meglévő lakóterülethez, valamint szomszédos a horgásztavak és környéke zöldfelületével. A gazdasági területek is rövid úton elérhetők.

A település közlekedésfejlesztése során kialakításra kerülő gyűjtőút-hálózat lehetőséget biztosít az új városközpont elérésére a város bármely, távolabbi részéből is.

A város idegenforgalmi szempontból jelentős részei az üdülőterületek a Duna-parton, amelynek szerepét a terv megerősíti, továbbá új üdülőterületet is kijelöl az 51. sz. főúttól keletre húzódó, a vízi sípálya melletti kempinggel szomszédos kiskertek területén. Az üdülőházas terület a módosítás során bővül a csatlakozó, nagykiterjedésű sportterület egy részén kialakításra kerülő üdülőterülettel. Az átalakulással egységes megjelenésű, előnyös városképi hatású terület alakulhat ki a jelenleg meglehetősen vegyes képet nyújtó területen.

A tájhasználatban bekövetkező változások leglényegesebb eleme a jelenleg még üzemelő kavicsbánya-tavak és környéke rekultiváció utáni, más célra (közpark jellegű zöldfelület, erdő, sportterület, strand stb.) történő hasznosítása. A terület tájba illeszkedő zöldfelületi kialakítása során a tájkarakter megőrzése a cél. A terven a település déli közigazgatási határánál jelölt bányaterület megnyitása a távolabbi jövőben várható.

A belterületi zöldfelületek kialakításánál az elszórtan található közparkok és közkerteken kívül az összefüggő fasorok telepítése a cél.

A településen található természetvédelmi területeken csak a törvény által megengedett beavatkozás lehetséges.

A településen található műemlék épületek vonatkozásában a terv nem javasol változást. A városháza épülete, a Laffert-kúria és a tájház rendszeres karbantartása, megóvása biztosított.

A település környezeti terhelése elsősorban a közlekedésből adódik, leginkább a forgalmas utak mentén, azoktól távolodva fokozatosan csökken. Az 51. sz. főút keresztmetszetének 2x2 sávra történő bővítését a környező gazdasági területek folyamatos fejlődése indokolja, azonban ez kedvezően hat a településen áthaladó 510. sz. út forgalmára is, részben tehermentesítve azt.

A tervezett változtatások a településen összességében kedvező hatásúak. A tervezett beépítéssel egységes városkép alakulhat, az egyes funkciók számára kijelölt területek a környezetvédelmi szempontokat messzemenően figyelembe veszik.

A tájhasználat meghatározásánál a nemkívánatos funkció megszüntetése, tájba illeszkedő kialakítású területhasználat volt a cél.

AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

I.14.5. Területfelhasználás vizsgálata

Dunaharaszti szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Dunaharaszti Pest megyében, Budapest déli határán, a Ráckevei (Soroksári)–Duna bal partján helyezkedik el. Területe 2917 ha. Északon Budapest XXIII. kerülete, Soroksár, keleten Alsónémedi, délen Taksony, nyugaton Szigetszentmiklós és a Duna-ág határolja.

Szerkezetét meghatározza, hogy a közúti és a kötöttpályás közlekedést illetően is tranzit szerepet tölt be. Területén **áthalad észak-déli irányban az 51. sz főút és az 510. sz. út**, amelyek a főváros és déli várostérsége közötti kapcsolatot biztosítják – az Alsónémedin áthaladó 5. sz. főúttal együtt. A közigazgatási terület **északi részét keresztezi az M0 gyorsforgalmi út**, amelyen keresztül halad az országot átszelő tranzitforgalom jelentős része, és ide esik **az M0 – M51 – 51. sz. utak csomópontjának egy része** is. Az 5. sz, 51. sz. és 510. sz. utak közötti, nagyjából **kelet-nyugati irányú 5201. sz út** az Alsónémedivel való összeköttetést biztosítja és a település belső közlekedésében is jelentős szerepet játszik.

A kötöttpályás vonalak iránya szintén alapvetően észak-déli irányú. A **Budapest – Kelebia vasútvonal** a helyi, térségi és nemzetközi forgalomban egyaránt szerepet játszik. A **H6 jelű HÉV** Dunaharaszti területén keresztezi a Ráckevei (Soroksári)–Dunát és lép be a Csepel-szigetre Szigetszentmiklós felé.

A **Ráckevei (Soroksári)–Duna** elválasztó hatású, a térségi közlekedésben nem játszik szerepet. Üdülési, turisztikai és sport célú hasznosítás szempontjából azonban térszerkezeti tengely.

A Duna-ág meghatározó szerepet töltött be Dunaharaszti településszerkezeti fejlődésében. A **Duna közelében futó főút mellett alakult ki a település magja**, és a Duna-ág határoló szerepének köszönhetően a későbbiekben **féloldalasan, a folyótól távolodva fejlődött**. Ennek köszönhetően mára a város hagyományos központja gyakorlatilag a település szélére került.

A vasút is hasonlóan jelentős szerepet játszott a szerkezeti sajátosságok kialakulásában. A **vasúti megközelítés vonzó hatással, a vasúti pálya akadály** szereppel bír. Ennek megfelelően a Fő út és a vasút közötti terület töltődött meg lakóterületekkel, majd a **Némedi út mentén** nyúlt át a település a vasúton túlra.

A várost elkerülő és tehermentesítő **51. sz. út** megépülésével újabb erős hatás érte a város szerkezeti fejlődését. Ezúttal ipari, logisztikai telephelyek létesültek a kiváló közlekedési kapcsolatokat biztosító út mellett, és ez a zóna határolja le keleti irányban a belterületet.

Délen a Duna-Tisza-csatorna képez „természetes” határt a beépítéseknek. Északon nincs ilyen jellegű határvonal. A település **északon túlterjed az M0 vonalán és összenő Budapesttel**.

Összességében a város szerkezete jellemző zónákra bomlik a használatokat, funkciókat illetően. A Ráckevei (Soroksári)–Duna és a Fő út, HÉV vonala között az üdülőké, sporté, rekreációé a főszerep. Az 51. sz. főút mentén a gazdasági funkciók dominálnak. A kettő között terül el a túlnyomórészt családiházias beépítésű lakóterület, amelyet intézményi funkciók, lakótelep, kisebb gazdasági területek foltjai szakítanak meg. Az 51. sz. főút vonalán túl a kiskeretekkel kísért bányatavak zónája, valamint mezőgazdasági területek és erdők mozaikos tája található.

Dunaharasztiiban a kertvárosias beépítésű, családiházias lakóterületek és a csarnokjellegű épületekkel beépített gazdasági területek dominanciája jellemző, amelyek mellett a Duna-parti és tavak menti, rekreációs funkciót kiszolgáló területeket kell kiemelni.

A területfelhasználás konfliktusai

A TSZT szerinti tervezett területfelhasználás és a valóságban meglévő, tényleges területhasználat közötti eltérést, konfliktust – vagyis azokat a területeket, ahol városszerkezetiileg más típusú területfelhasználás megjelenése lenne indokolt – az alábbiakban ismertetjük (a léptékében nagyobb, mértékadó konfliktusok kerülnek bemutatásra).

Ezeknek az eseteknek egy részében **a jelenlegi használat a környezetre nézve kevésbé terhelő, mint a tervezett új felhasználás**, vagyis az eltérés környezeti szempontból nem okoz problémát. Másképpen fogalmazva, ezek a területek még nem kerültek felhasználásra, hasznosításuk a későbbiekben várható az igényeknek megfelelően. Ilyenek a korábbi kiskertes mezőgazdasági területek, a **korábbi zártkertek helyén kijelölt kertvárosias lakóterületek**, amelyek igénybevétele a telkek újraosztása és az infrastruktúra kiépítése után lehetséges. A temetőtől délre lévő terület és az MO gyorsforgalmi úttól északra lévő terület tartozik ebbe a kategóriába. Másik csoportot képviselnek a gyengébb minőségű **mezőgazdasági területek helyén kijelölt gazdasági területek** az 51. sz. főút környezetében. Jelentős területeken megtörtént a hasznosítás, de még bőven áll rendelkezésre területi tartalék. Ezeknek a területeknek a megközelítését a főút kiválóan biztosítja, a feltáró utak és szükséges infrastruktúra elemek megvalósítását követően vehetőek igénybe. A környezeti szempontból a tervezett állapothoz képest jelenleg kevésbé igénybe vett területeknek a harmadik csoportját a **tavak környezetében kijelölt üdülőterületek** jelentik. Itt, a korábbi kiskertes területen szintén a telekújraosztás és infrastruktúra kiépítés az intenzívebb hasznosítás feltétele. Az Újhegyi–Dűlő Ráckevei (Soroksári)–Duna melletti területein viszont éppen az üdülő jellegű használat fordul elő még nagy számban, azonban a tervezett területfelhasználás már **kertvárosias lakóterület az üdülőterület helyén**. Itt a hétvégi házak átépülése folyamatosan várható azokon a területeken, ahol megfelelő telekméretűek állnak rendelkezésre, vagy sikerül azokat kialakítani. Végül meg kell említeni a település beépített területeinek határán kijelölt **új kertvárosias lakóterületeket**, amelyek egy része már beépült, de még nagyszámú üres telek található itt. Ezek hasznosítása nem igényel további beruházásokat, azonban a **kijelölt zöldterületek** kialakításáról gondoskodni kell a lakóterületek beépülésével párhuzamosan (pl. Újhegyi-dűlő területén).

Jelentősebb konfliktust jelentenek azok a területek, ahol a jelenlegi hasznosítás nagyobb környezeti terhelést jelent, mint a tervezett, vagy az adott funkció nem felel meg a területben rejlő lehetőségeknek. Dunaharaszti esetében az egyik legfontosabb helyhez kötött értéket a Duna jelenti, így az annak partján lévő korlátozott mennyiségű hely jó kihasználása kulcskérdés. A **Duna-ág partján lévő telephelyek** nem használják ki ezt a potenciált, helyettük központi vegyes területfelhasználás, közösségi funkciók letelepítése kívánatos. Ráadásul a part végigjárhatósága, a vízparti élmény biztosítása is így biztosítható. A **temető környezetében lévő gazdasági területek**, telephelyek funkciója konfliktusforrást jelent, mivel ott a lakóterületek kiterjedése a jellemző folyamat. A temetővel szemben, a Paál László utca túloldalán lévő felhagyott gazdasági terület lakóterületi vagy intézményi hasznosítása, a temető mellett lévő telephely temetőbővítésre való igénybevétele indokolt. A már igénybevett gazdasági területek funkcióváltása, újrahasznosítása esetén a meglévő infrastruktúra hálózatok hasznosíthatók.

Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)

Dunaharaszti a legtöbb területen jól ellátja a város lakosságát intézményekkel, szolgáltatásokkal. Ugyanakkor ezek hatóköre ritkán haladja meg Dunaharaszti területét. A gimnázium, egyes szakorvosi rendelők, sport és kiskereskedelmi funkciók szolgálnak ki szomszédos településeken élőket is, illetve a piac, a horgászat, a kemping és a vízisportok bírnak kiemelendő vonzerővel. Ebben a körben meg kell említeni, hogy az ipari területen működő vállalkozások gazdasági és foglalkoztatási szerepe jelentősen túlmutat a városon.

Az alapfokú ellátás hiánytalanul biztosított a településen. A középfokú ellátások esetén azonban már részben Szigetszentmiklósé, főképpen pedig Budapesté a főszerep. A legmagasabb szintű funkciók minden esetben a fővárosban érhetőek el.

Közigazgatás

Dunaharaszti Polgármesteri Hivatal (Fő út 152.) a város központjában található, és helyet ad az ügyfélszolgálatnak valamint az önkormányzati tulajdonú gazdálkodó szervezetek székhelyének is.

Az államigazgatás területi szervei közül Dunaharasztiiban kirendeltsége van a Szigetszentmiklói Járási Hivatal Okmányirodai Osztályának (Báthori utca 1.) és Járási Gyámhivatalának (Andrássy Gyula utca 14.).

A **Dunaharaszti Rendőrőrs** (Dózsa György út 24.) a Szigetszentmiklós Rendőrkapitányság alárendeltségében működik. **Tűzoltó-parancsnokság** Szigetszentmiklóson van.

A **Városi Temető** a Paál László utcában található.

Egyházi intézmények

A **Római Katolikus Egyháznak** két egyházközsége van a városban: a Szent István Egyházközség (Fő út 71.), amelynek szép neogótikus temploma van, és a Szent Imre Egyházközség (Toldi Miklós utca 28.).

A **Református Egyházközség** gyülekezeti helyisége (Rákóczi Ferenc utca 21.) 1991-ben templomtornyot kapott.

A Dunaharaszti és Környéke Evangélikus Egyházközség temploma (Damjanich utca 33.) 1981-ben épült.

A **Dunaharaszti Baptista Gyülekezet** imaházát (Damjanich utca 40.) 1980–83-ban építették.

Nevelési, oktatási intézmények

Az öt **városi óvoda** működtetése két intézmény keretein belül került megszervezésre. A település területén belül megfelelően eloszlanak az önkormányzati óvodák, azonban jellemző, hogy az ellátási körzetük szélén fekszenek.

- Hétszínvirág Óvoda (Knézich utca 21.): gyermekcsoportok száma: 13, férőhely: 372 fő. 2005-ben került átadásra, de azóta már bővítették is.
- Százzorszép Óvoda (Táncsics Mihály utca 33.): gyermekcsoportok száma: 4, férőhely: 80 fő. A Hétszínvirág Óvoda tagintézménye. Lakóházból lett átalakítva, levegőzésre csak a közeli játszótéren van mód.
- Szivárvány Óvoda (Egry József utca 6.): gyermekcsoportok száma: 6, férőhely: 130 fő. A Hétszínvirág Óvoda tagintézménye. 2014-ben került átadásra.
- Mese Óvoda (Temető utca 26.): gyermekcsoportok száma: 12, férőhely: 336 fő. 1976-ban épült, felújítására 2009-ben került sor.

- Napsugár Óvoda (Dózsa György út 55.): gyermekcsoportok száma: 6, férőhely: 124 fő. A Mese Óvoda tagintézménye. Családi házból lett átalakítva.

Az önkormányzati fenntartású intézmények által nyújtott ellátást **magán óvodák és családi napközik** egészítik ki.

- Hétpettyes Családi Napközi (Somogyvári Gyula utca 12.)
- Manófalva Óvoda (Toldi Miklós utca 7.)
- Meseország I-II. Családi Napközi (Nádor utca 48.)
- Mézeskalácsház Családi Napközi és Játszóház (Határ út 53.)
- Reflex Mini Ovi (Határ út 118.)
- Százholdas Pagony Családi Napközi (Vörösföld utca 25/B.)
- Tulipán Ház Gyermekfoglalkoztató (Iparos utca 10.)

A **pedagógia szakszolgálat** (Temető utca 26.) a Mese Óvoda épületében kapott helyet. Nevelési tanácsadást, beszédjavító tevékenységet és fejlesztést végeznek 3-18 év közötti gyerekekkel.

Dunaharasztiin három **általános iskola** működik. Ezek jól elérhetőek és megfelelő lefedettséget biztosítanak a lakóterületek számra, egyedül a Kertváros területétől esnek túlságosan távol.

- Hunyadi János Német Nemzetiségi Általános Iskola (Fő út 69. és Földváry utca 15.): 28 osztály, kb. 700 fő. Az 1906-ban és 1920-ban épült épületeket 2006-ban, illetve 2008-ban felújították és bővítették.
- Dunaharaszti II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola (Rákóczi Ferenc utca 28-32.): 23 osztály, kb. 550 fő. Az 1912-ben alapított intézmény többször esett át bővítésen, felújításon, utoljára 2012-ben. Az iskola helyet ad a sajátos nevelésű igényű gyermekek oktatásának is.
- Dunaharaszti Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola (Eötvös utca 52.): 19 osztály. Az épületet a 70-es években építették, tornacsarnoka 2004-ben készült el.

A városban található Dunaharaszti **Alapfokú Művészeti Iskola** (Zeneiskola) 2012 óta a Baktay Ervin Gimnázium épületében (Baktay tér 1.) működik, óvodás kortól felnőtt korig oktatja a diákokat.

Dunaharasztiin **középfokú oktatás** a Baktay Ervin Gimnáziumban (Baktay tér 1.) folyik, amelynek épülete 1969-ben épült. A gimnáziumban mintegy 30 éven át vízügyi szakképzés is volt. Jelenleg 4 és 6 évfolyamos gimnáziumként működik, illetve esti tagozatos képzésnek ad helyet.

Egészségügyi intézmények

A **házi orvosi rendelők** két épületben kaptak helyet (Damjanich utca 23. és 32.) a Felsőváros területén, és az orvosi ügyeletet is innen látják el. Szintén itt találhatóak a szakorvosi rendelők (belgyógyászat, nőgyógyászat, szemészet, orthopédia, fizioterápia, urológia, fül-orr-gégészet, foglalkozás-egészségügy), a labor és a fogorvos is. További szakrendelők Szigetszentmiklóson érhetőek el.

A **gyermekorvosi rendelés** a városközpontban (Fő út 35.) történik, ugyanitt van csecsemő és kisgyermek tanácsadás, valamint a gyermek fül-orr-gégészet és az ultrahang vizsgálat.

A **védőnői szolgálat** (Dózsa György út 24.) a rendőrőrsrel közös épületben kapott helyet.

Mentőállomás Szigetszentmiklóson és Ráckevén található.

Négy **gyógyszertár** működik a városban, amelyek felváltva látják el az ügyeletet:

- Gyógyforrás Gyógyszertár (Dózsa György út 27.)

- Szent István Gyógyszertár (Damjanich utca 23.)
- Szent Dorottya Gyógyszertár (Golgota utca 2.)
- Liget Gyógyszertár (Némedi út 69. – a TESCO-ban)

Elhelyezkedésük nem kellően egyenletes, a lakóterületek egy része messze esik tőlük.

Kórházi ellátás a budapesti kórházakban vehető igénybe, a legtöbb szakterületet illetően a Semmelweis Egyetem ellátási körzetéhez tartozik a város.

Szociális intézmények

Dunaharasztiin egy **bölcsőde** működik (Kossuth Lajos utca 4.) az évek során többször, utoljára 2008-ban bővített épületben. A férőhelyek száma: 60 fő. Az épület a városközponttól és a HÉV megállótól nem messze található, így az elérhetősége kedvező, a szülők napi mozgásának útvonalára felfűzhető. Kapacitása azonban az igényeket nem tudja kielégíteni.

A **Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat** (Andrássy Gyula utca 14.) a Gyámhivatallal közös épületben található. Az intézmény a gyermekek 18 éves koráig családgondozásával, védelemben vételükkel és magatartási problémáikkal foglalkozik, illetve a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára nyújt szolgáltatásokat.

A **Területi Gondozási Központ** (Batthyány utca 2.) nappali szociális ellátást nyújt a helyi lakosságnak: idősek nappali ellátása, étkeztetés és házi segítségnyújtás tartozik a tevékenységi körébe.

Az önkormányzati fenntartású intézmények körét **alapítványi, egyházi és magán fenntartású intézmények** egészítik ki. A Bárka Otthon (Mindszenty József utca 3.) értelmi fogyatékos és halmozottan sérült fiatalokat fogad be bentlakásos formában. Az EPK Hajnalcsillag Rehabilitációs Otthon (Vörösmarty Mihály utca 17-19.) alkohol- és drogfüggőségben szenvedő nők rehabilitációját végzi. Az Orchidea Gondozó Otthon (Fő út 52.) és a Szent Erzsébet Idősek Otthona (Fő út 206.) idősek bentlakásos ellátásával foglalkozik.

Kulturális intézmények

A **Városi Könyvtár** (Dózsa György út 12/b.) 1998-ban erre a célra épült épületben működik tekintélyes gyűjteménnyel, internet és nyomdai szolgáltatásokkal.

A **József Attila Művelődési Ház** (Táncsics Mihály utca 2.) 1961 óta működik. 300 fős nagyterme és klubhelyisége állandó rendezvények színhelye, klubok, szakkörök, tanfolyamok működtetője.

A **Helytörténeti Emléktár** (Fő út 152.) a Polgármesteri Hivatal oldalépületében kapott helyet.

A **Német Nemzetiségi Tájékozódási Ház** (Zöldfa utca 39.) az Alsóvárosban található.

A **Laffert Kúria** (Fő út 172.) barokk épülete 2011-ben került felújításra. 50-100 fő befogadó képességű szalonjai kulturális rendezvényeknek, díszterme önkormányzati eseményeknek, esküvői szertartásoknak ad helyet, emeletén kiállítótér került kialakításra, valamint a teraszhoz kapcsolódóan kávézó működik az épületben.

Rekreáció, sport

Dunaharaszti gazdag sportéletét számos sportegyesület tevékenysége biztosítja. A legfontosabb a **Dunaharaszti Munkás Testedző Kör, vagyis a DMTK**. A DMTK keretein belül labdarúgó, sakk, tenisz, vízisport, autó-motor, birkózó, karate, kézilabda, kosárlabda és asztalitenisz szakosztályok működnek.

A sportolás legfontosabb helyszínei:

- DMTK Sportpálya (Mindszenty József utca 16/B), ahol a focipályán kívül a DMTK irodaépülete is helyet kapott.
- A Sport-szigeten található a Csónakház, a vízisportok telephelye és a Tenisz Klub, ahol a pályák téliesítése is megoldott. De van itt még focipálya és szánkózó domb is.
- Az Universum üdülőközpontban különböző vízisportok számára alkalmas vízfelület, strand, horgásztó és kemping is található.
- A Kék-tó horgászatnak és strandnak biztosít helyet.
- Horgászatra számos helyen adódik lehetőség a város adottságainak köszönhetően: tavakban, a Kis-Dunán, a Duna–Tisza-csatornán.
- Lovaglásra szintén több helyen adódik lehetőség, például a Mustang Lovasklubban a Paradicsom-szigeten és Westernlovás Egyesületnél a Hókony-szigeten.
- Az iskolák területén is vannak sportpályák: a Baktay Gimnáziumban tornaterem és kézilabdapálya, a Hunyadi János Általános Iskolában tornaterem és kézilabdapálya, a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskolában tornaterem, tenisz-, és kézilabdapálya, a Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskolában tornaterem és kézilabdapálya található.
- Fentiekén túl megemlíthető még, hogy a Piac-téren extrém sportpályák kerültek kialakításra. Valamint a városban található squash klub és műfüves focipálya is.

Kereskedelem, szolgáltatás

Dunaharaszti **piaca** a Móricz Zsigmond utcában, a vasúti töltés és az úttest között helyezkedik el. Nagy területű parkoló kapcsolódik hozzá, de buszjáráttal is megközelíthető. A térség egyik legnagyobb piaca, ahol a szerdai és szombati piacnapokon az árucikkek széles választéka megtalálható, a zöldség-gyümölcsötől a ruházati cikkeken át a kézműves holmikig.

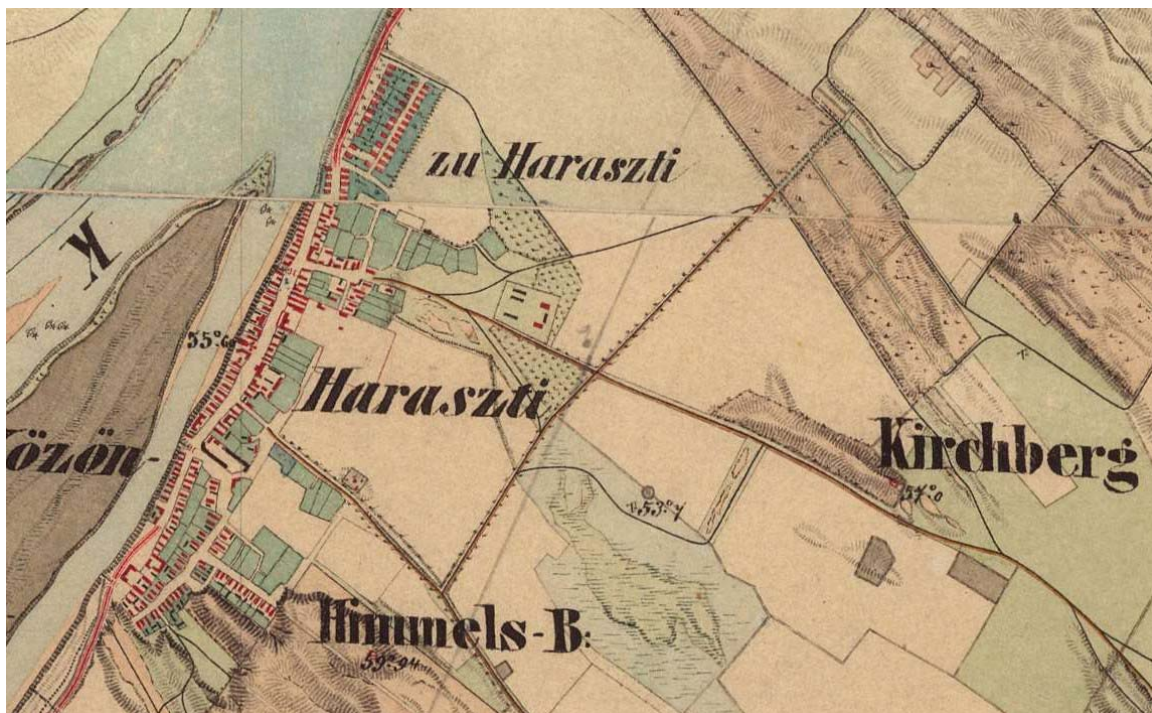
A piacon kívül a **kiskereskedelmi üzletek** is a városon túlnyúló hatókörrel rendelkeznek, a környékbeli települések lakói is vásárolnak itt.

I.14.6. Telekstruktúra

A korábbi fejezetekben bemutatásra került a település struktúrája, kialakulásának stációi. Amint az az I. és II. katonai felmérés (1763-1787 és 1806-1869) vonatkozó szelvényein is látszik, a birtokrendezés előtt a falu gyakorlatilag egyutcás település volt, a Fő utcától távolodva keleti irányban a házakat és háztáji területeket követték széles sávban a mezőgazdasági területek.

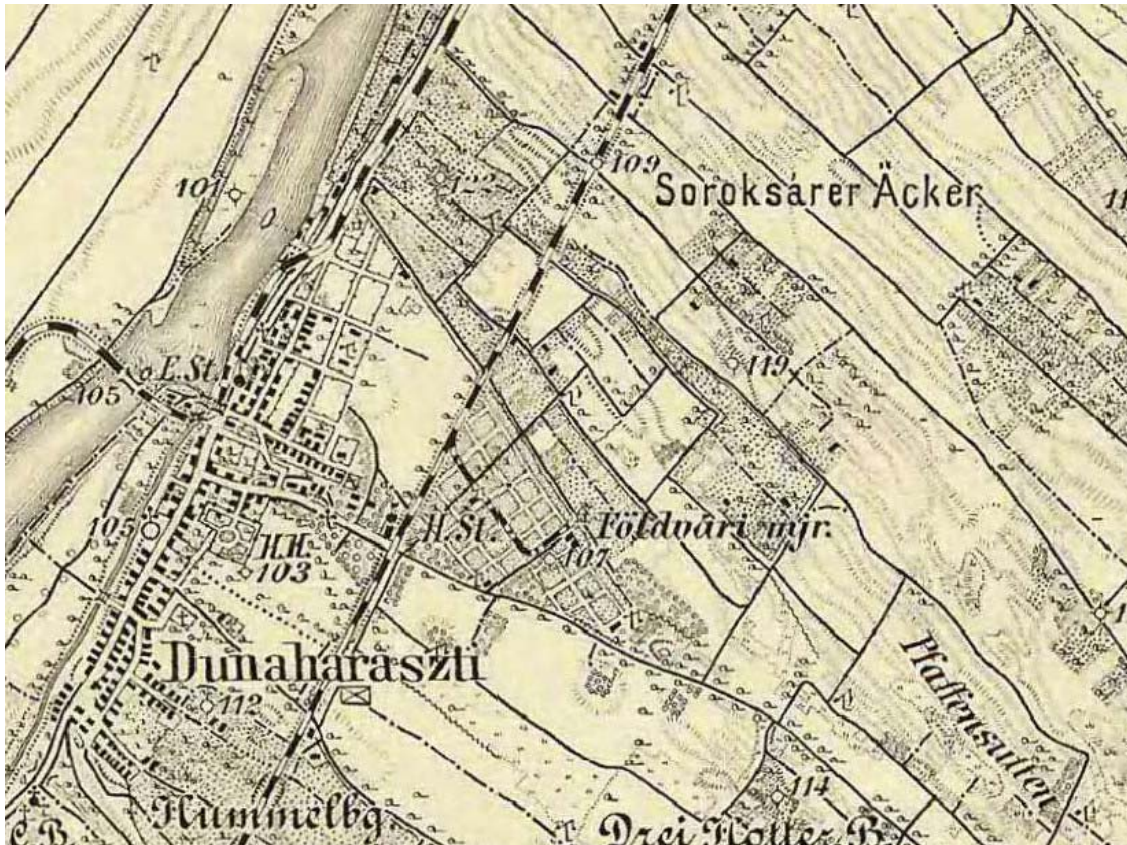
76. ábra: I. katonai felmérés (1763-1787)
forrás: <http://mapire.eu/hu/>

75. ábra: II. katonai felmérés (1806-1869)
forrás: <http://mapire.eu/hu/>

A Fő utca mentén a telekstruktúra érdekessége volt, hogy a nyugati oldal házai az utca és a Kis-Duna közé ékelődtek, gazdasági udvaraik, kiskertjeik nem kapcsolódtak közvetlenül a lakóház telkéhez. Ezzel szemben a keleti oldal lakóházas telkei közvetlenül folytatódtak a mezőgazdasági területek irányába a hátsókertekben. A szántókhoz északkeletről, a mai Eötvös utcán túlról kapcsolódtak a híres haraszti szőlőskertek, míg délkelet felől a későbbi Petőfi-liget helyén elterülő mocsaras-zsombékos mező ékelődött a szántók közé.

A korábbi fejezetekben bemutatott módon az ófalu lakóházaival oldalhatáron álltak, a Fő utcára merőleges, keskeny, hosszú telkeken. Méretük rendkívül kicsi volt, a ház hosszának megfelelő. Ezt egészítették ki a kertek, keletről határolva a belterületet.

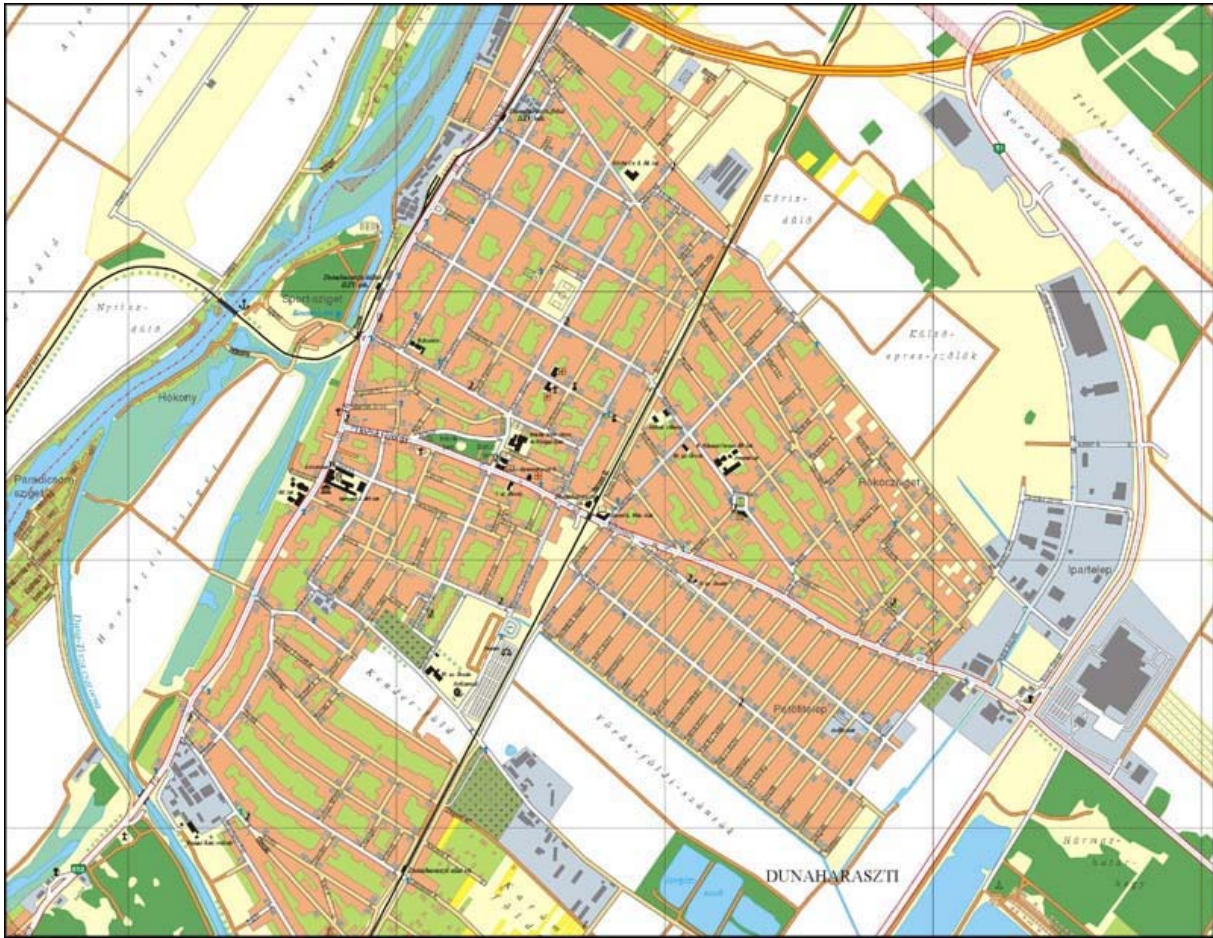

77. ábra: III. katonai felmérés (1869-1887)
forrás: <http://mapire.eu/hu/>

A XIX. század végétől felparcellázott telkek valamivel nagyobbak voltak, szabadon álló villák számára. Ez a szabadonálló házak számára kialakított telekstruktúra élt tovább mind a két világháború közt, amikor a nagypolgárság elegáns nyaralóit, villáit felváltották az új építésű, a növekvő számú munkás- és tisztviselőréteg számára készülő egyszerű, földszintes lakóházak.

A rendszerváltást követő újabb lakóház-építési hullám során felparcellázott építési területek esetében is megmaradtak a szabadonálló beépítési módnál, csak a házak lettek nagyobbak arányaikban a telkekhez képest; csökkent a kertek mérete, nőtt a beépítés intenzitása, megbomlott az egységes utcakép.

Az új gazdasági területek telkei nem a szerves fejlődés eredményeképp jöttek létre, mesterségesen, az újonnan megfelelő funkciók számára kielégítően alakították ki őket; jellemzően nagyságrendileg nagyobb telekterület és nagyobb volumenű beépítés jellemzi őket; szerencsére a település történeti részeitől távolabb, az újonnan kiépített 51. út (és kis részben az M0 körgyűrű) környezetében alakult ki ilyen terület, a történeti, falusi-kisvárosi léptékű településképet nem zavarva.

78. ábra: 2000, Dunaharaszti város és környéke

forrás: <http://lazarus.elte.hu/~zoltorok/oktat/2000/albert/tpk/dhsz2000.jpg>

Telekmorfológia és telekméret

Egy településen belül a telekszerkezet, a telkek morfológiája alapvetően meghatározza annak szerkezetét és egyben a településképet. A történetileg kialakult utcahálózat, a telekosztások akár évszázadokra visszamenőleg is lekövethetők, a múlt lenyomataként szolgálnak. A telekstruktúra, a területi és szélességi-mélységi jellemzők meghatározzák a beépítés jellegét, vizsgálata ezért kulcsfontosságú.

A kialakult telkek mérete, formája összefügg a rajta fekvő funkciókkal. A város beépített területének igen nagy része **kertvárosias lakóterület**, melyben a telek formája kevésbé eltérő (közel négyzet, vagy téglalap alakúak, amelyeknek a rövidebbik oldala a közterület felé esik), méretük viszont igen változatos.

A város legrégebbi beépített területén, a **városközpontban** rendkívül heterogén a telekméretek megoszlása: a Fő út mentén nem ritkák az 1000-2000 m²-es telkek sem, egyes keresztutcákban viszont 300-600 m²-es aprótelkekből álló teleksorok maradtak fenn. A központtól északra, **Újharaszti területén** szintén vegyes a kép, de a legjellemzőbb a 300-800 m² közötti apró- és kistelkek jelenléte. A város első terjeszkedésének területein, a Fő úttól keletre a **Szelényi-telepen** a 800-2000 m²-es telkek fordulnak elő legnagyobb számban. A kelet-nyugati irányú utcák mentén rövidebb, 800 m²-es, a keresztutcákban hosszúkásabb, 1000-1200 m²-es telkeket osztottak. A vasúton túl, a **Rákóczi-ligetben** még inkább a hosszúkás formájú, tipikusan 1200 m² körüli telkek vannak túlsúlyban, kivéve a Tinódi utca és a Tavasz utca között sugarasan összefutó utcák körüli besűrűsödő tömbökben, ahol a

kisebb 300-600 m²-es és 600-800 m²-es telkek válnak jellemzővé. Míg ezek az első telekosztások a szabadonálló, villajellegű építések számára valósultak meg, a következő telepítési hullám a Némedi úttól délre, a **Petőfi-ligeten** a növekvő számú munkás- és tisztviselőréteget szolgálta ki, ahol 600 m² körüli telkeket osztottak ki. Csak a hosszú gyűjtőutak, az Andrassy Gyula utca és a Szent István utca mentén fordulnak elő nagyobb számban 800 m² körüli telkek, így jelentősen sűrűbb települési szövet alakult ki. A városközpont mögött, a Vasútállomástól nyugatra, a **Dózsa György úttól délre lévő tömb** jellegzetes telekmérete szintén 1000 m² körüli. A keresztutcák nélküli **Alsóvárosban** a használatnak megfelelően keskeny, hosszú, falusias arculatot mutató telkek alakultak ki, a jellegzetes telekméret 1000-2000 m² közötti. A legújabb beépítések területén jellemzőek a szélesebb, nagyobb telkek a nagyobb alapterületű, komplexebb alaprajzú lakóházak befogadására. Az **Alsóvárostól délre** lévő egy utcában 1000 m² körülieket alakítottak ki, a Petőfi-ligettől délre, a **Bezerédi lakóterületen** jellegzetes a 800 m²-es telekméret, de előfordulnak 1000 m²-es, 1200 m²-es és nagyobb méretek is. A **Rákóczi-ligettől északra**, a Határ út mellett és az **M0-tól északra**, a még kezdeti beépítési szinten lévő területen 800 m² a tipikus telekméret, de van néhány nagyobb is.

A Ráckevei (Soroksári)–Duna mentén **hétvégiházias lakóterület** alakult ki, amelyre a szűkösen rendelkezésre álló területnek megfelelő apró telkek jellemzőek. A 300-600 m²-es méret gyakori, de nem ritka a 300 m²-nél kisebb telkek sem, különösen a szigetek üdülőrészein.

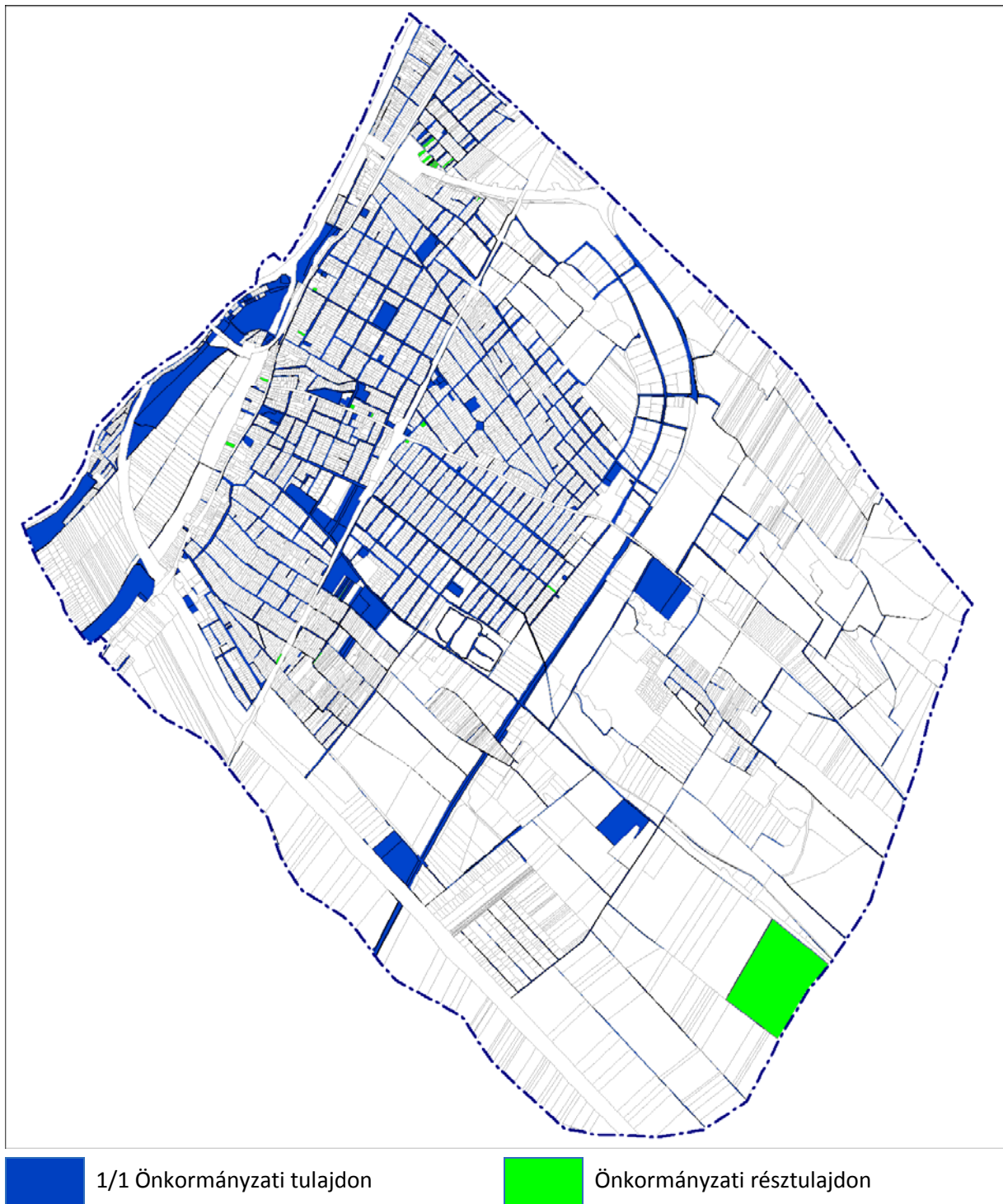
Az **átalakuló kiskertes mezőgazdasági területek** jellegzetessége a nagyon hosszú, keskeny telkek. Ez jellemző az **M0 gyorsforgalmi út északi szomszédságában** lévő területre és a **temetőtől délre** lévő nagy kiterjedésű kertes területre egyaránt – ezeket kertvárosias lakóterületként jelöli a szerkezeti terv. Előbbinél jellegzetes az 1000-2000 m² közötti telekméret. Utóbbi változat: 1000 m² alatti telekből is van jónéhány, de több 5000 m²-esnél is nagyobb van. Hétvégiházias üdülőterületnek irányozza elő a szerkezeti terv a **bányatavaknál** kialakult kertes területet. Az Árnyas utcától délre szabályos telekosztással felosztott részekben a 600-800 m²-es méret a jellemző, az Árnyas utcától északra még kertes formájukat őrző, keskeny, hosszú telkek jellemzően 1000-2000 m²-esek.

A **gazdasági területek** telkei esetében nehezebb szabályosságot megfigyelni, a telekméretek az igényekhez igazodnak, a telekformát pedig a lehetőségek, a rendelkezésre álló hely szabja meg. Különösen igaz ez a **régebbi, lakóterülethez közeli** gazdasági funkciójú területekre, amelyek jellemzően kisebbek, ritkán haladják meg az 5000 m²-t, jellemző a 1000-5000 m² közötti méret. Az **51-es út mentén** nagyobbak a telkek, több tízezer m²-esek, nem egy esetben 100 ezer m² fölöttiek, és a szabadon rendelkezésre álló térben szabályosabb telekformákat tudtak kialakítani.

A beépítésre nem szánt területeknél jellegzetes típust képviselnek a **mezőgazdasági területek** között a keskeny, hosszú, nadrágszíjparcellák, amelyek néhány ezer m²-esek. A nagyobb, egyben lévő mezőgazdasági parcellák és az **erdőterületek** jellemzően több hektáros méretűek, alakjukat a domborzat és az egyéb természeti adottságok az emberi beavatkozásokkal párhuzamosan alakították. A **tavak** több tízezer, több százezer m²-es méretűek, alakjuk a mesterséges létrejöttüknek köszönhetően szabályos, a sarkoknál néhol enyhén lekerekített.

Összességében a legtöbb telek a 300-600 m²-es, a 600-800 m²-es és az 1000-2000 m²-es kategóriába tartozik (kb. 2000-2000 db kategóriánként), és jelentős a 800-1000 m²-es telkek mennyisége (kb. 1500 db). A 2000-5000 m²-es és az 5000 m²-nél nagyobb telkek kisebb arányban vannak jelen (kb. 800-800 db), de méretüknél fogva fontos szerepűek. A 300 m²-nél kisebb telekből kb. 500 db van.

I.14.7. Önkormányzati ingatlanok

79. ábra: Önkormányzati tulajdonú ingatlanok

I.14.8. Az építmények vizsgálata

Az épületek általános funkcionális jellemzői

Az épületállomány és a területhasználat összefüggései

A területfelhasználás – korábban már említett – vizsgálata bemutatta azokat a területeket, ahol funkcionálisan hasonló rendeltetésű épületek, pl. lakóépületek, intézmények (egészségügyi, oktatási) találhatóak, vagy az adott helyszín épületei különböző típusú gazdasági célt szolgálnak (kereskedelem, ipar, raktározás). A **homogénként jelölt lakó- vagy településközponti területeken mozaikszerűen vagy beékelődve egyéb rendeltetések is megjelennek** – pl. a lakosság ellátását szolgáló funkciók –, befolyásolva a városrész működését. A nagyságrend, a fő rendeltetés, a városrész életében betöltött szerep alapján indokolt az ellátást biztosító, vagy a közcélokat szolgáló létesítmények megkülönböztetése, különösen az intézmények körében. Az **intézmények térbeli elhelyezkedése jelzi az egyes területek ellátottságát, sűrűsödésük kijelöli a központibb helyeket**, de mutatja azt is, hogyan erősítik a különböző ellátórendszerek egymást.

Az önálló intézményeket az ellátás szolgálatába állított **épületföldszinti funkciók** egészítik ki. Dunaharasztiin a forgalmasabb útvonalak, kiemelten a Fő út és a Némedi út mentén alakultak ki olyan erővonalak, amelyek esetében az épületek földszintje ellátó funkciók, kereskedelem, vendéglátás, szolgáltatás funkcióinak befogadására alkalmassá vált.

A funkciók térbeli eloszlása

Dunaharaszti területén a lakó, üdülő és gazdasági funkciók jellemzően elválnak egymástól.

A **Duna-parti területen** koncentrálnak az **üdülőépületek**. Közöttük csak az északi részeken jelennek meg a már állandó lakás céljára szolgáló épületek, bár ennek az átalakulásnak a folytatódása várható. A déli részeken, a szigeteken továbbra is kizárólag a hétvégiházhasználat jellemző. A HÉV telephely mögött és az M0-tól délre a parton átalakulásra váró, üzemi funkció van jelen.

Az **51. sz. főút mentén** az **üzemi funkciójú épületek** összefüggő sávja húzódik, amely a Némedi út csomópontjánál oldódik. Itt vegyes funkcióba sorolható kereskedelmi épületek települtek az üzemi épületek közé.

A **Duna-part és az 51. sz. főút közötti kertvárosias lakóterület** legnagyobb részét homogén, lakófunkciójú épületek területe. Ezt a szövetet **néhány nagyobb területen gazdasági funkció** szakítja meg: az Alsóvárostól délre, a Fő út mellett található egy nagyobb gazdasági, üzemi épületekből álló terület, a Paál László utca két oldalán vannak gazdasági épületek, továbbá a Szondi György utca és a vasútvonal által közrezárva a lakóterület északi határán állnak üzemi épületek. A lakóépületek hálózatában mozaikszerűen **sok helyen állnak vegyes funkciójú és középületek** a város kiszolgálása érdekében. Különösen a Városközpont, a Szelényi-telep és a Rákóczi-liget területén sűrűsödnek. Az Alsóváros és a Petőfi-liget, valamint az új beépítések területein hiányoznak ezek a funkciók, a lakóterület homogénebb képet mutat. Jellegzetesség még a funkciókat illetően, hogy a város lakóterületein mindenütt megjelennek **a lakóházak telkein a kiszolgáló és melléképületek**, kivéve az új beépítésű területeket.

Dunaharasztiin az épületek túlnyomó többsége lakóépület (majdnem 9000 db), jelentős számú a gazdasági funkciójú épület – köztük a lakótelkek kiszolgáló épületei (kb. 4000 db). Meghatározóak még az ipari funkciót ellátó üzemi épületek (több, mint 500 db) és az üdülők (kb. 400 db). A vegyes és középületek szerepe jelentősebb a mennyiségüknél (kb. 150 db).

Beépítési jellemzők

Jellemző beépítési mérték

A beépítési mérték a beépítés sűrűségének egyik fontos sajátossága. Az épülettel beépített terület és telek területének hányadosából adódó érték jól jellemzi az egyes területeket.

Dunaharasztiin belül legnagyobb arányban az 5%-nál kisebb beépítettséggel rendelkező telkek vannak (kb. 3700 db), hiszen a város jelentős beépítésre nem szánt, mezőgazdasági és erdőterületekkel, vízfelületekkel rendelkezik. Továbbá a beépítésre kijelölt gazdasági területek és kertvárosias lakóterületek jelentős része sem épült még be. A beépített területek közül az 5-20%-os beépítési mértékkel bíró telkekből van a legtöbb (kb. 3100 db). Ezek egyaránt megtalálhatóak a kertvárosias területeken, az üdülőterületeken és a gazdasági területeken is. Hasonlóan a 20-30%-os beépítettséggel bíró területekhez, amelyek szintén mindenütt előfordulnak (kb. 2100 db). Jelentősen kisebb a 30-40%-os beépítési mértékű telkek száma (kb. 800 db), amelyek a Városközpontban, a Fő út mentén, a gazdasági területeken és az új építésű lakóterületeken a legjellemzőbbek, de a többi lakóterületen is előfordulnak. Az ennél nagyobb beépítettséggű telkek száma jelentősen korlátozottabb. A 40-50%-os beépítettséggel bíró telkek (kb. 200 db) és az 50%-nál nagyobb telkek (kevesebb, mint 100 db) jellemzően a Városközpontban, elvétve a kertvárosias területeken és a gazdasági területeken találhatóak.

Városrészenként elemezve a beépítettséget bizonyos jellegzetességek kimutathatók. A **Szigetek területén** az alacsony beépítési mérték jellemző, az 5-20% közötti telkek vannak többségben, amelyeket kevesebb 20-30%-os beépítettséggű és egy-két annál sűrűbben beépített telek egészít ki.

A **Városközpont** a legsűrűbben beépített része Dunaharasztnak. Egyformán előfordulnak alacsony, közepes és magas beépítési mértékkel rendelkező telkek – sok esetben egymás mellett is. Összefüggő 30% fölötti beépítettséggű terület a Fő út Dózsa György út és Erzsébet utca közötti szakaszán és a közeli területeken alakult ki.

A **Szelényi-telepen és a Rákóczi-ligetben** az 5-20%-os és 20-30%-os beépítettséggű telkek egyformán jellemzőek, vegyesen helyezkednek el, megszakítva néhány nagyobb arányban beépített telekkel. A **Petőfi-liget** is hasonló hozzájuk a beépítettségi mértékét tekintve, csupán az figyelhető meg, hogy némileg nagyobb arányban vannak jelen a nagyobb beépítettséggű telkek.

Az **Alsóvárosra** kisebb beépítettséggű, az 5-20%-os beépítési intenzitású telkek nagyobb aránya jellemző. Leggyakrabban azokon a helyeken figyelhető meg a 20-30%-os vagy ritkábban a 30-40%-os beépítettséggű, ahol megosztották a hosszú telkeket.

Az **új beépítések** területén a 20-30%-os és 30-40%-os nagyobb arányú beépítettséggű a tipikus. Ritkán fordulnak elő 20% alatti beépítési mértékek. Az **átalakuló kertés területek** jellemzően 5% alatti vagy 5-20% közötti beépítési mértékkel bíró telkeket foglalnak magukba. Az **ipari területek** jelentős változatosságot mutatnak a beépítettségi terén, minden kategória megtalálható itt egymással váltakozva.

A beépítés magassági jellemzői (szintszám, beépítési magasság)

A beépítés magassága meghatározó eleme a városképnek, emellett a sűrűség másik meghatározó tényezője. A szintszámok vizsgálata valójában a beépítési magasság vizsgálatot helyettesíti.

Az épületek szintszámából a legtöbb funkció esetén következtethető az épület magassága. Lakóépület esetén a szintenként kb. 3 m-rel, intézmény esetén kb. 4 m-rel lehet számolni. Egy földszintes családi ház nyeregvetős kialakítással kb. 4,5-5 m magas. Kivételt képeznek a gazdasági területek épületei, a csarnokok változó magasságúak lehetnek, de jellemzően egyszintesek. Különleges kivétel még a templom, amelyek a klasszikusan kiemelkednek környezetükből, jelzőpontként szolgálnak a magasságuk által.

Dunaharasztiin a kertvárosias lakóterület dominanciát figyelembe véve főként a földszintes, tetőtérbeépítéses, illetve egyemeletes épületek figyelhetők meg. A kisvárosias karakterű lakótelepen kétemeletes házak állnak. Az üdülőterületek jellemzően földszintesek. Ezen területek mellett és közül jól kirajzolódnak az intézmények nagyobb magasságú épületei, a templomok és a gazdasági területek.

Jellemző beépítési sűrűség és területi tartalék (fejlesztési potenciál)

A beépítési sűrűség az épületek szintterületének és a lehatárolás közterületekkel együtt vett alapterületének hányadosa. A tömbméret, közterületi struktúra, annak a területi lehatároláshoz mért aránya alapvetően befolyásolja a beépítési sűrűség számítását. A beépítési sűrűség érzékeléséhez alkalmazott lehatárolások a közterület fő struktúrája (jellemzően fő és gyűjtőúthálózat), valamint az azokon belül funkcionálisan, vagy karakterében jelentősen elváló egységek figyelembevételével kerülnek meghatározásra.

A város beépítési sűrűsége a városközpontban a legnagyobb, de itt sem túl magas értékek mutathatóak ki. A lakótelep és egyes gazdasági területek esetében vannak még magasabb sűrűségek. A város többi részén alacsonyak a sűrűségi értékek.

A városra vonatkozó tervezett területfelhasználási egységeket és a ténylegesen meglévő területfelhasználást (beépítési intenzitás, funkciók köre) összevetve, egyes területek tartalékkal rendelkeznek (jellemzően a jelentősen alulhasznosított, extenzív beépítésű vagy beépítetlen beépítésre szánt területek). A területi tartalékok az egyes városrészekben:

Óváros: Lakóterületi tartalékot jelentenek a városrész déli szélén és az M0 mellett, a városrész északi peremén újonnan kijelölt lakóterületek még be nem épített telkei, valamint a piac és a lakótelep közötti kisvárosias lakóterület, amelynek fejlesztése még nem valósult meg. Fontos területi tartalék a Duna-ág mellett, a volt hajógyár területe.

Ligetváros: A városrész lakóterületi tartalékkal bír a városrész összefüggő kertvárosi zónájához kapcsolódó északi és keleti területsávokban, ahol folyamatos az újonnan kijelölt lakóterületek beépülése, de még nagyszámú üres telek áll rendelkezésre. További területi tartalékot jelent – a lehatárolás szerint a városrészhez tartozó – 51. sz. főút melletti, gazdasági területfelhasználásba sorolt sáv, amely még nem került beépítésre.

Kertváros: A Kertváros még kialakulatlan városrész, rengeteg tartalékkal rendelkezik, ezért a fejlődése komoly odafigyelést igényel a káros folyamatok elkerülése érdekében. Lakóterületi tartalékot jelentenek egyrészt az újonnan beépült Bezerédi lakóterületen még meglévő üres telkek, másrészt a MÁV alsó területén az átépülő kertés területek. A Bezerédi lakóterülethez kapcsolódóan központi vegyes terület is ki van jelölve a még beépítetlen területen. A városrészi lehatárolás alapján a Kertvároshoz is tartoznak az 51. sz. főút melletti tervezett, de még be nem épített gazdasági területek. A tavak környékén rekreációs és zöldterület fejlesztés számára áll rendelkezésre hely.

Újhegyi-dűlő: Az Újhegyi-dűlő a másik olyan városrész, amely nagyon jelentős tartalékokkal bír. Egyrészt az újonnan kijelölt lakóterületen áll rendelkezésre jelentős számú üres telek, másrészt az átalakuló kiskertes terület biztosít további lakócélu felhasználásra nagy területet, harmadrészt a Duna-ág és a Soroksári út közötti sáv korábbi hétvégiházás jellege folyamatosan alakul át kertvárosias lakóterületté. Az Újhegyi-dűlő lakóterületi átalakulásával párhuzamosan fejleszteni szükséges zöldterületek számára is van hely.

Szigetek: A városrész elnevezését adó területeken nincs különösebb területi tartalék. Azonban a HÉV járműtelep mögötti Duna-parti területen, a felhagyott telephely helyén központi vegyes terület fejlesztése lehetséges. A városrészhez tartozik az 510. sz. út Taksonyhoz kapcsolódó része, ahol az út mellett gazdasági terület számára áll rendelkezésre hely.

Iparterületek: Az Északi Iparterület jelentős részben beépült, de még ott is van beépítetlen, hasznosításra váró helyszín – a lakóterülethez közelebb kereskedelmi, szolgáltató, az 51. sz. főút túloldalán, a lakóterületektől távolabb ipari gazdasági terület. A Déli Iparterület mindkét területfelhasználás esetén biztosít további nagy területű fejlesztési lehetőségeket.

Tavak: A városrész szintén jelentős fejlesztési potenciállal rendelkezik. A tavakhoz kapcsolódó sportterületek, új lakóterületek és az átalakuló kiskertes övezet helyén üdülőterületek fejlesztésére van lehetőség. Nagy méretű erdőterületek is kijelölésre kerültek újonnan ebben a városrészben.

Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Karaktervizsgálat módszertana

A vizsgálat célja, hogy feltárja a település beépített területeinek azon legjellemzőbb vonásait, amelyek meghatározzák az adott épített környezet arculatát, jellegét, hangulatát. Területi bontásban meghatározhatóak azok a közös jellemzők (karakterjegyek), amelyek egy-egy területen hasonlóak (és esetleg van máshol is belőlük), ezért ezek típusként leírhatóak, térképen körülhatárolhatóak. A vizsgálat során az adott településrészre jellemző, sajátos településkarakterrel bíró, legalább 300x300 m-es területeket határoztunk meg, amelyek a feltárt karakterjegyeket, jellemzőket magukba sűrítik, és amelyekre a területek megkülönböztetése (vagy meghatározása) szempontjából általánosítható megállapítások tehetők.

Településkarakter

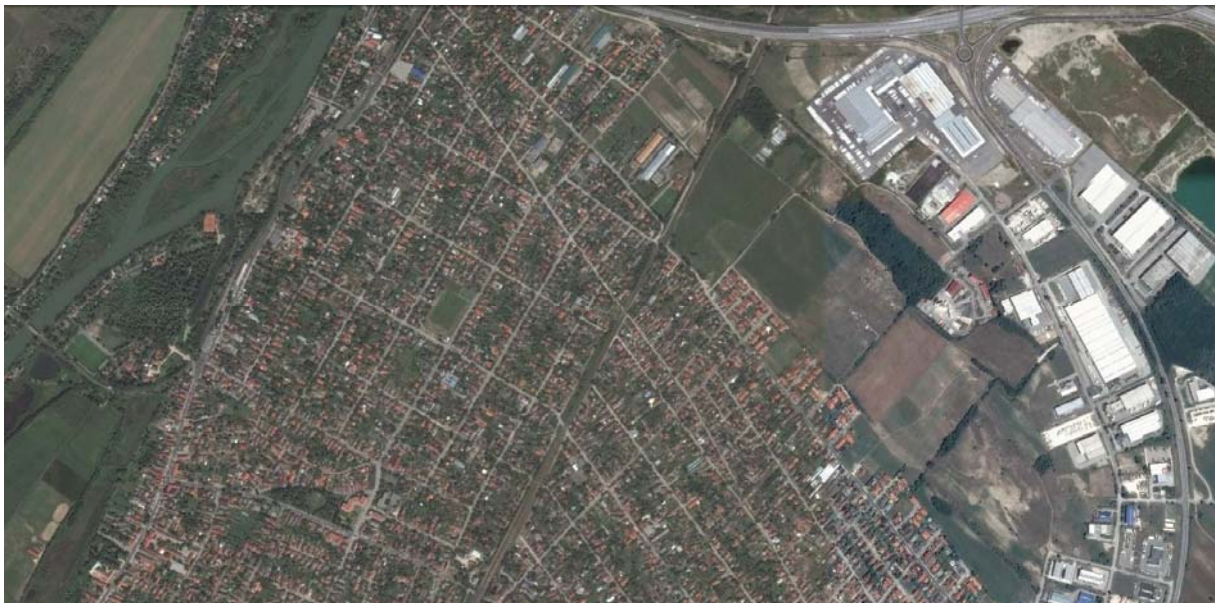
Önálló típust képviselnek az olyan sajátos településkarakterrel bíró területek, amelyek közös jellemzői másutt is megtalálhatók, és az alább felsoroltak szerinti hasonló általános jellemzőkkel rendelkeznek: Beépítés típusa, intenzitása, magassága, kora, környezethez való viszonya, térfal helyzetek, építészeti megjelenés, épülettípusok, domborzat, zöldbe ágyazottság.

Helyi sajátosságok

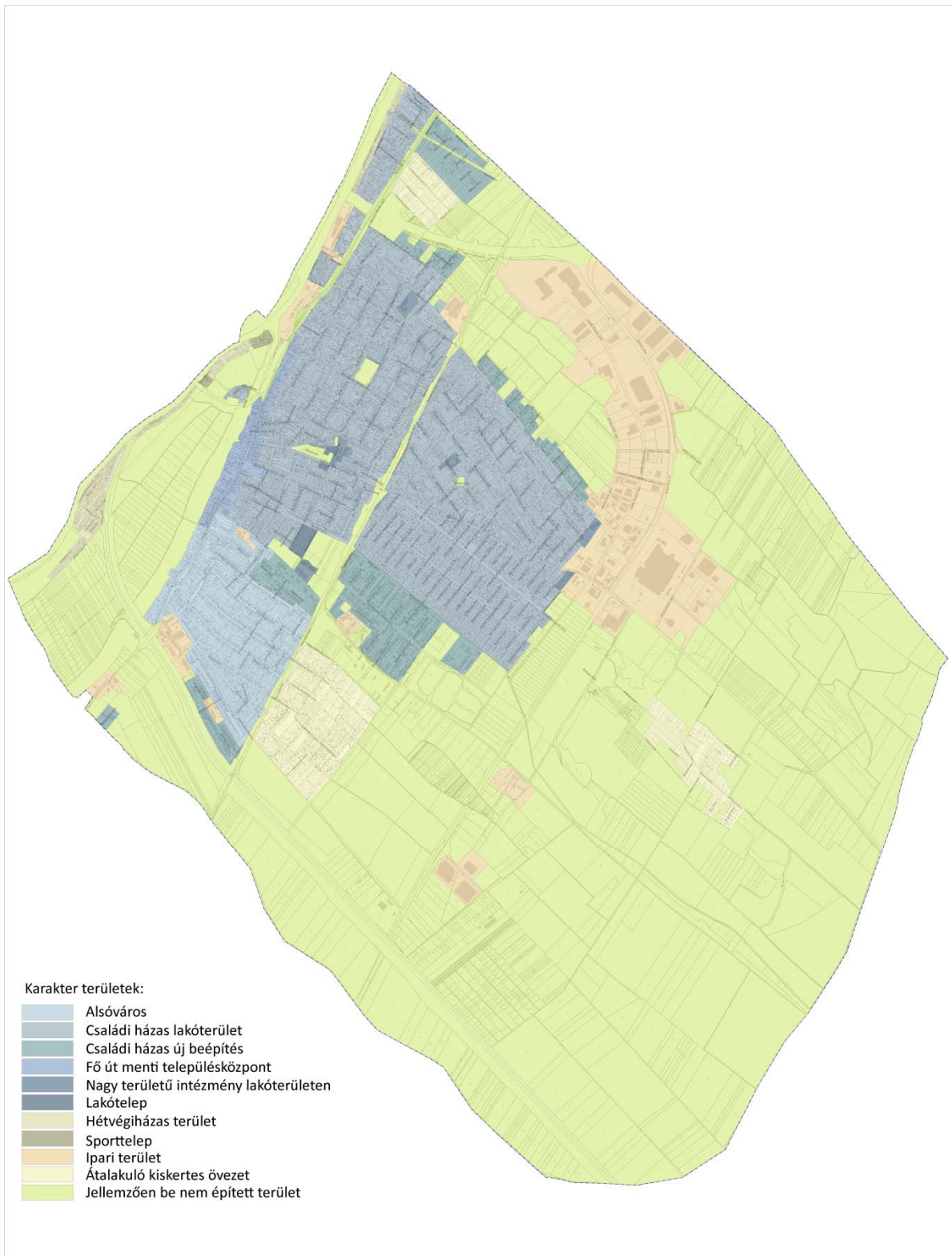
Az általános településkarakterbeli jellemzőket a vizsgált helyszín további sajátosságai kiegészítik vagy befolyásolják, ezért a területre jellemző további minőségek (városszövetbe való illeszkedés, kedvező vagy kedvezőtlen megközelítés, más, jellemző karakterű területen belüli szigetszerűség, zöldfelületek, látványelemek, természeti környezethez való viszony, használati jellemzők, alulhasznosítottság, stb.) is bemutatása kerülnek.

Jellegzetes épülettípusok

A vizsgált helyre jellemző funkciójú, esetleg meghatározó szerkezetű épületek bemutatása.

80. ábra: Dunaharaszti északi része
forrás: www.google.hu

Dunaharaszti karakterterképe:

81. ábra: Dunaharaszti karakterterképe

1. Alsóváros

forrás: www.google.hu/maps

Településkarakter

- jellemzően oldalhatáron álló beépítés
- közepes beépítési intenzitás
- jellemzően egyszintes épületek, néhol fsz+t magasság
- zölddel tagolt térfalak
- heterogén építészeti megjelenés
- sík terület

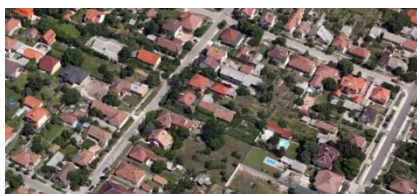
Helyi sajátosságok

- hosszú utcák, kevés keresztutcával
- keskeny, hosszú telkek, nagy belső kertek
- kialakult városszövet

Jellegzetes épülettípusok

- jellemzően magastetős, hagyományos építéstechnológiával készült családi házak
- gyakori a sátoztetős típusú ház
- lakó funkció

2. Családházias lakóterület

forrás: www.google.hu/maps

Településkarakter

- jellemzően oldalhatáron álló vagy szabadonálló beépítés
- közepes beépítési intenzitás
- jellemzően fsz, fsz+t, fsz+1 szint magasság
- zölddel tagolt térfalak
- heterogén építészeti megjelenés
- sík terület

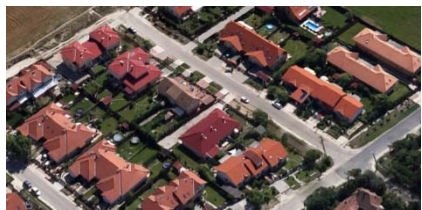
Helyi sajátosságok

- tervezett utcahálózat
- változatos telekbeépítési formák
- kialakult városszövet

Jellegzetes épülettípusok

- jellemzően magastetős, hagyományos építéstechnológiával készült családi házak
- lakó funkció

3. Családházak új beépítés

forrás: www.google.hu/maps

Településkarakter

- jellemzően szabadonálló, esetleg oldalhatáron álló vagy ikres beépítés
- magas beépítési intenzitás
- jellemzően fsz, fsz+t, fsz+1 szint magasság
- zölddel tagolt térfalak
- heterogén építészeti megjelenés
- sík terület

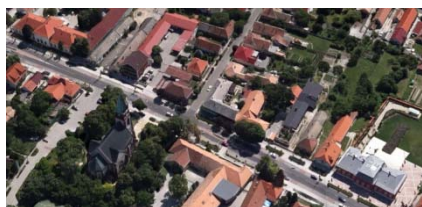
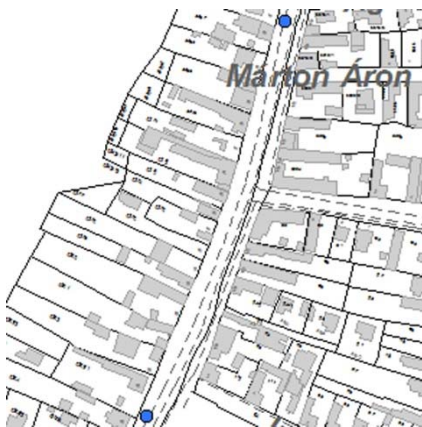
Helyi sajátosságok

- gyakoriak a még beépítetlen telkek
- változatos telekbeépítési formák
- nagy alapterületű épületek
- kialakult városszövet

Jellegzetes épülettípusok

- jellemzően magastetős, hagyományos építéstechnológiával készült családi házak
- lakó funkció

4. Fő út menti településközpont

forrás: www.google.hu/maps

Településkarakter

- jellemzően oldalhatáron álló beépítés
- magas beépítési intenzitás
- jellemzően egyszintes épületek, néhol fsz+1 szint
- heterogén építészeti megjelenés
- sok helyen üzletportálok, reklámok dominálnak
- sík terület

Helyi sajátosságok

- jellemző a szolgáltató funkció lakóépületben
- kialakult városszövet

Jellegzetes épülettípusok

- jellemzően magastetős, hagyományos építéstechnológiával készült családi házak
- intézményi, kereskedelmi, szolgáltató és lakó funkció vegyesen

5. Nagy területű intézmény lakóterületen

forrás: www.google.hu/maps

Településkarakter

- szabadonálló beépítés
- közepes beépítési intenzitás
- környezethez képest nagyobb magasság, alapterület, épülettömeg

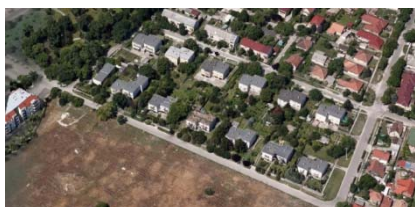
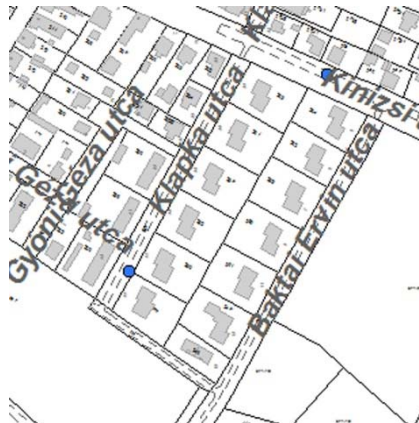
Helyi sajátosságok

- változatos telekbeépítési formák
- lakóterületen belül szigetszerű elhelyezkedés

Jellegzetes épülettípusok

- egyedi megjelenésű, hagyományos építéstechnológiával készült középületek
- jellemzően oktatási funkció

6. Lakótelep

forrás: www.google.hu/maps

Településkarakter

- szabadonálló beépítés
- magas beépítési intenzitás
- fsz+2 szint magasság
- homogén építészeti megjelenés
- zöldbe ágyazott beépítés
- sík terület

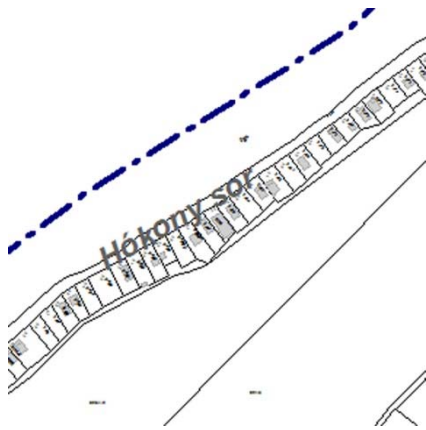
Helyi sajátosságok

- egysíkú telekbeépítési formák
- kialakult városszövet

Jellegzetes épülettípusok

- hagyományos építéstechnológiával készült többlakásos házak
- lakó funkció

7. Hétvégházak terület

forrás: www.google.hu/maps

Településkarakter

- jellemzően szabadonálló beépítés
- közepes beépítési intenzitás
- jellemzően egyszintes épületek
- rendezetlen építészeti megjelenés
- zöldbe ágyazott beépítés
- sík terület

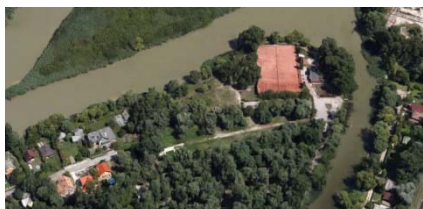
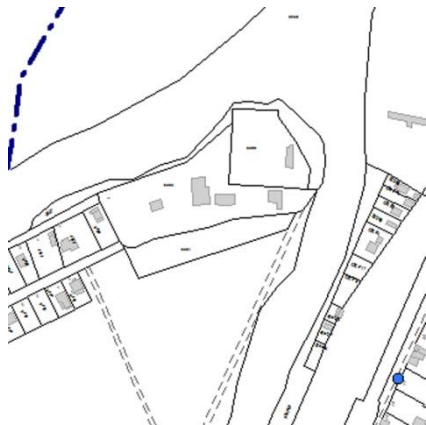
Helyi sajátosságok

- nem alakult ki városi szövet, jellemzően a Dunát kísérő egy házsor, néhol több
- jellemzően nehezen megközelíthető utcák
- a Duna part nem mindenhol járható be

Jellegzetes épülettípusok

- jellemzően magastetős, hagyományos építéstechnológiával készült vagy faszerkezetű kis alapterületű hétvégi házak
- üdülő funkció

8. Sporttelep

forrás: www.google.hu/maps

Településkarakter

- szabadonálló beépítés
- alacsony beépítési intenzitás
- jellemzően egyszintes épületek
- rendezetlen építészeti megjelenés
- zöldbe ágyazott beépítés
- sík terület

Helyi sajátosságok

- nem alakult ki városi szövet
- sportolást kiszolgáló épületek

Jellegzetes épülettípusok

- jellemzően lapostetős, hagyományos építéstechnológiával készült házak
- kiszolgáló funkció

9. Ipari terület

forrás: www.google.hu/maps

Településkarakter

- jellemzően szabadonálló beépítés
- magas beépítési intenzitás
- jellemzően fsz, fsz+1 szint, nagy szintmagasság
- heterogén építészeti megjelenés
- kevés zöldfelület
- sík terület

Helyi sajátosságok

- nincs összefüggő városi szövet
- lakóterületen belüli esetben a családi házak közé ékelődő idegen funkció, környezeténél nagyobb lépték
- iparterületen összefüggő ipari zóna, sok a még beépítetlen telek, nagyon eltérő alapterületek

Jellegzetes épülettípusok

- jellemzően lapostetős, előregyártott és szerelt technológiával készült épületek
- gazdasági funkció

10. Átalakuló kiskertes övezet

forrás: www.google.hu/maps

Településkarakter

- jellemzően szabadonálló beépítés
- alacsony beépítési intenzitás
- jellemzően egyszintes épületek
- zöldbe ágyazott beépítés
- sík terület

Helyi sajátosságok

- nincs összefüggő városi szövet
- elszórtan jelennek meg az épületek
- nehéz megközelíthetőség, kialakulatlan utcahálózat

Jellegzetes épülettípusok

- jellemzően magastetős, hagyományos építéstechnológiával készült vagy favázis házak
- üdülő és lakó funkció

I.14.9. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Az épített környezetet érintő problémák körében Dunaharasztiin megkülönböztethetők a korábban igénybe vett, de mára használaton kívüli területek jelentette konfliktusok, a belső területi tartalékok nem megfelelő kihasználásával vagy a városszerkezeti nem megfelelő funkciók jelenlétével járó alulhasznosított, az eltérő használatból fakadó szomszédsági konfliktusok, valamint a területek túlzott homogenitásából fakadó problémák.

Használaton kívüli területek

A korábban igénybe vett, de mára használaton kívülé vált területek jellegzetes problémája az értékes épületállomány pusztulása és a leromló környezeti állapotok okozta városképi és közbiztonsági problémák. A használaton kívüli területek fejlesztési lehetőséget jelentenek a város számára.

Dunaharaszti esetében kevés ilyen terület van. A Duna-ág mellett, a HÉV területe mögötti felhagyott telephelyen a bontások, a terület rendezése megkezdődött. Itt ennek folytatására, a tervezett vegyes területhasználatnak megfelelő szállás, sport és rekreációs célú beruházások megvalósítását kell elősegíteni.

korábbi DPMV telephely, Duna utca

Alulhasznosított területek

Az alulhasznosított területeken a terület lehetőségei nincsenek kellő mértékben kihasználva, a szükséges minőségi megújulás vagy átalakulás elmaradt, vagy a terület funkciója nem felel meg a városszerkezeti adottságoknak, értékes területen máshol is ellátható, nem helyhez kötött, a terület értékeit nem kihasználó funkció jelenik meg.

A város legértékesebb, korlátozott mértékben rendelkezésre álló területi adottsága a Ráckevei (Soroksári)–Duna partja. A volt hajógyár telephelyének funkcióváltására van szükség, hogy a víz közelségére építő sport, rekreációs és más, közösségi célú igénybevételek helyet kapjanak. A lakóterületek növekedése során a város számára a leghasznosabb, ha a már beépített területek belsejében, az infrastruktúra és a szolgáltatások igénybevételenek jobb lehetőségeit biztosító helyeken tud megvalósulni. Ezért a lakóterületeken lévő, alulhasznosított gazdasági területek funkcióváltása kívánatos. Ez nem jelenti a működő, a lakóterületeket nem zavaró, munkahelyeket és szolgáltatásokat biztosító gazdasági területek kitelepítésének szükségességét.

Volt hajójavító, Duna utca

Azonban a leromló, környezetileg káros, városképileg zavaró telephelyek helyzete felülvizsgálandó. Ilyen a temetővel szemben, a Paál László út mentén található használaton kívüli telephely, a volt TSZ major.

A temető melletti telephely a temető szükséges bővítésének adhatja át a helyét.

Telephely, Paál László utca

volt TSZ major, Paál László utca

Az alulhasznosított területek közé sorolhatóak a volt zártkertek területei is, amelyek jelen állapotukban rendezetlenek, épületeik vegyes minőségűek, azonban a kialakult lakóterületek szomszédságában jó lehetőséget jelentenek új lakóterületek számára folyamatos átalakulásukkal. A tavak környezetében lévő kertés területek esetében az üdülőterületté alakulás lehetősége adott, építve a vízfelületek sport, rekreációs, horgászati hasznosítására.

Szomszédsági konfliktusok

Az eltérő funkciók egymás mellettsége sok esetben vezet problémákhoz az eltérő használatok miatt. A leggyakoribb konfliktus forrásai a lakóterületek érő zavaró hatások a csatlakozó, megfelelő elválasztást nélkülöző területekről.

Dunaharaszti településszerkezete alakulása során az 51. sz. főút mellett kialakult üzemi, logisztikai funkcióknak helyt adó gazdasági területek összeépültek a kiterjedő kertvárosias lakóterületekkel. A már meglévő kijelölések alapján ez a folyamat tovább fog folytatódni. A káros vagy zavaró hatások elkerülése érdekében a határterületen a lakóterületeket kiszolgáló vegyes használat, szolgáltató, kereskedelmi és intézményi funkciók telepítése, illetve zöldterületek kijelölése kívánatos. Kisebb léptékű problémát jelentenek a lakóterületekbe ékelődő kisebb gazdasági területek. Ezek esetében a nem zavaró hatású tevékenységek hosszabb távon is megmaradhatnak.

A lakóterületeket érintő szomszédsági konfliktusok másik fajtája a nagyforgalmú közlekedési létesítmények és a családiházak övezetek közelségéből fakad. Ezeken a lakóterületeken, különösen az M0 gyorsforgalmi út szomszédságában, a gépjárműforgalomból fakadó nagyobb szennyezőanyag, por- és zajhatással kell számolni.

Homogén funkciójú területek

A nagy kiterjedésű, homogén funkciójú területek ellátása nehezebb, a szolgáltatások, munkahelyek, lakóhelyek közötti mozgások csak nagyobb távolságok megtételével valósíthatóak meg. Ezáltal a közlekedési utak növekednek, nő a környezet terhelése.

Dunaharaszti jellemző a széles kiterjedésű, alacsony intenzitású kertvárosias lakóterületek jelenléte. A lakóterületeken – különösen az Alsóvárosban, a Petőfi-ligeten és a Kertvárosban – hiányoznak a központi funkciók, a szolgáltatások, kereskedelem, intézmények helyei, az északi és déli szélső lakóterületektől távoli a közös használatú zöldterületek. Ez azzal jár, hogy ezek a területek amolyan alvóvárosként elsősorban éjszakára telnek meg és nappal kiürülnek.

A szintén összefüggő zónát alkotó gazdasági területeken hiányoznak a munkahelyeket kiszolgáló létesítmények, szolgáltatások. Ezekre a területekre a nappali intenzív használat jellemző és a munkaidőn túl válnak üressé.

Fejlesztési kihívások

- Duna-part végigjárhatósága, hozzáférhetősége biztosítása.
- A Duna melletti és a lakóterületekbe ékelődő felhagyott gazdasági területek funkcióváltása.
- Bányatavak környezetének komplex üdülőterületté fejlesztése.
- A volt zártkertek lakóterületi átalakulása.
- Városközpont fejlesztésének folytatása és kiterjesztése a Fő út és a Dózsa György út mentén.
- Helyi alközpontok kialakítása a nagy kiterjedésű lakóterületek kiszolgálására.
- A településképet meghatározó kereskedelmi és vendéglátóhelyek építészeti színvonalának javítása.
- A lakóterületekkel szomszédos iparterületek zavaró hatásának mérséklése.
- A beépítetlen lakóterületek és gazdasági területek beépülésének ütemezése.
- Az épített értékek helyi védelmének megteremtése.

I.15. KÖZLEKEDÉS

I.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Közúti kapcsolatok

Dunaharaszti közlekedési kapcsolatait Magyarország főváros központú gyűrűs-sugaras közlekedéshálózati kialakítása, valamint a Ráckevei (Soroksári)–Duna elválasztó hatása határozza meg. A településnek a fővárosi agglomerációs térségbeli helyzetét jellemzi, hogy Dunaharaszti településközpontja Budapest centrumától mindössze 20 km-re található.

Dunaharaszti közigazgatási területét közvetlenül érinti az **M0 gyűrű**, melynek jelentőségét az adja, hogy többek között közvetlen forgalmi kapcsolatot biztosít 16 gyorsforgalmi, illetve főúthálózati elemmel. Ezek közül a legfontosabbak az M1 és M5, valamint az M3, M6 és M7 autópályákat jelentő IV-es és V-ös számú transzeurópai folyosók.

Az M0 gyűrű déli szektorának az 51. sz. főútig tartó szakasza a Deák Ferenc híddal a végleges keresztmetszetére, 2x3 sávós autópályává bővült.

82. ábra: Helsinki folyosók és TEN-T hálózat elemei Magyarországon

Forrás: <http://hu.wiki.weblogtrade.eu/>

A vizsgált terület országos közúthálózati kapcsolatát elsősorban a települést és a szomszédos Taksonyt keletről elkerülő **51. számú főút** biztosítja, amely északon, Budapest határán csatlakozik az M0 gyűrűhöz és az M51 autópályához. Déli irányban a Duna bal parti településeit kapcsolja össze.

A település nyugati oldalán a Ráckevei (Soroksári)–Duna mellett húzódó **510. számú főút** (egykori 51. számú főút) településközi kapcsolatokat biztosít és helyi feladatokat lát el. Településközi kapcsolatként Soroksár – Dunaharaszti – Taksony közötti forgalmat szolgálja, helyi feladatként Dunaharaszti életében betöltött „főutca” szerepet lát el. Az útvonal távolsági forgalom alóli tehermentesítését biztosítja, hogy nem épült csomópontja az M0 gyűrűvel.

Az **5201. számú országos összekötő út** Dunaharaszti és Alsónémedi közötti (továbbá Gyál, Ócsa) közúti kapcsolatot jelenti.

Dunaharaszti és a Ráckevei (Soroksári)–Duna túlsó partján lévő Szigetszentmiklós között nincs közvetlen közúti kapcsolat a folyó elválasztó hatása következtében. Legközelebbi forgalmi kapcsolatot északon az M0 gyűrű Duna hídja, délen pedig a Taksonyi híd biztosítja (Dunaharasztitól 6 km-re).

Vasúti kapcsolatok

A Dunaharaszti kettészélő **150-es számú Budapest–Kunszentmiklós–Kelebia vasútvonal** a X. számú transzeurópai folyosó részeként Belgrád és Athén elérését jelenti.

A nemzetközi és országos személyforgalmi kapcsolatokat a Budapest, Keleti pályaudvarról induló vonatok biztosítják. Az elővárosi forgalomban a személyvonatok Kőbánya-Kispest (M3 metró végállomás) állomás és Kunszentmiklós-Tass között közlekednek.

A vonal teherforgalma nemzetközi szinten is jelentős, amely a Budapesti Intermodális Logisztikai Központ (BILK) átadása óta tovább fokozódott. A vonal jellemzően egyvágányú, villamosított.

Jelentős térségi kötőpályás közlekedési kapcsolatot jelent a **H6-os jelű helyi érdekű vasútvonal**, amely Budapest IX. kerület Közvágóhid és Ráckeve között teremt kapcsolatot. A HÉV vonal csak a település észak-nyugati területeit érinti.

Vízi közlekedési kapcsolatok

A város nyugati határát jelentő **Ráckevei (Soroksári)–Duna (RSD)** egyik meghatározó mellékága a Duna folyamnak, amely Csepel szigetét keletről határolja. Az RSD nem része a VII. számú transzeurópai folyosót jelentő Duna-Rajna-Majna vízi szállítási útvonalnak. Az RSD-n, mint III. hajózási osztályba sorolt víziúton a hajózás ugyan megengedett, de nincs menetrendszerű hajóforgalom.

Kerékpáros kapcsolatok

Dunaharaszti országos vagy térségi kerékpáros közlekedési kapcsolattal egyáltalán nem rendelkezik.

Az Országos területrendezési terv szerint **EuroVelo 6** elem fogja érinteni, a főként turisztikai jelentőségű nyomvonal kiépítésének ideje bizonytalan, jelenlegi nyomvonala a Duna-ág nyugati oldalán halad.

Hiányzó **térségi kerékpárút-hálózati elem** az Alsónémedi-Dunaharaszti közötti kerékpáros kapcsolat, amelynek csak egy kis — 1,2 km hosszú szakasza — épült ki a városon belül, az Andrássy Gyula utcában.

I.15.2. Közúti közlekedés

Gyorsforgalmi úthálózat

Az ország sugárirányú autópályáit és legfontosabb főútjait összekötő **M0 gyűrű** Dunaharasztit érintő szakasza 2x3 forgalmi sávossá bővült az elmúlt időszakban.

A legutolsó, 2013 évi forgalomszámlálási időszakban a keresztmetszeti forgalomterhelése meghaladta a 91.000 E/nap értéket, amely 2003 évben csak alig 69.000 E/nap volt.

Dunaharaszti közigazgatási területét érintő útszakasz jelenlegi forgalomterhelését és forgalom összetételét az alábbi táblázat mutatja be:

2013 év	Összes forgalom	Szgek.	Autóbusz	Tehergk.	Motorkp.	Kerékpár	Lassú jármű
	E/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap
M0 19+650 kmsz	91410	48368	478	16682	173	0	0

23. táblázat: M0 területet érintő szakaszának forgalomterhelése és forgalom összetétele
E: személygépjármű egyenérték, j: jármű

Egyéb országos közúthálózati elemek

Az 1990 évben 2x1 forgalmi sávval kiépült **51. számú országos II. rendű főút** 2x2 forgalmi sávra történő bővítési lehetőségét a hatályos településrendezési terv biztosítja.

2013 évi forgalomszámlálási időszakban a keresztmetszeti forgalomterhelés meghaladta a 18.000 E/nap értéket, de 2003 évben ugyan ezen a szakaszon még több mint 22.000 E/nap volt.

Dunaharaszti közigazgatási területét érintő útszakasz (a 17+000 kmsz. az 5201 sz. összekötő úttól északra eső szakasz, a 21+000 kmsz pedig az attól délre eső szakasz) forgalomterhelését és forgalom összetételét az alábbi táblázat mutatja be:

2013 év	Összes forgalom	Szgek.	Autóbusz	Tehergk.	Motorkp.	Kerékpár	Lassú jármű
	E/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap
51. sz. főút 17+000 kmsz	19790	14262	116	2074	63	0	0
51. sz. főút 21+000 kmsz	18335	13335	118	1857	76	1	1

24. táblázat: 51. sz. főút területet érintő szakaszának forgalomterhelése és forgalom összetétele
E: személygépjármű egyenérték, j: jármű

Az utóbbi időben az országos közút forgalomterhelésének nagysága csökkent (az útszakaszra vetítve a 2008-as adathoz képest 24%-al), de az 51. sz. főút M0 autópályát és a Némedi út közötti szakaszának kapacitáskihasználtsága még így is 89%-os a reggeli és délutáni csúcsidőszakokban.

A beépített területek úthálózata település közigazgatási területén belül négy járműosztályozóval rendelkező jelzőtáblás forgalomszabályozású szintbeni csomóponttal kapcsolódik a főútvonalhoz. A főútvonal 5201 sz. összekötő úti (Némedi úti) keresztezése, valamint a csomóponthoz települt

bevásárlóközpont belső útjának csatlakozása járműosztályozóval kiépített jelzőlámpás forgalomirányítású csomópont.

Az **510. számú országos II. rendű főút** (Fő út) 2x1 forgalmi sávval rendelkezik, melynek csaknem teljes, Dunaharaszti közigazgatási határán belüli szakasza belterületi forgalomszabályozással rendelkezik. Az egykori 51. sz. főút forgalom terhelése a megváltozott hálózati szerep ellenére is jelentős maradt.

Dunaharaszti közigazgatási területét érintő útszakasz forgalomterhelését és forgalom összetételét az alábbi táblázat mutatja be:

2013 év	Összes forgalom	Szgek.	Autóbusz	Tehergk.	Motorkp.	Kerékpár	Lassú jármű
	E/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap
510. sz. főút 19+000 kmsz	28939	26898	546	406	419	70	0
510. sz. főút 22+000 kmsz	10316	9663	147	89	215	159	3

25. táblázat: 510. sz. főút területet érintő szakaszának forgalomterhelése és forgalom összetétele
E: személygépjármű egyenérték, j: jármű

A település „főutcájának” számító útvonal forgalomterhelése a Némedi úttól északra jelentős. A reggeli és délutáni csúcsidekben forgalma a 2.600 E/h forgalmat is elérheti, kapacitáshiány lép fel, mivel az útszakasz elméleti eltűrhető szolgáltatási szinthez tartozó forgalomnagysága csak 2.000 E/h. 2013 évi forgalomszámlálási időszakhoz képest 2003-ban a keresztmetszeti forgalomterhelés csupán a 13.500 E/nap érték volt, amelynek értelmében 10 év alatt több mint duplájára emelkedett a napi forgalom.

Az 5201. sz. út keresztezésében és az egyéb jelentős gyalogos keresztezési pontokon (Hunyadi János Általános Iskola, HÉV Dunaharaszti külső megállója) jelzőlámpás forgalomirányítás került kialakításra.

Az **5201. számú országos mellékút** szintén 2x1 forgalmi sávval rendelkezik. Az agglomerációs települések közötti forgalmat bonyolító összekötő út Dunaharaszti közigazgatási területén belül főútként funkcionál, amelynek fő feladata a vasútvonal által a kettévágott városon belüli kapcsolat megteremtése.

2013 évi forgalomszámlálási időszakban a keresztmetszeti forgalomterhelés meghaladta a 6.000 E/nap értéket, amely 2003 évben több mint 8.000 E/nap volt.

Dunaharaszti közigazgatási területét érintő útszakasz forgalomterhelését és forgalom összetételét az alábbi táblázat mutatja be:

2013 év	Összes forgalom	Szgek.	Autóbusz	Tehergk.	Motorkp.	Kerékpár	Lassú jármű
	E/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap
5201. sz. főút 3+000 kmsz	6013	5283	74	194	47	51	3

26. táblázat: 5201. sz. út területet érintő szakaszának forgalomterhelése és forgalom összetétele
E: személygépjármű egyenérték, j: jármű

A táblázat szerinti forgalomterhelése a város külterületi részén mérve nem jelentős, kapacitáskihasználtsága csupán 28%.

Helyi közúthálózat

A város mintegy 23,1 km hosszú **gyűjtőút hálózatát** a Jelenlegi úthálózat című vizsgálati tervlap szemlélteti. A gyűjtőutak mindegyike 2x1 forgalmi sávval rendelkezik, kialakulását a vasútvonal keresztezési lehetőségei nagymértékben meghatározták. A gyűjtőút hálózat elemeinek kiépítettsége még nem teljes, megközelítően 11,8 km hosszúság még várat magára.

A település közterületeinek jelentős részét alkotó **lakó-kiszolgáló utak** sávkiosztás nélkül épültek ki, jellemzően 5,5 m alatti burkolatszélességgel rendelkeznek. A lakóutcák 61,2 km hosszon szilárd burkolatúak, de 12,5 km hosszon még mindig kiépítetlenek. A sok helyen leromlott állapotú keskeny burkolatok felújításra szorulnak. A Szigetek városrész területének nagy része pedig még a mai napig földút.

Összefüggő **forgalomcsillapított zóna** csak a Kertváros városrészben található Bezerédi lakótelepen került kialakításra, tempo 30-as zónaként. A Szigetek városrész Sziget utcai területe 20-as sebességkorlátozású övezetbe van ugyan sorolva a csaknem teljesen burkolatlan és keskeny utcákon amúgy sem lehetséges a nagyobb sebességű közlekedés. A Paradicsomsziget városrészben lakópihenő övezet van kijelölve.

A sebességkorlátozással rendelkező területeken túlmenően néhány utcaszakasz rendelkezik ugyan 20 vagy 30 km/órás sebességkorlátozással, de ezek nem alkotnak összefüggő rendszert.

I.15.3. Közösségi közlekedés

Közúti közösségi közlekedés

Dunaharaszti **belső közösségi közlekedését** önkormányzati üzemeltetésű autóbuszok biztosítják. Az útvonalak Dunaharaszti külső HÉV állomástól, vagy Dunaharaszti alsó vasúti megállótól indulva közlekednek a Tesco áruházig. Külön iskolajárat van forgalomban a reggeli és kora délutáni időszakban, amely felfűzi a környező oktatási intézményeket. Szerdán és szombaton a HÉV állomás és a Tesco közötti járat a Móricz Zsigmond utcai piac érintésével közlekedik. A reggeli és délutáni csúcsidekban a járatok 10-15 perces járatsűrűséggel közlekednek.

A hálózat jelenlegi kialakítása jól átgondolt, de még így is vannak ellátatlan területek. Az Újhegyi Dűlő területe gyakorlatilag teljesen kívül esik az ellátási körön, megközelítőleg 1-1,5 km gyaloglási távolságra található az autóbusz, vagy HÉV megállóktól.

Az Óváros Dózsa György úttól délre eső területének középső részén szintén jelentős gyaloglási távolságok adódnak a legközelebbi megállók figyelembe vételével.

A Szigetek városrész Duna-Tisza csatorna menti üdülőterületei sem közelíthetők meg autóbusszos közlekedéssel.

Dunaharaszti és a környező agglomerációs településeket ellátó **helyközi járatok**, és a távolabbi településeket feltáró **távolsági autóbussz járatok** Budapest – Népliget autóbussz pályaudvarra közlekednek. Az autóbussz pályaudvar átszállást biztosít az M3-as metróra és a Hungária gyűrűn közlekedő villamosra.

Az 510. sz. főúton közlekednek a dömsödi, délegyházi, továbbá a Ráckevére tartó járatok, melyek együttes követési ideje csúcsidőben 5-10 perc.

Az 51. sz. főúton Bugyit és Alsónémedit kiszolgáló autóbussz viszonylat közlekedik. A város közigazgatási területét érintő, a Volán Zrt. által üzemeltetett helyközi autóbusszjáratok a város közforgalmú közlekedés kiszolgálásába nem vesznek részt.

Kötőpályás közösségi közlekedés

Vasúti közlekedés

A Dunaharaszti átmenő **150-es számú Budapest–Kunszentmiklós–Kelebia vasútvonal** kettévágja a települést. Az egyvágányú, villamosított vonal műszaki állapota leromlott, a viszonylat nagy részén 80 km/órás lassú jel van érvényben.

A vasútvonal egyetlen **különszintű közúti keresztezését** a Némedi úti aluljáró jelenti, melynek múlt század elején kialakított magassági (3,5 m) és szélességi méretei mára szűkösé váltak.

A hatályos településrendezési terv a második vágány megvalósításának helyigényét és további két közúti aluljáró helybiztosítását tartalmazza.

A vasútvonalnak Dunaharaszti közigazgatási területén belül öt helyen van **szintbeni közúti-vasúti keresztezése**:

- a Határ útnál,
- a Mindszenty utcánál,
- a Temető utcánál,
- a Magyar utcánál,
- és a Kőrísfalva utcánál.

A Kazinczy Ferenc utcánál található vasúti átjáró csak gyalogos forgalomra szolgál, ugyan úgy, mint a vasútállomás alatti peron aluljáró.

A vonalon az elővárosi forgalomban napi 20 pár személyvonat közlekedik Budapest Kőbánya-Kispest és Kunszentmiklós-Tass között a reggeli és a délutáni időszakban 30 vagy 60 perces követési idővel.

A várost kettészelő vasútvonal utasforgalmát a település középső, már kialakult részén lévő **Dunaharaszti vasútállomás**, valamint a jelentős fejlődés előtt álló déli részén lévő **Dunaharaszti alsó vasúti megálló** szolgálja.

Dunaharaszti alsó megálló

A vasútállomás mellett P+R parkoló létesült. A vasúti megálló műszaki és esztétikai állapota nem nyújt megfelelő színvonalú szolgáltatást az utasok számára.

Gyorsvasúti közlekedés (HÉV)

A **H6 jelű HÉV** jelentette Budapest, Közvágóhíd – Ráckeve vonal Dunaharaszti észak-nyugati részét érinti **Dunaharaszti felső és Dunaharaszti külső megállóhelyekkel**. Bár a megállók kedvezőtlenül a város periferiáján található, de még így is meghatározó szerepet vállalnak a települést elhagyó (elsősorban Budapestre irányuló) tömegközlekedési utazások lebonyolításában.

A szerelvények csúcsidőben negyedórás gyakorisággal közlekednek. Az ingázók számára Dunaharaszti felső megállóhely mellett P+R parkoló létesült, amely ebben a megállóban többé-kevésbé kielégíti a szükségleteket, azonban Dunaharaszti külső megállóhelyen nincs megoldva az eszközváltást biztosító parkolás.

Dunaharaszti külső megállóhelynél került kialakításra a vonal egyik járműtelepe, itt biztosított az átszállási kapcsolat a Volán illetve helyi autóbusz hálózat viszonylataira is.

Dunaharaszti külső és Szigetszentmiklós közigazgatási területe között (mintegy 600m hosszon) a HÉV vonal egy vágánnyal épült ki, az érintett szakaszon csak a hídfő és a töltés készült el a második vágány számára.

A HÉV vonalon való átjárást **egy közúti aluljáró és két szintbeni közúti-vasúti keresztezés** biztosítja összesen.

Járműtelep

I.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Kerékpáros közlekedés

A nagyrészt kertvárosias beépítésű Dunaharaszti esetében a kerékpározás feltételei – a domborzati adottságok és távolságok alapján is – kedvezőek, azonban főként a Fő útra és Némedi útra felfűzött intézmények, kereskedelmi létesítmények elérése korlátozott a keskeny közterület és a nagy közúti forgalom miatt.

A település kerékpáros infrastruktúráját egyelőre csak az 1,2 km hosszú, Andrássy úton vezetett kétirányú kerékpársáv, valamint az M0 gyűrű részét képező Deák Ferenc hídjának északi oldalán kialakított kerékpárút jelenti.

Az 51. számú főút – 5201 sz. összekötő út (Némedi út) jelzőlámpás forgalomirányítású csomópontjában a kerékpáros átvezetés is biztosítva lett egy későbbiekben megépülő Dunaharaszti – Alsónémedi kerékpárút részeként.

Gyalogos közlekedés

Dunaharaszti gyalogos hálózata ugyan többé-kevésbé kiépült, azonban a járdák szélessége és a burkolat minősége fejlesztésre szorul. A több helyen csak szakaszosan kiépített járda nem tölti be megfelelően a funkcióját, mert a gyalogosok sok esetben inkább a közúton közlekednek.

A Fő út és Némedi út mentén található fontosabb kereszteződések, vagy közösségi közlekedési megállók környékén sokszor középzigettel rendelkező kijelölt gyalogátkelőhelyek létesültek.

A Budapest – Kunszentmiklós – Kelebia vasútvonal és a Budapest – Ráckeve HÉV vonal elvágó hatásából adódóan szabályosan csak néhány helyen biztosított a gyalogos keresztezés, viszont számos helyen jellemző a szabálytalan, balesetveszélyes átljárás.

I.15.5. Vízi közlekedés

A Ráckevei (Soroksári)–Duna esetében jelenleg csak turisztikai jelentősége van a vízi közlekedésnek, kikötési lehetőség a Sport-szigeten található. A Duna-Tisza csatorna közlekedés szempontból irreleváns.

Budapesten, a Duna főágán menetrend szerint közlekedő hajójáratok Dunaharaszti felé ésszerűen nem hosszabbíthatóak meg a Kvassay zsilipen való áthaladás korlátai és jelentős időigénye miatt.

I.15.6. Parkolás

A város kertvárosias beépítésű lakóterületein a parkolási igény jellemzően telken belül megoldott. Ugyanakkor a gépjármű ellátottság folyamatos növekedése miatt (egyres háztartásokban a második autó megjelenésekor) a telken belüli parkoló férőhely biztosítása problémaként jelenthet meg távlatban.

A Ráckevei (Soroksári)–Duna mentén található üdülőterületeken a kisméretű telkek következtében a parkolás többnyire a közterületeken történik.

A Fő út és a Dózsa György út – Némedi út vonalán található intézmények és kereskedelmi létesítmények beépítéséből adódó köztételek miatt a telken belüli parkolás csak részben biztosított, ezért főként szegéllyel párhuzamos felállású parkolósávokat alakítottak ki, melyek száma nem fedezi az igényeket.

Az elmúlt évtizedekben az 51. számú főút melletti területeken létesült ipari-gazdasági létesítmények parkolási igénye telken belül megoldott. Az újjépítésű kereskedelmi létesítmények parkolása szintén telken belül, általában túlméretezve megoldott.

A település közigazgatási területén belül korlátozott várakozási övezet nem került kijelölésre, kivéve a piac fizető rendszerű parkoló területét.

A város 21/2008. (IX. 30.) számú parkolási rendelete a gépjármű ellátottság jelenlegi és várható szintjének megfelelően helyesen – a rendeltetésszerű használat biztosításához szükséges férőhelyszám tekintetében az országosan meghatározott normák alkalmazását követeli meg.

Dunaharaszti agglomerációs helyzetéből fakadó ingázó forgalmának közösségi közlekedést használó része számára nem épült megfelelő mennyiségű P+R parkoló, parkolási létesítmény csak Dunaharaszti felső HÉV megálló és a vasútállomás mellett található.

Fejlesztési kihívások

- A főutak átmenő forgalmának csökkentése.
- A HÉV és vasút infrastruktúrájának rehabilitációja.
- P+R parkolók kialakítása.
- A belváros parkolási problémáinak csökkentése.
- A városon belüli közösségi közlekedés kiterjesztése az ellátatlan területekre.
- A város belső úthálózatának fejlesztése, kapcsolatok bővítése.
- Duna-part végigjárhatósága, hozzáférhetősége.

I.16. KÖZMŰVESÍTÉS

I.16.1. Vízi közművek

Vízgazdálkodás és vízellátás

A vízellátó rendszer üzemeltetését az Északdunántúli vízmű (ÉDV) Zrt. végzi.

Dunaharaszti ivóvízellátása a Fővárosi Vízművek Zrt. csepeli víztermelő telepén nyert ivóvízzel van biztosítva két helyen történő betáplálással.

- A csepeli gépháztól közvetlenül DN 300 mm-es nyomóvezeték épült ki, amely a Ráckevei (Soroksári)–Dunán a HÉV hídján átvezetve, majd az Erzsébet utca nyomvonalán a Klapka utcai DN 200-as gerincvezetékig húzódik.
- Soroksár felől DN 400 mm-es betápláló vezetékét létesítettek, amelyen a Pesti alapzóna vízellátó rendszere felől érkezik a víz a településre. Ez a tápvezeték a vízbázis és a Gilice téri medencerendszer között húzódó 1000 mm-es főnyomócsőről ágazik le, és a Soroksári út, Szondi György utca, Kossuth Lajos utca nyomvonalon húzódik a Jókai Mór utcáig.

A Coca Cola üzem technológiai célra saját kutakat és vízkezelő művet létesített, ahonnan nyeri a technológiájához szükséges vízmennyiséget. Jelenleg 4 kútjuk üzemel, amiből 3 a nyersanyagvízhez, míg a 4. a hűtéshez szükséges vízmennyiséget biztosítja. A 3 termelőkút talpmélységei 224,0 m, 243,0 m és 224,0 m, az engedélyezett kitermelhető vízmennyiség pedig 5040 m³/nap. A 3 termelőkút vízbázis védőidomjai és védőterületei a KTVF: 192-3/2010 sz. határozattal (Vksz: 7.1/A/348, 7.1/d/138), valamint ennek a KTVF: 13096-1/2012 sz. határozattal történő javításával kijelölésre kerültek. A kutak védőidomjainak nincs felszíni metszete, így a kutak körül a felszínen csak a minimális 10 m sugarú körnek megfelelő belső védőövezet kijelölése történt meg. A kutak biztonságos üzemeltetéséhez 2 megfigyelő kutat is létesítettek.

A vezetékes ivóvízellátás 1978-ban épült ki, akkor még egyoldali betáplálással, a HÉV hídon elhelyezett DN 250-es nyomócsőről. 1990-ben megépült a Soroksári úti DN 400-as vezeték, amely a Fővárosi Vízművek DN 1000-es vezetékéről É-i irányból táplálja a hálózatot.

Az Ipartelepek kialakítása kapcsán jelentős hálózatfejlesztés történt. 1993-ban a DN 400-as nyomócsőről DN 300-as vezeték épült a Dr. Pósta Sándor utca, Dobó István utca, Szondi György utca, Határ út nyomvonalon, majd a Coca Cola telepéig továbbépült a DN 300-as vezeték a Határ úton.

Fenti fővezetésekről leágazó DN 200-as gerincvezetékek üzemelnek a település különböző városrészeinek súlyvonalán, amelyek táplálják a fogyasztók közvetlen ellátását szolgáló elosztóhálózatot. "Közművizsgálat – vízellátás" című tervlapunkon, a DN 200 és ennél nagyobb méretű vezetéseket külön jelöltük, az ennél kisebb méretű (DN 150; DN 100) hálózatot elosztóvezetéként ábrázoltuk. A településen kiépített hálózat csőanyaga: acél, eternit és PVC.

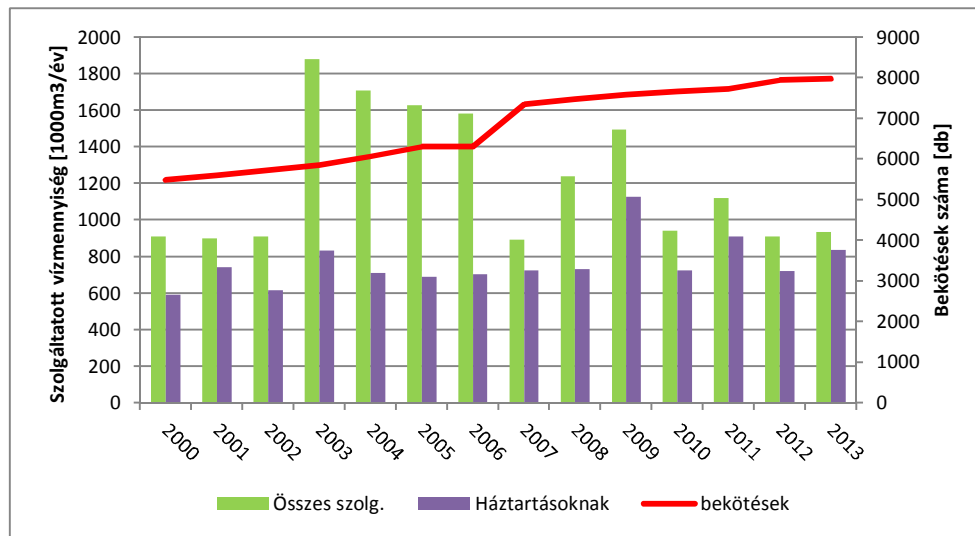
Az ivóvízellátás számítógéppel vezérelt nyomásszabályozó és távműködtetési rendszerrel, alapnyomáson, 3-4 bar hálózati nyomással üzemel.

A település oltóvíz igényét a hálózatban elhelyezett földfeletti (275 db) és földalatti (64 db) tűzcsapokról biztosítják. Ezen kívül 37 db közkifolyó üzemel Dunaharaszti területén.

A szolgáltató ÉDV, tervszerűen, folyamatosan végzi az elavult csőszakaszok rekonstrukcióját.

A KSH adatai alapján 2013-ban 133,7 km volt a közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza, ami 27,2 km-rel több, mint 2000-ben. A háztartásoknak szolgáltatott éves vízmennyiségek átlaga a 2000-2013 közötti időszakban 761 350 m³, azonban az egyes évek között jelentős ingadozások figyelhetők meg (592 400 – 1 128 400 m³/év), ami a növekvő szolgáltatási árak, valamint a meteorológiai

viszonyokból adódhat. A vízhálózatra bekötött lakások száma 2000 óta 1943 darabbal nőtt, így 2013-ban már 7969 ingatlan rendelkezett vezetékes ivóvízzel.

83. ábra: Vízellátási adatok Dunaharasztiin 2000 – 2013 között
forrás: KSH adatbázis

A korábbi szolgáltató (DPMV Dél-Pest Megyei Víziközmű Szolgáltató Zrt.) honlapján található 2014. IV. negyedéves és 2015. III. negyedéves adatok alapján a Dunaharasztiiban szolgáltatott ivóvíz egyes mért paraméterei a 201/2001 (X. 25.) Korm. rendeletben előírt határértékek alatt vannak.

	Szabad aktív klór (mg/l)	Klorid (mg/l)	Vas (µg/l)	Mangán (µg/l)	Arzén (µg/l)	Nitrát (mg/l)	Nitrit (mg/l)	Ammónium (mg/l)	összes keménység (mg/l CaO)	vezetőképesség (µS/cm)	pH (-)
2014. IV. negyedév*	< 0,1	22	< 50	< 10	1,0	5,2	< 0,02	0,06	147	517	7,31
2015. III. negyedév*	< 0,1	45	60	20	----	18,8	< 0,02	0,03	200	680	7,30
Határérték**	nincs h.é.	250	200	50	10	50	0,5	0,5	50 - 350	2500	6,5 - 9,5

27. táblázat: Dunaharasztiiban szolgáltatott ivóvíz 2014. IV. negyedéves vízminőségi adatai

*Vízminőségi adatok a DPMV Zrt. honlapja alapján.

Az értékeket a frissítést megelőző 1 év méréseinek átlagából képzik.

**201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet 1. számú melléklete alapján

Szennyvízelvezetés

Dunaharaszti csatornázása elválasztott rendszerű, a csapadékvíz befogadója a Ráckevei (Soroksári)–Duna és a Duna–Tisza-csatorna, a szennyvíz befogadója az 51. sz. főút és Duna–Tisza-csatorna keresztezésénél lévő szennyvíztisztító telep. A csatornahálózat és a szennyvíztisztító telep üzemeltetője a Északdunántúli Vízmű Zrt.

Szennyvízelvezető rendszer

A szennyvízcsatornázás kiépítése 1996-ban kezdődött el. Az iparterületen előközművesítésként 1995-ben épült meg a szennyvízelvezető hálózat. Ezt megelőzően a szennyvíz gyűjtésére szikkasztó

aknákat, illetve zárt szennyvíztárolókat használtak, ahonnan a település határában lévő folyékony hulladéklerakó telepre szállították az összegyűjtött szennyvizet.

A településen kiépített gravitációs csatornák általában \varnothing 20 cm méretűek. A főgyűjtőnek tekinthető \varnothing 30 cm méretű csatornák, illetve a vizeket fogadó átemelők szerint a településen három vízgyűjtő terület különíthető el.

- Árpád utcai szennyvízáttemelő vízgyűjtő területe: Budapest határa, MÁV vonal, Temető utca és Duna-ág által határolt terület.
- A Szent István utca végénél lévő (községi) végátemelő vízgyűjtő területe: Határ út, 51. sz. út, Somogyváry Gyula utca és MÁV vonal által határolt terület. (A végátemelő az Árpád utcai átemelőtől induló nyomócső közvetítésével fogadja az előző pontban lehatárolt terület szennyvizét is.)
- Közvetlenül a tisztítótelepre kapcsolódó Vásárhelyi Pál utcai átemelő vízgyűjtő területe, amely a Temető utca MÁV vonal, Duna–Tisza-csatorna és Duna-ág által határolt terület.

A településen a szennyvízelvezető hálózat több mint 10%-a szennyvíz nyomócső. Az ÉDV Zrt. 26 db szennyvízáttemelőt, 97 db közterületi kis átemelőt és mintegy 150 házi átemelőt üzemeltet.

Ráckevei (Soroksári)–Duna vízgazdálkodásának, vízminőségének javítása, szennyezőanyagok kivezetése a parti sávból projekt (RSD projekt) keretében a Paradicsomszigeten, a Hókonyban és a HÉV sétányon is kiépült a csatornahálózat.

A KSH adatbázisa alapján 2000 és 2011 között 67,8 km új szennyvízcsatorna épült, amivel 2011-re Dunaharaszti szennyvízelvezető rendszerének hossza 121,5 km lett. A csatornahálózatra bekötött ingatlanok száma 2000 és 2013 között háromszorosára nőtt, ugyanis míg 2000-ben mindössze 2600 db, 2013-ban már 7969 lakás vette igénybe a csatornahálózat nyújtotta előnyöket.

Szennyvíztisztító működése

A tisztítótelep 1996 óta üzemel, korszerű folyamatirányítással, biológiai tisztítást (nitrifikációval, denitrifikációval, foszforeltávolítással) végez. Kezdetben 4.500 m³/d, majd a 2003-ban lezárult bővítést követően 6 000 m³/d (40 000 lakosegyenérték) kapacitással üzemel. A telep kapacitása a teljes csatornahálózat kiépítésének figyelembevételével épült, védőtávolsága 500 m. A tisztított szennyvíz befogadója a Duna–Tisza-csatorna.

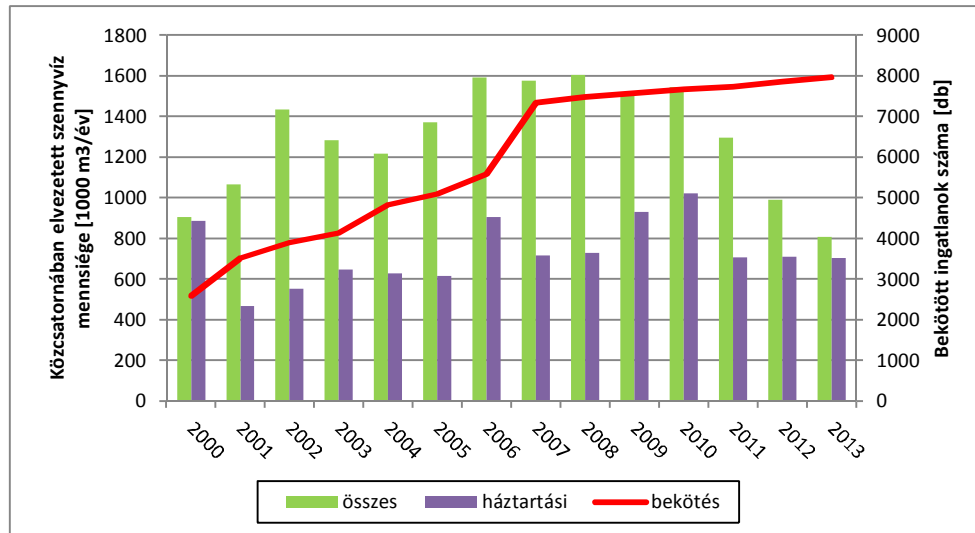
A szennyvíztelepre a településről és a Coca Cola üzemből a szennyvizek külön-külön nyomócsöveken érkeznek, aminek mennyiségét és minőségét is mérik. A telepre beszállított szippantott szennyvíznek külön lefejtő állomása van. A telep hidraulikai kialakítása olyan, hogy a szennyvizek közül csak a szippantott szennyvíz kerül a telepen belül átemelésre. A KSH adatai alapján 2013-as év során 10 300 m³ folyékony hulladékot szállítottak a településről a szennyvíztisztító telepre. A 2003 és 2013 közötti adatokból számítva évente átlagosan 6 140 m³ (min – max: 2 600 – 10 300 m³/év) folyékony hulladék érkezett a tisztítótelepre.

A telepen eleveniszapos tisztítási technológiát alkalmaznak. A szennyvíz előbb az anaerob, majd onnan a mélylégbefúvósos levegőztetésű (aerob) medencékbe jut. A telepen 2 db 200 m³-es anaerob és 4 db 1650 m³-es aerob medence található. Az eleveniszapos medencékből elfolyó szennyvíz előbb az utóülepítőkre – 2 db 750 m³-es Dorr rendszerű medence -, majd onnan a homokszűrőkre jut, ahol a szennyvíz maradék szerves anyag, nitrogén és foszfor tartalmának határérték alá csökkentése történik. A szennyvíz a továbbiakban a labirint rendszerű fertőtlenítő medencébe jut.

A biológiai rendszerben keletkezett nagy szerves anyag tartalmú fölös iszapot a recirkulációs vezetékről leágazva vezetik az iszapstabilizálóba. Az iszap-víztelenítés gépi úton szalagszűrű présekkel

történik, polielektrolit hozzáadásával. Az elszállított iszapot a tisztítótelep melletti komposztáló telepre szállítják komposztálásra.

A tisztítótelep terhelését megközelítőleg fele-fele arányban a lakossági szennyvíz, illetve az iparok előtisztított szennyvize adja. A KSH adatai szerint a közcsatornában elszállított összes szennyvíz mennyisége átlagosan 1 300 000 m³/év-re (min-max: 809 500 – 1 604 300 m³/év), míg a lakossági 730 530 m³/év-re (min-max: 467 000 – 1 021 900 m³/év) tehető a 2000 – 2013-as időszakban. Az egyes években elszállított szennyvíz mennyisége között jelentős ingadozás figyelhető meg.

84. ábra: Szennyvízelvezetési adatok Dunaharasztiin 2000 – 2013 között (forrás: KSH adatbázis)

A korábbi szolgáltató (DPMV Zrt.) honlapján található 2015. márciusi és szeptemberi adatok alapján a Dunaharaszti szennyvíztisztító telepről elfolyó víz minősége megfelel a hatályos előírásoknak. A táblázatban nem szereplő fennmaradó komponenseknek a 28/2004.(XII.25.) KvVM rendelet 2. számú mellékletének a "2. Egyéb védett területek befogadói" oszlopban meghatározott kibocsátási határértékeknek kell megfelelnie.

	pH	KOI _k (mg/l)	BOI ₅ (mg/l)	N-NH ₄ ⁺ (mg/l)	összes N (mg/l)	összes P (mg/l)	SZOE (mg/l)	összes lebegő anyag (mg/l)
2015.03.04-ei mért adatok*	7,6	< 30	< 10	0,27	2,42	0,21	< 2,0	< 4
2015. 09.–10. havi adatok*	7,1	< 30	< 10	0,02	12,1	1,36	< 2,0	9
Határérték		125**	25**	10***	15 (V.1. – XI.15.)** 25 (XI.15. – IV. 30.)**	2**	5***	35**

28. táblázat: Dunaharaszti szennyvíztisztító telepről elfolyó víz 2015. márciusi vízminőségi adatai

*a DPMV Zrt. honlapja alapján.

**368/2004. (XII.26.) Korm. rendelettel módosított a felszíni vizek védelmének szabályiról szóló 220/2004. (VII.21.) Korm. rendelet és a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004.(XII.25:) KvVM rendelet alapján.

***Területi határérték (forrás: a DPMV Kft tájékoztatása)

Felszíni vízrendezés, csapadékvíz elvezetés

Felszíni vízrendezés

Dunaharaszti felszíni vizeinek befogadója a Ráckevei (Soroksári)–Duna és a Duna-Völgyi-főcsatorna részét képező Duna-Tisza csatorna.

Ráckevei (Soroksári)–Duna:

A Duna-ágon a Közép-Duna-Völgyi Vízügyi Igazgatóság szabályozott üzemvízszintet tart a Kvassay- és Tasi-zsilip összehangolt üzemeltetésével.

Az üzemi vízszint:

- öntözési idényben a Kvassay-zsilipnél 96,525 m Bf., a Tasi-zsilipnél 96.225 m Bf.
- belvízkor az üzemi vízszint a Kvassay-zsilipnél 96,020 m Bf., a Tasi-zsilipnél 95,920 m Bf.

A mindenkori üzemi vízszinttartás a Dunából való vízbetáplálással történik: vízállástól függően gravitációsan vagy szivattyúzással.

A Ráckevei (Soroksári)–Duna vízminőségét rontja a Kvassay-zsilipen bebocsátott fővárosi szennyvizekkel terhelt frissítívíz minősége.

Duna-Völgyi-főcsatorna részeként üzemel a Duna-Tisza-csatorna:

A Haraszti-szigetet átszelő Duna–Tisza-csatorna megépítése Dabas térségében nem fejeződött be a jelentős költségigény miatt. Megvalósítását tervezték az 1800-as évektől kezdődően. Széchenyi István elgondolása szerint hajóútként épült volna ki.

A Duna–Tisza közötti Homokhátságot fenyegető elsivatagosodás veszélyes folyamatának megállítására, illetve visszafordítására a szakértők ma is felvetik a vízpótlásra szolgáló csatorna megvalósításának igényét.

A Dunaharaszti és Dabas között kiépült Duna–Tisza-csatorna a Duna-Völgyi-főcsatorna részeként funkcionál jelenleg.

A Duna-Völgyi-főcsatorna Bajáig szállítja az öntözővizet a belőle táplált rendszerekbe. A mellékelt vízrajzi térképrészlet szemlélteti a Duna-Völgy öntözőrendszereit, és a Duna–Tisza-csatorna öntözésben betöltött szerepét.

A település jelenlegi felszíni vízvezetése

A város belterületének vízrendezése az elmúlt évek során megtörtént. A keletkező csapadékvizet a Ráckevei (Soroksári)–Dunába és a Duna-Völgyi-csatornába vezetik. Gyakori a lakóutcákban a kétoldali szikkasztó árok.

A befogadók szempontjából a település két vízgyűjtő területre osztható:

- A Ráckevei (Soroksári)–Duna vízgyűjtő területéhez tartoznak a MÁV vonal és Duna-ág közötti területen lévő csapadékcsatornák és árkok. (A MÁV vonal alatt két helyen, az Árok utcánál és a Némedi útnál létesített áttereszek, kapcsolatot teremtenek a MÁV-on túli területtel.)
- A Duna-Völgyi (Duna–Tisza)-csatorna fogadja az Árok utcai nyílt vízvezetőn illetve annak folytatásában az 51. sz. főút mentén húzódó árkon érkező vizeket. A főút megépítéséig az Árok utcai árok az Alsónémedi-csatorna részeként üzemelt. Az útépítés során elvágott Alsónémedi-csatorna külterületi szakasza, ami vízhiányossá vált az átvágás miatt, természetvédelmi területen halad. Az 51. sz. főút mentén létesített A/3-as csatorna a Dunaharaszti ide tartozó vízgyűjtő területén keletkező csapadék elvezetésére 2,8 m³/s vízszállító képességgel épült ki. A befogadó Duna-Tisza-csatorna kötöttségei (az öntözésben betöltött szerepe) miatt az A/3 csatorna nem

mélyíthető. Ez a nyílt vízvezető csatorna fogadja és vezeti le a megépült ipartelepek csapadékvizét is.

Az A/3. belvízcsatorna (Árok utca – 51. sz. főút mentén) vízgyűjtő területén létesített új lakó- és iparterületekkel a burkolt felületek aránya megnőtt, így a csatorna kapacitáshiányossá vált. Állapotának felmérését az esetleges rekonstrukcióhoz megkezdték. A rekonstrukció során figyelembe kell venni, hogy a jelenlegi szennyvízhálózati illegális csapadékvíz rákötések felszámolása után a belvízcsatornának megnövekedett mennyiségű csapadékvizet kell elszállítania.

I.16.2. Energia

Energiaforrások és adottságok szempontjából a település kedvező helyzetben van. A területén keresztül nagykapacitású villamosenergia- és gázhálózatok épültek ki.

Az M0-ás körgyűrű, az 51-es számú főközlekedési út mellett, illetve az Alsónémedi közigazgatási határa mellett 120 kV-os távvezeték, valamint az M0-ás körgyűrűtől északra nagynyomású gázvezetékek épültek ki. Ezek a hálózatok a város közelében olyan létesítményeket táplálnak meg, amelyek a város ellátása szempontjából meghatározó hálózatok kiinduló pontja.

Az ilyen létesítmények Budapesten a XXIII. kerületben az Ócsai út és az M0-ás körgyűrű találkozásánál létesültek. A csomópont mellett a nagynyomású gázvezetékek a Soroksár Gázátadó állomást, a távvezetékek pedig kissé távolabb a Soroksár 220/120/20 kV-os alállomást táplálják meg. A gázátadó állomásból kiinduló nagyközepnyomású gázvezeték szállítja a város gázenergiáját, amelyről nyomásszabályzókon keresztül történik a fogyasztókat ellátó középnyomású hálózat betáplálása.

Az alállomásból kiinduló 20 kV-os szabadvezetékek biztosítják a város üzemszerű villamos energiáját, tartalék betáplálás dél felől Taksony felől létesült.

A város energiahordozó struktúrája az elmúlt 15 évben jelentősen megváltozott. Ezt megelőzően a hőellátás tüzelőanyaga elsősorban a szén, a fa, a tüzelőolaj és a PB gáz volt.

A vezetékes gázenergia (1987) megjelenése óta ezeknek a tüzelőanyagoknak a felhasználása jelentősen lecsökkent. A lakossági és közületi fogyasztókat kiszolgáló középnyomású gázhálózat belterületen majdnem száz százalékosan kiépült. Ez alól kivételt jelent az M0-ás körgyűrűtől északra a Fő útig, illetve a Király utca és Vásárhelyi utcától délre a Duna–Tisza-csatornáig terjedő terület.

A város belterületén a villamosenergia-hálózatok száz százalékosan kiépültek, illetve ezen kívül tovább folytatódtak külterületen jelentkező igények biztosítására az Árok utca és Somogyváry Gyula utca között, a Paradicsom-szigeten, Hokony területén és a Sport-szigeten.

Villamosenergia-ellátás

Nagyfeszültségű hálózat

A térség középfeszültségű elosztását 20 kV-os hálózat végzi. A hálózat táppontjai a XXIII. kerületben az Ócsai út mellett lévő Soroksár és Százhalombatta 220/120/20 kV-os, Szigethalom, Ráckeve és Felsőbabád 120/20 kV-os alállomások. Az alállomások a tápenergiát a Martfű–Százhalombatta–Soroksár–Zugló alállomásokot összekötő 220 kV-os távvezetékéről, illetve Százhalombatta–Soroksár és Kőbánya közötti kétrendszerű és a Dunaújváros–Soroksár–Pestlőrinc közötti egyrendszerű 120 kV-os távvezetékéről kapják.

Ezek közül a rendszerek közül a Százhalombatta–Soroksár közötti távvezeték az 51-es számú főútvonal mentén halad keresztül Dunaharasztiin. A Dunaújváros–Soroksár között létesített távvezeték Alsónémedi és Budapest XXIII. kerület közötti külterületen létesült.

A Csepeli Hőerőműben elhelyezett gázturbinák által megtermelt villamos energia elszállítására az M0-ás körgyűrű mentén távvezeték épült ki a csepeli külterület és a Soroksár alállomás között.

A 120 kV-os távvezeték biztonsági övezete 13–13 méter, amelyet vízszintes irányban a szélső áramvezetőre merőlegesen kell mérni. A szélső áramvezető az oszlop típusától függően 4,0–5,0 méter távol helyezkedik el a rendszer tengelyétől, ezért a távvezeték biztonsági övezetét 18,0 – 18,0 méterrel ábrázoljuk tervlapjainkon.

Középfeszültségű hálózat

Dunaharaszti üzemszerű ellátását a Soroksár 220/120/20 kV-os alállomásból kiinduló 20 kV-os szabadvezeték hálózat biztosítja. A szabadvezetékek közül az egyik a HÉV pálya mellett, kettő a vasúti pályatest mellett, és még egy az M0-ás és az 51-es út csomópontja mellett éri el a város külterületét. Ezek a vezeték a Fő út – Jókai Mór utca mellett lévő 304-es számú 20 kV-os kapcsolóállomásban kapcsolódnak egymáshoz, a Kossuth Lajos utca, a Jókai Mór utca, a Csokonai utca, a Kőrösi Csoma Sándor utca, a Határ út és a Jedlik Ányos utca nyomvonalon.

A város tartalék ellátását a Dunavarsány mellett lévő 382-es számú kapcsolóállomásból kiinduló 20 kV-os szabadvezeték hálózat biztosítja. Ez a kapcsoló állomás Szigethalom, Ráckeve és Felsőbabád felől egy-egy betáplálást kap. Ebből a kapcsolóállomásból két 20 kV-os szabadvezeték érkezik Dunaharasztra, amelyek közül az egyik a Fő út – Király utca – Zöldfa utca – Földvály utca – Kinizsi Pál utca – Klapka utca – Arany János utca nyomvonalon csatlakozik a Jókai Mór utcai rendszerhez, a másik pedig a Csúcsos-szőlők, Karám-földek, Vörös-föld-szántók területén keresztül jut el a belterülethez, ahol a Kós Károly utcán és Tavasz utcán keresztül kapcsolódik a Külső határuTON lévő rendszerhez. Erről a gerinc irányról rövidebb-hosszabb leágazó vezeték látják el a terhelési súlypontokban elhelyezett 20/0,4 kV-os transzformátorokat villamos energiával. A két gerincirányról leágazó elosztó hálózatot a vasút kettévágja. A Duna és a vasút között a következő utcákban található meg 20 kV-os szabadvezeték:

- Duna utca,
- Mindszenty József utca,
- Erzsébet utca, Agorasztó Tivadar utca
- Semmelweis utca,
- Kinizsi Pál utca – Móricz Zsigmond utca, vasútállomás,
- Gyóni Géza utca,
- Szőlőhegy utca,
- Király utca – Csendes utca – Magyar utca,
- Vásárhelyi Pál utca,
- Duna–Tisza-csatornától délre épült ki a Haraszti-sziget részére létesített szabadvezeték.

A vasút és az új 51-es út között a következő utcákban van szabad vezeték:

- Táncsics Mihály utca – Széchenyi utca,
- Tóköz utca,
- Rózsa Ferenc utca – Tinódi utca,
- Szent István utca – Dembinszky utca – Attila utca és temető térsége,
- Lehmann kapitány utca,
- az új 51-es út túlsó oldalán lévő ipari terület, illetve a Kavicsbánya területén lévő Universumi üdülőcentrum villamos energiáját is ez a rendszer biztosítja.

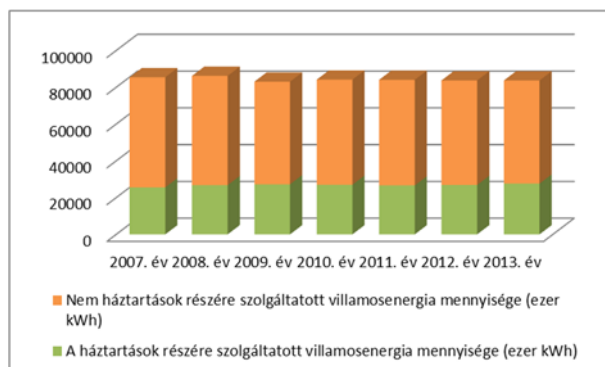
Kisfeszültségű hálózat

A város területén a kisfeszültségű hálózat vegyes képet mutat. Az északi ipartelepen kívül kisfeszültségű kábel található az M0-ás főúton, illetve a Duna utcában. Az Elektromos Művek Nyrt. a

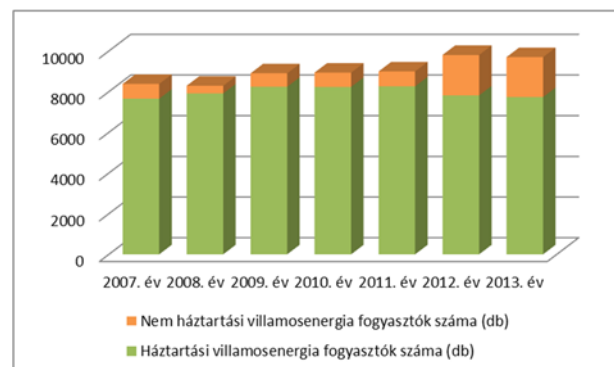
régi, korszerűtlen csupasz légvezeték folyamatosan cseréli és korszerű szigetelt szabadvezeték épít ki helyette. A város nagy részén már szigetelt szabadvezeték található és csak kisebb területeken üzemel csupasz légvezeték:

- a Soroksári úton;
- a Fő út és a vasútvonal között a Dr. Pósta Sándor utcában, a Szondi utcában, a Jendrassik György utcában, a Károlyi Mihály utcában;
- a Deák Ferenc utcában az Erzsébet utca és Mindszenty József utca között, az Erzsébet utcában és az Árpád utcában;
- a Hajnal utcában.

A KSH adatai alapján az elmúlt években a Dunaharaszti területén szolgáltatott villamos energia mennyisége kismértékű csökkenést mutat, miközben a fogyasztók száma emelkedik.

85. ábra: Szolgáltatott villamos energia mennyisége

86. ábra: Villamos energia fogyasztók számának alakulása

Gázellátás

Nagynyomású hálózat

A város gázellátását a Bp. XXIII. kerületben az Ócsai út és az M0-ás csomópont mellett lévő Soroksár Gázátadó állomás végzi. Az átadó állomás a gázenergiát az ún. fővárosi I. számú nagynyomású gázkörvezeték Vecsés–Kereszthegy közötti DN 400 mm méretű nagynyomású gázvezetékéről kapja. Ez a gázvezeték Dunaharaszti területét az M0-ás főközlekedési úttól északra érinti. A vezeték biztonsági övezete 23–23 méter.

A gázvezeték biztonsági övezetében helyezték el a Csepeli Erőművet megtápláló DN 400 mm méretű nagynyomású gázvezeték, az FGSZ Zrt. bányüzemi hírközlőkábelt, valamint a Dunaharaszti ellátására létesített DN 200 mm méretű nagyközépnomású gázvezeték.

A város déli részén az ellátó vezetéseken kívül további, az országos rendszerekhez tartozó nagynyomású vezetékek épültek ki egymás mellett.

Itt található az Ercsi–Vecsés között üzemelő DN 600 mm méretű nagynyomású gázvezeték, amelynek biztonsági övezete 42–42 méter.

A gázvezeték a Duna felé épült ki a DN 400 mm-es Barátság I. és a DN 600 mm méretű Barátság II. kőolajvezeték, amelyeknek a biztonsági övezete 10–10, illetve 18–18 méter.

A gázvezeték másik oldalán létesült a DUFI (Dunai Finomító Százhalombatta) – Budapest Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér közötti DN 150 mm méretű kerozin termékvezeték, amelynek biztonsági övezete 7–7 méter.

A vezetékek mellett található az Invitel (korábban Pantel - Technocom Kft.) üzemeltetésében lévő két hírközlő kábel.

Ezek a vezetékek általában a nagynyomású gázvezeték biztonsági övezetében létesültek, de a Duna-Tisza csatorna térségében a hírközlő kábelek ezen a sávon kívül üzemelnek.

Nagyközépnomású hálózat

A Soroksár gázátadó állomásból kiinduló nagyközépnomású gázvezeték a MÁV Kelebiai vasútvonala előtt elválik a többi vezetéktől, és déli irányba halad tovább a vágányok mellett, majd a Külsőhatár úton – 51-es úton és a Cola gyártól délre lévő úton folytatódik tovább. Erről a vezetékről történik vasúti átvezetéssel a Kőrösi Csoma utca és Eötvös köz mellett lévő körzeti gáznyomásszabályzó, illetve az ipari létesítmények nyomásszabályzóinak az ellátása.

A nagyközépnomású vezeték biztonsági övezete 5–5 méter, a körzeti gáznyomásszabályzó pedig épülettől, illetve közúttól általában 10 méter.

Középnomású hálózat

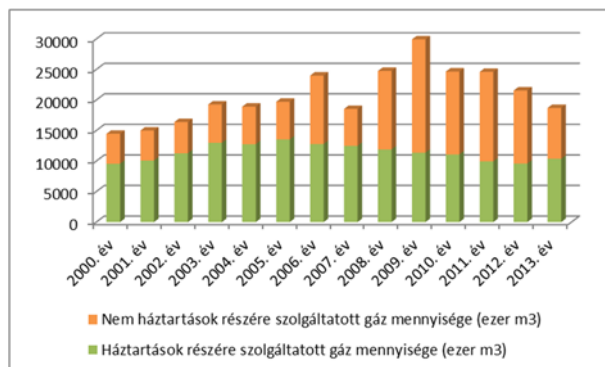
A nyomásszabályzókból kiinduló középnomású hálózat gerincvezetékei DN 200, DN 160, DN 110, és DN 90 mm-es mérettel, az elosztó hálózat pedig DN 63-as, DN 32-es mérettel épültek ki. Ez a középnomású hálózat a város minden utcájában kiépült.

DN 200 mm méretű vezeték a külső Határ úton, valamint a Kőrösi Csoma utca – Móra Ferenc utca – Eötvös Károly utca – Móra Ferenc utca nyomvonalon létesült a Mindszenty utcáig.

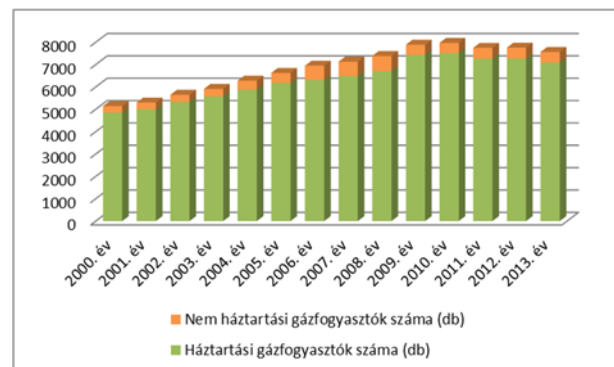
DN 160 mm mérete a Mindszenty utcától a Móra Ferenc utcában és a Dózsa György utcában a Klapka utcáig lévő vezetéknek.

DN 110-es vezeték található az Eötvös Károly utcában, a Fő úton az Erzsébet utcától északra, a Mindszenty utcában, a Klapka utcában, a Semmelweis utcában, a Földváry utcában, a Zöldfa utcában, a Jedlik Ányos utcában, a Kazinczy utcában, a Táncsics Mihály utcában és a Némedi utcában a vasút és a Toldy utca közötti szakaszon.

DN 90 mm-es vezeték üzemel a Fő utcában az Erzsébet utcától délre, a Némedi utcában a Toldy utcától a Jedlik utcáig, a Gábor utcában, az 51-es számú főúton és a Colától délre lévő utcában.

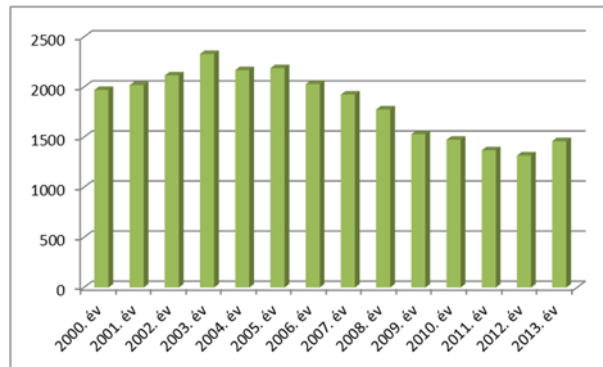

87. ábra: Szolgáltatott földgáz mennyiségének alakulása

88. ábra: Földgáz fogyasztók számának alakulása

A KSH adatai alapján a Dunaharaszti területén szolgáltatott földgáz mennyisége a 2009. évi csúcsot követően csökkenő tendenciát mutat, a csökkenés jellemzően a nem lakossági szférában erőteljes. Fogyasztók számának alakulását tekintve enyhe csökkenés figyelhető meg 2010. év óta.

89. ábra: Háztartási gázfelhasználás egy háztartási gázfogyasztóra jutó mennyisége (m3)

A háztartási gázfelhasználás egy háztartási fogyasztóra jutó mennyisége ugyanakkor a KSH adatai alapján az egy évtizede tartó csökkenés ellenére 2013. évben a korábbi évhez képest mintegy 11%-kal emelkedett.

Hőellátás

A város belterületén a vezetékes gázellátás kiépülése óta a szilárd tüzelőanyagok, a tüzelő olaj és a PB gáz forgalma jelentősen visszaesett, ezek felhasználása a külterületen lévő létesítményekre korlátozódik ma. Ezek a tüzelőanyagok a tüzéptelepeken, illetve a benzinkutakon szerezhetők be.

I.16.3. Elektronikus hírközlés

Vezetékes elektronikus hírközlés

A település távközlési és adatátviteli hálózata az Invitel Távközlési Zrt. (korábban VIVENDI Távközlési Kft.) tulajdonában, illetve üzemeltetésében van. Az itt található távközlési hálózatot a Szigetszentmiklóson lévő EWSD típusú távbeszélő központból táplált – a Dunaharasztiin lévő – 2 db kihelyezett távbeszélő központ látja el.

A szigetszentmiklósi központból optikai kábelről kapják a központok az ellátást. Közös nyomvonalon halad bizonyos szakaszokon a Taksony és Alsónémedi településeket is ellátó optikai kábelekkel LPE védőcsövekben.

Budapest felől érkező gerinc- és átkérő kábelek 6 db műanyagcsöves alépítményben érkeznek a Fő úton (Soroksári út) a településre. A Fő útról az Erzsébet utcában szintén 6 db műanyagcsöves alépítményben halad a nyomvonal az Arany János és Klapka utcákban 3-3 db műanyag csőben a kihelyezett fokozatokig.

A Dózsa György utcában az Arany János utcától a Tavasz utcáig 2 db műanyagcsöves alépítmény található.

Dunaharaszti ellátó 2 db kihelyezett fokozat (KF1 és a KF2) Szigetszentmiklós felől érkező optikai kábel a Fő út – Iparos utca – Földvály utca nyomvonalon érkezik a Földvári utcában lévő KF1-hez, míg a Rákóczi Ferenc utca 30-ban lévő KF2-hez a Földvály utca – Dózsa György út – vasúti pályatestet a Baross utcánál keresztezve – Némedi út – Thököly utca – Rákóczi Ferenc utcai járdában halad.

A Coca-Cola üzemet tápláló 2 db optikai kábel külön-külön nyomvonalon épült ki. A KF1-től induló kábel a Földvály utca – Dózsa György út – Némedi út – Munkácsy Mihály utca – Andrassy Gyula utca – Golgota utca – Coca Cola gyár nyomvonalon, míg a KF2-től induló kábel a Rákóczi Ferenc utca – Thököly utca – Kőrösi Csoma Sándor utca – Coca Cola gyár nyomvonalon létesültek.

Vezeték nélküli elektronikus hírközlés

A településen a jelenlegi vezetékes távközlési szolgáltató (Invitel Távközlési Zrt.) mellett az alábbi mobil társaságok látják el az előfizetőket:

- Vodafone Magyarország Zrt.
- Magyar Telekom Nyrt.
- Telenor Magyarország Zrt.

A mobil távközlési adatszolgáltatóktól kapott információkat, adatokat a település "Közművizsgálat, Elektronikus hírközlés" c. tervlapon tüntettük fel.

Az Antenna Hungária Nyrt.-nek jelenleg nincs vezetékes hálózata, mikrohullámú összeköttetéseit sem érintik.

Dunaharaszti ellátására 8 db antennatartó torony létesült, amelyek közül egy Szigetszentmiklós területén (1) található. A 2-es jelű torony az M0-ás főút és az 510-es út találkozásában, a 3-as az ipartelepen a Jedlik Ányos utca mellett, a 4-es az Akácfa utca mellett, az 5-ös a piactéren a Kinizsi Pál utca mellett, a 6-os a Vásárhelyi Pál utca és a Duna–Tisza-csatorna mellett, a 7-es a 24-es út vasúti keresztezése mellett, a 8-as jelű pedig a Határ út – Jedlik Ányos út keresztezésénél található.

A 1, 3 és 6-os tornyokon Telenor, a 4-es tornyon Magyar Telekom, a 2-esen Magyar Telekom és Vodafone, az 5-ösön Telenor és Vodafone antennák, míg a 7-es és 8-ason Vodafone bázisállomások kerültek elhelyezésre.

Fejlesztési kihívások

- Belvízcsatornák rekonstrukciója, kapacitásbővítése.
- Lakosság ösztönzése a csapadékvíz helyben tartására és felhasználására, hasznosítására.
- Burkolt felületek mértékének csökkentése, áteresztő burkolatok kialakítása, ezáltal csökkenteni a lefolyó, és elvezetendő csapadékvíz mennyiségét.
- Vezetékes ivóvízzel ellátatlan területeken az ivóvízhálózat kiépítése.
- Energiahatékonysági korszerűsítések és megújuló energiaforrások alkalmazása önkormányzati intézmények energiafelhasználásának fedezésére.
- Lakossági energiahatékonysági és megújuló beruházásokhoz kapcsolódó tanácsadás.
- Közvilágítási hálózatok korszerűsítése, LED fényforrások alkalmazása, valamint intelligens vezérlések alkalmazása.

I.17. KÖRNYEZETVÉDELEM

I.17.1. Talaj

A térség **geológiai felépítésére** jellemző, hogy az észak-nyugat, dél-kelet irányú törésvonal-rendszer mentén tömbökre tagolódó pannon kori kőzetlisztes agyagra, agyagos kőzetlisztre, homokos agyagra, agyagos homokra az Ős-Duna kavicsbordaléka települt és teraszos völgyek alakultak ki. A kavicsréteg vastagsága 5-20 méter között változik. A térség mai arculatának formálásában a Duna mellett a szél játszott szerepet. A jégkorszak folyamán és az óholocén ideje alatt a folyó menti lerakott homokból buckákat alakított ki a szél. Az északnyugati-délkeleti uralkodó szélirány megmutatkozik a homokbuckák elhelyezkedésében is. A buckasorok között szintén hasonló irányú magas vízállású területek jöttek létre.

A táj legjellemzőbb **talajtípusai** a homok- és erdőtalajok. A legmagasabban fekvő pontokat rozsdabarna erdőtalajok, illetve különböző mértékben humuszosodott homoktalajok borítják. Az utóbbiak és az előbbiek egy része homokos talajképző kőzeten kialakult, gyenge termékenységű (VII.) talajok. Erdőtalajok a kiskertes terület körüli erdők térségében, illetve az Alsónémedi határ közelében található. A lejjebb fekvő területeken csernozjom talajok alakultak ki, amelyek a mélyebben fekvő részeken beleolvadnak a különböző réti és öntéstalajokba. Csernozjomok a Duna-Tisza-csatorna és Alsónémedi-csatorna közötti területen, a budapesti határ mellett, öntéstalajok a vízfolyások mentén, mélyedésekben jellemzőek. A terület legnagyobb részét réti talajok borítják.

I.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

A Duna vízgyűjtőrendszeréhez tartozó település közigazgatási területén található legmeghatározóbb felszíni vízfolyás a **Ráckevei (Soroksári)–Duna**. A dunai jégtorlaszok kialakulásának megakadályozása végett a kiegyezés utáni időben zsilippel zárták le a Duna-ágot, majd az 1900-as évek elején hajózhatóságát biztosították. Az ezredfordulón kezdődött meg a Duna-ág rehabilitációja: a Nagy-Dunából frissítővízzel együtt betáplált hordalék kitisztítása. Dunaharaszttól délre mintegy 9 km-re található Dunavarsányi mintavételi ponton mért víz minőségét és a szabvány szerinti minősítést az alábbi táblázat tartalmazza. A Duna-ág vízminősége egyes komponensek tekintetében nem éri el a kívánt értéket.

Vízminőségi jellemzők	Mintavétel időpontja			
	2005.	2006.	2007.	2008.
Oldott O ₂ (mg/l)	8,73 (I.)	3,21 (IV.)	7,30 (I.)	7,90 (I.)
Oxigén telítettség (%)	75,13 (II.)	78,64 (II.)	-	-
BOI ₅ (mg/l)	3,83 (I.)	4,67 (II.)	2,98 (I.)	3,10 (I.)
KOI _k (mg/l)	17,84 (II.)	20,22 (II.)	11,67 (I.)	14,00 (II.)
Ammónia-ammónium-nitrogén (mg/l)	0,36 (II.)	0,7 (III.)	0,40 (II.)	-
Nitrit-nitrogén (NO ₂ -N) (mg/l)	0,19 (IV.)	0,25 (III.)	0,50 (V.)	-
Nitrát-nitrogén (NO ₃ -N) (mg/l)	2,25 (II.)	3,39 (II.)	2,8 (II.)	-
Összes foszfor (µg/l)	133,8 (III.)	70,93 (II.)	113,00 (III.)	-

29. táblázat: Ráckevei (Soroksári)–Duna vízminősége
forrás: <http://okir.kvvm.hu/fevi/>

Vízminőségi osztályok (MSZ 12749:1993 „Felszíni vizek minősége, minőségi jellemzők és minősítés tárgyú szabvány” szerint):

I. osztály	kiváló víz
II. osztály	jó víz
III. osztály	tűrhető víz
IV. osztály	szennyezett víz
V. osztály	erősen szennyezett víz

A Ráckevei (Soroksári)–Duna mellett jelentős felszíni vízfolyás a **Duna-Tisza-csatorna**, amely az Országos Területrendezési Terv szerint az ökológiai hálózat része. A csatorna megépítésének terve szintén az 1900-as évek elején került elő először, a Duna és Tisza-víziútrendszer összekötése, hajózható csatorna kialakítása céljából. Később, a 30-as években az Alföldi gazdálkodás öntözéses mezőgazdasággá történő átalakítása miatt merült fel újra a csatorna kiépítésének gondolata. A század második felében indultak a munkálatok, az eredeti terv meghíúsult és a csatorna nem a Tiszába köt, hanem Baja fölött a Dunába. Tápcsatorna feladatokat látott el, de a TSz-rendszer összeomlásával ma már öntözésre nem használják.

A csatorna a Dunaharaszti szennyvíztisztító szennyvizeinek befogadója, ezért a vízminőség állandó ellenőrzés alatt áll. A következő táblázatok a vízminőség éves átlagait és a vízminőség értékelését tartalmazzák. A mintavételi helyek között szerepel egy Dunaharasztiiban, illetve egy Alsónémediben lévő pont.

A minősítés az MSZ 12749:1993 „Felszíni vizek minősége, minőségi jellemzők és minősítés tárgyú szabvány” szerint történt, jelezve a különböző vízminőségeket a szabványban megadott színek szerint.

Vízminőségi jellemzők	Mintavétel időpontja		
	2008.	2009.	2010.
Oldott O ₂ (mg/l)	7,45 (I.)	8,52 (I.)	7,18 (I.)
Oxigén telítettség (%)	60,32 (III.)	77,13 (III.)	68,72 (III.)
BOI ₅ (mg/l)	4,58 (II.)	6,98 (III.)	6,45 (III.)
KOI _k (mg/l)	17,75 (II.)	25,50 (III.)	22,67 (III.)
Ammónia-ammónium-nitrogén (mg/l)	0,38 (II.)	0,40 (II.)	0,28 (II.)
Nitrit-nitrogén (NO ₂ -N) (mg/l)	0,28 (IV.)	0,26 (IV.)	0,03 (II.)
Nitrát-nitrogén (NO ₃ -N) (mg/l)	2,36 (II.)	2,10 (II.)	1,80 (II.)
Összes foszfor (µg/l)	199,13 (III.)	140,67 (III.)	226,67 (IV.)

30. táblázat: Duna-Tisza-csatorna vízminősége (Dunaharaszti mintavételi pont adatai)

forrás: <http://web.okir.hu>

Vízminőségi jellemzők	Mintavétel időpontja	
	2011.	2012.
Oldott O ₂ (mg/l)	5,26 (III.)	5,67 (III.)
Oxigén telítettség (%)	-	54,42 (III.)
BOI ₅ (mg/l)	5,88 (II.)	3,48 (I.)
KOI _k (mg/l)	19,50 (II.)	23,33 (II.)
Ammónia-ammónium-nitrogén (mg/l)	0,32 (II.)	0,23 (II.)
Nitrit-nitrogén (NO ₂ -N) (mg/l)	0,07 (III.)	0,04 (III.)
Nitrát-nitrogén (NO ₃ -N) (mg/l)	1,73 (II.)	1,92 (II.)
Összes foszfor (µg/l)	166,67 (III.)	133,3 (III.)

31. táblázat: Duna-Tisza-csatorna vízminősége (Alsónémedi mintavételi pont adatai)
forrás: <http://web.okir.hu>

A táblázatból látható, hogy a Dunától távolodva a csatorna vízminősége bizonyos komponensek (oldott oxigén) szempontjából romló, egyéb komponensek (pl. ammónia-ammónium-nitrogén) szempontjából változatlan vagy javuló vízminőségi osztályt mutat.

Egyéb felszíni vízfolyás ezenkívül az **Alsónémedi-csatorna**. Partját a külterület jelentős részén puhafaligetek és nádasok kísérik, amelyek természetvédelmi területeket foglalnak magukba.

A földtani adottságok következtében nyersanyagként hasznosítható kavics kitermelése során több **bányató** keletkezett, amelyek részben újrahasznosítottak (Universum üdülőközpont, Kék-tó), részben jelenleg is bányászat alatt állnak.

Ilyen újrahasznosított tó az **Universum üdülőközponthoz tartozó fürdő- és vízisport-tó**. A vízminőséget itt is rendszeresen ellenőrzi az Országos Környezetegészségügyi Intézet. A természetes fürdővizek minőségi követelményeiről, valamint a természetes fürdőhelyek kijelöléséről szóló 78/2008. (IV.3). Korm. rendelet alapján a tó 2010-2014. évre vonatkozó minősítése kiváló.

A **Kék-tó** fürdő és horgásztóként hasznosított. A 2010-2013. évre vonatkozó minősítése idején még besorolás alatt állt, de a 2014-es mérési eredmények szerint ennek a vize is kiváló minőségű (*Forrás: <http://oki.antsz.hu/>*).

A **talajvíz** szintje -2,1-6,7 méter között változik, mennyisége jelentős. Kémiai jellegét tekintve nátrium-, illetve kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. A települések alatt a szulfáttartalom 300 mg/l fölé emelkedik, ezért azokon a részeken agresszívnek minősül. Mivel a nyílt víztükrű talajvíz viszonylag közel helyezkedik el a felszínhez, a felszíni szennyeződések hatása majdnem mindenhol kimutatható.

I.17.3. Levegőtisztaság és védelme

A mérsékelt meleg, száraz éghajlatú kistáj településének levegőminőségét a térségi légszennyezettségi viszonyok határozzák meg. A Duna, mint légcatorna kiemelkedő szerepet játszik a levegőminőség alakításában. A légszennyező anyagok hígulását segíti elő, de más területekről szennyeződést hozhat. A légcatorna hatás következtében a százhalmombattai olajfinomító mű szennyező hatása érvényesül.

A 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet melléklete szerint Dunaharaszti területe az 1. zónába, a Budapest és környéke légszennyezettségi agglomerációba tartozik. Ennek megfelelően a fontosabb szennyezőanyagok koncentrációi, a környezetvédelmi felügyelőség által meghatározott határértékek szerinti zónáknak megfelelően, a következőképpen alakulnak:

Légszennyező anyag	Zónához tartozó levegőterheltségi szint
SO ₂	egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és alsó vizsgálati küszöb közötti
CO	egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték közötti
NO ₂	egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szintre vonatkozó határértéket és a tőrés határt is meghaladja
PM ₁₀	egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szintre vonatkozó határértéket és a tőrés határt is meghaladja
Benzol	egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és alsó vizsgálati küszöb közötti

32. táblázat: Fontosabb szennyezőanyagok koncentrációi

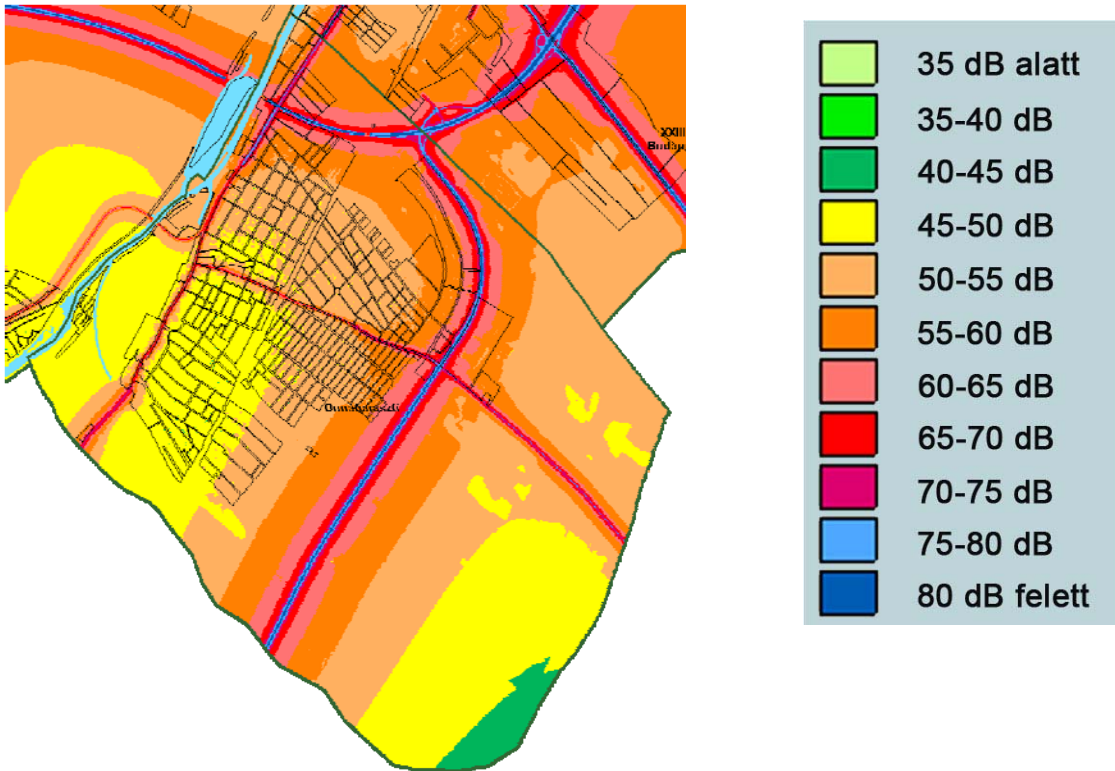
A településen belül az üzemi területeken keletkezhet lokális légszennyezés, főként a nagyobb, ipari tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetek jelentenek környezeti terhelést.

A környezetvédelmi felügyelőség rendszeres ellenőrzés alatt tartja ezeket, egyedi kibocsátási határértékek megszabásával biztosítja a megfelelő levegőminőséget. További légszennyező források a lakossági fűtés, a közlekedés és a burkolatlan utak. Ez utóbbiak aránya mára már jelentősen csökkent, 5% az összes úthoz képest. A közlekedési eredetű légszennyezés leginkább a forgalmas utak (510. sz. főút, 5201. sz. összekötőút, M0) mentén jelent terhelést, azoktól távolodva szennyezés koncentrációja fokozatosan csökken.

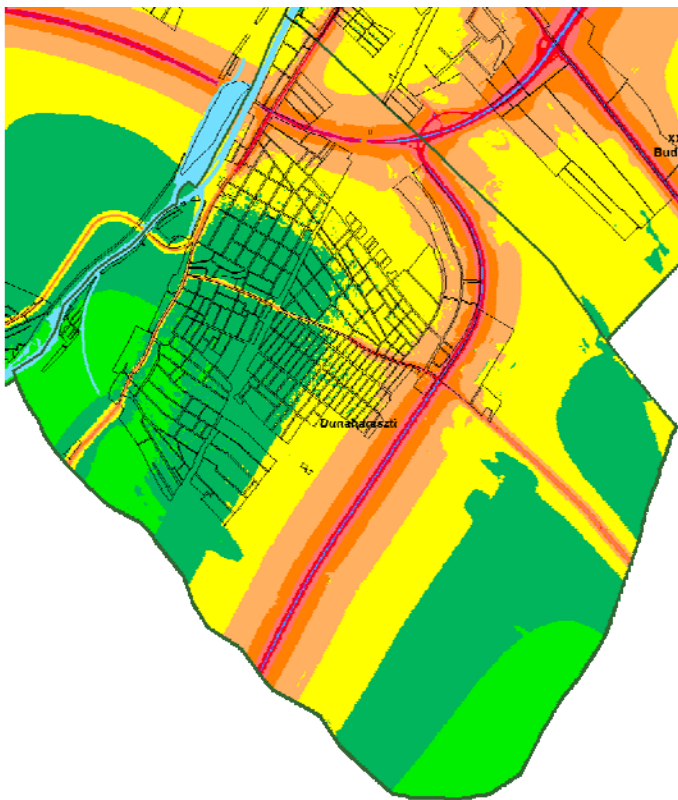
I.17.4. Zajterhelés

A település zajviszonyait a közlekedési eredetű zajterhelés határozza meg. A fontosabb fő- és mellékutak mellett, a HÉV és a Budapest – Kelebia vasútvonal is áthalad a településen. A főutakon, mint az M0 autótút, az 51. sz. I. rendű főút, az 510. sz. II. rendű főút és az 5201. sz. összekötőút, nagy az átmenő forgalom, amelynek terhelése az út menti sávban határérték feletti zajterhelést eredményez. A Budapest–Kelebia vasútvonal terhelése szintén határérték feletti. A 2007-es Budapest és vonzáskörzete stratégiai zajtérkép közúti és vasúti zajszinteket mutató térképein látható az egyes területek terhelése. A vonatkozó határértéket a 27/2008. (XII.3.) KvVM-EüM együttes rendelet tartalmazza.

A legnagyobb zajterheléssel az M0 autótút rendelkezik, de az út mentén zajárnyékoló falak szolgálják a lakóterületek védelmét. Az 51. sz. főút zajterhelése szintén igen magas, de az út mentén kevésbé zajérzékeny gazdasági területek találhatóak, amelyek a mögöttes lakóterületek védelmében is szerepet játszanak. A belterületen áthaladó főutak határértéket meghaladó zajszintje közvetlen az út menti pár méteres sávra korlátozódik. A Budapest–Kelebia vasútvonal terhelése a szegélyező tömsorra terjed ki.

Közlekedés zajterhelés Budapest és vonzáskörzete stratégiai zajtérképe alapján

90. ábra: Közúti zajterhelés nappal

91. ábra: Közúti zajterhelés éjjel

Határérték:

Kertvárosias lakóterületen, valamint
vegyes területenországos közúthálózatba tartozó
főutaktól származó zajra:

Nappal 65 dB

Éjjel 55 dB

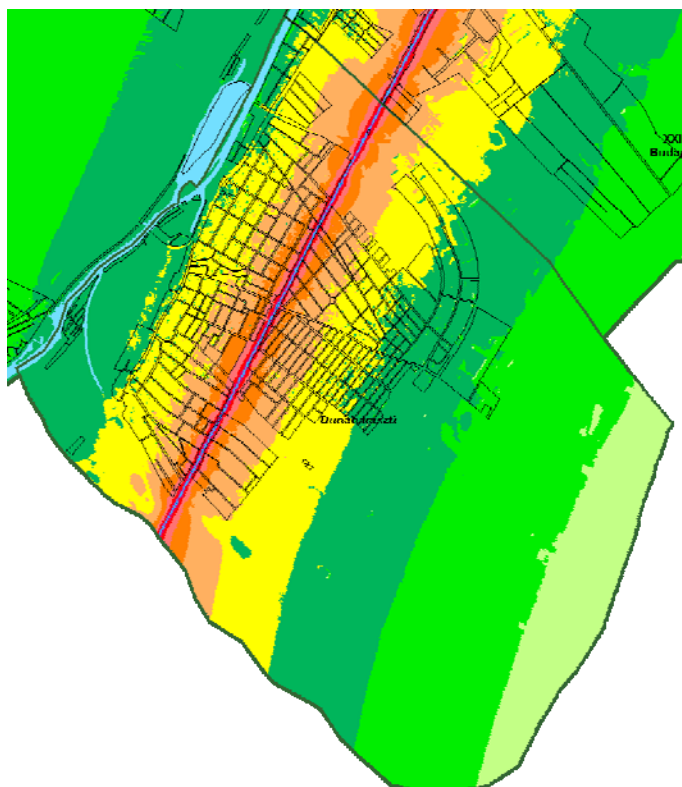
Kis- és kertvárosias lakóterületen,
országos közúthálózatba tartozó
mellékutaktól származó zajra:

Nappal 60 dB

Éjjel 50 dB

Közlekedés zajterhelés Budapest és vonzáskörzete stratégiai zajtérképe alapján

92. ábra: Vasúti zajterhelés nappal

93. ábra: Vasúti zajterhelés éjjel

Határérték:

Kertvárosias lakóterületen,

vasúti fővonalról származó zajra:

Nappal 65 dB

Éjjel 55 dB

I.17.5. Hulladékkezelés

A település kommunális hulladékait heti gyakorisággal a gyáli regionális hulladéklerakóra szállítják. A hulladéklerakóval kötött szerződés értelmében a következő tíz évben a település kommunális hulladéka ott kerül elhelyezésre.

Az üzemi létesítmények, telephelyek tevékenysége során különböző minőségű és mennyiségű veszélyes hulladék keletkezik (fémhulladék, olajos rongy, fáradt olaj). A hulladékok elhelyezése megoldott. A telephelyeknek bejelentési kötelezettségük van a környezetvédelmi felügyelőség felé és az utóbbi rendszeresen ellenőrzi azokat.

A településen szelektív hulladékgyűjtési rendszer működik. A korábbi szigeten történő gyűjtési mód helyett áttértek a zsákos, lakos-közeli megoldásra. A konténereket intézményekhez helyezték át azonos funkcióval. A lakossági veszélyes hulladék gyűjtése évente egy alkalommal veszélyes hulladék gyűjtési akció keretében történik.

A kivezető utak mentén, erdőszeleken, a beépített és beépítetlen területek határvonalán illegális hulladék-lerakatok találhatóak. Ezek felszámolására az önkormányzat külön gondot fordít, hiszen ezek környezetszennyezés (talaj- és talajvízszennyező forrás) mellett vizuális konfliktust is jelentenek.

A települési folyékony hulladék elhelyezése a helyi szennyvíztisztító telepen történik. A tisztított szennyvizek befogadója a Duna-Tisza-csatorna. A tisztítandó szennyvíz három forrásból származik: a települési csatornahálózatból, a szippantott szennyvizekből és ipari szennyvíz a Coca-Cola Kft. telephelyéről. A tisztítás során keletkező iszapot a tisztítótelep melletti komposztáló telepre szállítják komposztálásra.

Fejlesztési kihívások

- RSD és Duna-Tisza-csatorna vízminőségének javítása.
- A zajszint mérséklése a főutak átmenő forgalmának csökkentése révén.
- Alacsony környezetterhelésű, lakóterületet nem zavaró gazdasági tevékenység az 51. számú főút és a lakóterület közötti, jelenleg beépítetlen térségben.

I.18. KATASZTRÓFAVÉDELEM, TERÜLETFELHASZNÁLÁST KORLÁTOZÓ, BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

I.18.1. Építésföldtani korlátok

A településen nem található alábányászott, csúszás-, illetve süllyedésveszélyes terület.

A térség geológiai felépítése nagymértékben meghatározza az építésföldtani adottságokat. Az Ős-Duna által lerakott 4-8 méter vastagságú homokos kavics és agyagos-homokos-kavics kőzetréteg észak-nyugat, dél-kelet irányú törésvonal-rendszer mentén tömbökre tagolódó pannon kori kőzetlisztes agyagra, agyagos kőzetlisztre települt. A holocén idején a Duna menti lerakott homokból buckákat alakított ki a szél.

I.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

Dunaharaszti nyugatról határos a Ráckevei (Soroksári)–Dunával (RSD). Az ág vízszintjét a Kvassay zsilippel szabályozzák, így a Duna mederből való kilépésével nem kell számolni. A Kvassay-zsilip az árvízvédelmi fővonal részét képezi, ami az 1998 és 2004 közötti folyamatos felújításoknak köszönhetően megfelelő állékonysággal és biztonsággal rendelkezik.

A 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet alapján Dunaharaszti ár- és belvíz veszélyeztetettség szempontjából enyhén veszélyeztetett.

I.18.3. Egyéb

Közművek és elektronikus hírközlés korlátozásai

A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védőidomaival, védőterületeivel és védősávjaival érintett ingatlanok használatát és a védelem érdekében szükséges használati korlátozásokat a 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet szabályozza.

A villamosművek, valamint a termelői, magán- és közvetlen vezetékek biztonsági övezetéről szóló rendelkezéseket, köztük a biztonsági övezet terjedelmét és a biztonsági övezetben végezhető tevékenységeket a 2/2013. (I.22.) NGM rendelet szabályozza.

A szénhidrogén szállítóvezetékek, az egyéb gáz és gáztermék vezetékek, valamint a bányászati létesítmények, célvezetékek és mindezek környezetének védelme, zavartalan üzemeltetése, ellenőrzése, karbantartása, javítása és üzemzavar-elhárítás biztosítására biztonsági szabályzat szerinti méretű biztonsági övezet kerül megállapításra, melynek terjedelmét a bányafelügyelet határozza meg. A biztonsági övezeten belül építési tilalom van érvényben.

Tevékenységből adódó korlátozások

A Duna-Tisza csatorna mellett található a település szennyvíztisztítója és komposzt telepe. A szennyvíztisztító védőtávolsága 500 méter, amely erdő- és mezőgazdasági, illetve ipari területeket fed le, lakóterület nem érint.

I.19. ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY

A térség geológiai felépítését az Ős-Duna által lerakott 4-8 méter vastagságú homokos kavics és agyagos-homokos-kavics kőzetréteg határozza meg, amely az észak-nyugat, dél-kelet irányú törésvonal-rendszer mentén tömbökre tagolódnak a pannon kori kőzetlisztes agyagra, agyagos kőzetlisztre települt. A holocén idején a Duna menti lerakott homokból buckákat alakított ki a szél. Ennek megfelelően az ásványi nyersanyag kitermelés nem csak Dunaharaszti területén, hanem a szomszédos településeken is meghatározó tényező. A 1960-as évek óta folytatott kavicsbányászat több utóhasznosított tavat hagyott maga után.

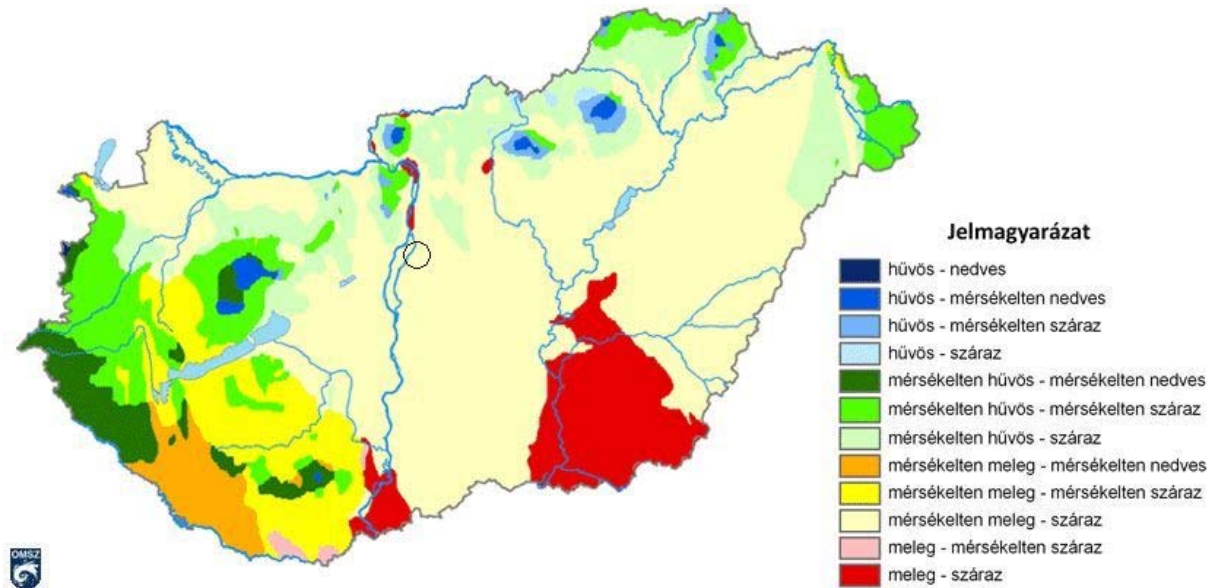
A homok letermelése után a kavicsvagyion kitermelése folyik jelenleg is a külterület több pontján. A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal 2015-ös nyilvántartása szerint a település területén négy bányatelek és egy megkutatott terület található: a Dunaharaszti II. kavicsbánya, a Dunaharaszti III. kavicsbánya, a Dunaharaszti IV. kavicsbánya, a Dunaharaszti V. kavicsbánya, illetve a II. és IV. bányák között elhelyezkedő megkutatott terület. A II. és a III. kavicsbánya esetében a bányászati tevékenység részben befejeződött. A balesetveszély elhárítását célzó tájrendezési munkálatok is megtörténtek, de az utóhasznosítást teljes mértékben támogató végleges tájrendezés nem minden visszamaradt tó esetében történt meg. A másik két bányatelken nemrég kezdődött meg és jelenleg is folyik a kavicskitermelés.

94. ábra: Bányászattal érintett területek

I.20. VÁROSI KLÍMA

Az éghajlat tekintetében is megmutatkozik a Duna, illetve Budapest (nagyterületű város) közelségének hatása. A Duna elsősorban a Sportszigetre és a Paradicsom szigetre fejt ki közvetlen hatását – a fagyos napok is később érkezek meg, mint az ország más területeire. Az évi középhőmérséklet ~ 10 °C. A térségre jellemző uralkodó szélirány az ÉNy-i, átlagos szélesség 2-2,5 m/s. Csapadék főként nyugati és délnyugati irányból érkezik a városba. Az éves csapadék mennyiség 500-600 mm. A kistáj ködszegény területek közé sorolható, ennek elsődleges oka a futóhomok-felszín hatása. Mivel a térségre jellemző homokos talaj a csapadékot gyorsan felveszi és elvezeti a mélyebb rétegekbe, amelynek nagy része gyorsan elpárolog a talajok itt igen száradékonyak.

95. ábra: Dunaharaszti helye Magyarország klímaterképén

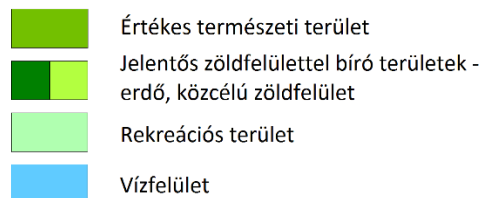
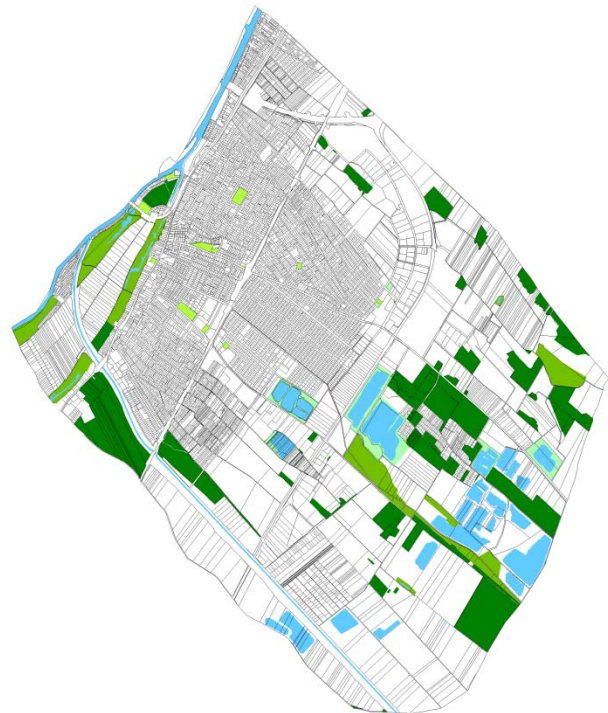
Hónap	Jan.	Feb.	Már.	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szep.	Okt.	Nov.	Dec.	Év
Rekord max. hőmérséklet (°C)	18,1	19,7	25,4	30,2	34,0	39,5	40,7	39,4	35,2	20,8	22,6	19,3	40,7
Átlagos max. hőmérséklet (°C)	1,2	4,5	10,2	16,3	21,4	24,4	26,5	26,0	22,1	16,1	8,1	3,1	15,0
Átlaghőmérséklet (°C)	-1,6	1,1	5,6	11,1	15,9	19,0	20,8	20,2	16,4	11,0	4,8	0,4	10,4
Átlagos min. hőmérséklet (°C)	-4,0	-1,7	1,7	6,3	10,8	13,9	15,4	14,9	11,5	6,7	2,1	-1,8	6,3
Rekord min. hőmérséklet (°C)	-25,6	-23,4	-15,1	-4,6	-1,6	3,0	5,9	5,0	-3,1	-9,5	-16,4	-20,8	-25,6
Átl. csapadékmennyiség (mm)	39	37	37	47	65	70	50	50	43	47	60	49	593
Havi napsütéses órák száma	55	84	137	182	230	248	274	255	197	156	67	48	1933

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat

96. ábra: Főbb éghajlati jellemzők adatai a térségben

A mérsékelt meleg, száraz klímájú térségben elhelyezkedő település éves napfénytartama közepesnek mondható. A térség klimatikus viszonyait a különböző beépítési intenzitású városrészek eltérő módon befolyásolnak és alakítanak.

Dunaharaszti jelentős kiterjedésű beépítetlen térséggel rendelkezik. A településen átszellőzési viszonyok a Duna völgy közelsége és a topográfiai adottságok következtében jók. A Ráckevei (Soroksári)–Duna jótékony hatása felerősödik azáltal, hogy a vízfolyás menti sávban beépítetlen, zöldfelületek, illetve alacsony beépítési intenzitású, jellemzően kedvező biológiai aktivitású területek váltakoznak. A külterületen található jelentős kiterjedésű vízfelületek szintén pozitív hatást fejtenek ki, jelentőségük a Duna-ágnál kisebb, inkább mikroklimatikus jellegű.

97. ábra: Települési klímát kedvezően befolyásoló területek

Az alacsonyabb biológiai aktivitást mutató területek, a kialakuló hősziget-hatás miatt, a természetes éghajlati viszonyokat negatív irányban befolyásolják. Az itt lévő hőkibocsátó felületek, berendezések, s az utakon közlekedő járművek és a hővisszaverő felületek által légtérbe juttatott hőmennyiség felszálló légáramlat formájában akadályozza a természetes átszellőzést, csökkenti a lokális csapadékképződést. Ez a hősziget-hatás elsősorban az iparterületi részekben lehet jelentős, az Óváros és a Ligetváros – tekintettel a kertvárosias jellegű területhasználatra – csak „enyhe” hősziget hatást fejt ki, főként a téli időszakban.

II. HELYZETÉRTÉKELÉS

II.1. A HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE, SZINTÉZIS

A tényleges állapot értékelése, továbbá a szélsőséges, a települési környezettel szemben támasztott általános követelményeknek ellentmondó, problematikus témakörök kiemelése. A település adottságainak, lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak összefoglalása, a település-veszélyeztető hatások alapján készített kockázatértékelés figyelembevételével.

II.1.1. A folyamatok értékelése

Fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés

Az országos és a megyei fejlesztési dokumentumok a közelmúltban készültek el, megfelelő keretet adva Dunaharaszti fejlesztési dokumentumai készítéséhez. Tág, a mai kor szellemét hordozó palettát biztosítanak a város által megfogalmazandó, elérendő céloknak, a település fejlesztési elképzeléseinek. Az **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióban** megfogalmazott fejlesztéspolitikai feladatok közül Dunaharaszti érintően a Duna-térség fejlesztésével és a Homokhátság komplex fejlesztésével kapcsolatban is konkrét feladatok kerültek nevesítésre. A **Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió** operatív céljai közül számos (Budapest körüli logisztikai gyűrű, aktív és szabadidős turizmus, helyi piacok, integrált közösségi közlekedés, városi szerepkörű települések, Duna, Homokhátság) kifejezetten köthető Dunaharasztihoz. A **Pest Megyei Területfejlesztési Programban** kijelölt integrált területi beavatkozások közül kettő is érinti a várost: Homokhátság térségének komplex fejlesztése ITI és a Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása ITI.

Dunaharaszti Településfejlesztési Konceptiója 2008-ban, **Integrált Városfejlesztési Stratégiája** 2009-ben készült. A bennük megfogalmazott összárosi és városrészenkénti célok javarészt ma is helytállóak, azonban az eltelt idő miatt indokolt a dokumentumok felülvizsgálata. A DVS-ben kijelölt akcióterületek közül a Városközpont és a Természeti rekreációs központ területén történtek jelentős előrelépések, de további fejlesztésekre itt is szükség van.

Az **Országos Területrendezési Terv** felülvizsgálata 2013-ban történt meg, a **Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervét** 2011-ben módosították átfogóan utoljára. A Területrendezési Tervek meghatározzák a területfelhasználás korlátait, az országos és térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények elhelyezkedését, valamint az országos és térségi övezeteket, amelyeket Dunaharaszti rendezési terveiben is figyelembe kell venni.

A szomszédos települések – **Budapest, Alsónémedi, Taksony és Szigetszentmiklós** – rendezési terveivel az összhang biztosított, azokat a jövőben is figyelembe kell venni, hogy az infrastruktúra hálózatok folytonossága biztosítható legyen, a használatba vett és beépített települési területek ne, vagy minél kevésbé nőjenek össze, a települések fejlesztései egymást erősítsék, azok között együttműködés legyen, és ne egymással konkuráljanak.

A város **Településszerkezeti Terve** az évek során folyamatosan követte a területhasználati változásokat, az igények változásait, és utoljára 2014-ben került elfogadásra. A **Helyi Építési Szabályzat** alapját egy 2004-es rendelet képezi, amely ugyan sokszor módosult az évek során, azonban a jogszabályi környezet változásai miatt új struktúrájú, a magasabb rendű szabályoknak megfelelő szabályzat készítésére van szükség.

Társadalom

Dunaharaszti társadalmi helyzetértékelése a város viszonylagos kedvező helyzetére hívja fel a figyelmet a járás településeihez képest, de a korábbi IVS-ben feltárt társadalmi helyzethez képest **egy szempontból kedvezőtlen tendencia** figyelhető meg.

A város **népessége** az elmúlt másfél évtizedben folyamatosan **növekedett**, amely leginkább a beköltözéseknek köszönhető. Az országos tendenciáknak megfelelően itt is a természetes fogyás tapasztalható, azonban annak mértéke mérséklődött az elmúlt években. Az **idősödés** folyamata kibontakozóban van: már jelenleg is az időskorúak aránya meghaladja a fiatakorúak arányát, amely a jövőben tovább fog fokozódni. A **bevándorlás** számottevő jelensége a város életének: ugyan a válság miatt nagyobb mértékben visszaesett a beköltözések száma, ez azonban az elmúlt években lassan újból növekszik. Ráadásul az 1990-es évek közepe óta a pozitív vándorlási egyenleg mindig ellensúlyozni tudta a városban természetes fogyásból eredő népességfogyást. Főleg fiatal fővárosi családok költöznek a városba.

A lakosok **életminőségét** kedvezően befolyásolják a város és környékének természeti adottságai, az újjépítésű lakások, a felújított közterek és középületek, valamint a főváros viszonylagos közelségéből fakadó jó elérhetőségek. Az életminőség jobb feltételeihez az is hozzájárul, hogy a lakosoknak – járási viszonylatban, részben országosan is – magasabb az iskolai végzettsége, jobb a munkaerő-piaci helyzetük.

A 2009-es IVS-ben még nem volt körülhatárolható a KSH módszertan alapján veszélyeztetett és szegregátum terület Dunaharasztiiban, viszont a 2011. évi népszámlálási adatok **egy lakótömb népességének hátrányosabb társadalmi-gazdasági helyzetét definiálták** a városi átlaghoz képest (**veszélyeztetett terület**).

A települési **identitástudat** erősítésének célja a nemzetiségi hagyományok megőrzése, a helyi kulturális élet megismertetése szélesebb körben, a helyi értékek erősítése a civil szervezeteken keresztül, valamint a beköltözők integrálása a közösségi életbe.

Humán infrastruktúra

Dunaharaszti rendelkezik az **egészségügyi és szociális alapellátáshoz**, valamint a **közoktatás** működtetéséhez szükséges megfelelő humán infrastruktúrával. Emellett az **egészségügyi szakellátás egyes szolgáltatásai** is jelen vannak a városban, valamint az Önkormányzat **önként vállalt feladatokkal kiegészíti a gyermekjóléti és családsegítő szolgáltatások körét**. Az elmúlt években az Önkormányzat nagymértékben megemelte a rendkívüli települési támogatás keretét, és 2008-tól növekvő mértékben támogatja, segíyezi a helyi lakosokat a válság hosszú távú társadalmi hatásaival összefüggésben.

2007 óta **több közintézmény felújítása és kapacitás-bővítése** történt meg, amely növelte az ellátás színvonalát. Az Önkormányzat a közfeladatok ellátásába a **civil szervezeteket** is bevonja. A **kulturális és közművelődési feladatellátásban** fontos szerepet töltenek be az önkormányzati fenntartású intézmények, amelyek így a települési identitástudat erősödéséhez is közvetlenül hozzájárulnak. Az **esélyegyenlőség** helyi szintű biztosításában elsődleges szempont az oktatáshoz való hozzáférés biztosítása, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok támogatása, valamint a Helyi Esélyegyenlőségi Tervben megnevezett célcsoportok (pl. gyermekek, idősek, nők stb.) társadalmi helyzetének javítása a helyi lehetőségeken keresztül.

Gazdaság

Dunaharaszti **kiváló adottságokkal és vonzerővel rendelkezik** Budapest szomszédságának és a kiemelkedő közlekedési feltételeknek köszönhetően. **Stabil gazdasági háttérrel** jelent a nagyléptékű logisztikai kapacitás és az erre épülő gazdaság megtelepedése, ezzel hosszú távon biztosított a település fenntarthatósága. A **természeti értékek és a ráépülő erőforrások** jól kiegészítik a gazdasági funkciókat. Magas a vállalkozói sűrűség, az ipari park nagyszámú vállalkozás befogadója, köztük multinacionális cégeké is. A prosperáló városi gazdaság a **foglalkoztatottság terén is pozitív folyamatokat** indított be.

Az önkormányzat sikeres pályázó, 2007 óta **közel 2 milliárd Ft Európai Uniós támogatást** hívott le a település az intézmények, a közúthálózat és a városközpont fejlesztésére. Dunaharaszti piaci szereplői további több, mint 4 milliárd Ft támogatást nyertek el pályázatokon keresztül.

A város kedvező adottságai okán a **szuburbanizáció célterülete** volt, lakossága jelentősen megnőtt, különösen fiatal, aktív beköltözőkkel. Ez a folyamat az utóbbi időben lelassult. Az **idegenforgalmi céllal ideérkezők száma szintén megtorpant**.

Az **önkormányzat bevételei** az utóbbi években **folyamatosan nőttek**, elsősorban az iparüzési adóbevételek növekedése révén. Az idegenforgalmi bevételek jelentősen visszaestek.

Dunaharaszti számára feladatot jelent a jövőben a gazdasági szerkezet átalakítása gyártókapacitások és K+F+I tevékenységek letelepítésének támogatásával, az üzleti környezet fejlesztésével. Szükséges a városközpont és az alközpontok kialakítása városszerkezet átalakító és rehabilitációs beavatkozásokkal, a városi környezet tudatos és igényes fejlesztése, tudatos városmarketing, a városi és a természet közeli életmód egyensúlyának megteremtése. A kisvárosi ellátó szerep, ill. központi funkciók további erősítésére kell törekedni. Feladat a turisztikai kínálat és infrastruktúra mennyiségi és minőségi fejlesztése, illetve a természeti adottságok jobb kiaknázása turisztikai szempontból, továbbá a kulturális élet és hagyományőrzés fejlesztése térségi programok meghonosításával, programmá szervezéssel, amely ösztönzi a kapcsolódó magánberuházásokat és civil kezdeményezéseket is.

Épített környezet

Dunaharaszti városszerkezete nagyrészt kialakult. A település zárt belső szerkezetében a kertvárosias lakó területhasználat dominál, amelyet széles sávban vesz körbe keletről a gazdasági területek zónája. Ezen a sávon túl, a Némedi úttól délre alakulóban van a város tavakhoz kötődő, komplex funkciókínálatot befogadó üdülő- és sportterülete. Nyugaton, a Ráckevei (Soroksári)–Duna mentén szintén az üdülőterületeké és a zöldterületeké a főszerep. Az északi Duna-parton a használat jellegének átalakulása előrehaladott, itt kertvárosias lakóterületek vannak.

A **területfelhasználást érintő változások**ként a jövőben folyamatosan várható a korábbi kiskertes területek kertvárosias átalakulása a temetőtől délre és az M0 északi szomszédságában, valamint az új lakóterületi beépítések kiegészülése is folyamatos a Petőfi-ligettől délre, a Rákóczi-ligettől északra és az Újhegyi-dűlő területén. Lehetőség van még az 51. sz. főút mentén a nagy kiterjedésű gazdasági területek további beépülésére is. A bányatavak környezetének komplex üdülőterületté fejlesztése előttünk álló, a városszerkezetet is befolyásoló jelentős kihívás.

A közelmúltban az **épített környezetet érintő legfontosabb fejlesztés** a Városközpont megújítása volt. A Laffert-kúria műemlék épületének felújítása és kulturális hasznosítása révén az épület méltó módon beépült a város mindennapjaiba. Korábban már megvalósult a volt Laffert-kastély (Városháza) külső-belső felújítása, korszerűsítése is, vagyis a két legfontosabb műemlék méltó állapotban szolgálja a várost. A Fő út átfogó megújítása, környezetrendezése, a forgalmi rend szabályozása, gyalogátkelőhelyek kiépítése és a várakozóhelyek rendezett kialakítása a funkcionális előnyökön túl Dunaharaszti városképét is jelentősen javította. Megújult a Szigeti lejáró és a Kerkai park. A Sport-sziget fejlesztése a városi rendezvények és a sportélet helyszínéként szintén a környezet megújítása és a közösségi élet, a városi életminőség javítása kapcsolatának jó példája. Fentiekén túl az elmúlt években számos oktatási, nevelési, szociális és művelődési intézmény épületének korszerűsítésére, felújítására és bővítésére, játszóterek és sportpályák fejlesztésére, a temetőkert és a piactér megújítására, kegyeleti park kialakítására került sor.

A közcélú beruházásokon túl jelentősen fejlődött a város a **magánfejlesztéseknek** köszönhetően. Dunaharaszti komoly vonzerővel rendelkezik, és ez az épített környezeten is nyomot hagy. Sok kereskedelmi célú és vendéglátóhely nyílt újonnan a településen. A jövőben még fokozottabb figyelmet kell fordítani arra, hogy ezek a fejlesztések építészeti színvonalukban is javuljanak, erősítsék a város arculatát.

Az **épített környezet kihívásai, konfliktusai, problémái** kapcsán említést kell tenni a leromló, degradálódott és az alulhasznosított vagy használaton kívüli területekről. Az alulhasznosított területek vonatkozásában a Duna-parton lévő üzemi telephelyeket kell kiemelni. A HÉV területrésze mögött, a Duna-parton lévő felhagyott telephely sport, rekreációs és szállás funkciókkal való hasznosítása tervezett, a területre szabályozási tervmódosítás készült. Az M0 autópálya déli oldalán, a Duna-parton lévő (volt hajóépítő) telephely funkciója szintén nem felel meg az értékes helyszínnek, a vízhez kötődő, közösséget szolgáló hasznosítás lenne célszerű. A temetőnél, a Paál László út mentén lévő használaton kívüli és alulhasznosított gazdasági területek esetében a lakóterületek közelsége miatt szintén a funkcióváltás a cél. A temetővel szembeni felhagyott telepen központi, kiszolgáló funkciók megjelenésével a homogén lakóterület kiszolgálása erősödhet, a temető melletti terület pedig a temető bővítésének célját szolgálhatja.

Közlekedés

A Budapesttel szoros közlekedési kapcsolatban álló Dunaharaszti főúthálózata kialakult. Az **M0** gyűrű déli szektorának bővítése befejeződött, hiányzó északi és nyugati szakaszainak megépítése azonban tovább növeli majd az útvonal jelentőségét.

Az **51. számú főút** Dunaharaszti elkerülő nyomvonala rendkívül kedvező, mivel tehermentesíti a város lakóterületeit az átmenő forgalomtól, ugyanakkor jelentős gazdasági fejlesztési lehetőségeket biztosított az elmúlt évtizedekben, és a közeljövőben is. Az útvonal a teljesítőképessége határán mozog, ezért a motorizáció várható további növekedése, az 510. számú főút forgalmának csökkentésének igénye, és a várható további forgalomgeneráló fejlesztések miatt a kapacitásának bővítését eredményező fejlesztése (2x2 sávra bővítés) válik szükségessé, melyet a hatályos településrendezési terv biztosít.

A Dunaharaszti „főutcájának” számító **510. számú főút** magas forgalomterhelése kedvezőtlen a városra nézve. A túlterhelt út tehermentesítésére az 51. sz. főút kapacitásnövelő fejlesztésével összhangban a korábban megkezdett rehabilitációs típusú átépítés folytatása indokolt.

Dunaharaszti **belső gyűjtőút hálózata** még csak részlegesen épült ki, a város mérete miatt a lakóterület fejlesztési lehetőségek kihasználásával párhuzamosan folytatni kell a megvalósítását.

A **közösségi közlekedési eszközök** (HÉV, vasút, és autóbusz) nagymértékben szolgálják a hivatásforgalommal összefüggésben a fővárosba történő ingázást. Elsősorban a kötöttpályás eszközök infrastruktúrájának felújítása, a rajtuk biztosított szolgáltatások fejlesztése akadályozhatja meg az egyéni gépjármű közlekedés további térnyerését.

A kötöttpályás közlekedési eszközök üzemviteléből adódó elvágó hatás csökkentése miatt fontos az elkülönülő városrészek összekapcsolását biztosító külön szintű közúti átvezetések számának növelése.

A **városon belüli közösségi közlekedést** biztosító autóbusz hálózat a város jelentős területét lefedi, felfűzve a legtöbb forgalomvonzó intézményt is. A meglévő hálózat sűrítésre van szükség a lakó és gazdasági területek közlekedési lehetőségeinek javítására, és a közlekedési esélyegyenlőség biztosítására.

A város **gyalogos közlekedését** meghatározó járdák szakaszosan ugyan kiépültek, de sem szélességük, sem burkolatuk nem felel meg a mai kor elvárásainak. Folyamatos fejlesztésük szükséges.

Dunaharaszti **kerékpárút hálózata** még nem alakult ki, a kedvező domborzati adottságok és a lakosság jelenlegi közlekedési szokásai (kerékpárhasználat) megalapozzák ennek a környezetbarát közlekedési módnak a sikeres fejlesztését.

A főútvonalakon a jelentős gépjármű forgalom önálló kerékpárút hálózat építését teszi szükségessé, amelynek kialakítása a kedvezőtlenül alacsony közterületi szélességek miatt problémát jelent. A gyűjtőúthálózat esetében is indokolt az önálló kerékpáros infrastruktúra (önálló kerékpárút vagy irányhelyes kerékpársávok) létrehozása.

A település közigazgatási területének nyugati határán tervezett a **nemzetközi kerékpárút hálózati** elem egyik nyomvonala (EuroVelo 6), amelynek megvalósulása várhatóan kedvezően befolyásolja majd a város turisztikai lehetőségeit is.

A **gépjármű-elhelyezési** problémák a város településszerkezetét meghatározó országos közutak átkelési szakaszai (Fő út, Némedi út) mentén koncentrálnak kereskedelmi-intézményi beépítések működése kapcsán jelentkeznek, illetve a kötöttpályás közösségi közlekedési eszközök megállóhoz kötődő eszközváltási igények miatt. Dunaharaszti külső HÉV megálló, Dunaharaszti alsó vasúti megálló esetében nem áll rendelkezésre kiépített P+R parkoló, Dunaharaszti vasútállomás és Dunaharaszti felső HÉV megálló környezetében azonban kialakításra kerültek.

Nagy távlatban a lakosság személygépjármű ellátottsága a jelenlegi Nyugat európai színvonalat fogja közelíteni. A közterületek közlekedési célú használatának hosszú távú biztosítására az egyes létesítmények parkolását még inkább telken belül szükséges megoldani a jövőben is, amelyet a rendeltetészerű gépjármű elhelyezésre vonatkozó szabályozásban már ma érvényre kell juttatni.

A **Ráckevei (Soroksári)–Duna** nyújtotta hajózási lehetőségek turisztikai, rekreációs, vagy sport célúak, a közlekedés terén a természetvédelmi korlátozások miatt nem vehetők érdemben figyelembe.

Közművesítés és elektronikus hírközlés

A település vezetékes ivóvízhálózatát, szennyvízcsatornáit és szennyvíztisztító telepét a Dél-Pest Megyei Víziközmű Kft. üzemelteti. Az elmúlt évek során több km-nyi új víz- és szennyvízhálózat épült ki, így Dunaharaszti a **vízi közmű** kiépítettsége közel teljes mértékű. A Ráckevei (Soroksári)–Duna vízgazdálkodásának, vízminőségének javítása, szennyezőanyagok kivezetése a parti sávból projekt (RSD projekt) keretében a Paradicsomszigeten, a Hókonyban és a HÉV sétányon kiépül a csatornahálózat. A településen a **csapadékvíz-elvezetés** kiépített, jellemzően nyílt árkos szikkasztásos rendszerű. A csapadékvizek befogadója a Duna, és a Duna-Tisza csatorna.

Energiaforrások és adottságok szempontjából a település kedvező helyzetben van. A területén keresztül **nagykapacitású villamosenergia- és gázhálózatok** épültek ki. Az M0 körgyűrű, az 51. számú főközlekedési út mellett, ill. az Alsónémedi közigazgatási határa mellett 120 kV-os távvezeték, valamint az M0 körgyűrűtől északra nagynyomású gázvezetékek épültek ki. Ezek a hálózatok a város közelében olyan létesítményeket táplálnak meg, amelyek a város ellátása szempontjából meghatározó hálózatok kiinduló pontjai. Az ilyen létesítmények Budapesten a XXIII. kerületben az Ócsai út és az M0 körgyűrű találkozásánál létesültek. A csomópont mellett a nagynyomású gázvezetékek a Soroksár Gázátadó állomást, a távvezetékek pedig kissé távolabb a Soroksár 220/120/20 kV-os alállomást táplálják meg. A gázátadó állomásból kiinduló nagyközépnomású gázvezeték szállítja a város gázenergiáját, amelyről nyomásszabályzókon keresztül történik a fogyasztókat ellátó középnomású hálózat betáplálása. Az elektromos alállomásból kiinduló 20 kV-os szabadvezetékek biztosítják a város üzemserű villamos energiáját, tartalék betáplálás dél felől, Taksony felől létesült.

A város energiahordozó struktúrája az elmúlt 15 évben jelentősen megváltozott. Ezt megelőzően a hőellátás tüzelőanyaga elsősorban a szén, a fa, a tüzelőolaj és a PB gáz volt.

A vezetékes gázenergia (1987) megjelenése óta ezeknek a tüzelőanyagoknak a felhasználása jelentősen lecsökkent. A lakossági és közületi fogyasztókat kiszolgáló **középnomású gázhálózat** belterületen majdnem száz százalékosan kiépült. Ez alól kivételt jelent az M0 körgyűrűtől északra a Fő útig, ill. a Király utca és Vásárhelyi utcától délre a Duna-Tisza-csatornáig terjedő terület.

A város belterületén a **villamosenergia-hálózat** száz százalékosan kiépült, illetve ezen kívül tovább folytatódik a külterületen jelentkező igények biztosítására az Árok utca és Somogyváry utca között, a Paradicsom-szigeten, Hókony területén és a Sport-szigeten.

A településen korábban a MATÁV Rt. üzemeltette a **vezetékes telefonhálózatot**. Ebben az időszakban a közintézményeken kívül csak néhány magánszemély csatlakozott a szolgáltatáshoz. A hálózat üzemeltetését a Kis-Duna Com Rt. vette át és 1996–97-ben teljes körűen kiépítette a rendszert. A hálózat úgy létesült, hogy a belterületen a száz százalékos ellátottságon kívül további igénylők ellátására is van lehetőség. Ezt a hálózatot jelenleg az Invitel Távközlési Zrt. üzemelteti.

A vezetékes hálózaton kívül a Magyar Telekom, a Telenor és a Vodafone **mobil szolgáltatására** több antennatartó torony lett elhelyezve.

Zöldfelületek, környezetvédelem

Dunaharaszti **zöldfelületi, természeti adottságai** tekintetében az elmúlt években kedvező és kedvezőtlen irányú folyamatok egyaránt lejátszódtak. A belterületi zöldfelületek, illetve rekreációs területek fejlesztése az elmúlt tíz évben nagyon jelentős volt. Számos új játszóteret adtak át, ezek közül több olyat, amely új lakóterületi fejlesztéshez kapcsolódott. Két komplex rekreációs funkciójú közhasználatú zöldfelületet alakítottak ki, a város területén arányos elhelyezkedésben: egyet a Sportszigeten, egyet pedig a Móricz Zsigmond utcában. A Fő út menti városközponti közterületek és a Szent István templom kertje is megújultak.

Tájécsztétikai szempontból ugyanakkor kedvezőtlen folyamat a külterületet fokozatosan felemésztső bányaterületek terjeszkedése. Az ásványi vagyon kinyerése céljából újabb és újabb területek kerülnek megkutatásra és a későbbiekben bányászatra, amely távlatban nagykiterjedésű bányatavakkal szabdalt, hasznosítási nehézségekkel bíró területeket eredményeznek.

Az összességében kedvező környezeti adottságú településen lokálisan jelentkeznek a **környezetvédelmi problémák**. A legjellemzőbb ezek közül a főbb utak forgalmának terhelése, amely több esetben határérték feletti zajszintet eredményez az út menti területeken. Pozitív irányú tendencia az utóhasznosított bányatavak vízminőségének kiváló szinten tartása, lehetőséget biztosítva így a vízi sportok és a fürdőzés számára. Környezetvédelmi szempontból a gazdasági hasznosítású területek növekedése említendő még, amely újabb terhelésként jelentkezik. Kedvező, hogy a gazdasági területek elhelyezkedése a lakóterületektől elkülönülten, az 51. számú főút mentén jellemző, így zavaró hatásuk mérsékelt.

II.1.2. Összefoglaló SWOT analízis

A SWOT elemzéseknek számos módszertana létezik, jelen esetben az Európai Unió által alkalmazott módszertant vettük figyelembe, amely a SWOT elemeit belső és külső tényezőkre osztja fel az alábbiak szerint:

A helyzetelemzés összefoglalásnak módszertana

• Erősségek – Belső tényezők	• Pozitív dolgok egy helyzetről, vagy tevékenységről, ami jól működik, és lehet rá befolyása Dunaharasztnak.
• Gyengeségek – Belső tényezők	• Olyan dolgok, amik nem jól működnek, de lehet rá befolyásunk, hogy Dunaharaszti megváltoztassa.
• Lehetőségek – Külső tényezők	• Olyan adottságok, amelyeket a város nem tud egyértelműen befolyásolni, de rájuk építve kihasználhatja az erősségeit.
• Veszélyek – Külső tényezők	• Olyan korlátok, amelyeket nem Dunaharaszti befolyásol, és kockázatot jelentenek.

MEGALAPOZÓ SWOT

ERŐSSÉGEK

Társadalom

- Sokszínű, képzett lakosság.
- Aktív civil szervezetek, civil kezdeményezések.
- Folyamatosan, de mérsékeltten növekvő lakosságszám, amely a pozitív vándorlási egyenlegről fakad.
- A növekvő lakosságszámhoz igazodó humán intézményi infrastruktúra, magas színvonalú alapfokú ellátás.
- A bővülő népességszámból fakadó növekvő igényekhez alkalmazkodó kapacitások (pl. bölcsődei és óvodai férőhely-bővítés).
- Kompetencia alapú nevelés-oktatás több közoktatási intézményben.
- Élő közösség, amibe a betelepülők is bekapcsolódnak.
- Erős helyi identitástudat.
- Nemzetiségi élet.
- Népszerű tömegsport, aktív sportszakosztályok.

Gazdaság

- Kiváló logisztikai adottságok.
- Nemzetközi cégek regionális központjainak helyszíne.
- Közművesített ipari területek.
- Kimagasló foglalkoztatási potenciál.
- Nagy volumenű önkormányzati saját bevételek.
- Céltudatos városfejlesztés, közös célok mentén tervezés és végrehajtás.
- Kedvező telephely-, ipari- és innovációs park-kínálat a vállalkozások számára.
- Jól pozicionált, jó infrastruktúrával rendelkező ipari övezet.
- Aktív korú népesség magas aránya.
- Képzett, magasan kvalifikált munkaerő.

Természeti környezet

- Ökológiai, táji értéket képeznek a Duna menti, illetve egyéb külterületi összefüggő gazdag növény- és állatvilágú természeti és védett területek.
- Különleges tájképi elemek az úszólápok.

GYENGESÉGEK

Társadalom

- Természetes fogyás jellemző jelensége, amely az alacsony gyermekvállalási kedvből ered.
- Bizonyos közszolgáltatások csak a járásközpontban vagy Budapesten hozzáférhetők.
- Közösségi helyek hiánya. Zöldfelületek aránya alacsony a városban.
- A helyi kulturális és közélet lassabban épül be a közösség-szervezésbe.
- Szegregációval veszélyeztetett területek kialakulása.
- A veszélyeztetett területen élő népesség kedvezőtlenebb életkörülményei és hátrányos társadalmi-gazdasági helyzete.
- Nemzetiségi nyelv oktatás visszaszorulása.
- Intézmények (iskolák, bölcsőde) műszaki állapota leromlott.

Gazdaság

- Lokális igényeknek nem megfelelő dunai átkelési lehetőségek.
- Városmarketing hiányosságai.
- Turizmus elsődleges infrastruktúrája leépült.
- Sport- és rekreációs intézményi struktúra hiányos.
- Gyenge városias jelleg.
- Városi arculat hiánya.
- Erőteljes kitettség a külső gazdasági folyamatokkal szemben.
- Szálláshelyek hiánya.
- Ingatlanárak viszonylag magasak.

Természeti környezet

- Ráckevei (Soroksári)–Duna vízminősége nem éri el a kívánt szintet.
- A forgalmasabb útvonalak és a vasútvonal mentén jelentős az átmenő forgalomból eredő zajterhelés.

- Természeti adottságokra, ökológiai értékekre építő rekreációs tevékenységek.
- Természetes vízfolyások és fürdésre alkalmas vízfelületek.
- Védett tanösvények, oktatóközpontok, botanikai kutatások lehetősége.
- Lovas turizmus fejlesztésének, kiépítésének lehetősége.
- Új, minőségi közcélú zöldfelületek.

Épített környezet

- Csendes, kertvárosias lakóterületek.
- Bőven rendelkezésre álló beépíthető lakótelkek és lakóterületnek kijelölt, átalakuló területek.
- Jó közlekedési kapcsolatokkal és együttműködési lehetőségekkel bíró gazdasági területek.
- Jelentős beépítési tartalékok gazdasági területeken.
- Értékes vízparti üdülőterületek.
- Üdülőterület fejlesztési lehetőség a rekultivált bányatavak környezetében.
- A sport- és rekreációs lehetőségek széles palettája épülhet ki a tavak környezetében.
- Az értékes műemlékek felújítva és hasznosítva vannak.
- A Városcsopont komplex fejlesztése megvalósult, kedvező a városkép és jól használható a Fő utca.

Közlekedés

- HÉV és vasút együttes jelenléte.
- M0 és M51 autópályát, valamint az 51. sz. főút közelsége a Duna híddal.
- Tökéli reptér közelsége.

Közművek

- Az ivóvíz- és szennyvízhálózat kiépítése közel 100%-os.

- A bányászattal érintett területek roncsolt felszíne tájsebként jelentkezik.
- Eredeti, tájba illő ökoszisztéma fokozatos eltűnése.
- Kavicsbányászat során kialakult tavak megfelelő utóhasznosításának, infrastruktúrájának hiánya.

Épített környezet

- M0 gyorsforgalmi út elvágja az Újhegyi-dűlőt a város központjától.
- A Duna-parton, értékes területen használaton kívüli gazdasági telephelyek vannak.
- Lakóterületek által körbevéve alulhasznosított gazdasági területek vannak a temető környezetében.
- Az 51. sz. főút menti gazdasági területek és a lakóterületek túlzottan közel helyezkednek el egymáshoz.
- A kiskertes területek épületeinek állapota vegyes. Szabálytalan beépítések jellemzőek.
- A nagy méretű kijelölt lakóterületeken az új házak nem alkotnak városszövetet, nem alakulnak ki utcaképek.
- Az Óváros déli része, a Kertváros és a Petőfi-liget intézmény és szolgáltatás hiányos, homogén lakóterület.
- Nem megoldott a helyi épített értékek védelme.
- Egyes helyeken túlzottan sűrű beépítések alakulnak ki.

Közlekedés

- Ráckevei (Soroksári)–Duna hidak hiánya.
- Belső úthálózat kiépítettsége nem megfelelő.
- Jelentős átmenő forgalom az 510. sz. főút mentén.
- HÉV és vasút elvágó szerepe a kevés kereszteszési lehetőség miatt.
- HÉV és vasút leromlott műszaki állapota.
- Városrészek elszigeteltsége a nem megfelelő közlekedési ellátottság miatt.
- Ráckevei (Soroksári)–Duna hajózási lehetőségeinek hiánya.

Közművek

- Kapacitáshiányos belvízcsatorna.

LEHETŐSÉGEK

Társadalom

- A helyi természeti értékeken alapuló és a belföldi turizmus számára kiaknázható adottságok (vízparti és sportturizmus).
- Jelentősebb építkezések és/vagy gazdasági fejlesztések után is adottak helyben az élhető környezet feltételei.
- Fiatalok helyben tartása jelentős munkaerő-potenciált, valamint továbbra is kedvező népesedési viszonyokat jelent a város számára a jövőre nézve.
- A helyi identitás és kötődés erősítése, nemzetiségi hagyományok ápolása újabb testvérvárosi kapcsolatok megteremtésével.
- Szigetszentmiklóson a járóbeteg-ellátás fejlesztése javítja az itt élők életminőségét.

Felnőttképzés, szakképzés megerősítése.

VESZÉLYEK

Társadalom

- Eddig pozitív, bár az utóbbi években kisebb mértékű vándorlási egyenleg negatívvá válhat, vagyis a város már nem lesz migrációs célpont, nem lesz vonzó a beköltözők számára.
- Környezetszennyezés és környezetterhelés fokozódása.
- A folytatódó népességnövekedéssel nem tart lépést a humán infrastruktúra minőségfejlesztése és kapacitásbővítése.
- Mérsékeltlen, de folyamatosan növekvő időskorú népesség ellátása nem megfelelő mértékű, nem alkalmazkodnak hozzájuk a helyi közszolgáltatások.
- A veszélyeztetett terület hátrányosabb helyzete tovább romlik és szegregátum lesz belőle.
- Közbiztonság romlása.
- Elszegényedés.

Gazdaság

- Ipari területek továbbfejlesztése.
- Tőkevonzó képesség, külföldi tőke beáramlása.
- Kvalifikált munkavállalókat foglalkoztató ágazatok betelepülése.
- Egyedi természeti vonzerők.
- Városszerkezet oldódása.
- Duna parti fejlesztési potenciál.
- Budapest közelsége.
- Területi elhelyezkedés pozitív hatása (logisztikai előnyök).
- Kedvező megközelíthetőség: Európai törzshálózat, M0 autópálya, 51. sz. főút, Budapest-Kelebiai vasútvonal, tököli reptér közelsége.
- Növekvő népességszám.
- A vízparti és kerékpáros turizmus erősödése.
- Környező települések közötti vezető szerep megerősödése.

Természeti környezet

- RSD revitalizáció hatására a vízminőség javulása.
- Szabadtéri rekreációs, sportterületek iránti társadalmi igény növekedése.
- Nő a védett területek természetközeli művelésének, kezelésének támogatottsági szintje.
- Egészség- és ökoturizmus népszerűsödése.

Épített környezet

- Duna-part fejlesztésére rendelkezésre álló források kihasználása közösségi funkciók elhelyezésére és a környezet rendezésére a városközpont közeli területeken.
- Sport és rekreációs területek iránti lakossági igény és turizmus növekedése révén az ezt szolgáló területek fejlődése.
- Uniós és hazai források rendelkezésre állása középületek energetikai fejlesztésére.
- Uniós források bölcsődék és óvodák fejlesztésére.

Közlekedés

- Ráckevei (Soroksári)–Dunán hajózás újraindítása, vízi közlekedés fejlesztése.
- HÉV és vasút pályafelújítás.
- Észak-déli regionális gyorsvasút kialakítása a fővárosban.
- Eurovelo kerékpárhálózat fejlesztése.

Közművek

- Alternatív energiák térnyerése.

Gazdaság

- Ipari-logisztikai tevékenység a természeti értékeket veszélyezteti.
- Veszélyes anyagok tárolása, környezeti károkozás.
- Természetvédelmi érdekek háttérbe szorulása.
- Turisztikai potenciál visszaesése.
- Duna elválasztó hatása.
- KKV szektor elszegényedése, versenyképesség csökkenése.
- Külföldi konkurencia erősödése.
- M0-s autópálya által okozott káros környezeti hatások növekedése.
- Budapesttől való függés növekedése.
- Főváros szomszédsága és az agglomerációs szerep miatt saját identitás elvesztése.
- Nagyfoglalkoztatók esetleges elköltözése a foglalkoztatásban nagy visszaesést jelentene.

Természeti környezet

- Személygépjármű ellátottság további növekedése.
- Megfelelő támogatási rendszer nélkül az energiahatékonysági és klímavédelmi törekvések által generált projektek nem indulnak el.
- A kavicsbányászat koordinálhatatlan alakulása, teljes, végleges tájrendezés elmaradása.
- Zöldmezős beruházások előtérbe kerülése miatt beépítésre szánt területek terjeszkedése.
- A mezőgazdaság jövedelemtermelő képességének romlása.
- Zajterhelés növekedése az 51. sz. főútnál és a bányatavaknál.
- RSD revitalizáció elmaradása, a Duna-ág állapóának romlása.

Épített környezet

- A beköltözések ütemének csökkenésével a kijelölt lakóterületek hézagosan épülnek be, nem alakulnak ki összefüggő városrészek.
- A kijelölt gazdasági területek igénybevétele nem történik meg mindenütt, a tájban elszórtan álló csarnokok jelennek meg.
- Újhegyi-dűlő Duna-partján az üdülő és lakófunkció hosszú ideig egymás mellett él tovább, megmarad a rendezetlen városkép.
- A korábbi kiskertes területeken elszórtan jelennek meg lakóházak. A terület építészeti és társadalmi leszakadása.
- A források elmaradása miatt nem folytatódik a városközpont megújulása.
- Frekvenciált helyszíneken nagy méretű, a városképbe nem illő, nivótlan kereskedelmi, szolgáltató épületek épülnek.
- Vasút fejlesztésével nő a városrészek közötti elválasztó hatás.

Közlekedés

- Hév és MÁV területek további amortizációja.
- 51. és 510. sz. főutak fejlesztésének, rehabilitációjának elmaradása.
- Budapesti úthálózati fejlesztések elmaradása.
- Személygépjármű ellátottság további növekedése.
- Igényeknek nem megfelelő dunai átkelési lehetőségek.

Közművek

- Jogszabályi környezet ellehetleníti a megújuló energiaforrások terjedését.

33. táblázat: SWOT

II.1.3. Helyzetértékelés az Európai Unió tematikus céljaihoz kapcsolódóan

Az EU 2014-2020 közötti kohéziós politikáját összegző dokumentum az EU 2020 stratégia, melynek célkitűzéseit az unió 11 tematikus cél mentén kíván elérni.

A tematikus célokhoz úgynevezett beruházási prioritások kapcsolódnak, melyek alkalmazása az egyes operatív programok kidolgozása során meghatározó. Mindez azt jelenti, hogy a tematikus célokhoz illeszkedve lesznek az uniós források elérhetőek, ezért a stratégiai célok kialakításához a 11 tématerület Dunaharasztra vonatkozó fő megállapításait, folyamatait, fejlesztési igényeit összegezzük az alábbiakban:

Európai Unió

Forrás:

<http://hu.wikipedia.org/>

EU tematikus cél sorszáma	Dunaharasztra vonatkozó összegzés
1. A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció megerősítése.	<ul style="list-style-type: none"> Alacsony szintű KKV innovációs potenciál. Kutatóhelyek, egyetemek nem találhatók a városban. Az innovatív nagyvállalatok helyi kapcsolódásai erősítendőek.
2. Az IKT-hoz való hozzáférés elősegítése és e technológiák használatának és minőségének fokozása.	<ul style="list-style-type: none"> Az önkormányzat, a polgármesteri hivatal és a vállalkozások IKT eszköz (pl. hardware) állománya részben elavult, állandó fejlesztésre szorul. Magas hozzáadott értékű infokommunikációs termékekre, szolgáltatásokra van szükség, hogy Dunaharaszti gazdasági struktúrája egyre inkább a magas hozzáadott értékű szolgáltatások, K+F+I valamint az IKT irányába mozdulhasson el. Az IKT fejlesztések hozzájárulnak a képzett és tapasztalt munkaerőállomány megteremtéséhez. Az IKT fejlesztések hozzájárulnak a cégek innovációs és termékértékesítési képességének, versenyképességének és hatékonyságának növeléséhez.
3. A KKV-k versenyképességének fokozása.	<ul style="list-style-type: none"> A helyi gazdaság fejlődése érdekében elengedhetetlen a kis- és középvállalkozások versenyképességének fokozása; Az adófizetők körének bővítésére és nem az adóterhek szélesítésére van szükség. Az adópolitika és az egyéb közvetett gazdaságfejlesztési tevékenység (pl. városmarketing, befektetés-ösztönzés) segítségével hatékonyan segíthető a vállalkozásbarát gazdasági környezet megteremtése. A KMR területén a 2014-2020-as programozási időszakot a források szűkössége jellemzi. A KKV-k fejlesztésére irányított forrástömeg egyre inkább a visszatérítendő formában fog rendelkezésre állni, ami egyúttal a KKV-k magasabb kockázatvállalását igénylik egy-egy fejlesztés során. A vállalkozásokat fel kell készíteni a változásokra.
4. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban.	<ul style="list-style-type: none"> Megújuló és energiahatékonysági beruházások alacsony szintje lakásállományban és intézményi infrastruktúra állományban is. Energiahatékonyságot növelő beruházásokkal csökkenteni kell az önkormányzat intézményeinek energiafogyasztását. Kerékpárutak, kerékpáros közlekedést kiszolgáló infrastruktúra kiépítettsége hiányos. A közúti közösségi közlekedés Dunaharaszti érintő viszonylatainak járműállománya káros anyag kibocsátás szempontjából kedvezőtlen összetételű.
5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése.	<ul style="list-style-type: none"> RSD árvízvédelem szempontjából nem érintett terület. Lakossági szintű vízgazdálkodás (csapadékvíz öntözési célú használata) alacsony szintű. Csapadékvíz elevezetésre a 2014-2020-as programozási időszakban KMR-ben európai uniós forrás nem fog rendelkezésre állni, így a szűkösen rendelkezésre álló saját és hazai forrásokból csak nagyon kevés ilyen célú fejlesztés valósulhat meg.

6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése.	<ul style="list-style-type: none"> • Értékes élőhelyek jelenléte, melyek megőrzése fontos. • Duna-part természetvédelmi szempontokat is integráló fejlesztése. • A felhagyott bányaterületek rekultivációja részben megoldott. A külterületet fokozatosan felemésztik az újabb bányaterületek. • Az átmenő közúti forgalom növekvő volumene folyamatos környezetterhelést jelent. A közlekedésből adódó zaj- és légszennyezés további csökkentésére van szükség. • A szennyvízkezelés megoldott. • Illegális hulladéklerakás visszaszorítása szükséges.
7. A fenntartható közlekedés elősegítése és a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrák előtti akadályok elhárítása.	<ul style="list-style-type: none"> • A közösségi közlekedés járműállománya elavult. • A kötöttpályás közlekedési kapcsolatok jók, azonban egyes településrészekről az elérés nehézkes. • Multimodalitás és intelligens megoldások alacsony szintje. • Kapacitáshiányos csomópontok, torlódás, jelentős átmenő forgalom. • A 2014-2020-as VEKOP források lehetőséget biztosítanak a kerékpáros közlekedés fejlesztésére.
8. A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése.	<ul style="list-style-type: none"> • Dunaharasztiin jelentős számú munkahely áll helyben rendelkezésre, noha jellemző a helyiek fővárosba ingázása és az iparterületre máshonnan érkezők nagy száma. • Az önkormányzat a közmunkaprogramon keresztül közvetlen munkáltatóként jelenik meg. A közfoglalkoztatás, mint lehetőség a város szempontjából pozitívan értékelhető. • A 2014-2020-as időszakban a KMR-ben a VEKOP forrásokat biztosít a munkába járást segítő intézmények (bölcsődék, óvodák) kapacitásbővítésére, így hozzájárulva a kisgyermekes szülők munkaerőpiaci elhelyezkedési esélyeinek javításához.
9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem.	<ul style="list-style-type: none"> • A gazdasági és pénzügyi válság következtében növekedett a jövedelmi szegénység. • A válság hatására nőtt a lakosság eladósodottságának mértéke. • A társadalom polarizálódik, a szegregációs folyamatok felerősödnek. • A város jelentős erőfeszítéseket tesz a támogatások, segélyezések növelése terén.
10. Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba.	<ul style="list-style-type: none"> • A lakosság képzettségi mutatói kedvezően változtak. • A köznevelési intézmények infrastruktúra-fejlesztésére nagy gondot fordít a város. • Tehetség gondozás tárgyi feltételeinek bővítésére van szükség.
11. Az intézményi kapacitások és a közigazgatás hatékonyságának fokozása.	<ul style="list-style-type: none"> • Az önkormányzat, a polgármesteri hivatal és az intézmények IKT eszköz (pl. hardware) állománya részben elavult, állandó fejlesztésre szorul. • Az e-közigazgatás, e-kormányzásban rejlő lehetőségek kihasználatlanok.

34. táblázat: Helyzetértékelés az EU tematikus céljaihoz kapcsolódóan

II.2. PROBLÉMA- ÉS ÉRTÉKTÉRKÉP

Az alábbi probléma- és értéktérképen a területileg beazonosítható, a tervi műfaj léptékének megfelelő, a város életét jelentősen befolyásoló problémák és értékek kerülnek bemutatásra.

Táji-természeti adottságok, zöldfelületi rendszer problémái

Zajkonfliktussal érintett területek

A település főbb útjain (M0, 51. számú főút, 510. számú főút, 5201 sz. összekötőút) nagy az átmenő forgalom, amelynek terhelése az út menti sávban határérték feletti zajterhelést eredményez. A Budapest–Kelebia vasútvonal terhelése szintén határérték feletti. A 2007-es Budapest és vonzáskörzete stratégiai zajtérkép alapján feltüntetésre kerültek ezek az út- és vasútvonalak.

Bányatelek

A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal 2015-ös nyilvántartása szerint a település területén négy bányatelek és egy megkutatott terület található. Két bányatelek esetében a bányászati tevékenység részben befejeződött. A balesetveszély elhárítását célzó tájrendezési munkálatok is megtörténtek, de az utóhasznosítást teljes mértékben támogató végleges tájrendezés nem minden visszamaradt tó esetében történt meg. A másik két bányatelken jelenleg is folyik a kavicskitermelés. Kedvezőtlen irányú folyamat a kavicsbányászat koordinálhatatlan alakulása, amelynek hatására távlatban a külterületet fokozatosan felemészítő nagykiterjedésű bányatavak alakulnak ki.

Bányászattal érintett terület

A külterületen több helyen jelenleg is folyik kavicskitermelés, így azok a területek roncsolt felületű tájsebként jelennek meg.

Épített környezet problémái

Használaton kívüli, barnamezős területek

A Duna-parton megmaradt telephelyek a városszerkezeti helyzetükhöz képest túl értékes helyen vannak, funkcióváltásuk, közösséget szolgáló hasznosításuk indokolt. A városban ezen kívül is több helyen vannak felhagyott vagy alulhasznosított gazdasági területek, amelyek a lakóterületekhez való közelségük miatt átalakulásra érdemesek.

Központhiányos városrész

A nagy kiterjedésű, homogén, kertvárosias lakóterületek egy részén nem kielégítőek a helyi szolgáltatások, a kiskereskedelmi és intézményi ellátás.

Eltérő használatból fakadó szomszédsági konfliktus

A lakóterületek mellett települt gazdasági területek zavaró hatásúak.

Lakóterület mellett kijelölt, nem beépített gazdasági terület

A meglévő vagy beépülőben lévő lakóterületek mellett kijelölt új gazdasági területek esetében a zavaró hatások megjelenése várható.

Közlekedés problémái

Hálózati kapcsolatok hiánya a járásszékhellyel, RSD-n túli területekkel

Közösségi közlekedéssel ellátatlan területek

Vasút és HÉV elválasztó hatása

Lakossági parkolók hiánya

Duna-part végigjárhatóságát akadályozó tényezők

Közművesítés problémái

Ivóvízzel ellátatlan, csatornázás alatt álló terület

A Paradicsomszigeten és a HÉV sétányon nincs kiépített ivóvízvezeték, azonban az RSD projekt keretében a szennyvízelvezető csatornák kiépítése zajlik.

Kapacitáshiányos belvízcsatorna

A szennyvízcsatornára illegálisan rákötött csapadékvizek leválasztása után a jelenleg is kapacitáshiányos A/3. belvízcsatornának még több csapadékvizet kell elvezetnie.

Áteresztési hiánya

Az 51. sz. főút építése során az A/3 belvízcsatorna nyomvonalát kettévágták, a település felőli szakaszát a főút melletti vízvezető árokba kötötték. Ezáltal az 51. sz. út keleti oldalán lévő szakaszán vízhiányos állapotok jöttek létre.

35. táblázat: Problématérkép

Táji-természeti adottságok, zöldfelületi rendszer értékei

Értékes természeti terület

A közigazgatási területen több, Duna-Ipoly Nemzeti Park által nyilvántartott természeti terület és országos jelentőségű (ex lege) védett láp található. Természetvédelmi oltalom alatt állnak a Ráckevei (Soroksári)–Duna hókonyai és a Turjánvidék. Természetközeli állapotú terület az észak-keleti részen található Nagy-Mocsár, az Alsónémedi-csatorna menti terület, valamint a Duna-Tisza-csatorna Tűsgáttól vasútvonalig terjedő része.

Jelentős zöldfelülettel bíró területek (erdők, zöldterületek)

Nagyobb összefüggő, magas zöldfelületi arányú beépítetlen térség található a Ráckevei (Soroksári)–Duna mentén, a Taksonyi határ közelében, illetve az 51. számú főúttól keletre. A belterületen található, a lakosság rekreációs és közösségteremtő tevékenységében szerepet játszó közcélú zöldfelületek fontos értéket képviselnek.

Vízfelülethez kapcsolódó rekreációs területek

A korábbi bányászati tevékenység eredményeképpen létrejött, utóhasznosított tavak szintén a rekreáció színterei. Kiváló, fürdésre alkalmas vízminőségűek, egyedi tájképi értéket képviselnek.

Épített környezet értékei

Műemlékek

A város területén található három műemlék jó állapotú, a két épület nemrégiben került felújításra, folyamatos hasznosításuk és így állapotuk megőrzése biztosított.

Műemléki környezet

A műemléki környezet a műemlékek tágabb körű védelmét, környezetük megfelelő kialakítását szolgálja.

Helyi védelemre javasolt épületek

A város több olyan értékes lakóház, középület, egyházi épület és egy kegyeleti park található, amelyek védelemre érdemesek állapotuk megőrzése érdekében.

Komplex közterületi megújítás (Fő út)

A Fő út átfogó megújítása, környezetrendezése, a forgalmi rend szabályozása, gyalogátkelők helyek kiépítése és a várakozóhelyek rendezett kialakítása a funkcionális előnyökön túl Dunaharaszti városképét is jelentősen javította.

Közlekedés értékei

Országos és elkerülést biztosító hálózati kapcsolatok

HÉV és vasút jelenléte

Ráckevei-Duna-híd a HÉV átvezetésére

36. táblázat: Értéktérkép

II.3. ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRÉSZEK

II.3.1. Településrészek bemutatása

Dunaharaszti városrészeinek lehatárolása már a korábbi településfejlesztési dokumentumokban megtörtént a város történelme, gazdasági fejlődése és népességének területenként megkülönböztethető mértékű növekedése alapján. Ez a lehatárolás ma is érvényes, felülvizsgálata nem indokolt.

A Fő út mentén terül el a Duna vonalával párhuzamosan kialakult történelmi városmag, a régi falu területe, az **Óváros**. Kelet felé, a vasút túlsó oldalán két másik – főként lakóövezetként funkcionáló – terület kapcsolódik az előző területhez: a **Ligetváros** és a **Kertváros**, amelyek a lakónépeség növekedésével alakultak ki. Pest felé, a jelenlegi 510-es főút mentén helyezkedik el az **Újhegyi-dűlő**, amely a város központi részétől az M0 gyorsforgalmi út által elzárt, elkülönülő rész. A Duna mentén található a város rekreációs zónáinak legjelentősebb területe: a **Szigetek** városrész, amely a Fő útról a szigeti lejárón keresztül érhető el a városközpont felől, és a Duna–Tisza-csatorna és a Ráckevei (Soroksári)–Duna holtágai osztják részekre. A legfiatalabb – csak részben belterületbe eső – üdülőterület a **Tavak** városrész, amely a kavicsbányászat nyomán alakult ki. A régió és Dunaharaszti kereskedelmi, ipari és logisztikai ágazatának fellendülésével kapcsolódtak az 51. sz. út mentén keletről és délről a városszövehez az **Iparterületek**. A városrészként nem besorolt területek főként mezőgazdasági területek, erdők, szántók és közlekedési útvonalak.

Óváros

Az Óvárost északon az M0 gyorsforgalmi út, keleten a Budapest – Kelebia vasútvonal, délen a Duna–Tisza-csatorna, nyugaton pedig a Ráckevei (Soroksári)–Duna Fő úttal párhuzamos holtága, a Duna utca és a Ráckevei (Soroksári)–Duna határolja.

Dunaharaszti a Duna partvonalával párhuzamosan haladó út mentén alakult ki. A településmag a Temető úttól a Dózsa György útig terjedő terület, ez a műemlékekben és régészeti emlékekben leggazdagabb terület. Az igazgatási, pénzügyi, kereskedelmi, oktatási, szociális és egyházi funkciók szintén az Óvárosban sűrűsödnek.

Az Óváros történelmileg két részre osztható, a régebbi Alsóvárosra és az újabb Felsővárosra. Mára az Alsóváros eredetileg falusias házai is átépültek, a területen kertvárosias beépítés a jellemző. Itt található a város első lakótelepe, a Baktay lakótelep is, amelynek a közelében szintén kisvárosias beépítés jelenik meg. A városrész régebben beépített területein földszintes, oldalhatáron álló beépítés a jellemző, az újabb beépítések sokszor szabadonállóak, tetőtérbeépítéssel vagy egy emelettel épültek. Új beépítések a városrész déli (Duna–Tisza-csatorna menti) és északi (M0 közeli) szélein egyaránt kialakultak. A Fő út mentén, a település kialakult központja településközpont vegyes terület. Itt található több fontos intézmény, és a lakóépületek nagy hányada tölt be szolgáltató, kereskedelmi funkciót. Az intézmények (óvodák, iskolák, szociális létesítmények és orvosi rendelők) többsége a településen több helyen, szórtan helyezkedik el. A lakóterületek északi és déli szélein, valamint a Temető utca mellett gazdasági területek alakultak ki, de a Ráckevei (Soroksári)–Duna partján is található telephely. A Fő út mellett, a város központi részén épült ki Dunaharaszti külső HÉV állomáshoz kapcsolódóan a járműtelep.

A város központja még nem kellően kialakult, noha az utóbbi időben jelentős előrelépések történtek a műemlékek felújítása, a Fő út átfogó megújítása, a közterületek, parkok rendezése terén, ami nem csupán esztétikai, hanem funkcionális haszonnal is bír a parkolás, a Sportsziget megközelítése, a kulturális, közösségi események számára helyszín biztosítása révén. További nehézséget az 510. sz. út forgalma, a kerékpáros közlekedés nehézségei jelentenek. Az Óvárost érintették intézményfelújítások, új sportpark kialakítása is, valamint előrelépést jelentett a vasútállomás és a Dunaharaszti felső HÉV megállónál történt P+R parkolók kialakítása. A Duna part jobb kihasználása érdekében szükség van a parton lévő telephely funkcióváltására és a gyalogos, kerékpáros végigjárhatóság biztosítására.

Az Óváros főúthálózati kapcsolatait az észak-déli irányú 510. sz. főút és a kelet-nyugati irányú 5201. sz. összekötő út Dózsa György úti szakasza adja. Az 510. sz. főút Soroksári út – Fő út által alkotott átkelési szakaszának belvárosi része az utóbbi időben átalakításon ment keresztül. A főút mentén

párhuzamos felállású parkolók, a gyalogosok biztonságos átkelése érdekében középszigettel kiépült gyalogátkelőhelyek épültek, némelyek forgalomirányító jelzőlámpával. A főút átmenő forgalmának csökkentése, a forgalom 51. sz. főútra terelésének érdekében még több forgalomtechnikai (pl: sebességcsökkentés) és egyéb beavatkozásra (keresztirányú gyűjtőutak fejlesztése) van szükség. A Dózsa György út teljes szakaszán a szegéllyel párhuzamos parkolósáv került kialakításra a közterületi parkolóhiány csökkentése érdekében. A városrész úthálózata kialakult, szilárd burkolattal rendelkezik, de a Temető utca Fő úthoz való csatlakozása nem biztosít megfelelő kapcsolatot. A HÉV Dunaharasztra eső szakaszán csak Dunaharaszti felső megállóhelynél épült ki P+R parkoló. A terület tömegközlekedését autóbusz viszonylatok jelentik, amelyek felfűzik a legfontosabb közintézményeket. Dunaharaszti központi része az Óváros területére esik, ezért szükséges a gyalogos és kerékpáros forgalom infrastruktúrájának kialakítása és bővítése.

A területen több, 200 mm, 300 mm és 400 mm átmérőjű ivóvízvezeték, továbbá a $\varnothing 30$ cm átmérőjű szennyvíz főgyűjtő csatorna két ága halad keresztül. Az Óváros csapadékvíz elvezetését zárt csapadékvízcsatornák és nyílt árkok biztosítják. A városrész gázellátását a TIGÁZ nagyközépnomású hálózata biztosítja. A fogyasztókat ellátó villamos energia hálózat jellemzően szigetelt szabadvezetékkel létesült. A 20 kV-os középvezetékű hálózat jellemzően légvezetékkel létesült, de az Óváros területén néhány szakaszon földkábeles kialakítású.

Ligetváros

A Ligetváros nyugaton a Budapest – Kelebia vasútvonallal határos, délen az Árok utca (Haraszty Ferenc utca), keleten az 51. sz. főút, Némedi út, Jedlik Ányos utca, Határ út, Bláthy Ottó utca határolja, északon pedig az iparterületekig terjed.

A vasútvonal kiépülésével és az üdülőterület népszerűvé válásával a XIX. század végétől Dunaharasztra egyre többen költöztek. Ligetváros az ekkor parcellázott Rákóczi-liget és Petőfi-liget területén alakult ki a birtokosi földekből. A Rákóczi-liget az alkalmazotti, polgári rétegek lakóhelye volt, a Petőfi-ligetbe az ipari munkásság költözött. A város fejlődésével az utóbbi időkben alakították ki a lakóterület bővítéseként a Határ út környezetét.

Ligetváros területének döntő része szabályos utcával kialakított, kertvárosias lakóterület, elsősorban oldalhatáron álló beépítéssel. A Rákóczi-liget nagyobb telkekkel, telken belüli nagyobb zöldfelületekkel, a Petőfi-liget kisebb telkekkel, sűrűbb beépítéssel alakult ki, és a földszintes házak jellemzőek. A Határ út menti újabb beépítésekre a szabadonálló, nagyobb alapterületű, tetőtérbeépítéses vagy egy emeletes házak jellemzőek. Az intézményfunkciók (óvoda, iskola, művelődési ház, egyházi intézmények) csupán helyenként, főként a Rákóczi-ligetben fordulnak elő. A közös használatú zöldterületek szintén szegényesek. Újabb törekvés az iparterületekkel szomszédos zónában intézmények telepítése. A területhez tartozik az északi határán egy nagyobb beépítetlen, mezőgazdasági sáv, valamint keleten az iparterületek egy része, amelyben a Némedi út csomópontjánál kereskedelmi egységek telepedtek meg. Az 51. sz. főúthoz csatlakozó déli részen a gazdasági funkciók megtelepedése még várat magára.

Ligetváros lakóterületeinek intézményi kiszolgálására hiányzik egy alközpont, amelynek magja az iparterületekkel szomszédos keleti részen kezdett kialakulni a Hétszínvirág Óvodával és környezetével. A kijelölt iparterületek további beépülésével ebben a városrészben fontos a leginkább a lakóterületek megóvása a zavaró hatásoktól, amely a határterületen intézményi, kereskedelmi funkciók telepítésével és elválasztó zöldsáv kialakításával biztosítható. A területen halad át a város második legfontosabb útja, a Némedi út, amely egyszerre biztosítja a külső kapcsolatokat és

bonyolítja a városrész forgalmát, ezért megfelelő kialakítása, a kerékpáros közlekedés és a parkolás biztosítása lényeges.

A terület főúthálózatát az 5201. sz. összekötő út Némedi úti szakasza jelenti. A városrész legfontosabb gyűjtőúthálózatát északon a Táncsics Mihály utca, Határ út, Tavasz utca, Jedlik Ányos út, délen az Andrássy út, Munkácsy Mihály utca alkotja. A belső úthálózat nagy része kialakult és szilárd burkolattal rendelkezik, de tovább folytatandó a hálózati kapcsolatok javításaként a Jedlik Ányos út Némedi úttól délre eső szakaszának és a Jedlik Ányos út Táncsics utca összekötését biztosító gyűjtőút kialakítása. A Némedi út mentén található forgalomvonzó intézmények parkolása még nincs teljes körűen megoldva. A gyalogjárdák a városrész területén szakaszosan kiépültek, a hiányzó részek építése, a meglévő leromlott burkolatú és keskeny szakaszok felújítása szükséges. Kerékpáros infrastruktúra csak az Andrássy út mentén található irányhelyes kerékpársáv formájában, melynek folytatása szükséges a Némedi út irányába. A terület lakóutcáinak alacsony forgalma miatt nincs szükség kerékpáros infrastruktúra építésére.

A területen több, 200 mm és 300 mm átmérőjű ivóvízvezeték, továbbá a $\varnothing 30$ cm átmérőjű szennyvíz főgyűjtő csatorna halad keresztül. Ligetváros csapadékvíz elvezetését többnyire zárt csapadékvízcsatorna biztosítja, amiknek befogadói a terület keleti és déli részén húzódó belvízcsatornák. A Ligetváros gázellátását a TIGÁZ nagyközépnomású hálózata biztosítja. A fogyasztókat ellátó villamos energia hálózat jellemzően szigetelt szabadvezetékeként létesült.

Kertváros

A Kertvárost nyugaton a Budapest – Kelebia vasútvonal, északon a Haraszty utca (Árok utca), keleten az 51. sz. főút, délen a Duna–Tisza-csatorna és a Homoktövis utca vonalában az iparterület és a szennyvíztisztító területe határolja.

A XX. század második felétől a mezőgazdasági területeken zártkertek kialakítását tették lehetővé, ahol lehetőség volt mezőgazdasági kistermelésre. Ez az – ú.n. MÁV-alsó – zártkertes terület alkotja a Kertváros egyik meghatározó részét, amelynek lakóterületté fejlődése az 1990-es évektől megkezdődött. A Kertváros másik meghatározó lakóterülete az Árok utca és a Paál László utca közötti Bezerédi-lakóterület, amely a 2000-ben kezdődő új parcellázás által alakult ki.

A zártkertes területeken az utcahálózat kialakulatlan, egyaránt jelen vannak a hosszú szalagtelkek és az apró hétvégiházak, valamint a telkek újraosztásával kialakult kisebb földrészleteken a szabadonálló vagy oldalhatáros beépítésű kertvárosias, földszintes vagy tetőtérbeépítéses lakóházak. A Bezerédi-lakóterületen nagyobb, többnyire szabadonálló házak és jelentősen nagyobb beépítési sűrűség figyelhető meg. Itt leginkább kertvárosias beépítés a jellemző, a tavak szomszédságában kisvárosias beépítés került előírásra. A Kertvárosban található a Paál László út mentén, a két jellemző lakóterület között a város működő temetője, és annak bővítési területe is. Az 51. sz. főút mentén kijelölt iparterületek sávja ezt a városrészt is érinti, de a lakóterületektől távolabb esik. A horgásztavak környezete zöldterületként szolgál. Azonban a városrész mind kialakított közhasználatú zöldterületekben, mind intézményekben, szolgáltatásokban hiányos. A horgásztavak környezetében kijelölt terület a későbbiekben városi alközpont kialakítására alkalmas, amelynek első eleme az itt épült Szivárvány Óvoda.

Kertváros lakóterületeinek ellátására – különösen a volt zártkertes terület átalakulásának előrehaladtával – szükséges a horgásztavak mellett az alközpont kialakítása és a közhasználatú zöldterület rendezése. A zártkertek átalakulásának a telekviszonyok rendezése és a közterületek kialakítása a feltétele.

A településrész legjelentősebb úthálózatát a Haraszti Ferenc utca és a Munkácsy Mihály utca jelenti. A Temető utca folytatását jelentő Paál László utca gyűjtőútnak megfelelő kiépítése és 51. sz. főúthoz csatlakozása még várat magára. A belső úthálózat csak a Paál László út és a Haraszti Ferenc utca közötti szakaszon megfelelő, szilárd burkolattal ellátott, a déli, Máv alsó területek úthálózata nem megfelelő, általában szilárd burkolat nélküli. A Máv alsó településrész a hiányos, nem megfelelően kiépített útburkolatok következtében ellátatlan terület a város belső közösségi közlekedése szempontjából.

A városrész északi területe ivóvízzel, szennyvízcsatornával és nyílt árkos csapadékvíz elvezető rendszerrel ellátott, azonban a temetőtől délre eső részen a fejlesztési tartalékkal rendelkező területen a víziközmű hálózat csupán részlegesen van kiépítve. A déli területen egy 200 mm-es ivóvízvezeték halad keresztül, ami a fejlesztések során biztosíthatja a terület vízigényének kiszolgálását. Továbbá több szennyvíz nyomóvezeték halad keresztül a szennyvíztisztító telep irányába. A csapadékvíz elvezető hálózat a városrész déli területein nincs kiépítve. A Kertváros gázellátását a TIGÁZ nagyközépnomású hálózata biztosítja. A villamosenergia-ellátást szigetelt szabadvezetékes kiefeszültségű hálózat biztosítja.

Újhegyi-dűlő

Az Újhegyi-dűlő az M0 gyorsforgalmi úttól a budapesti közigazgatási határig húzódó terület.

A Ráckevei (Soroksári)–Duna és a Soroksári út között üdülőterület alakult ki, amely fokozatosan kertvárosias lakóterületté alakult át. A Soroksári úttól keletre, az M0 szomszédságában hétvégi házas kiskertes terület alakult ki az 1970-es évektől. Ennek kertvárosias átalakulása a közeljövőben várható. A közigazgatási határ melletti korábbi mezőgazdasági területen újonnan került lakóterület parcellázásra, beépülése megkezdődött. A terület fennmaradó, keleti része mezőgazdasági művelés alatt áll.

A Duna közelében lévő területen a telekviszonyok lassú átalakulása várható, a heterogén épületállomány jellemzően szabadonálló vagy oldalhatáros beépítésű, földszintes vagy tetőtérbeépítéses. A kiskertes területen az utcák burkolatlanok. Az újonnan parcellázott terület benépesülése várható a leggyorsabban. Az Újhegyi-dűlő egésze intézmény- és szolgáltatáshiányos, a kijelölt zöldterületek kialakulatlanok. A terület a város központi részeitől elzárt.

A városrész az M0 autóúttól északra található, melynek főúthálózati kapcsolatát a területet kettészelő 510. sz. főút jelenti. Az Újhegyi-dűlő nyugati részének belső úthálózata kialakult, de a keleti területek szilárd burkolattal történő ellátása, utcaszélesítése még várat magára. A keleti területek elérését a Millennium utca biztosítja, melynek burkolatszélesítése szükséges a lakóterületek beépítésének előrehaladtával. A teljes településrész kiesik a város tömegközlekedéséből, sem HÉV, sem autóbusz megálló nincs a területen.

Újhegyi-dűlőn a víziközmű hálózatok ki vannak építve, kivéve az M0-hoz közelebbi, még beépítetlen területen. A városrész elhelyezkedéséből adódóan, a Soroksár felől a település ellátását szolgáló 400 mm-es ivóvíz főnyomócső itt halad át. A csapadékvíz elvezetését túlnyomó részben nyílt árkok biztosítják. A városrész nyugati részének gázellátását a TIGÁZ középnomású hálózata biztosítja, míg a keleti részen nagyközépnomású hálózat létesült. A fogyasztókat ellátó villamos energia hálózat jellemzően szigetelt szabadvezetékeként létesült. Az elosztóhálózati és szállítóvezetékek a városrészben építést korlátozó hatásként vannak jelent.

Szigetek

A Szigetek városrészt délen és nyugaton a közigazgatási határ, északon a Duna utca, keleten a Fő út, majd a Ráckevei (Soroksári)–Duna holtága, a Duna–Tisza-csatorna és a Budapest–Kelebia vasútvonal határolja.

A vízfelületek több részre tagolják a XIX. század végén a fürdő kultúra által népszerűvé vált területet, amelynek nyaraló és fürdő szerepét a vasút és HÉV kiépítése fokozta. A Sportsziget, a Haraszti-sziget és a Paradicsomsziget partmenti részei, valamint a HÉV sétány hétvégiházakkal épültek be, a Sportszigeten a kemping és a csónakházak területe üdülőházas terület. De ebbe a városrészbe tartozik a HÉV sétány és a Duna utca között a Ráckevei (Soroksári)–Duna partján lévő felhagyott telephely is, amely intézményi területfelhasználásba került besorolásra. A Sportszigeten ezen kívül rekreációs célokat szolgáló erdő, zöldterület, és kertvárosias lakóterület is található. A Taksonyi közigazgatási határnál, az 510. sz. út mellett gazdasági terület, és egy csak Taksony irányából megközelíthető kertvárosias lakóterület alakult ki. A városrész többi része mezőgazdasági területeknek és természetközeli területeknek ad helyet. A Szigetek területén intézmények a Sportsziget kivételével nincsenek, a Sportsziget sport és rekreációs funkciók gyűjtőhelye. A területek megközelítése nehézkes, azonban a Sportszigetre vezető lejáró a közelmúltban került megújításra. A Haraszti-szigeten lévő partmenti Hókony a HÉV töltésén átvezető szintbeni közúti átjáró közelíthető meg. A Paradicsomszigetre vezető út a Duna–Tisza-csatorna telkén van.

A Szigetek esetében a helyiek és a turizmus kiszolgálása érdekében a Duna-part végigjárhatóságának biztosítása a feladat. Ennek érdekében biztosítani kell a partok gyalogos hozzáférhetőségét és a keresztező vízfolyásokon gyalogos hidak segítségével az átkelést. Lehetséges a HÉV töltésének megkerülésével is biztosítani a part végigjárhatóságát. A kerékpáros turizmus támogatása érdekében a part közelében vezető kerékpáros nyomvonalat szükséges kijelölni.

A városrész úthálózati kapcsolatait a Sport szigetnél a Sziget utca, a Paradicsomszigetnél a Búzavirág sor jelenti, melyek egyaránt az 510. sz. főúthoz csatlakoznak. A főleg üdülőként funkcionáló terület belső úthálózata keskeny szélességgel, hiányzó burkolattal rendelkezik. A kisméretű telkek következtében a parkolás a keskeny szélességű közterületen történik. A szigetek teljesen elérhetetlenek közösségi közlekedéssel. A Ráckevei (Soroksári)–Duna partjának gyalogos és kerékpáros végigjárhatósága, part menti sétány kialakítása szükséges a város igényeinek megfelelően.

A Paradicsomszigeten és a HÉV sétányon nincs kiépített ivóvízvezeték, azonban az RSD projekt keretében a szennyvízelvezető csatornák kiépítése zajlik. A Hókony területén az ivóvíz-ellátás biztosított, a szennyvízcsatornázása jelenleg folyamatban van. A Duna menti területeken az ELMŰ kifeszültségű légvezetékes villamos energiahálózata és a TIGÁZ középnyomású gázhálózata az igényeknek megfelelően kiépült.

Tavak

A Tavak városrész az 51. sz. főúttól keletre az alsónémedi közigazgatási határig húzódik. Északon a Némedi út, délen a Ganz Ábrahám utca, Alsónémedi-csatorna vonala határolja.

A városrész kavicsbányászat nyomán alakult ki. A 80-as években kezdődött sóderbányászat során a rekultivált bányagödrökben bányatavak maradtak hátra, amelyeket horgász-, csónakázó- és fürdőtóként hasznosítanak, a törmeléklerakókat pedig erdősítik, amelyekből összefüggő kiránduló erdő alakítható ki. A rekreációs funkciók mellett üdülőházas, kiskertes terület alakult ki. A népszerű

üdülőhelyen újabb területeket parcelláztak üdülőterület számára. Fentiekén túl természeti terület (turjános) található még itt.

A jövőben is feladat a rekreációs, üdülő és sportfunkciók kialakítása, a bányák és lerakók rekultiválása, és egy vonzó, összefüggő turisztikai terület kialakítása.

A városrész főútúthálózati kapcsolatát az 5201. sz. összekötő út jelenti. Az összekötő úttól délre található, főként üdülőként funkcionáló terület belső úthálózata keskeny szélességgel, hiányzó burkolattal rendelkezik. A kisméretű telkek következtében a parkolás a keskeny szélességű közterületen történik. A terület teljes egésze az északnyugati rész (TESCO áruház) kivételével közösségi közlekedéssel ellátatlan.

A Tavak városrész nyugati részén az ivóvízellátás és szennyvízelvezetés biztosított, azonban a többi terület nagy részén nincs kiépített víziközmű hálózat. A városrész villamosenergia-fogyasztóinak igényét kisméretű hálózat elégíti ki. Középfeszültségű hálózat nem épült ki, a területen megjelenő jelentősebb energiaigény esetén DK-i irányban történő továbbbépítésével, új transzformátor létesítésével kell számolni. A városrészben a gázellátás nem biztosított.

Iparterületek

Az Iparterületek két részből áll. Az Északi Iparterület a Némedi úttól északra az 51. sz. főút két oldalán a közigazgatási határig és az M0-ig húzódik. A Déli Iparterület a Ganz Ábrahám utcától délre a Duna–Tisza-csatornáig tart, elsősorban az 51. sz. főút keleti oldalán, a szennyvíztisztítónál az 51. sz. főúttól nyugatra.

Az Iparterületek létrehozását az M0 és az 51. sz. főút megépítése segítette elő. Az Északi Iparterület kiépítése 1992 óta folyamatosan történik a telkek, utak, közművek kialakításával. A területen jelen lévő vállalkozások fele egészben vagy részben külföldi tulajdonban működik, tevékenységük kis- és nagykereskedés vagy gyártás. Míg az Északi Iparterületek majdnem teljesen kiépültek, a Déli Iparterületeken még csak néhány telephely található. Ide tartozik a város szennyvíztisztító telepe és a szomszédságában lévő komposztáló telep is.

A terület beépítése jellemzően szabadonálló, csarnokjellegű épületekkel valósult meg. Intézményi, közigazgatási funkció nincs a területen. A zavaró hatású gazdasági tevékenységek számára a lakóterületektől távolabbi területek lettek kijelölve mind az Északi, mind a Déli Iparterületen.

Feladat a lakóterületeket érő zavaró hatások csökkentése az azokhoz közeli gazdasági területek esetében.

A terület kedvező főút úthálózati kapcsolatait az 51. sz. főút és az M0 autópályát jelenti. A főút mentén kialakult ipari területek kiszolgálását a főúttal párhuzamos szervizutak és a Jedlik Ányos út biztosítja. A kedvező úthálózat szerkezetéből adódóan az ipari, kereskedelmi és szolgáltató területek forgalma nem terheli a város lakóterületeit. Az 51. számú főút Dunaharasztra eső szakaszának kapacitása kimerülőben van, 2x2 sávossá bővítése, további szervizutak kialakítása indokolt.

Az Északi Iparterületen az ivóvízellátás és szennyvízelvezetés kiépült. Az ivóvizet egy 200 mm átmérőjű vezeték biztosítja a területen. A Déli Iparterületen található Dunaharaszti szennyvizet fogadó és tisztító telep, azonban a területen nincs teljes ellátva ivóvízzel és szennyvízelvezető hálózattal. Az iparterületeket érinti az ELMŰ Százhalombatta – Soroksár 120 kV-os távvezetése és annak 18–18 m széles biztonsági övezete. Az Északi Iparterület nagyközépnnyomású gázzal ellátott, míg a Déli Iparterületen gázhálózat nem létesült.

Városrészként nem besorolt területek

A fenti városrészekbe be nem sorolt területek alkotják a város külterületeit a közigazgatási terület észak-keleti és dél-keleti részein: mezőgazdasági területek, erdőterületek, természeti területek, közlekedési területek tartoznak ide.

A beépítésre nem szánt, főként mezőgazdasági és erdőterületek megközelítését biztosító úthálózatot a keskeny szélesség és az útburkolat hiánya jellemzi.

A közműellátás ezeken a területeken nem megoldott.

II.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása

A szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területekkel a Helyzetfeltáró, helyzetelemző munkarész I.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok fejezete foglalkozik részletesebben. Eszerint Dunaharasztiin nincs szegregátum, és egy veszélyeztetett terület (lakótömb) határolható körül, ahol a szegregációs mutató értéke 30-34% közötti: a Munkácsy Mihály utca – Szent István utca – Dembinszky utca – Árok utca által határolt terület, ahol a város népességének 0,4%-a (összesen 90 fő) él.

